

10

26

43

70

Sisällys

Vuosiraportti

Pääjohtajan katsaus	4
Metsähallituksen tehtävät ja organisaatio	6
Avainluvut 2024	6
Maa- ja vesialueet	9
Johto ja palkitseminen	120

Kestävyysraportti

ESRS 2 – Yleiset tiedot	10
E – Ympäristö.....	26
E1 Ilmastonmuutos	29
E2 Veden ja maaperän pilaantuminen	40
E3 Vesivarat ja merten luonnonvarat	43
E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit	49
S – Sosiaalinen vastuu	69
S1 Oma työvoima	70
S2 Arvoketjun työntekijät	78
S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	83
S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät	104
G – Hyvä hallintotapa.....	113
G1 Liiketoiminnan harjoittaminen.....	114

Vuosiraportti – Kasvatamme huomista

Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka tuottaa luonnonvara-alan palveluja monipuoliselle asiakaskunnalle kansalaisista suuryrityksiin. Käytämme, hoidamme ja suojelemme valtion maa- ja vesialueita kestävästi ja sovitamme yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden odotuksia. Tavoitteenamme on, että kaikilla, myös tulevilla sukupolvilla, on mahdollisuus nauttia luonnosta ja sen luomasta arvosta.

PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

Edistämme vihreää kasvua sekä luonnon ja ihmisten hyvinvointia

Vuosi 2024 oli Metsähallituksen näkökulmasta hieman kaksijakoinen: liiketoiminnassa vuosi oli hyvä, mutta toisaalta valtion budjetista rahoitettavan Luontopalvelujen on sopeuduttava pienentyneeseen rahoituskehikseen. Haasteista huolimatta saavutimme sekä taloudelliset että toiminnalliset tavoitteet.

Metsähallituksen liikevaihto oli 485,2 miljoonaa ja tulos 179,8 miljoonaa euroa. Liiketoiminnassa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuus ja virkistyskäyttö sekä porotalouden ja saamelaiskulttuurin turvaaminen. Panostukset näihin yhteiskunnallisiin hyötyihin olivat yhteensä 117 miljoonaa euroa, josta 84 miljoonaa liittyi monimuotoisuuden edistämiseen.

Metsätalous Oy:n toimintaa hankaloittivat alkuvuoden kovat pakkaset ja teollisuuden työtaistelutoimet. Puun kysyntä ja hinta säilyivät kuitenkin hyvällä tasolla ja tuottivat lopulta hyvän tuloksen. Metsähallituksen metsien vuotuinen kasvu on 12,6 milj.m³. Vuonna 2024 monikäyttömetsistä korjattiin puuta 6,5 milj. m³. Valtion metsät toimivat edelleen merkittävänä hiilinieluna, vaikka nielu onkin pienentynyt johtuen erityisesti metsien kas-

vun hidastumisesta sekä tarkentuneista lähtöaineistoista ja laskentamenetelmistä.

Taloudellinen epävarmuus hidasti tonttikauppaa ja tuulivoimahankkeiden käynnistämistä. Kiviainesliiketoiminnassa kysyntä säilyi hyvänä. Loppuvuonna saimme päätökseen isot maakaupat Googlen kanssa mahdollista datakeskusinvestointia varten. Kauppa on hyvä esimerkki siitä, miten valtion alueita voidaan hyödyntää vihreän kasvun moottorina ja samalla luodaan positiivisia alueellisia vaikutuksia.

Luontopalveluissa otettiin käyttöön uusi toimintamalli, jolla sopeudutaan pienentyneeseen budjetti-rahoitukseen ja ennakoidaan tulevaisuuden tarpeita. Rahoituksen väheneminen tulee näkymään myös retkeilypalveluiden supistamisena, mutta priorisointityö on vielä kesken. Samalla toimintaa kehitetään ja haluamme olla edelläkävijä esimerkiksi digitaalisuudessa julkisella sektorilla.

Retkeilyn ja eränkäynnin suosio säilyy vakaana. Kansallispuistoihin tehtiin yhteensä 3,6 miljoonaa käyntiä, ja lupa-asiakkaamme viettivät yli 0,5 miljoonaa päivää metsästyksen ja kalastuksen parissa valtion mailla. Loppuvuodesta julkaisimme uudet digitaal-

iset Eräluvut.fi ja Luontoon -palvelukanavat, jotka helpottavat luontoretkien suunnittelua ja eräluvien hankintaa.

Elokuussa Suomussalmella paljastui laaja raakku-tuho. Kyseessä oli metsäyhtiön hakkuukohde, mutta tapahtumalla oli vaikutuksia koko metsäalan maineeseen. Luontopalvelut vastasi raakkujen pelastustoimista, ja raakkuihin kohdistunut valtava mielenkiinto työllisti asiantuntijoita.

Edistämme strategiallamme yhteiskunnallisia tavoitteita

Julkistimme päivitetyn strategiamme loppusyksystä. Strategiassa on neljä yhteiskunnallista tavoitetta, joihin haluamme toiminnallemme vaikuttaa. Näitä ovat vihreä kasvu, hiilineutraali Suomi sekä luonnon ja ihmisten hyvinvointi. Valtion mailla ja vesillä ja siten meidän toiminnallemme on keskeinen rooli kaikkien näiden tavoitteiden edistämässä.

Uusi strategia on huomioitu Etelä-Suomen alueellisen luonnonvarasuunnitelman päivityksessä, joka valmistuu tänä keväänä. Suunnitelma linjaa Etelä-Suomen valtion maiden käyttöä seuraavan viisivuotiskauden aikana ja se laaditaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tänä vuonna käynnistyy myös Lapin luonnonvarasuunnitelman laadinta.

Metsähallituksella on merkittävä rooli biodiversiteettistrategian toimeenpanossa ja Helmi-elinympäristöohjelman toteuttajana. Vuonna 2024 ennallistamis- ja luonnonhoitotoimia tehtiin sekä suojelualueilla että monikäyttömetsissä yhteensä 11 049 hehtaarilla.

Käynnistimme vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnit valtion mailla ja työ jatkuu ensi kesänä. Inventointitietoja hyödynnetään valtion vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojeleesityksessä.

Panostamme ilmasto- ja monimuotoisuustyöhön

Metsähallituksen lähitulevaisuus näyttää hyvältä. Puulle riittää kysyntää ja tonttikaupassa on odotettavissa pientä piristymistä. Uusiutuvan energian, kuten tuulivoiman hankekehitys jatkuu ja tulee tuottamaan merkittävän määrän fossiilitonta energiaa Suomen markkinoille. Pidemmällä tähtäimellä Metsähallituksen merkitys vihreän siirtymän edistämässä tulee kasvamaan entisestään.

Jatkamme aktiivisia toimia luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja panostamme aiempaa enemmän virtavesien kunnostukseen. Päivitämme ilmasto-ohjelman ja sen yhteydessä arvioidaan, tarvitaanko lisätoimia valtion metsien hiilinielujen vahvistamiseksi. Aloitamme myös luonnon monimuotoisuusohjelman laadinnan.

Luonnolla on tärkeä merkitys ihmisten hyvinvoinnille. Edistämme luonnossa liikkumista ja luomme toiminnallemme kestävästä hyvinvointia aluetalouksiin. Tavoitteenamme on, että Suomessa asuvat jatkossakin maailman onnellisimmat ihmiset luonnosta ja sen tuomasta hyvinvoinnista nauttien.

Juha S. Niemelä

Pääjohtaja

Metsähallituksen tehtävät ja organisaatio

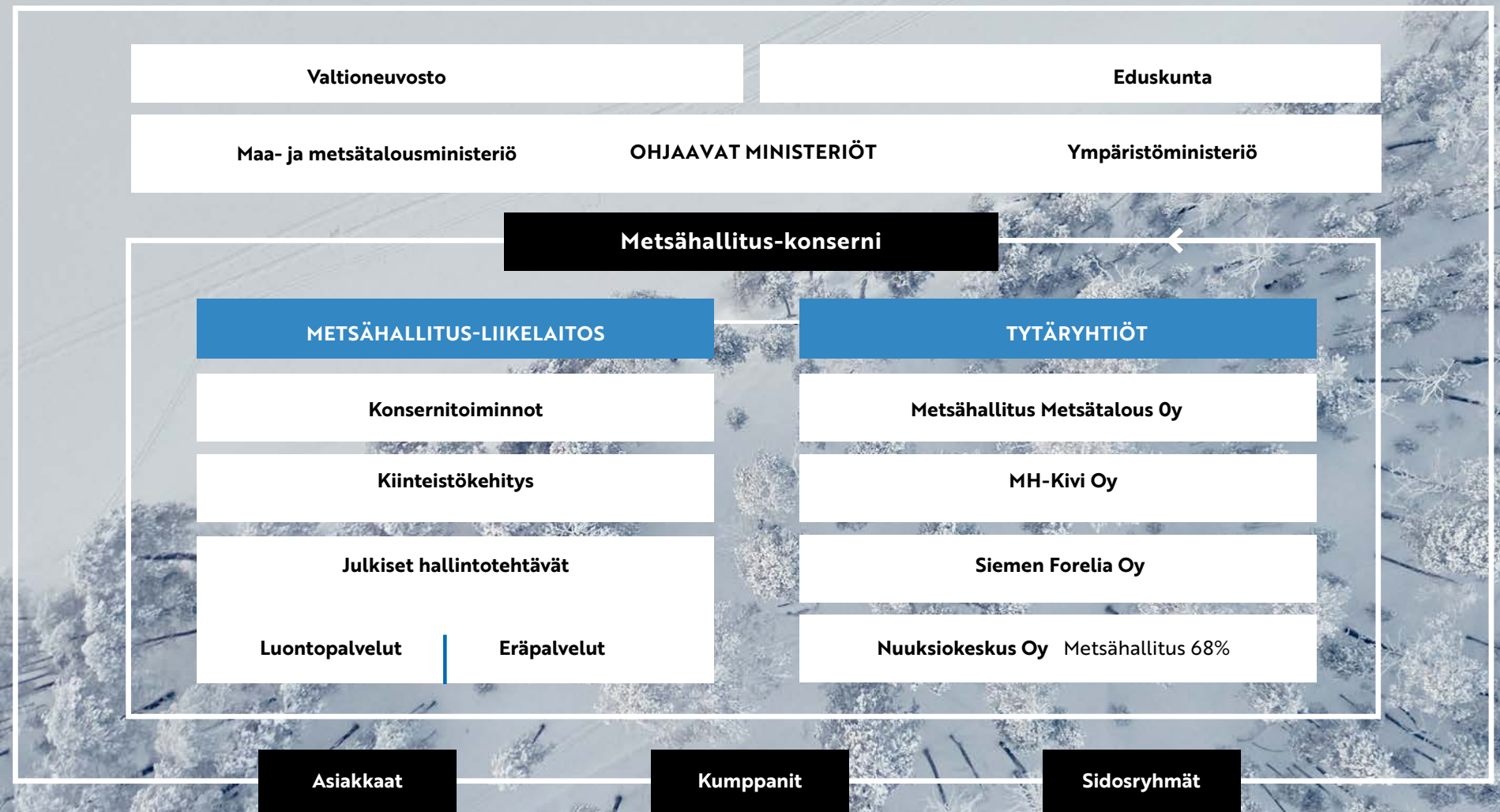
Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka käyttää, hoitaa ja suojelee valtion maa- ja vesialueita vastuullisesti ja kestävästi. Metsähallitus-konserniin kuuluu sekä liike-toimintaa että julkisia hallintotehtäviä. Sovitamme työs-sämme yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asi-akkaiden tavoitteita ja odotuksia.

Edistämme vihreää kasvua ja Suomen ilmastotavoittei-den saavuttamista. Toimimme pitkäjänteisesti luontoka-don ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Edistämme vastuullista luonnossa liikkumista ja tuemme kansal-lista turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Toiminnallamme on myös merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia.

Hoidamme tehtäviämme neljän vastualueen muo-dostamana toiminnallisena kokonaisuutena. Vas-tuualueista Luontopalvelut ja Eräpalvelut muodostavat yhdessä julkisten hallintotehtävien yksikön. Liiketoimin-nan vastuualueita ovat Kiinteistökehitys ja Metsähalli-tus Metsätalous Oy, joka on Metsähallituksen kokonaan omistama tytäryhtiö. Metsätalous Oy:llä on pysyvä käyt-töoikeus valtion monikäyttömetsiin.

Metsähallituksen konserniyksiköillä, joita ovat hallinto, lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus sekä viestintä-, stra-tegia- ja vastuullisuus, on vastuualueiden toimintaa tukeva ja yhteisiä prosesseja ohjaava rooli.

Metsähallituksen organisaatio

Vuosittaiset tavoitteemme hyväksytään eduskunnassa osana valtion budjettia. Tulosohjauksestamme vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Julkisia hallintotehtäviä ohjaa myös ympäristöministeriö oman hallinnonalansa asioissa.

Avainluvut 2024

Luonnonhoito- ja ennallistamistoimet

11 049
(13 904) ha

Metsähallituksen asiakaskokemus

3,63
(3,66),
asteikko 1-5

Lahopuun määrä kaikilla valtion mailla

78
(75) milj m³

Valtion metsien hiilinielu

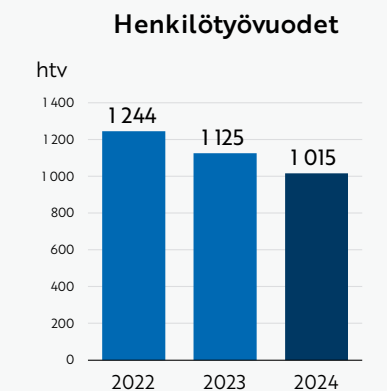
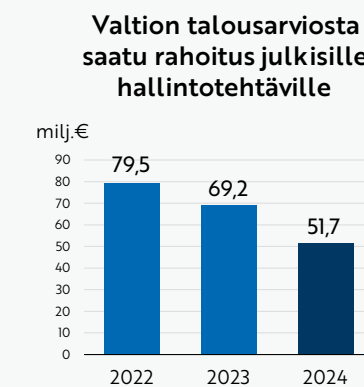
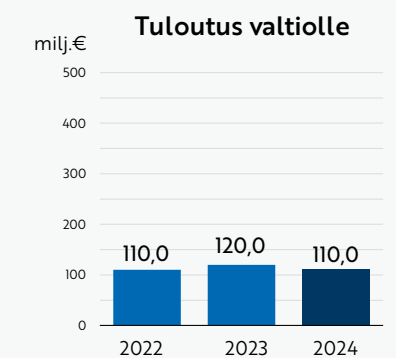
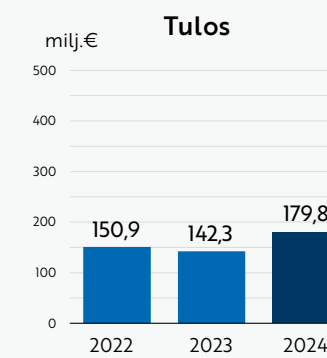
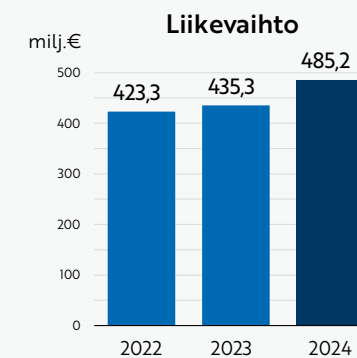
-6,798
(- 9,607) MtCO₂e

Valtion metsien puuston hiilivarasto

201
(189) milj.
tonnia hiiltä

Metsähallitus-konserniin kuuluu sekä liiketoimintaa että budjettivaroilla rahoitettavia julkisia hallintotehtäviä.

AVAINLUVUT 2024

Vastuullinen liiketoiminta

Harjoitamme liiketoimintaa tytäryhtiöissämme Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä ja Siemen Forelia Oy:ssä sekä liikelaitokseen kuuluvassa Kiinteistökehityksessä. Liiketoimintaamme kuuluvat valtion metsien kestävä hoito ja käyttö, valtion maa- ja vesialueiden hankekehitys ja myynti- ja vuokraustoiminta sekä metsäpuiden siementuotanto.

Olemme osa metsä- ja energiateollisuuden arvoketjua tarjoamalla kestävästi tuotettua puurakennusainetta. Asiakkaina ovat puuta ostavat metsäteollisuusyritykset, itsenäiset sahat sekä kotimaiset energiayhtiöt.

Valtion maa- ja vesialueiden haltijana luomme monipuolisia liiketoimintamahdollisuuksia muille yrityksille. Olemme tuulivoiman hankekehityksen sekä maan vuokraus- ja myyntitoiminnan kautta osa energiateollisuuden, matkailun, infra- ja maanrakennuksen sekä kaivannaisteollisuuden arvoketjua. Asiakkainamme on sekä isoja kansainvälisiä yrityksiä että yksityisasiakkaita.

Otamme liiketoiminnassamme huomioon meille asetetut yhteiskunnalliset velvoitteet, joita ovat luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, luonnon virkistyskäyttö sekä työllisyyden edistäminen. Sovitamme yhteen luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun saamelaisten kotiseutualueella siten, että turvaamme saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset. Poronhoitoalueella täytämme poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet.

Metsähallitus Metsätalous Oy

Liikevaihto, milj. €
439,0
(393)

Tulos, milj. €
64,9
(38,9)

Valtion metsien käytöstä maksettu käyttöoikeuskorvaus, milj. €
95
(95)

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, panostus, milj. €
114,5
(107,8)

Henkilöstömäärä 31.12.2024, htv
399 (384)

Metsätaloustoiminnan ulkopuolella tai rajoitetun käytön piirissä oleva metsämaa, ha
830 000 (831 915)

Puuston kasvu VMI 13, milj. m³/v
12,6 (-)

Monikäyttömet-sien puuston hiilinielu, MtCO₂e
-3,98
(-6,06)

Luonnonhoito- ja ennallistamistoimet monikäyttömetsissä, ha
2 351
(2 591)

Korjatun puun määrä (aines- ja energiapuu), milj. m³
6,5 (6,3)

Puunkorjuun piirissä olevan monikäyttömetsän osuus, %
2,6 (2,6)

Metsähallitus Kiinteistökehitys

Kokonaistuotot, milj. €
42,8
(31,4)

Liikevoitto, milj. €
26,0
(16,8)

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, panostus, milj. €
2,6
(2,5)

Henkilöstömäärä 31.12.2024, htv
79
(72)

Valtion alueilla olevat tuulivoimalat, kpl
179
(173)

Tuulivoimalla tuotetun energian määrä valtion alueilla, GWh
2 036
(1 727)

Vuokrattuja kiviainesten ottopaikkoja, kpl
200
(200)

joista kiviaineksia rakentamiseen, milj. T
2,6
(2,0)

Valtion maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvät voimassa olevat sopimukset, kpl
12 134

Vuokratut mökkitontit, kpl
44 (32)

Myydyt uudet mökkitontit, kpl
47 (43)

Myydyt vuokralla olleet mökkitontit, kpl
31 (37)

AVAINLUVUT 2024

Julkiset hallintotehtävät

Hoidamme julkisia hallintotehtäviä Luontopalvelut ja Eräpalvelut vastuualueilla. Julkiset hallintotehtävät hoidetaan erillään liiketoiminnasta ja ne rahoitetaan valtion talousarviossa osoitetuilla varoilla ja lupatuloilla.

Luontopalvelujen tehtäviin kuuluvat maamme luonnonsuojelualueverkoston ja kymmenien kulttuuriperintökohteiden hoitaminen sekä maksuttomien retkeilypalvelujen tuottaminen. Luonnon monimuotoisuutta edistetään muun muassa ennallistamistoimilla sekä hoitamalla perinnebiotooppeja. Luontopalvelut on vastuussa myös useiden merkittävien uhanalaisten lajien kuten saimaannorpan ja maakotkan suojelusta.

Eräpalvelut hoitaa kalastus- ja metsästysasioita sekä tarjoaa metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia myöntämällä erälupia valtion alueille. Lupatuloja käytetään kestäväen eränkäynnin edistämiseen sekä kala- ja riistalajien elinympäristöjen kunnostamiseen. Eräpalvelut vastaa myös erävalvonnasta valtion alueilla. Tehtäviin kuuluu lisäksi valtion kalastonhoitomaksun kerääminen. Maksut tilitetään maa- ja metsätalousministeriölle.

Metsähallituksen Luontopalvelut

Käyntimäärät yhteensä, käyntiä (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suosittu kohteet)

8,6 milj.
(8,7 milj.)

Elinympäristöjen ennallistaminen ja hoito suojelualueilla, ha

1 305
(5 580)

Perinnebiotooppien jatkuva hoito, ha

6 699
(5 733)

Syntyneitä saimaannorppia, kpl

95
(103)

Kävijöiden rahan käytön vaikutukset kohteiden lähiseudulla, milj. €

412,0
(413)

Käyntien kokonaistyöllisyysvaikutus, htv

3 342
(3 158)

Henkilöstömäärä 31.12.2024, htv

352
(474)

Metsähallituksen Eräpalvelut

Eränkäyntipäivät
510 287
(578 454)

Erätarkastajien ja -valvojen asiakas-kontaktit, kpl

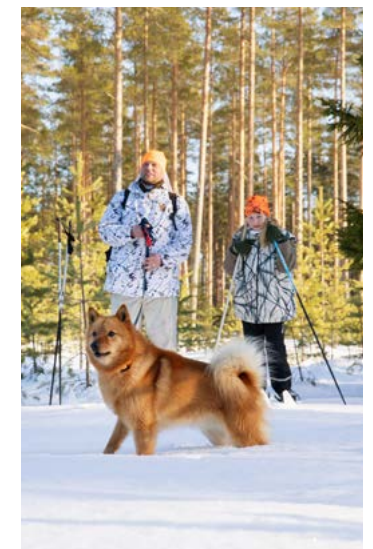
6 794
(8 139)

Henkilöstömäärä 31.12.2024, htv

69
(62)

Kalastonhoitomaksut, kpl*

287 759
(286 770) *sis. vuosi-, viikko- ja vuorokausimaksut

Myydyt metsästys-luvat, kpl

79 401
(84 268)

Kalastusluvat, kpl

82 490
(101 258)

Maa- ja vesialueet

Hoidossa kolmannes Suomea

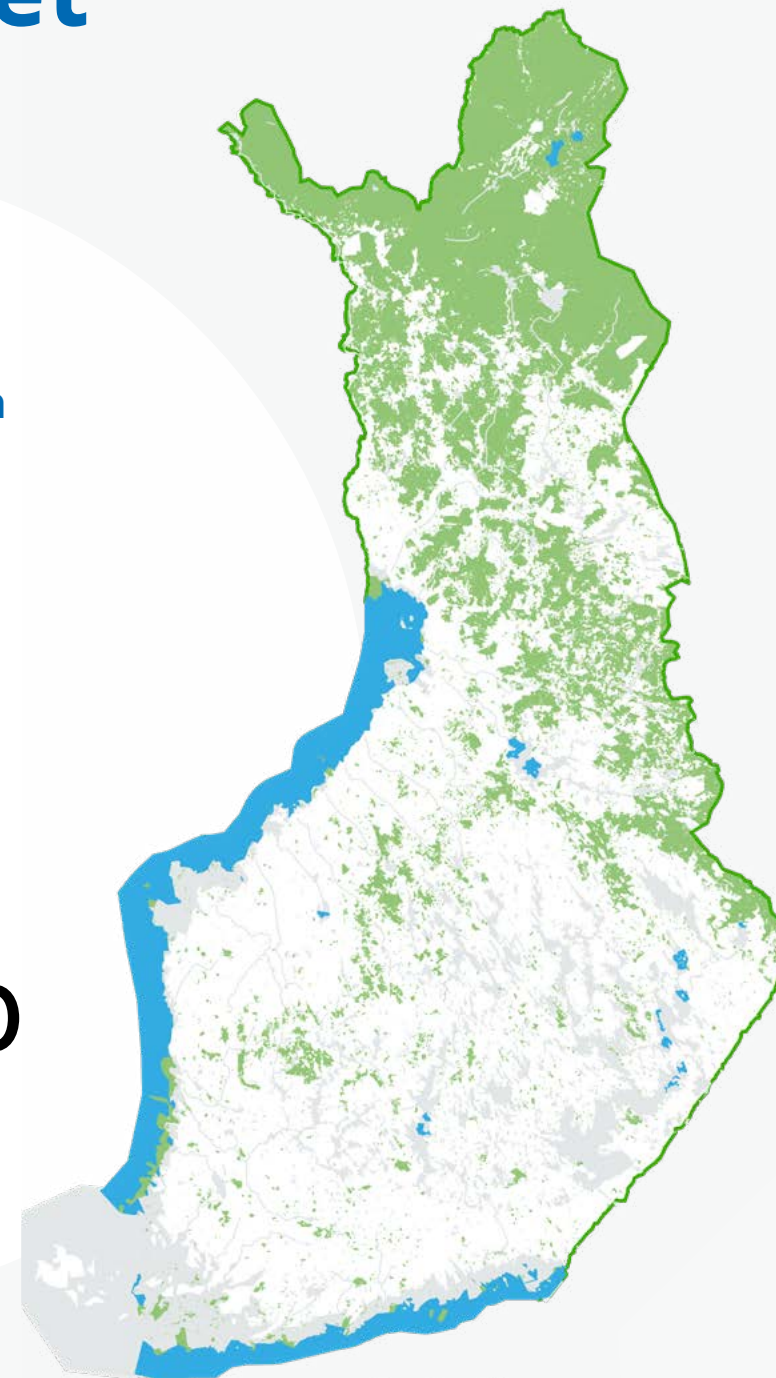
Metsähallituksen hoidossa on

9 186 000
hehtaaria maa-alueita,

3 416 000
hehtaaria vesialueita.

Yhteensä

12 602 000
hehtaaria maa- ja vesialueita.

0 50 100 km
© Metsähallitus 2021
© Maanmittauslaitos 2021

■ Vesialueet
■ Maa-alueet

Maa-alueet

15 %

Monikäyttömetsien kitu- ja joutomaa 1,4 milj. ha

Kitumaa 702 000 ha (14,5 %)
Joutomaa 672 000 ha (14 %)

38 %

Monikäyttömetsien metsämaa**
3 474 000 ha

* Kaikki monikäyttömetsät ovat PEFC-sertifioituja, poisluettuna Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsät, 24 300 hehtaaria.

**Metsätalousmaat on jaettu pohjoismaisen metsätalousluokittelun mukaan puuntuotokyvyn perusteella: metsämaalla puuston keskimääräinen vuotuinen kasvu on vähintään 1 m³/ha, kitumaalla 0,1–1 m³/ha ja joutomaalla alle 0,1 m³/ha.

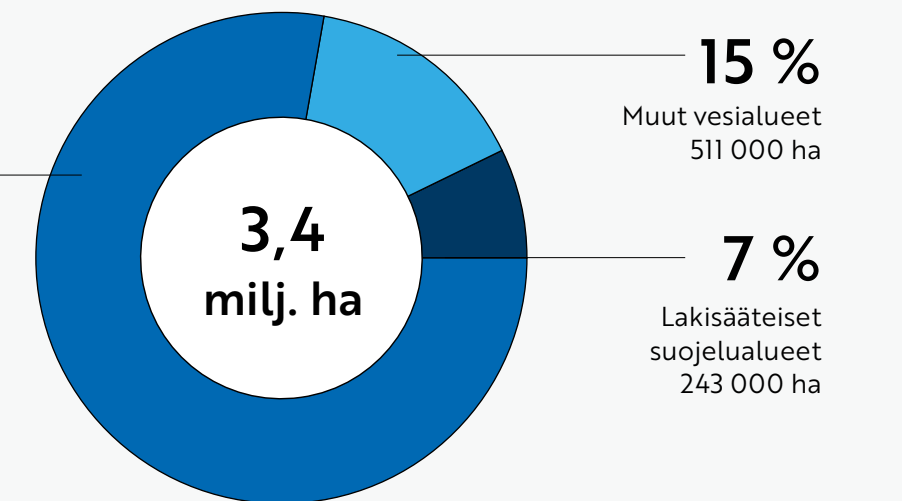
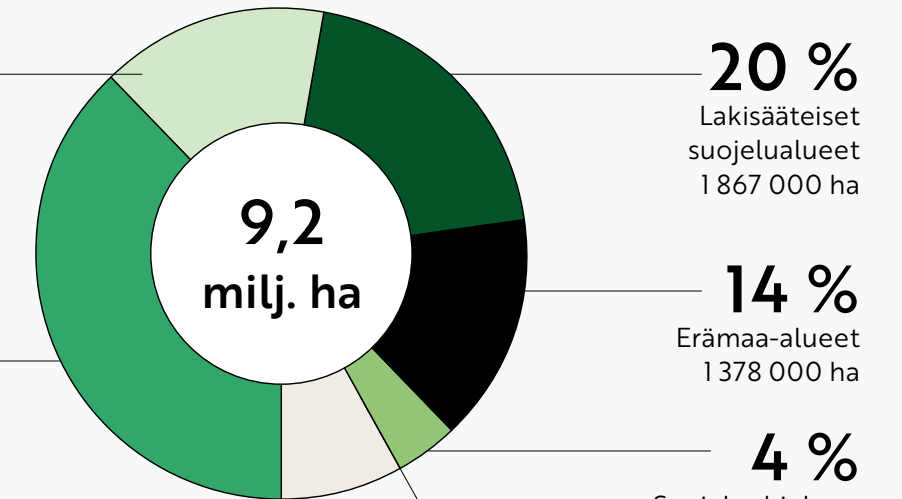
Vesialueet

78 %

Yleiset vesialueet***
2,6 milj ha

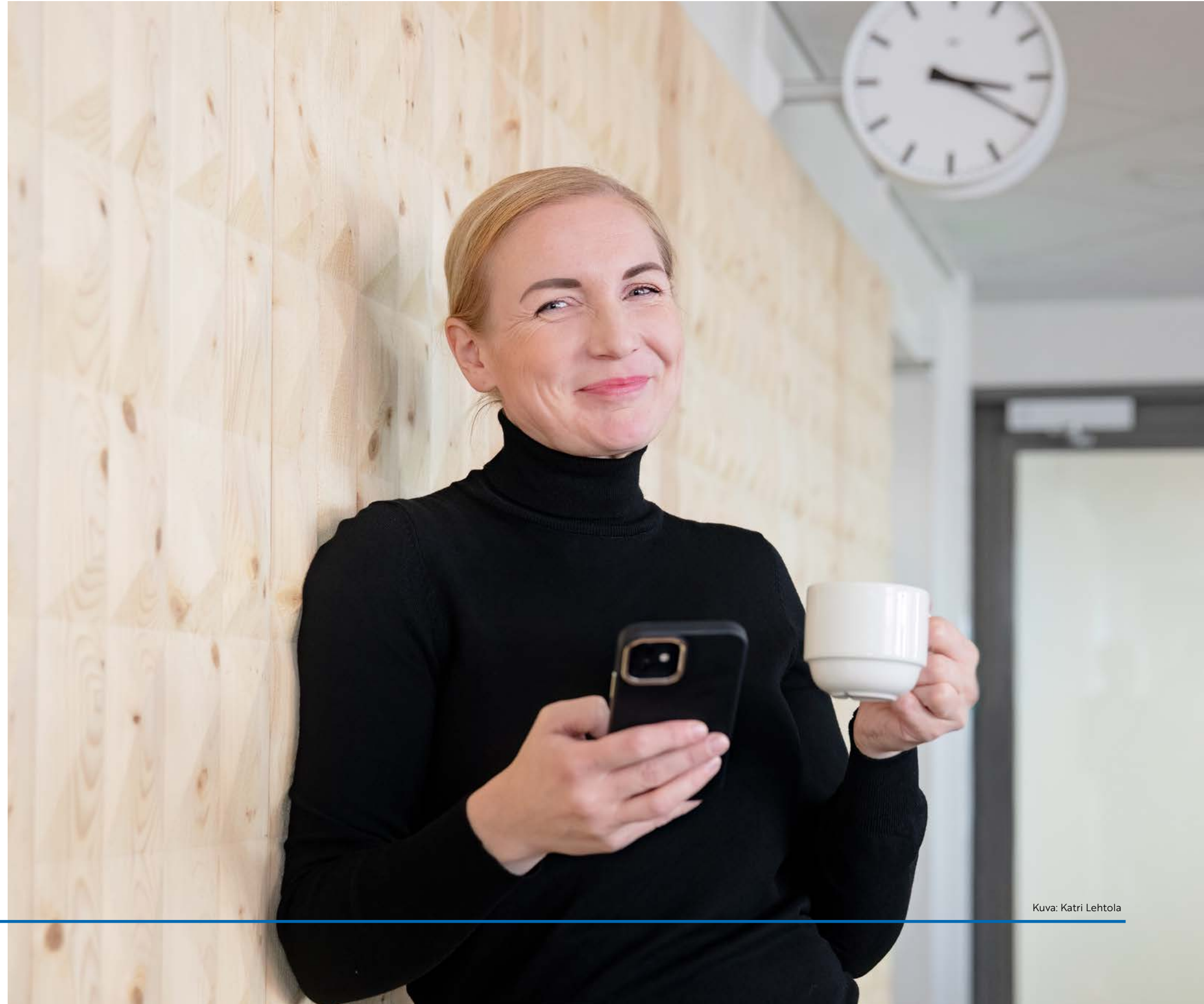
joista merialueilla 2 554 000 ha
joista sisävesialueilla 108 000 ha

***lakisääteisten suojelualueiden ulkopuolella

ESRS 2 – Yleiset tiedot

Metsähallituksen kestävyysraportti on laadittu hyödyntäen soveltuvin osin EU:n kestävyysraportointidirektiivin mukaista ESRS-standardia. Virallisesti raportointivaatimukset koskevat Metsähallitusta vuodesta 2025 alkaen, joten raportointia kehitetään tämän vuoden aikana. Raportoidut kestävyysaiheet perustuvat Metsähallituksen kaksois-olennaisuusanalyysiin, joka tullaan myös päivittämään keväällä 2025.

Yleiset tiedot

Yleiset laatimisperusteet

Vuodesta 2025 alkaen Metsähallitusta velvoittavat EU:n kestävyysraportointidirektiivin (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) mukaiset raportointivaatimukset. Vaatimukset ovat ohjanneet osaltaan jo vuoden 2024 raportin sisältöä ja rakennetta. Raportti ei kuitenkaan täytä direktiivin mukaisen ESRS-standardin kaikkia vaatimuksia. Lisäksi yritysten näkökulmasta laadittu ESRS-standardi ei kaikilta osin sovellu Metsähallitukseen, jonka tehtäviin valtion liikelaitoksena kuuluu sekä liiketoiminnan harjoittaminen että julkisten hallintotehtävien hoitaminen. Lisäksi Metsähallituksen omistus ja hallintomalli poikkeavat yksityisistä yrityksistä. Standardia on pyritty hyödyntämään soveltuvin osin, ja raportointia tullaan tulevana vuosina kehittämään.

Raportoidut kestävyysaiheet perustuvat Metsähallituksen kaksoisolennaisuusanalyysiin, joka on tehty vuoden 2023 loppupuolella. Kaksoisolennaisuusanalyysissä on laatimisen jälkeen tunnistettu puutteita, ja sitä tullaan päivittämään kevään 2025 aikana osana CSRD:n mukaiseen raportointiin valmistautumista. Vuoden 2024 raportissa on jätetty pois kestävyysseikkoja, joiden olennaisuutta on tarkoitus arvioida päivitystyössä uudelleen, sekä seikkoja, joiden raportointivalmius on vielä hyvin puutteellinen.

Kestävyys selvitys on laadittu Metsähallitus-konsernin tasolla ja kattaa Metsähallitus-liikelaitoksen sekä sen sataprosenttisesti omistaman tytäryhtiön Metsähallitus Metsätalous Oy:n toiminnan vuodelta 2024. Pienempien tytäryhtiöiden, Siemen Forelia Oy, MH-Kivi Oy ja Nuuksiokeskus Oy, osalta mukana ovat vain päästölaskentatiedot ja HR-luvut. MH-Kiven liiketoiminta on siirtynyt Metsähallitukselle vuoden 2024 lopussa. Muuten konsolidoinnin laajuus on sama kuin Metsähallituksen tilinpäätöksessä.

Arvoketjutietoja raportoidaan vain standardin E1 hiilidioksidipäästöjen osalta sekä näkökulmana standardissa S2 Arvoketjun työntekijät. Kaksoisolennaisuusanalyysin päivityksessä tullaan keskittymään muun muassa arvoketjussa syntyvien vaikutusten parempaan tunnistamiseen ja olennaisuuksien arviointiin.

Hallinto-, johto- ja valvontaelinten kokoonpanot ja tehtävät

Tässä osiossa kerrotaan Metsähallituksen hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooleista kestävä liiketoiminnan harjoittamisen ja julkisten hallintotehtävien hoitamisen näkökulmasta sekä hallituksen käsittelemät kestävyysseikat vuoden 2024 aikana.

Metsähallituksen johtamis- ja hallintojärjestelmästä valtion erityisliikelaitoksena kerrotaan tarkemmin [GI-osion](#) alussa. Metsähallituksen hallituksen ja sen valiokuntien sekä johtoryhmän jäsenet vuodelta 2024 esitellään vuosiraportin osiossa [Johto ja palkitseminen](#)

Hallitus ja hallituksen valiokunnat

Metsähallituksella on hallitus, jossa on enintään kahdeksan jäsentä. Valtioneuvosto nimittää hallituksen jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Valtioneuvosto vapauttaa hallituksen tai sen jäsenen tehtävästään. Hallitus ohjaa ja valvoo Metsähallituksen toimintaa. Hallitus huolehtii Metsähallituksen strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi hallitus huolehtii siitä, että Metsähallituksen kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty sekä erityisesti siitä, että Metsähallitus toimii eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten mukaisesti. Hallituksen tehtävistä on säädetty myös metsähallituslaissa ja -asetuksessa.

Hallitus on laatinut toimintaansa varten työjärjestyksen, jossa on määritelty tarkemmin hallituksen päätöksenteosta ja tehtävistä. Osana Metsähallituksen strategista johtamista hallitus vahvistaa Metsähallituksen toimintaa ohjaavat politiikat. Hallitus päättää Metsähallituksen toiminnan sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta.

Hallituksen tehtäviin kuuluu: tehdä esitys Metsähallitusta koskevaksi talousarvioehdotukseksi sekä sii-

hen liittyvä esitys seuraavan vuoden palvelutavoitteiksi ja muiksi toimintatavoitteiksi sekä tulos- ja tuloutustavoitteeksi; päättää Metsähallituksen toiminnan kehittämistä eduskunnan ja ministeriöiden asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden rajoissa sekä seurata ja raportoida tavoitteiden saavuttamisesta; päättää Metsähallituksen hallitsemien osakkeiden osalta osakkeenomistajalle kuuluvien oikeuksien käyttämisestä Metsähallitus-konserniin kuuluvan tytäryrityksen hallinnossa; hyväksyä luonnonvarojen käyttöä koskevat alueelliset suunnitelmat ja päättää liikelaitoksen johdon palkitsemisjärjestelmästä. Hallitus päättää myös toimitusjohtajan tehtävää koskevan sopimuksen ehdoista ja toimitusjohtajan (pääjohtajan) sijaisista.

Tehtäviensä toteuttamiseksi hallitus käsittelee säännöllisesti Metsähallituksen strategiaa, arvoja, taloutta, hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän ajantasaisuutta, liikelaitoksen työskentelyilmapiiriä, vastuullisuuden tavoitteita ja niiden seuranta sekä riskienhallintaa ja lakien ja määräysten noudattamista. Hallitus antaa tarvittaessa näitä koskevia ohjeita pääjohtajalle. Hallituksen tehtävänä on yleisestikin käsitellä ja ratkaista asiat, joilla on laajakantoinen tai tärkeä merkitys. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojaan.

Metsähallituksen hallitus vastaa koko liikelaitos-konsernin vastuullisuuden ja kestävä kehityksen ohjauksesta, seurannasta ja valvonnasta ja kestävyysraportoinnista. Kestävyysraportoinnin tehtävät ja vastuut hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle määriteltiin uudistettuun työjärjestyksen loka-

YLEISET TIEDOT

kuussa 2024. Hallitus vahvistaa Metsähallituksen toimintaa ohjaavat strategisen ja vastuullisen johtamisen politiikkalinjaukset. Ne koskevat maa- ja vesiomaisuuden hallintaa, vastuullisuutta, henkilöstöä, viestintää, tietohallintoa, tietoturva- ja tietosuojaa, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa. Hallitus hyväksyy Metsähallituksen strategiset kestävyystavoitteet. Pääjohtaja vastaa tavoitteiden toimeenpanosta. Vastuullisuus on sisällytetty Metsähallituksen vuonna 2024 uudistettuun strategiaan ja sen toimenpiteisiin, jotka hallitus on hyväksynyt.

Metsähallituksen vastuullista liiketoimintaa ohjaavat periaatteet koostuvat hallituksen hyväksymien politiikkojen lisäksi eettisistä toimintatapaohjeista ja politiikkoja tarkentavista, koko konsernia koskevista ohjeista. Ne koskevat muun muassa taloutta, henkilöstöasioita, tietohallintoa ja tiedonhallintaa, viestintää, maa- ja vesialueiden hallintaa, toimivaltuuksia sekä esteellisyyttä ja sopimustoimintaa. Nämä ohjaavat kestäviin käytänteisiin ja vastuulliseen toimintaan. Metsähallituksen vuoden 2024 lopussa toteutunut omistajapolitiikan päivitys ja strategiauudistus käynnistivät edellä mainitun konserniohjauksen päivityksen. Päivityksessä konserniohjeet katselmoidaan kokonaisuutena ja päivitetään huomioiden mm. uudistuneet kestävyysvaatimukset.

Konsernin riskienhallinnan tilanne, mukaan lukien vastuullisuuteen liittyvät riskit, esitellään hallitukselle kaksi kertaa vuodessa. Hallituksen ja sen valiokuntien kokouksissa käsitellään säännöllisesti kestävyuden eri osa-alueisiin liittyviä teemoja. Hallituksella muodostuu siten kattava ja ajantasainen

käsitys liikelaitoskonsernin kestävyteen liittyvistä olennaisimmista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista sekä vastuullisuustavoitteiden etenemisestä. Metsähallituksen johtamisessa seurataan ja noudatetaan valtionhallinnon linjauksia ja suosituksia kestävyysasioissa esim. Kestävää kasvua valtion omistuksella: [Valtioneuvoston omistajapolitiittinen periaatepäätös 2024](#), (23.5.2024).

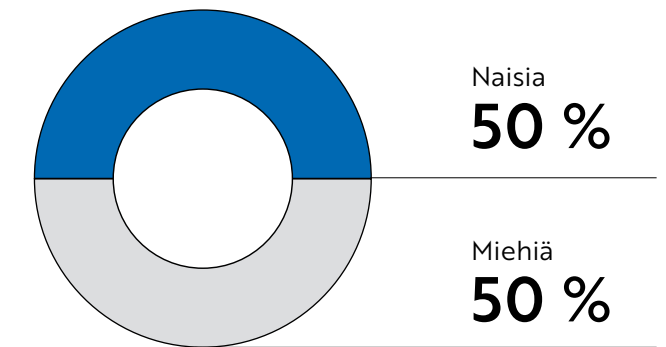
Valtioneuvosto on 24.3.2022 nimittänyt Metsähallitukselle hallituksen kolmivuotiskaudelle 1.4.2022–31.3.2025. Hallituksen jäsenet on esitelty vuosiraportin kohdassa [Johto ja palkitseminen](#). Hallituksen jäsenellä tulee olla Metsähallituksen yleistehävien tai liiketalouden asiantuntemusta. Hallituksen jäsenistä yksi määrätään maa- ja metsätalousministeriöstä ja yksi ympäristöministeriöstä. Metsähallituksen hallituksella on merkittäviä ja laajakantoisia tehtäviä, jotka koskevat koko Metsähallituksen toimialaa. Hallitus johtaa sekä liiketoimintaa että Metsähallituksen yhteiskunnallisten velvoitteiden toimeenpanoa. Tämä asettaa vaatimuksia hallituksen jäsenten osaamis pohjalle, joka on otettava huomioon hallituksen jäseniä valittaessa. Henkilöstön edustaja edustaa koko konsernin henkilöstöä hallituksessa.

Hallituksen ja sen valiokuntien tehtävien menestyksessä hoitaminen edellyttää monimuotoista kokoonpanoa, osaamista ja kokemusta sekä hallituksen jäsenten henkilökohtaisten ominaisuuksien huomioimista. Metsähallituksen hallituksella on kokonaisuutena laaja-alainen kokemus hyvästä hallintotavasta ja johtamisesta edustamiltaan eri toimialoilta. Hallituksessa on osaamista ja kokemusta

sekä ympäristöasioiden että sosiaaliseen vastuuseen liittyvien asioiden johtamisesta ja niihin liittyvien riskien ja mahdollisuuksien arvioinnista. Hallituksen kokoonpanossa on edustettuna monipuolista toimialatuntemusta sekä liiketoiminnan että julkisen hallinnon ja tutkimuksen tehtävistä ja myös alueellista ja kansainvälistä näkökulmaa.

Hallituksen jäsenten valinnasta ja riippumattomuudesta on säädetty Metsähallituksesta annetussa laissa. Hallituksen jäsenen tulee olla kilpailutilanteen edellyttämällä tavalla riippumaton. Hallituksen jäsenten valinnasta ja riippumattomuudesta on säädetty Metsähallituksesta annetussa laissa. Hallituksen jäsenen tulee olla kilpailutilanteen edellyttämällä tavalla riippumaton. Vähintään yhden jäsenen tulee edustaa Metsähallituskonsernin henkilöstöä ja olla Metsähallituksen tai sen tytäryhtiön palveluksessa. Hallituksen jäsenen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain (624/2006) 6 luvussa säädetään osakeyhtiön hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja kelpoisuudesta. Maa- ja metsätalousministeriöstä ja ympäristöministeriöstä määrätyt hallituksen jäsenet eivät osallistu ministeriössä Metsähallituksen tulosoikeustehtäviin. Riippumattomuutta varmistavat Metsähallituksessa noudatettavat konsernin esteellisyys- ja lähipiiri-ilmoittamisen ohjeet. Nämä koskevat kaikkia Metsähallituskonsernissa työskenteleviä, hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajia. Hallituksen jäsenen tulee antaa Metsähallituksen tilinpäätöksen ja hallinnonin raportointia varten tarvittavat henkilö- ja omistustiedot Metsähallituksen lähipiirirekisteriin, eli ilmoittaa mahdollisista riippuvuuksistaan. Lähipiirirekisterin tiedot ovat säännöllisesti mukana tilintarkastusprosessissa. Riippumattomiksi hallituksen jäseniksi luetaan muut paitsi Metsähallituksen henkilöstöä edustava hallituksen jäsen, joten riippumattomien jäsenten osuus on 87,5 %.

Hallituksen sukupuolijakauma

Hallituksella on tarkastusvaliokunta sekä henkilövaliokunta. Valiokunnat avustavat hallitusta valmistelemalla hallitukselle kuuluvia tehtäviä sekä tekemällä hallitukselle ehdotuksia päätöksentekoa varten. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, mutta niillä on seuranta- ja valvontavastuita. Valiokunnat raportoivat hallituksen kokousten yhteydessä käsittelemänsä asiat ja toimenpiteet, joihin ovat ryhtyneet. Valiokuntien työjärjestykset ovat osa hallituksen työjärjestystä.

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta Metsähallituksen ohjauksessa ja valvonnassa taloushallinnon ja varainhoidon asioissa, hallinnon ja toiminnan asianmukaisessa järjestämisessä sekä eduskunnan ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten toteuttamisen valvonnassa sille vahvistetun työjärjestyksen mukaisesti. Valiokunta valmistelee, ohjaa ja arvioi hallituksen tukena taloudellista ja kestävyysraportointia ja sen prosesseja, tilinpäätöstä, budjetointia ja ennustamista sekä toiminnan suun-

YLEISET TIEDOT

nittelua, rahoitustilannetta ja varainhoitoa, tilintarkastusta ja sisäistä tarkastusta, riskienhallintaa sekä sisäisiä valvontajärjestelmiä. Kestävyysraportoinnin tehtävät ja vastuut tarkastusvaliokunnalle määriteltiin uudistettuun työjärjestykseen lokakuussa 2024. Hallitus nimittää keskuudestaan tarkastusvaliokunnan puheenjohtajan ja jäsenet hallituksen järjestäytymiskokouksessa. Pääjohtaja ja hallinto- ja talousjohtaja osallistuvat tarkastusvaliokunnan kokouksiin. Tarkastusvaliokunnan kokoonpano on esitelty vuosiraportin kohdassa [Johto ja palkitseminen](#).

Henkilöstövaliokunnan tehtävänä on avustaa hallitusta pääjohtajan ja muun johdon nimitysasioiden valmistelussa ja seuraajasuunnittelussa, tulospalkkiojärjestelmää ja Metsähallituksen palkitsemispolitiikkaa koskevien asioiden valmistelussa, pääjohtajan tehtävää koskevan sopimuksen ehtojen valmistelussa sekä valmistella hallitukselle lakisääteisesti kuuluva päättämistilanteiden päätöksenteko. Lisäksi valiokunnan tehtävänä on valmistella muut hallituksen sille osoittamat henkilöstöhallintoon ja johtamisjärjestelmään liittyvät asiat. Pääjohtaja ja henkilöstöjohtaja osallistuvat henkilöstövaliokunnan kokouksiin. Henkilöstövaliokunnan kokoonpano on esitelty vuosiraportin kohdassa [Johto ja palkitseminen](#).

Lakiasiaintohtaja raportoi säännönmukaisesti vaatimustenmukaisuus- eli compliance-asioista hallitukselle kaksi kertaa vuodessa ja pääjohtajalle ja johtoryhmälle kuukausittain. Laki-, riskienhallinta- ja compliance-asioista raportoidaan tilintarkastajille neljä kertaa vuodessa. Vuoden 2024 aikana rapor-

tointimallia kehitettiin ja se sisältää keskeiset tiedot lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -asioiden toimintakentästä kuten lainsäädäntöasiat ja -lausunnot, juridiset prosessit, selvityspyynnöt ja tarkastukset, ympäristö- ja kiinteistöasiat sekä hankinta- ja sopimusasiat. Vuoden 2024 aikana Metsähallitus lausui yhteensä 45 lainsäädäntöhankkeeseen ja lausuntopyyntöjä vastaanotettiin 71. Hallituksen tarkastusvaliokunnan jokaisessa kokouksessa käydään läpi ilmoituskanavan tilanne ja ilmoitusten perusteella tehdyt toimenpiteet, joista tarkastusvaliokunta raportoi hallitukselle.

Metsähallituksen hallituksen ja sen valiokuntien kokouksissa on tilikauden 2024 aikana käsitelty kestävyteen liittyviä aiheita muun muassa seuraavissa asiayhteyksissä:

- Metsähallituksen liiketoiminnan palvelu- ja toimintatavoitteet sekä tulos- ja tuloutustavoitteet vuodelle 2024
- Julkisten hallintotehtävien tulosohtaus sopimus 2024
- Metsähallitus-konsernin tilinpäätös: tulosohtaus tavoitteiden ja toimintasuunnitelmien toteutuminen 2023 ml. yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuma
- Tulospalkkio 2023, yhteisten mittareiden hyväksyminen, johdon tulospalkkiojärjestelmä

Toimitusjohtaja ja johtoryhmä

Metsähallituksen toimitusjohtajan nimittää valtioneuvosto. Valtioneuvosto nimitti 5.12.2024 Metsähallituksen toimitusjohtajaksi Juha S. Niemelän ajalle 1.1.2025–31.12.2029. Niemelä on toiminut Metsähallituksen toimitusjohtajana vuodesta 2020 lähtien. Toimitusjohtaja johtaa ja kehittää Metsähallituksen toimintaa, huolehtii Metsähallituksen juoksevasta hallinnosta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Metsähallitusta johdetaan ja kehitetään yhtenä kokonaisuutena yleistehävän mukaisesti huomioiden Metsähallitusta koskeva lainsäädäntö ja julkisten hallintotehtävien erityisasema. Pääjohtajaan sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain

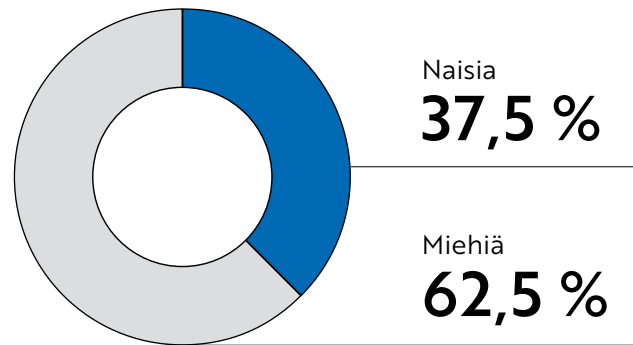
(624/2006) toimitusjohtajaa koskevia määräyksiä. Metsähallituksen toimitusjohtajalla on pääjohtajan arvonimi.

Metsähallituksella on johtoryhmä, jonka puheenjohtajana toimii pääjohtaja. Johtoryhmän kokoonpano on esitetty vuosiraportin kohdassa [Johto ja palkitseminen](#). Johtoryhmä avustaa pääjohtajaa toiminnan suunnittelussa ja operatiivisessa johtamisessa sekä valmistelee hallitukselle annettavia esityksiä, kuten liiketoimintastrategioita, budjetteja ja merkittäviä investointeja. Johtoryhmä kokoontuu puheenjohtajan kutsusta pääsääntöisesti kaksi kertaa kuukaudessa sekä lisäksi tarvittaessa.

- Kaksoisolennaisuuden perusteella valitut kestävyysaiheet
- Etelä-Suomen luonnonvarasuunnittelun projektin aloitus ja tilannekatsaukset
- Luonnonvarasuunnitelmien toteutumatilanne
- Kiinteistökehityksen projektit, tuulivoimaliiketoiminnan tilannekatsaukset, meritulivoiman markkinatilanne, tuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet
- Henkilöstötutkimuksen tulokset
- Asiakaskokemustutkimuksen tulokset
- Metsähallituksen strategia ja strategiatyön tilannekatsaukset, strategian mittarit -aikasarja
- Toimintasuunnitelmien toteutumaseuranta
- Metsähallituksen tietohallinnon ja tietoturvan tilannekatsaus
- Riskienhallinnan ja compliancen tilannekatsaus
- Poliitikkojen päivitys: Tietoturvapoliittikka, Tietosuojapolitiikka
- Metsähallituksen työjärjestyksen päivitys ja Metsähallituksen hallituksen työjärjestys
- Kestävyysraportoinnin kuiluanalyysi ja vuoden 2024 raportointi, kuiluanalyysin tulokset per standardi
- Metsähallituksen omistajapolitiittiset linjaukset 2024–2027 ja tulossopimus 2024
- Liiketoiminnan tulosohtaus tavoitteiden ja toimintasuunnitelmien tilannekatsaus
- Julkisten hallintotehtävien tulosohtaus sopimus 2025
- Tulospalkkiojärjestelmä ja mittarit 2025

YLEISET TIEDOT

Johtoryhmän sukupuolijakauma

Pääjohtaja vastaa hallituksen vahvistamien kestävyystavoitteiden toimeenpanosta konsernissa ja raportoi hallitukselle olennaisista kestävyteen liittyvistä vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee konsernin kestävyystavoitteet ennen niiden viemistä hallitukseen ja valvoo osaltaan hyväksytyjen kestävyystoimenpiteiden täytäntöönpanoa sekä kestävyteen liittyviä vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia säännöllisesti johtoryhmän kokouksissa. Vastuualueiden johtajat vastaavat toimintojensa vastuullistavoitteiden toimeenpanosta. Tavoitteiden toteutumista seurataan Metsähallituksen johtoryhmässä ja hallituksessa. Metsähallituksen riskienhallintajärjestelmään liittyvä riskiarviointi sisältää myös vastuullisuuden, vaatimustenmukaisuuden ja kestävyteen liittyvät riskit. Riskiarviointi ja raportointi kokonaisuudesta käsitellään kaksi kertaa vuodessa hallituksessa. Tilikauden aikana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintamallia on kehitetty. Uudistuksessa yhtenä painopisteenä on ESG-aiheiden tuominen riskienhallintateemojen ja -työkalujen piiriin entistä tehokkaammin.

Viestintä-, strategia- ja vastuullisuusyksikköä johtava Metsähallituksen viestintäjohtaja vastaa konsernitasolla vastuullisuuden johtamisesta ja kehittämisestä. Viestintäjohtaja toimii liikelaitoskonsernin vastuullisuusryhmän puheenjohtajana. Viestintäjohtajan alaisuudessa toimiva vastuullisuus- ja kehittäminen -tiimi ohjaa ja kehittää konsernin strategia- ja vastuullisuustyötä, luonnonvarasuunnittelua sekä kestävyysraportointia. Metsähallituksen lakiasiantuntaja vastaa vaatimustenmukaisuuden johtamisesta ja kehittämisestä ml. kestävyteen liittyvät lainsäädäntökehitykset, eettisyyden ja toimintatapaohjeen ja ilmoituskanavan ylläpito, seuranta ja kehittäminen.

Metsähallituksessa toimii koko konsernin vastuullisuusryhmä, joka käsittelee ja ohjaa vastuullisuuden kehittämiseen liittyviä asioita. Ryhmässä on kaikkien Metsähallituksen toimintojen (vastuualueiden ja konserniyksiköiden) edustus. Ryhmä vastaa kestävyysraportoinnin toteutuksesta, seuraa toimintaympäristön vastuullisuuskehitystä, uudistuvia vaatimuksia ja toiminnassa esille nousseita vastuullisuuskysymyksiä. Ryhmä kokoontuu kuukausittain. Metsähallituksessa on toiminut lisäksi erillinen ympäristöryhmä, joka koordinoi ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä. Se valmistelee yhdessä vastuualueiden ympäristöryhmien kanssa ympäristöjärjestelmää koskevat asiat ja vastaa ympäristöjärjestelmän toteutuksen ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä sekä ympäristötavoitteiden valmistelusta ja seurannan järjestämisestä. Ryhmät ovat valmistelevia ja tuovat työnsä tulokset ja esitykset Metsähallituksen johtoryhmän käsiteltäväksi ja päätettäväksi.

Kestävyysasioita on vastuutettu Metsähallituksen eri toiminnoissa asiantuntijoille ja tiimeille. Näin varmistetaan, että työ kohti kestävyystavoitteita etenee Metsähallituksen eri toiminnoissa suunnitellusti ja kokonaistavoitteiden kanssa yhdenmukaisesti koko liikelaitoskonsernissa.

Kestävyyden sisällyttäminen kannustinjärjestelmiin

Johdon tulospalkkiojärjestelmän noudattamisesta päättää Metsähallituksen hallitus erikseen vuosittain. Järjestelmän piiriin kuuluvat Metsähallituksen konsernin pääjohtaja, johtoryhmän jäsenet sekä Metsähallituksen tytäryhtiöiden toimitusjohtajat. Järjestelmää sovelletaan muuhun johto-/avainhenkilöstöön pääjohtajan päätöksen mukaisesti. Palkkion maksimiprosentit vaihtelevat 20-30 prosentin välillä (vuosiansiosta laskettuna).

Johdon tulospalkkiokriteerit perustuvat Metsähallituksen strategiaan painopisteisiin. Kaikille yhteisistä kriteereistä liiketoimintakokonaisuuden tulostulot mittaa taloudellista suoriutumista. Muut tulospalkkiokriteerit liittyvät kestävyden eri ulottuvuuksiin. Sosiaalisen kestävyden mittareita ovat henkilöstökokemus ja asiakaskokemus, ympäristömittari liittyy luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Tässä suorituskykyä peilataan omistajaohjauksen asettamiin luonnonhoito- ja ennallistamistavoitteisiin. Luonnon monimuotoisuutta turvaavat kriteerit tukevat työtä myös ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Kestävyyskriteereiden painoarvo on

yhteensä vähintään 50 prosenttia johdon tulospalkkiokriteereistä. Asiakaskokemus ja luonnon monimuotoisuus ovat kaikille yhteisiä kriteereitä myös henkilöstön tulospalkkiojärjestelmässä.

Metsähallituksen palkitsemispolitiikasta ja -järjestelmästä kerrotaan tarkemmin vuosisraportin osiossa [Johto ja palkitseminen](#).

Strategia, liiketoimintamalli ja arvoketju

Metsähallitus on valtion liikelaitos, jonka tehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella valtion maa- ja vesialueita kestävästi. Metsähallituksen tulee toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen toimintamallista, tehtävistä ja organisaatiosta on säädetty laissa Metsähallituksesta 234/2016. Metsähallituksen johtamis- ja hallintojärjestelmä kuvataan pääpiirteittäin [osiossa G1](#) ja organisaatorakenne on esitelty vuosisraportin alussa.

Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa metsähallituslaissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Yhteiskunnallisten velvoitteiden mukaan Metsähallituksen on luonnonvarojen kestävä hoidon ja käytön olennaisena osana otettava riittävästi huomioon biologisen monimuotoisuuden suojeleminen ja tarkoituksenmukainen lisääminen metsien, meren ja muiden luonnonvarojen hoidolle, käytölle ja suojelulle asetettujen muiden tavoitteiden kanssa. Metsähallituksen on lisäksi otettava

YLEISET TIEDOT

huomioon luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen vaatimukset. Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojeleminen on sovitettava yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisen kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan, sekä poronhoitolaissa tarkoitetulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään. Kestävä toiminta on erottamaton ja lähtökohtainen osa Metsähallituksen toimintamallia, johtamisjärjestelmää, strategiaa, tavoitteita ja seuranta järjestelmiä. Metsähallituksen liiketoiminnassa pyritään yhteiskunnallisilla velvoitteilla saatujen hyötyjen lisäämiseen. Yhteiskunnallisilla velvoitteilla saavutettuja hyötyjä ja panoksia seurataan tilinpäätöksen yhteydessä.

Metsähallituksen toiminnan tarkoitus on luonnon arvon ja yhteisen varallisuuden vastuullinen kehittäminen yli sukupolvien. **Visio on kasvattaa huomista.** Metsähallituksen toiminnassa huomista kuvaa neljä yhteiskunnallista vaikuttavuustavoitetta. Vision mukaan huomisen hyvinvointi rakentuu kestävästi **vihreälle kasvulle.** Huomisen yhteiskunnassa Suomi saavuttaa kunnianhimoiset ilmastotavoitteensa ja **on hiilineutraali** vuonna 2035. **Luonto voi hyvin** ja sen monimuotoisuus vahvistuu. Suomessa asuvat jatkossakin **maailman onnellisimmat ihmiset** luonnosta ja sen tuomasta hyvinvoinnista nauttien.

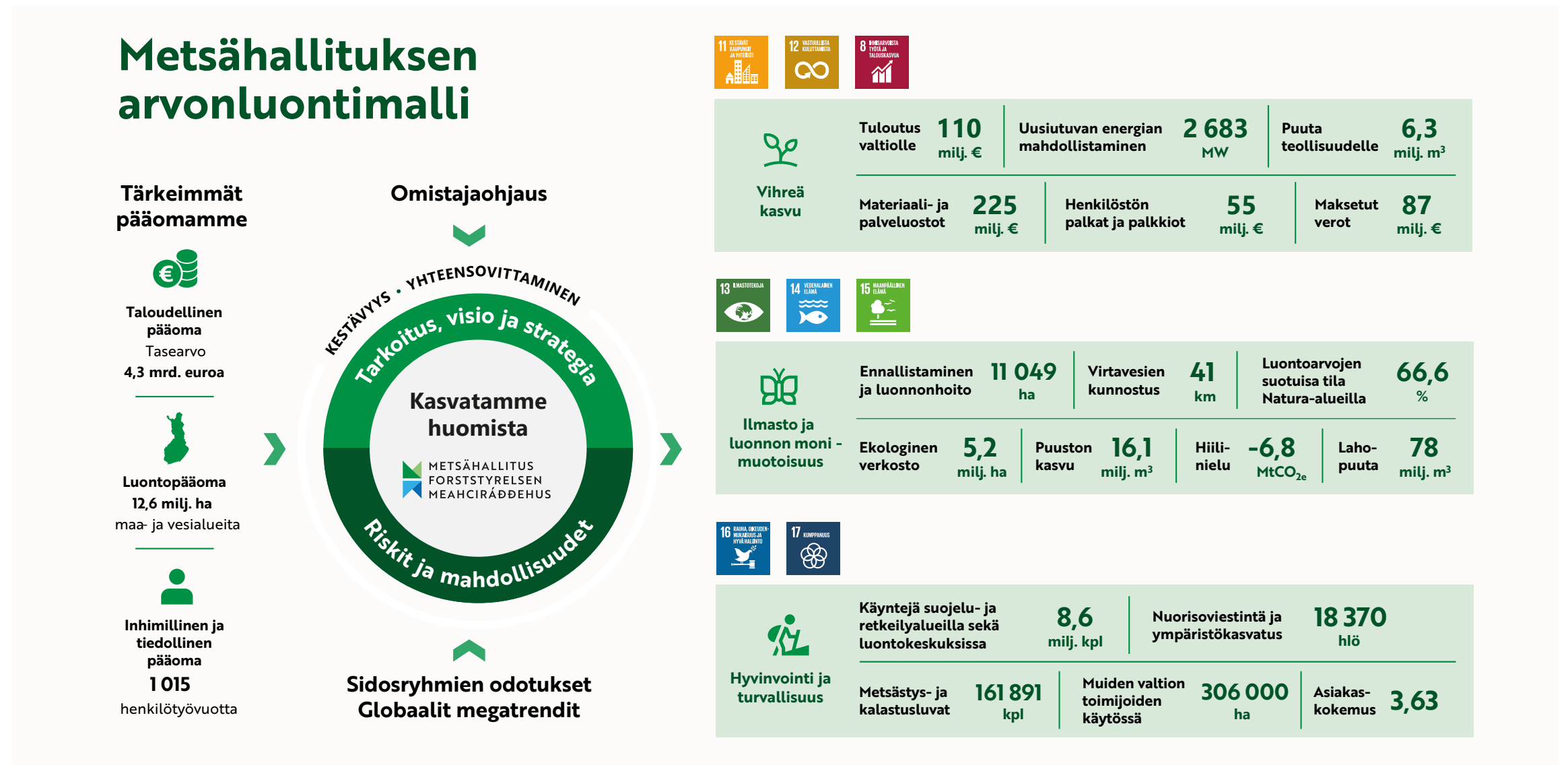
Arvonluontimallissa on kuvattu Metsähallituksen tärkeimmät pääomat ja miten niistä luodaan arvoa luonnolle, ihmisille ja yhteiskunnalle. Arvonluontimalli on rakennettu strategisten teemojen pohjalta

ja siihen sisältyy taloudellisia, ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia näkökulmia. Valtio-omistajalle maksettavan tuloutuksen lisäksi toiminta tuottaa taloudellista arvoa palkkojen ja palkkioiden, verojen sekä materiaali- ja palveluhankintojen muodossa yhteiskunnan eri tahoille ja aluetalouksiin.

Kasvatamme huomista -strategiassa kestävä ja vastuullinen toiminta on integroitu strategian ytimeen. Strategiassa on huomioitu Petteri Orpon hallituksen antamat omistajapolittiset linjaukset ja muuttuva toimintaympäristö. Strategian tavoitteet edistävät kansainvälisten sopimusten kuten YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Strategian

pääteemoihin kytkeytyvät YK:n Kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteet on kuvattu arvonluontimallissa.

Seuraavalla sivulla taulukossa 1 kuvataan olennaisen kestävyysseikkojen sisältyminen strategian pääteemoihin ja tavoitteisiin.

YLEISET TIEDOT

Taulukko 1. Olennaisten kestävyysseikkojen kytkökset strategian pääteemoihin ja tavoitteisiin

Strategian pääteema	Strategiset tavoitteet	Olennaiset kestävyysseikat
Vihreä kasvu	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnämme mahdollisuudet uusiutuvan energian kapasiteetin kasvuun valtion alueilla Kasvatamme konsernin liikevaihtoa monipuolisesti ja parannamme taloudellista tulosta Rakennamme kasvun edellytyksiä alueiden käytön kestäväillä ratkaisilla 	<p>E1: Ilmastonmuutos</p> <ul style="list-style-type: none"> ilmastonmuutoksen hillintä energia <p>E3: Vesivarat ja merten luonnonvarat</p> <ul style="list-style-type: none"> merten luonnonvarojen hyödyntäminen ja käyttö
Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus	<ul style="list-style-type: none"> Turvaamme ja vahvistamme valtion maiden ja vesien monimuotoisuutta Kasvatamme monikäyttömetsien hiilinieluja ja valtion maiden puuston hiilivarastoa Edistämme metsien kasvua ja terveyttä sekä huolehdimme ilmastonmuutokseen sopeutumisesta 	<p>E1: Ilmastonmuutos</p> <ul style="list-style-type: none"> ilmastonmuutokseen sopeutuminen, ilmastoon liittyvät fyysiset riskit ilmastonmuutoksen hillintä <p>E2: Pilaantuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> veden pilaantuminen maaperän pilaantuminen <p>E4: Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit</p> <ul style="list-style-type: none"> biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutus-tekijät vaikutukset lajien tilaan vaikutukset ekosysteemien laajuuteen tai tilaan vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä
Hyvinvointi ja turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> Lunastamme sidosryhmien luottamuksen onnistuneella yhteensovittamisella ja yhteistyöllä Vaalimme kestäviä luontosuhteita ja varmistamme virkistyskäytön ja eränkävynnin edellytykset Tuemme kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta 	<p>S3 Vaikutukset paikallisyhteisöihin</p> <ul style="list-style-type: none"> maahan liittyvät vaikutukset alkuperäiskansojen oikeudet – vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumus, itsemääräämisoikeus & sivistykselliset oikeudet <p>S4: Kuluttajat ja loppukäyttäjät</p> <ul style="list-style-type: none"> yksityisyys terveys ja turvallisuus tuotteiden ja palvelujen saanti
Asiakslähtöisyys, vastuullisuus ja yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> Tunnettu asiakkaamme paikallisesti ja globaalisti ja kehitämme toimintaamme asiakslähtöisesti Toimintamme on vastuullista ja noudattaa parhaita käytäntöjä 	<p>E1: Ilmastonmuutos</p> <ul style="list-style-type: none"> ilmastonmuutoksen hillintä energia <p>S2: Arvokehityksen työntekijät</p> <ul style="list-style-type: none"> työaika riittävä palkka terveys ja turvallisuus koulutus ja taitojen kehittäminen toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi pakkotyö <p>G1: Toiminnan harjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen, mukaan lukien koulutus + korruptio- ja lahjontatapaukset väärinkäytösten paljastajien suojeleminen suhteet tavarantoimittajiin, mukaan lukien maksukäytännöt organisointi, johtamisjärjestelmä

Strategian pääteema	Strategiset tavoitteet	Olennaiset kestävyysseikat
Kyvykäs ja yhdenvertainen henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Toimimme yhtenä Metsähallituksena arvostaen, luottamuksella ja välittäen Huolehdimme henkilöstömme hyvinvoinnista ja osaamisesta 	<p>S1: Oma työvoima</p> <ul style="list-style-type: none"> työllisyysturva työaika terveys ja turvallisuus sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka samanarvoisesta työstä koulutus ja taitojen kehittäminen vammaisten ja toimintarajoitteisten työllistäminen ja inklusio toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi moninaisuus
Tuottavuus ja vaikuttavuus	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnämme tietoa ja teknologiaa luoden ainutlaatuisia arvoja Lisäämme työmme tuottavuutta ja vaikuttavuutta 	<p>G1: Toiminnan harjoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> yrittäjäkulttuuri

Metsähallituksen toimintaan kohdistuu erilaisia odotuksia, joiden vastuullinen yhteensovittaminen edellyttää yhdessä toimimista laajan kumppani- ja sidosryhmäjoukon kanssa. Metsähallituksella on Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun sekä Pohjois-Karjalan alueilla maakunnalliset neuvottelukunnat. Neuvottelukunnat toimivat valtion alueiden käyttöä koskevan päätöksenteon apuna. Niiden tehtävänä on antaa Metsähallitukselle lausuntoja merkittävistä valtion maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvistä kysymyksistä sekä tehdä aloitteita paikallisen väestön aseman huomioon ottamiseksi ja eri toimintojen yhteensovittamiseksi. Saamelaiden kotiseutualueen kuntiin on asetettu kuntakohtaiset neuvottelukunnat, joissa käsitellään valtion maa- ja vesialueiden sekä niihin kuuluvien luonnonvarojen kestävä käyttöä ja hoitoa. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa kaikkien neuvottelukuntien jäsenet sidosryhmien esitysten pohjalta. Jäsenet vali-

taan neljäksi vuodeksi. Neuvottelukuntien tehtäviä ja muita yhteydenpidon prosesseja kuvataan laajemmin [osiossa S3](#).

Metsähallituksen hallinnassa olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta hallinnoidaan yhtenä kokonaisuutena valtion kiinteistöstrategian mukaisesti. Alueiden käyttö suunnitellaan luonnonvarasuunnitelmien avulla, ja tavoitteena on mahdollisimman laaja ja monipuolinen yhteiskunnallinen kokonaisuus ja kustannustehokkuus. Luonnonvarasuunnittelu toteuttaa Metsähallituksen tehtäviä ja strategiaa aluetasolla. Suunnittelualue kattaa valtion maat ja vedet useiden kuntien ja maakuntien alueella. Luonnonvarasuunnittelussa haetaan myös uusia valtion maiden ja vesien ja niillä olevien luonnonvarojen tarjoamia mahdollisuuksia tulevaisuusotteella yhdessä sidosryhmien kanssa.

YLEISET TIEDOT

Luonnonvarasuunnittelussa tarkastellaan, mitä luonnonvarojen hoitoon ja kiinteistökehitykseen liittyviä tavoitteita sekä valtion maihin ja vesiin liittyviä mahdollisuuksia ja toimintoja Metsähallituksella on ja mitä niistä voidaan saavuttaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Metsähallituksen yhteiskunnalliset velvoitteet sisältyvät suunnitteluun. Luonnonvarasuunnittelu on yhteissuunnittelua, jonka keskeinen työkalu on sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmä tuo esille erilaisia tavoitteita sekä ottaa kantaa valtion maiden arvонуontiin ja Metsähallituksen alueelliseen toimintaohjelmaan. Ryhmä käsittelee toimintaympäristön muutoksia, riskejä ja mahdollisuuksia alueellisesta näkökulmasta. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee luonnonvarasuunnitteluun liittyviä asioita. Metsähallituksen hallitus hyväksyy alueelliset luonnonvarasuunnitelmat. Luonnonvarasuunnittelusta kerrotaan tarkemmin [S3-osiossa Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt -luvussa](#), ja keskeiset sidosryhmät käsitellään kohdassa Sidosryhmien edut ja näkemykset.

Metsähallitus on toimintansa kautta osa metsä- ja energiateollisuuden arvoketjua tarjoamalla kestävästi tuotettua puuraaka-ainetta. Asiakkaina ovat puuta ostavat, pääasiassa suomalaiset metsäteollisuusyritykset, itsenäiset sahat sekä kotimaiset energiayhtiöt. Tuulivoiman hankekehityksen sekä maan vuokraus- ja myyntitoiminnan kautta Metsähallitus on osa energiateollisuuden, matkailun, infra- ja maanrakennuksen sekä kaivannaisteollisuuden arvoketjua. Asiakkaina on sekä isoja kansainvälisiä yrityksiä että yksityisasiakkaita. Lisäksi

Metsähallitus on osa luonnonsuojelutyön, matkailun, metsästyksen ja kalastuksen arvoketjuja.

Sidosryhmien edut ja näkemykset

Sidosryhmien etujen ja näkemysten huomioiminen on keskeinen osa Metsähallituksen yhteensovittamiseen perustuvaa toimintamallia. Strategiassa luvataan lunastaa sidosryhmien luottamus onnistuneella yhteensovittamisella ja yhteistyöllä. Taulukossa 2 on kuvaus Metsähallituksen keskeisiin sidosryhmiin liittyvästä vuorovaikutuksesta. Tarkempia kuvauksia yhteydenpidon prosesseista on myös standardien S3 ja S4 kohdalla. Luonnonvarasuunnittelu, asiakas- ja sidosryhmätutkimus sekä palauttekanavat ja ilmoituskanava ovat kaikki keskeisiä sidosryhmiä koskevia vuorovaikutustapoja. Niitä ei ole eritelty jokaiseen kohtaan taulukossa.

Sidosryhmien eduista ja näkemyksistä informoidaan Metsähallituksen johtoryhmää ja hallitusta säännöllisesti muun muassa vuosittaisen asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen tulosten sekä luonnonvarasuunnitteluprojektien yhteydessä.

Kestävyyden olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Taulukossa 3 on lyhyet kuvaukset olennaisuuden arvioinnin tuloksena saaduista olennaisista vaikutuksista ja niiden kytköksestä Metsähallituksen strategiaan. Metsähallituksen toiminta perustuu valtion maa- ja vesialueiden hoitoon, käyttöön ja suojeluun. Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet etenkin ympäristöasioiden osalta kohdistuvat maankäytön eri muotoihin tai maankäytön arvoketjuun. Metsähallituksella on hoidossaan 9 186 000 hehtaaria valtion maa-alueita ja 3 416 000 hehtaaria vesialueita, yhteensä 12 602 000 hehtaaria. Tarkemmin maankäyttöä on kuvattu vuosisraportin osiossa Metsähallituksen maat ja vedet. Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet ja niihin liittyvä maankäyttö ja toiminnot kuvataan tarkemmin kestävyysseikoittain kunkin standardin yhteydessä.

YLEISET TIEDOT

Taulukko 2. Metsähallituksen keskeisten sidosryhmien edut ja näkemykset ja niiden huomioiminen sekä vuorovaikutus sidosryhmien kanssa

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Omistaja	<ul style="list-style-type: none"> Valtion maa- ja vesiomaisuuden käyttö, hoito ja suojele kestävästi ja tuloksellisesti toimien Liiketoiminnan harjoittaminen laissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten veloitteiden puitteissa Julkisten hallintotehtävien hoitaminen Liiketaloudellisten periaatteiden sekä eduskunnan hyväksymien palvelutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden mukaan toimiminen Metsähallituksen odotetaan valtion liikelaitoksena ja asiantuntijaorganisaationa osallistuvan toimialojensa asioiden valmisteluun sekä toteuttavan hallitusohjelmien strategisia tavoitteita 	<ul style="list-style-type: none"> Omistajapoliittiset linjaukset Vuosittainen tulosohjaukirje ja julkisten hallintotehtävien osalta tulossopimus sekä tulosohjaukokoukset Tavoitteiden seuranta ja raportointi Yhteiset seminaarit ja ennakkointityö Ministeriöiden strategisten tavoitteiden osalta osallistuminen hankkeiden ja ohjelmien työryhmiin, ohjausryhmiin, verkostoihin, strategioiden valmisteluun ja esimerkiksi lainsäädäntötyöhön 	<ul style="list-style-type: none"> Omistajaohjaus 	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallitus toteuttaa kunkin hallitusohjelman strategisia tavoitteita Metsähallitukselle asetettavat tavoitteet toteuttavat toimialakohtaisia strategioita, kuten esimerkiksi Kansallista metsästrategiaa 2035, Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun strategiaa ja Kansallista luonnon virkistyskäytön strategiaa 2030 Toiminta suunnitellaan siten, että omistajapoliittiset tavoitteet ja tulossopimuksen tavoitteet saavutetaan
Oma työvoima	<ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvointi ja työolot Työn merkityksellisyys Terveys ja turvallisuus Osaamisen kehittäminen Hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tulos- ja kehityskeskustelut Henkilöstökysely Koulutukset Yhteistoiminta ja -toimikunnat Työturvallisuushavainnot ja työsuojelu Ilmoituskanava Työyhteisötilaisuudet ja sisäinen viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen Työvoiman saatavuuden turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteiset strategiset osaamiset Henkilöstökyselyn tuloksista tehdään vuosittaiset kehittämissuunnitelmat Kyvykäs ja yhdenvertainen henkilöstö yksi uuden strategian pääteemoista
Kuluttajat ja loppukäyttäjät				
Suuri yleisö	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastonmuutoksen torjuminen Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen Aktiivinen ja avoin viestintä Paikallinen läsnäolo ja vuorovaikutus Positiiviset aluetaloudelliset vaikutukset 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakas- ja sidosryhmätutkimus Luonnonvarasuunnittelu Palautte- ja ilmoituskanavat Viestintäkanavat, erityisesti sosiaalinen ja journalistinen media 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnan hyväksyttävyys Luottamus ja maine 	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus ja hyvinvointi strategisina teemoina Toiminnan kehittäminen asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen tulosten ja palautteiden pohjalta Näkemyksen huomioiminen alueiden luonnonvarasuunnittelussa
Retkeilijät	<ul style="list-style-type: none"> Alueellisesti monipuolinen ja laadukas retkeilyinfra Tieto kohteista ja palveluista Vastuullisen retkeilyn edistäminen Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen yhteiskunnassa Suojelualueista huolehtiminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Luontoon-palvelukokonaisuus Palauttekanavat Digitaalisesti osallistavat erä- ja luontoyhteisöt ja muu palvelumuotoiluprojektien osallistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Virkistyskäytön ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen Asiakaslähtöisyys 	<ul style="list-style-type: none"> Vaalitaan kestäviä luontosuhteita ja kannustetaan vastuulliseen luonnossa liikkumiseen sekä varmistetaan virkistyskäytön ja eränkävyn edellytykset niin, että asiakkaat saavat niistä mahdollisimman suuren arvon Luonnossa liikkujien digitaalisen asiakaspalvelun sekä maastopalvelujen kehittäminen palautteen ja resurssien mukaan
Kalastajat ja metsästäjät	<ul style="list-style-type: none"> Kalastus- ja metsästysmahdollisuuksien turvaaminen Lupien saatavuus ja palvelujärjestelmien toimivuus Huolina Metsähallituksen muun maankäytön ja toiminnan vaikutukset kalastus- ja metsästysmahdollisuuksiin ja maisemiin 	<ul style="list-style-type: none"> Eräluvut-palvelukokonaisuus Vuosittainen asiakastytyväisyyskysely kalastus- ja metsästysasiakkaille Palauttekanava ja palautteeseen vastaamisen tyytyväisyyden mittaus Saalispalautteet erä- ja metsäasiakkaille 	<ul style="list-style-type: none"> Kalastuksen ja metsästyksen mitoittaminen ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväksi tasolle Eräluvut-palvelukokonaisuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Vaalitaan kestäviä luontosuhteita ja kannustetaan vastuulliseen luonnossa liikkumiseen sekä varmistetaan virkistyskäytön ja eränkävyn edellytykset niin, että asiakkaat saavat niistä mahdollisimman suuren arvon Saalispalautteiden avulla kalastus ja metsästys mitoitetään ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväksi tasolle Asiakaspalautteen ja -kyselyiden avulla kehitetään toimintaa
Tonttien ostajat ja vuokraajat	<ul style="list-style-type: none"> Edulliset, väljästi sijoitetut tontit, oma ranta Matkailukeskustontit lähellä palveluita ja harrastuksia, mutta rauhallisella paikalla Valmis infra 	<ul style="list-style-type: none"> Laatunmaa.fi-sivusto Asiakaspalvelu Viestintä ja markkinointi Asiakastytyväisyyskyselyt ja palautekanava Kaavoitusprosessien lausuntomenettelyt 	<ul style="list-style-type: none"> Myynti 	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan aluetaloutta ja rakennetaan kasvun edellytyksiä alueiden käytön kestäväillä ratkaisulla Kaavoitus pyritään tekemään sellaisille alueille, joilla on kysyntää, huomioiden yhteensovittaminen, toimintaperiaatteet ja maa- ja metsätalousministeriön ohjeet

YLEISET TIEDOT

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Arvoketju				
Toimittajat, erityisesti urakoitsijat	<ul style="list-style-type: none"> Sopimuksissa pysyminen ja tasapuolinen kohtelu Urakointiolosuhteiden pysyvyys ja tasainen työmäärä Urakoitsijoiden parempi kuuleminen ja tiiviimpi yhteistyö Monimuotoisuuden turvaaminen metsän- ja luonnonhoidossa 	<ul style="list-style-type: none"> Hankintaprosessin vuorovaikutus Palvelukuvausten mukainen toiminta sopimuskaudella Yhteistyöpalaverit ja/tai kehityskeskustelut palvelutuottajien kanssa sopimuskaudella Koulutukset tai muu kehittämissyhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Hankintojen onnistuminen ja palveluiden turvaaminen Osaamisen yhteinen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaiden ja arvoketjujen tunteminen paikallisesti ja globaalisti Toiminnan kehittäminen palautteen ja kyselyiden pohjalta Koulutusten, yrittäjäpäivien ym. järjestäminen
Arvoketjun työntekijät	<ul style="list-style-type: none"> Turvallisuus ja terveys Työolot ja muut työhön liittyvät oikeudet Tasainen työmäärä 	<ul style="list-style-type: none"> Auditoinnit Koulutukset 	<ul style="list-style-type: none"> Vastuullisuuden ja osaamisen varmistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Arvoketjujen tunteminen paikallisesti ja globaalisti Auditointiohjelmat
Keskeiset yritys- ja yhteisöasiakkaat				
Matkailutoimijat	<ul style="list-style-type: none"> Odotuksina liiketoiminnan mahdollistaminen ja sujuvat sopimus- ja maksukäytännöt Paikallisten elinkeinojen tarpeiden huomiointi ja tasavertainen kohtelu Metsien käsittely matkailutoiminta ja maisemat huomioiden Retkeilyinfran ja -rakenteiden kunnossapito ja käyttömahdollisuudet yrityksille Kestävän matkailun kehittäminen Kumppaneiden parempi näkyvyys Metsähallituksen digitaalisissa kanavissa 	<ul style="list-style-type: none"> Matkailualueiden yhteistyöryhmät Lapissa Kestävän matkailun kansallispuistokohtaiset yhteistyöryhmät LVS- ja HKS-yhteistyöryhmät ja/tai teemaryhmät Yhteistyösopimukset luontomatkailuyrittäjien kanssa Vuokrayrittäjät Metsähallituksen kohteilla ja kiinteistöissä Yhteistyö matkailuverkostoissa Yrityspalautte- ja -tutkimukset 	<ul style="list-style-type: none"> Alueen elinkeinojen tarpeiden yhteensovittaminen Alueen elinkeinojen edellytysten turvaaminen ja edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Matkailun painopistealueet luonnonvarasuunnitelmissa ja matkailutoiminnan huomioiminen kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmissa sekä retkeilyalueiden kehittämisessä Toiminnan mahdollistaminen kansallispuistossa yhteistyösopimuksilla ja luvilla Vahvistetaan aluetaloutta ja rakennetaan kasvun edellytyksiä alueiden käytön kestäväillä ratkaisuilla
Metsäteollisuus	<ul style="list-style-type: none"> Korkealaatuinen asiakkaan laatuvaatimusten ja laatuodotusten mukainen tuote Toimitusvarmuus ja sovitun mukainen toimitusrytmi Luotettavuus yhteistyökumppanina ja laadukas yhteydenpito ja asioiden hoito Alkuperäketjun hallinta ja ympäristöasioiden hyvä huomioiminen Metsien hyvä hoito ja käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastapaamiset Puukauppaneuvottelut Asiakastytytyväisyyden mittaaminen Operatiivinen yhteydenpito 	<ul style="list-style-type: none"> Aines- ja energiapuun myynti 	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan aluetaloutta ja rakennetaan kasvun edellytyksiä alueiden käytön kestäväillä ratkaisuilla Tarjotaan markkinoille kestävästi tuotettua puuta luonnonvarasuunnitelmien tavoitteiden asettamissa puitteissa Metsien hoito- ja käyttö, sekä puun alkuperäketju on PEFC-sertifioitu Sertifioitu energiatehokkuusjärjestelmä sekä vähäpäästöisen puunhankinnan kehittäminen
Energia-ala	<ul style="list-style-type: none"> Liiketoiminnan mahdollistaminen Yritysten tasapuolinen kohtelu Selkeät ehdot ja toimintamallit vuokraustoiminnassa ja hankekehityksessä Avoin dialogi ja eri sidosryhmien tasapuolinen huomioiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkuuksiin liittyen alue- ja hanketiedustelut ja esiselvitykset Sopimusneuvottelut ja kilpailutusten aikainen vuorovaikutus Sopimusvelvoitteiden, rakentamisen, tuotannonajan ja purkamisajan edunvalvonta Maakuntaliittojen vetämä merialuesuunnittelu Jäsenyydet toimialayhdistyksissä 	<ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan energian tuotannon mahdollistaminen ja lisääminen valtion maa- ja vesialueilla 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnetään mahdollisuudet uusiutuvan energian kapasiteetin kasvuun valtion maa- ja vesialueilla Merituulivoiman kilpailutusmalli Tuulivoiman hankekehitys
Kaivannais-teollisuus	<ul style="list-style-type: none"> Liiketoiminnan mahdollistaminen Pitkäjänteinen yhteistyö, mikä mahdollistaa liiketoiminnan kehittämisen Malmi- ja kaivosyhtiöille Metsähallitus on ennen kaikkea maanomistaja, jolta odotetaan tasapuolista ja ennakoitavaa toimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteydenpito ja sopimusneuvottelu Kiviainesalueiden katselmukset ja ottomäärien kyselyt Koulutukset ja vuosittaiset asiakastytytyväisyyskyselyt Kaivos- ja malmi- ja kaivosyhtiöiden osalta sidosryhmätyö ja maanomistajan lausunnot lupahakemuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> Maanomistajan edunvalvonta Kiviaineksen osalta raaka-aineen myynti 	<ul style="list-style-type: none"> Maa- ja kiviainesasiakkaiden osalta uusien kiviainesalueiden kartoittaminen, sekä toiminnan ja sopimuksien kehittäminen palautteen pohjalta Kaivos- ja malmi- ja kaivosyhtiöiden osalta kaivoslain mukainen toiminta ja maanomistajan edunvalvonta; pyritään toimimaan ennakoitavien ja tiedottamaan toimialaa koskevista muutoksista

YLEISET TIEDOT

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Metsähallituslain pykälissä 6 ja 7 osoitetut tahot (Yleiset yhteiskunnalliset ja muut yhteiskunnalliset velvoitteet)				
Saamelaisyhteisö saamelaisten kotiseutualueella	<ul style="list-style-type: none"> Saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Neuvottelukunnat Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma Akwé: Kon -toimintamalli Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen väliseen sopimukseen liittyen vuosittaiset neuvottelut ja muu sopimuksessa sovittu vuorovaikutus (ks. tarkemmin S3 Yhteydenpidon prosessit) 	<ul style="list-style-type: none"> Saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan Neuvottelut saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisesti Akwé: Kon -toimintamallin käyttäminen kaikissa merkittävässä hankkeissa (esim. luonnonvarasuunnittelu ja hoidon ja käytön suunnitteluprojektit)
Poroelinkeino poronhoito-alueella	<ul style="list-style-type: none"> Poronhoidon edellytysten huomiointi maankäytössä ja metsien käsittelyssä Tietoa suunnitelmista ja mahdollisuus vaikuttaa Huolina eri maankäytön muotojen kumuloituvat vaikutukset poronhoitoon 	<ul style="list-style-type: none"> Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välisen sopimuksen mukaiset neuvottelut ja muu sopimuksessa sovittu vuorovaikutus (ks. tarkemmin S3 Yhteydenpidon prosessit) Vuokra- ja käyttöoikeussopimukset Poropaikka-sovellus toimenpiteiden kommentointiin 	<ul style="list-style-type: none"> Poronhoitolaissa säädettyjen velvoitteiden täyttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallituslain 6 §:n mukaisesti porotalouden näkökulmat otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa Poronhoidon huomioiminen myös poronhoitolain mukaisesti Paliskuntasopimuksen mukaisista maankäyttöasioista toimitetaan paliskunnalle tietoa etukäteen ja tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin
Tutkimus ja opetus	<ul style="list-style-type: none"> Valtion maiden ja vesialueiden käyttö oman toiminnan mahdollistamiseksi – opetusmetsien hyödyntäminen opetuksessa ja tutkimusmetsien hyödyntäminen tutkimuksessa Sujuva yhteistyö, molemminpuolinen tiedottaminen suunnitelmista ja toimenpiteistä sekä toimintaedellytysten kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Johdon tapaamiset & neuvottelut Vuokralaisen kuuleminen ennen maanomistajan puhevallan käyttämistä Maankäytön menettelyt sekä siihen liittyvän vuorovaikutuksen periaatteet ja käytännöt määritellään sopimuksissa organisaatiokohtaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Maankäytön tarpeiden huomiointi 	<ul style="list-style-type: none"> Strategisen ja sopimuksellisen toiminnan huomioiminen organisaatioiden johdon tapaamisten ja neuvottelujen kautta Operatiiviset tarpeet huomioidaan vastuualueilla ja alueellisesti
Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos	<ul style="list-style-type: none"> Valtion maiden ja vesialueiden käyttö oman toiminnan mahdollistamiseksi Maan hankinta Sujuva yhteistyö, molemminpuolinen tiedottaminen suunnitelmista ja toimenpiteistä sekä toimintaedellytysten kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Johdon tapaamiset & neuvottelut Vuokralaisen kuuleminen ennen maanomistajan puhevallan käyttämistä Maankäytön menettelyt sekä siihen liittyvän vuorovaikutuksen periaatteet ja käytännöt määritellään sopimuksissa organisaatiokohtaisesti LVS-prosessissa erilliset keskustelut 	<ul style="list-style-type: none"> Maankäytön tarpeiden huomiointi 	<ul style="list-style-type: none"> Tuetaan kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta Puolustusvoimien ja Rajan lakisääteisten tehtävien toteuttaminen rajoittaa joillakin alueilla muuta käyttöä Tuulivoimakehityksessä pyydetään aina PV:n lausunto
Muut vaikutusten kohteena olevat yhteisöt				
Paikallisyhteisöt	<ul style="list-style-type: none"> Odotuksina paikallisten asukkaiden, tahojen ja elinkeinojen kuuleminen ja huomiointi päätöksenteossa ja toiminnassa Alueen luonnon käyttämisen mahdollisuudet virkistäytymisessä, harrastamisessa ja luonnonvarojen hyödyntämisessä Metsästys- ja kalastusmahdollisuuksien säilyminen 	<ul style="list-style-type: none"> LVS- ja HKS-projekteissa usein työ- tai teemaryhmissä edustus, muuten yhteistyö ja yhteistyötahot vaihtelee alueittain ja tapauskohtaisesti Tyypillisiä paikallistason osallistamisia ovat esim. reittien läheisyydessä tapahtuvat metsien käsittelyt, uusien palvelurakenteiden tarve, kaavoitus sekä tuulivoimahankkeet Kanavina asukastilaisuudet, paikallislehdet, kokoukset, sähköpostit ja muut viestinnän keinot Kaavoitus- ja YVA-prosesseihin liittyvät yleisötilaisuudet, asukaskyselyt, kuulemiset ja lausuntoprosessit 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteensovittaminen Toiminnan hyväksyttävyyden varmistaminen Luvituksen sujuvuus 	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuuksien mukaan eri tarpeet yhteensovittaen, Metsähallituksen omat tulostavoitteet ja ohjeet huomioiden Eri osapuolten näkemykset näkyvät valmiissa suunnitelmissa
Kansalais- ja ympäristöjärjestöt	<ul style="list-style-type: none"> Odotuksina luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmastonmuutoksen torjuminen, luonnonsuojelu Retkeily-, liikunta- ja virkistysmahdollisuudet valtion mailla Kestävä kalastus ja metsästys ja eräily-mahdollisuuksien turvaaminen valtion mailla Yhteisenä huolenaiheena muut maankäyttömuodot ja niiden mahdollisesti aiheuttama luontokato, vaikutukset kala- ja riistakantoihin ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> LVS- ja HKS-projektien työ- ja/tai teemaryhmät Tapaamiset ja yhteistyö erilaisissa verkostoissa, hankkeissa ja työryhmissä Alueellinen yhteistyö usein tapahtumissa (esim. Vapapäivä, Suomen Luonnon päivä) Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen kanssa yhteistyö suojelutyössä ja luonnonhoitotyössä Keskeisten ympäristöjärjestöjen kanssa vuorovaikutusprosessi monikäyttömetsiin liittyvien ristiriitojen osalta 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteensovittaminen Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen Tiedon ja parhaiden käytäntöjen jakaminen ja yhteisen ymmärryksen hakeminen Konfliktien ennaltaehkäisy ja monikäyttömetsiin liittyvien ristiriitojen ratkaiseminen 	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuuksien mukaan eri tarpeet ja käyttömuodot yhteensovittaen, maiden ja vesien tarjoamat mahdollisuudet, Metsähallituksen omat tulostavoitteet ja valtio-omistajan asettamat kehykset huomioiden

YLEISET TIEDOT

Sidosryhmä	Sidosryhmille tärkeät teemat tai keskeiset odotukset	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot	Sidosryhmävuorovaikutuksen tarkoitus	Vaikutus toimintaan, liiketoimintamalliin tai strategiaan
Muut keskeiset sidosryhmät / Hallinto ja viranomaisyhteistyö				
Ympäristöhallinto (esim. ELY:t, Aluehallinto- viranomaisen ympäristölupavastuualue, kuntien ympäristöviranomaiset)	<ul style="list-style-type: none"> Luonto- ja lajitiedon jakaminen ja saatavuus Ympäristö-, vesitalous- ja maa-aineslupien mukainen toiminta Metsähallitukselta ja sen käyttö- ja vuokrasopimusasiakkailta Sujuvasti ja ajallaan toimitetut lausunnot lupahakemuksiin Osallistuminen alueelliseen kehittämiseen sekä valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviin alueittain (esim. luonnonsuojelun ja -hoidon yhteistyöryhmät) Yhteinen luonnonhoitotoimien vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden tavoittelu 	<ul style="list-style-type: none"> Lupien osalta hakemukset ja lausunnot käytäntöjen mukaisesti Maastokatselukset tai muut tapaamiset lupiin liittyen Ympäristöhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävät pääsääntöisesti määräaikaista, toimintaohjelmiin tai monivuotisiin, valtakunnallisiin hankkeisiin liittyviä eri toimijoiden yhteistyö- tai ohjausryhmiä luonnonsuojelun ja -hoidon ja sen kehittämisen yhteissuunnitteluun (esim. HELMI-yhteistyöryhmät, alueelliset perinnebiotooppiiryhmät) Tiedonjako työryhmien palavereissa, ohjeistuksen jakaminen, seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Liiketoimintojen ympäristölupien hakeminen Lausuntojen antaminen erilaisiin lupahakemuksiin Ministeriöiden ja ympäristöhallinnon valtakunnallisten tavoitteiden saavuttaminen ja ohjelmien toteutus 	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallitus toteuttaa mm. Helmi-elinympäristöohjelmaa ja muita kansallisia toimialoihinsa liittyviä strategioita ja ohjelmia maa- ja metsätalous- ja ympäristöministeriön ohjauksessa Valtakunnallisten tavoitteiden ja ohjelmien vieminen käytäntöön Yhteistyöryhmissä sovitut menettelyt huomioidaan ja viedään käytäntöön LajiGIS-tietojärjestelmän aineistojen jakaminen ja käyttörajoitetun aineiston aineistopyyntöihin vastaaminen
Riistahallinto ja -konserni ja erävalvonnan viranomaisyhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsästyksen järjestäminen sekä riistan elinympäristöjen turvaaminen valtion alueilla Riistakantojen elinvoimaisuudesta huolehtiminen ja riistatalouden ja sen hyvinvointivaikutusten yleinen edistäminen Metsähallituksen erävalvonnan odotetaan olevan mukana PTR-rakenteissa (poliisi, tulli ja rajaviranomaiset) koordinoitussa erävalvonnan viranomaisyhteistyössä ja tuovan mukanaan valtion maihin liittyvän luvituksen erityisasiantuntemuksen 	<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuudet ja yhteistyökokoukset Suomen riistakeskuksen alueiden ja paikallisten riistanhoitoyhdistysten kanssa Riistakonsernin strategiapäivät ja valtakunnalliset riistapäivät Hankeyhteistyö Alueelliset PTR-alatyöryhmät 	<ul style="list-style-type: none"> Valtakunnallisen riistapolitiikan toteuttaminen Riistakonsernin strategisten hankkeiden toteuttaminen (esim. laji- ja elinympäristökohtaiset hoitosuunnitelmat) 	<ul style="list-style-type: none"> Metsästyksen ekologisen ja sosiaalisen kestävyden varmistaminen Riistakonsernin strategisten hankkeiden toteuttaminen osana toimintaa Riistanhoidon ja riistan elinympäristöjen hoidon edistäminen metsästyslupatuloilla ja yhteistyössä muiden vastuualueiden kanssa Erävalvonnan osalta yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen vaikuttaa valvonnan suuntaamiseen
Kalataloushallinto ja kalastusjärjestöt	<ul style="list-style-type: none"> Ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kalastuksen järjestäminen ja kalaelinympäristöjen turvaaminen valtion alueilla Sujuva yhteistyö kalaviranomaisten ja kalajärjestöjen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Kalatalousalueyhteistyö ml. hallitustyöskentely Kalatalousalueiden sekä vesienhoidon yhteistyöryhmiin osallistuminen Hallinnon toimijoiden muut vuosittaiset yhteistyötapaamiset 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjaavien ministeriöiden kalastukseen liittyvien strategioiden ja ohjelmien toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuminen kalaviranomaistyöhön ja kalatalousalan kehittämiseen mm. kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnittelun ja toimeenpanon kautta
Paikallis- ja aluehallinto	<ul style="list-style-type: none"> Alueiden kehittäminen ja elinvoiman edistäminen, yhteistyö matkailun ja retkeilyalueiden kehittämisessä, kaavoituksessa, tuulivoiman sijoittamisessa ja hankekehittämisessä Kunnallisen ympäristöviranomaisen näkökulmasta odotukset liittyvät maa-aines- ja ympäristölupien mukaiseen toimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitukseen liittyvät vuorovaikutusprosessit, joista vastaa kaavan laatija Kunnille voidaan esittää myös kaavoituksen käynnistämistä Yhteistyö maakuntaliittojen koordinoimassa merialue-suunnittelussa ja maakuntakaavoissa Valtion alueiden hallinnoijana lausuntoja eri kaavaprosesseissa ja ympäristönsuojelulain mukaisissa menettelyissä Maa-aines- ja ympäristölupahakemukset Kuntien edustajia yleensä mukana alueen LVS- ja HKS-projekteissa sekä matkailualueiden yhteistyö- ja kehittämissyöryhmissä 	<ul style="list-style-type: none"> Maanomistajan edunvalvonta Viranomaisroolin toteuttaminen Kaavoituksen käynnistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Alueita kehitetään yhteistyössä ja yhteensovitattaen Metsähallitus toimii kaavoituksessa sekä maanomistajan että viranomaisen roolissa ja osallistuu prosesseihin näistä näkökulmista Strategian teemoista vihreä kasvu, ilmasto ja luonnon monimuotoisuus ja hyvinvointi ja turvallisuus kaikki kiinnostavia myös kunta- ja aluetasolla
Muu hallinto ja viranomaiset (esim. Tukes, Maanmittauslaitos, Museovirasto, Metsäkeskus)	<ul style="list-style-type: none"> Odotukset liittyvät kunkin tahon lakisääteiseen tehtävään, jonka hoitaminen tai kehittäminen edellyttää yhteistyötä Metsähallituksen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Lakisääteisen vuorovaikutuksen (esim. luvat, ilmoitukset ja lausunnot) lisäksi vapaampi sidosryhmävuorovaikutus vuosittaisen yhteistyöpalaverien, kehittämistyöryhmien tai toimialaseminaarien muodossa 	<ul style="list-style-type: none"> Lakisääteisten tehtävien toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Lakisääteiset velvollisuudet huomioidaan normaalisti osana toimintaa Tuetaan kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta

YLEISET TIEDOT

Taulukko 3. Olennaisten vaikutusten kytkökset Metsähallituksen strategiaan

Aihe	Osa-aihe	Keskeiset tunnistetut vaikutukset ympäristöön	Strategian teema
E1 Ilmastonmuutos	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	<ul style="list-style-type: none"> + Ilmastonmuutoksen ja siihen sopeutumisen huomiointi osana kaikkea toimintaa – sisällyttäminen läpileikkaavasti osaksi toiminnasuunnittelua kaikilla tasoilla. Monimuotoisuutta turvaavat luonnon- ja metsienhoidon toimenpiteet auttavat ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. – Jos maa- ja vesialueiden hoidossa, käytössä ja suojelussa ja luonnonhoidon ja ennallistamisen toimenpiteissä ei huomioida riittävästi ilmastonmuutokseen ja monimuotoisuuteen liittyvää tutkimustietoa, voivat ympäristön sopeutumismahdollisuudet heikentyä. 	Metsien kasvun ja terveyden edistäminen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisesta huolehtiminen
	Ilmastonmuutoksen hillintä	<ul style="list-style-type: none"> + Puuston biomassan ja maaperän muodostama hiilivarasto sekä valtion metsien maiden hiilinielu. – Metsähallituksen hiilijalanjälki ja kasvihuonekaasupäästöt omissa toiminnoissa sekä arvoketjun ylä- ja alavirrassa. 	Monikäyttömetsien hiilinielun ja valtion maiden puuston hiilivaraston kasvattaminen
	Energia	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallitus mahdollistaa uusiutuvan energian tuotantoa vuokraamalla maa- ja vesialueita, sekä energiantuotantoa uusiutuvalla energiapuuraaka-aineella. Energiatehokkuustoimet omassa toiminnassa. – Energiankäyttö omassa toiminnassa ja arvoketjussa. 	Hyödyntää mahdollisuudet uusiutuvan energian kapasiteetin kasvuun valtion maa- ja vesialueilla
E2 Pilaantuminen	Veden pilaantuminen	<ul style="list-style-type: none"> + Vesien suojeleminen toimintaperiaatteet ja -käytännöt. Lisäksi vesistöasioissa Metsähallitus voi vaikuttaa laajoihin kokonaisuuksiin esimerkiksi valuma-alueilla ja toimia suunnannäyttäjänä muille maa- ja vesialueiden omistajille. – Metsätalouden ja muun maan- ja vesienkäytön vesistövaikutukset ravinnehuuhtoumista muihin mahdollisiin päästöihin. Vuokralaisten toiminnan aiheuttama mahdollinen vesien pilaantuminen. 	Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen valtion mailla ja vesillä
	Maaperän pilaantuminen	<ul style="list-style-type: none"> + Pilaantuneiden maa-alueiden hallinta ja puhdistaminen. – Vuokralaisen toiminnan aiheuttama mahdollinen maaperän pilaantuminen. 	
E3 Vesivarat ja merten luonnonvarat	Merten luonnonvarojen hyödyntäminen ja käyttö	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallitus mahdollistaa merten luonnonvarojen hyödyntämistä ja käyttöä kestäväällä tavalla huomioiden ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden. – Merten luonnonvarojen hyödyntämisen ja käytön negatiiviset vaikutukset merten biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin. 	Hyödyntää mahdollisuudet uusiutuvan energian kapasiteetin kasvuun valtion maa- ja vesialueilla
E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät	<ul style="list-style-type: none"> + Viranomaisen ja maanomistajan rooleissa Metsähallitus harkitsee ja myöntää lupia ja suostumuksia sekä laatii sopimuksia, joiden avulla ohjataan ja varmistetaan alueiden kestävää käyttöä. Maankäytön muutoksilla voidaan tuottaa myös monimuotoisuushyötyjä kun alueita ennallistetaan tai otetaan esimerkiksi ekosysteemipalvelujen käyttöön (esim. turvetuotantoalueista kosteikoksi). – Metsähallitus muuttaa maa- ja vesialueita moniin käyttötarkoituksiin. Metsähallitus myös suoraan hyödyntää luonnonvaroja monella tapaa, suurimpana liiketoimintana monikäyttömetsien hyödyntäminen aines- ja energianpuun tuotantoon. Maankäytön ja vesien käytön muutokset ja suora hyödyntäminen muuttavat ympäristöä ja vesien laatua ja vaikuttavat biologiseen monimuotoisuuteen pääosin heikentävästi. 	Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen valtion mailla ja vesillä
	Vaikutukset lajien tilaan	<ul style="list-style-type: none"> + Luonnonsuojelualueet ja alue-ekologinen verkosto turvaavat luonnon monimuotoisuutta ja lajien tilaa. Metsähallituksen erityisvastuulajit. – Valtion maa- ja vesialueiden erilaiset käyttömuodot vaikuttavat lajien ja luontotyypin tilaan pääosin heikentävästi. 	
	Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan	<ul style="list-style-type: none"> + Luonnonsuojelualueet ja alue-ekologinen verkosto turvaavat ekosysteemien laajuutta ja tilaa valtion mailla. – Maankäytön muutokset ja metsätaloustoiminta heikentävät paikallisesti ekosysteemin tilaa, osa väliaikaisesti ja osa pysyvästi, sekä pienentävät ekosysteemien laajuutta. 	
	Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä	<ul style="list-style-type: none"> + Parannamme suojelualueiden ja monikäyttömetsien laatua ja kytkeytyvyyttä luonnonhoito- ja ennallistamistoimilla ja turvaamme niin tuotantopalveluita, säätely- ja ylläpitopalveluita kuin kulttuuripalveluitakin. – Biologista monimuotoisuutta heikentävä maa- ja vesialueiden käyttö heikentää myös ekosysteemipalveluita. 	

YLEISET TIEDOT

Aihe	Osa-aihe	Keskeiset tunnistetut vaikutukset ihmisiin ja yhteiskuntaan	Strategian teema
S1 Oma työvoima	Työolot: Työllisyysturva, Työaika, Terveys ja turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> + Työaikajoustot, ei nollatuntisopimuksia. Työkykyriskit ennakoidaan ja henkilöstöä koulutetaan. - Työajan riittävyys tehtävien tekemiseen. 	Kyvykäs ja yhdenvertainen henkilöstö: huolehdimme hyvinvoinnista ja kehitämme osaamistamme
	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka, Koulutus ja taitojen kehittäminen, Vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden työllistäminen ja inklusio, Toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi, Moninaisuus	<ul style="list-style-type: none"> + Palkkauksen tasa-arvoisuus varmistettu palkkakartoituksella ja uusitulla palkkausjärjestelmällä. Käytössä anonyymi rekrytointi. Koulutusmahdollisuudet ja työnantajan tarjoamat koulutukset. Syrjintäkielto ja positiivisen diskriminaation mahdollisuus. Monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. - Vastuualueiden johtoryhmissä, yhtä vastuualuetta lukuun ottamatta, sukupuolijakauma on heikentynyt tai pysynyt ennallaan. Sukupuolijakauma perinteinen, henkilöstön keski-ikä korkea. 	
S2 Arvoketjun henkilöstö	Työolot: Työaika, Riittävä palkka, Terveys ja turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallitus on toimintatapaohjeessaan sitoutunut YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeusjulistukseen ja edellyttää vastaavaa sitoumusta eettiseen ja vastuulliseen toimintatapaan myös kaikilta toimittajiltaan ja kumppaneiltaan. Pitkät ympärivuotiset sopimukset urakoitsijoiden kanssa metsätaloudessa mahdollistavat urakoitsijoille vakaammat työolot. - Joillakin toimialoilla Metsähallituksen arvoketjussa työ on kausiluonteista ja työntekijät tulevat useasta eri maasta, jolloin riski työntekijöiden hyväksikäyttöön niin työolojen kuin -ehtojenkin kautta kasvaa. Velvoitteiden mahdollinen toteutumattomuus ja puutteet työturvallisuudessa muodostavat riskin arvoketjun työntekijöille. 	Asiakslähtöisyys, vastuullisuus ja yhteistyö: Toimintamme on vastuullista ja noudattaa parhaita käytäntöjä
	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen, Toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallituksen tarjoamat koulutukset urakoitsijoille ja kumppaneille kasvattavat arvoketjun työntekijöiden osaamista. Metsähallituksen toimintatapaohje sekä toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeet. - Toimintatapaohje ei ole mukana kaikissa sopimuksissa, erityisesti kumppanikentällä. 	
	Muut työhön liittyvät oikeudet: Pakkotyö	<ul style="list-style-type: none"> - Työperäisen hyväksikäytön riski joissakin palveluhankinnoissa sekä tavarahankinnoissa ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta. 	
S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Maahan liittyvät oikeudet	<ul style="list-style-type: none"> + Maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvien tarpeiden yhteensovittaminen ja ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä käytön turvaaminen. - Jos yhteensovittamisessa epäonnistutaan, alueiden ja luonnonvarojen käytön mahdolliset liialliset vaikutukset paikallisten oikeuksiin ja elinkeinoihin. 	Hyvinvointi ja turvallisuus: Lunastamme sidosryhmien luottamuksen onnistuneella yhteensovittamisella ja yhteistyöllä. Vaalimme kestäviä luontosuhteita ja varmistamme virkistyskäytön ja eränkävyn edellytykset. Tuemme kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta.
	Alkuperäiskansojen oikeudet: Tietoon perustuva ennakkosuostumus, Itsemääräämisoikeus, Sivistykselliset oikeudet	<ul style="list-style-type: none"> + Laki Metsähallituksesta edellyttää - osana yleisten yhteiskunnallisten velvollisuuksien huomioimista - erityisesti huolehtimaan saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamisesta. Toiminta perustuu yhdessä laadittuun Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmaan, jonka teossa on käytetty Akwé: Kon -menettelyä. Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut. - Virheet neuvottelumenettelyissä voivat johtaa oikeuksien rikkomiseen. Arvoketjun toimintojen ja toimijoiden mahdolliset negatiiviset vaikutukset saamelaiskulttuuriin. 	
S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät	Tietoihin liittyvät kuluttajiin ja loppukäyttajiin kohdistuvat vaikutukset: Yksityisyys	<ul style="list-style-type: none"> + Vaatimusten mukaan käsitellyt ja suojatut henkilötiedot suojaavat Metsähallituksen asiakkaiden yksityisyyttä. 	Hyvinvointi ja turvallisuus: Vaalimme kestäviä luontosuhteita ja varmistamme virkistyskäytön ja eränkävyn edellytykset.
	Kuluttajien ja loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> + Lisäämme kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia luontoperusteisesti. 	
	Kuluttajien ja loppukäyttäjien sosiaalinen inklusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti	<ul style="list-style-type: none"> + Viestinnän ja digipalvelujen saavutettavuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti. Retkeilyreittien esteettömyyden kehittäminen. - Osa retkeilykohteista säilyy olosuhteiden ja resurssien takia esteellisinä. Mahdolliset virheelliset ja harhaanjohtavat tiedot. 	

YLEISET TIEDOT

Aihe	Osa-aihe	Keskeiset tunnistetut vaikutukset ihmisiin ja yhteiskuntaan	Strategian teema
G1 Liiketoiminnan harjoittaminen	Yrityskulttuuri	<ul style="list-style-type: none"> + Vastuullisten ja Metsähallituksen arvojen mukaisten toimintatapojen edistäminen ja levittäminen niin työyhteisön sisällä kuin laajemmin yhteiskunnassa. Metsähallitus huomioi ja yhteensovittaa yhteiskunnan eri tarpeita jokapäiväisessä toiminnassaan. – Mikäli Metsähallitus toimisi vastuuttomasti, vaikutukset saattaisivat levitä laajemmalle yhteiskuntaan. Epäyhtenäiset käytännöt voivat tuoda tehottomuutta ja ristiriitoja toimintaan. 	Asiakslähtöisyys, vastuullisuus ja yhteistyö: Tunnetta asiakkaamme ja arvoketjumme paikallisesti ja globaalisti ja kehittää toimintaamme asiakslähtöisesti. Toimimme vastuullisesti ja noudatamme parhaita käytäntöjä.
	Korruptio ja lahjonta: Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen (mukaan lukien koulutus), Korruptio- ja lahjontatapaukset	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallitus edistää osaltaan terveitä markkinakäytäntöjä ja arvioi jatkuvasti oman toiminnan vastuullisuutta, sekä ohjeistaa korruption ja lahjonnan tunnistamiseen ja ehkäisemiseen. – Metsähallituksessa ei ole havaittu korruptio- tai lahjontatapauksia, mutta monenlaisessa poliittisessä päätöksenteossa mukana olevana organisaationa niihin liittyvän riskin voi katsoa olevan korostunut. 	Toimimme vastuullisesti ja noudatamme parhaita käytäntöjä.
	Väärinkäytösten paljastajien suojeleminen	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallituksessa on käytössä ilmoituskanava, jonne tulleet ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti määritetyn toimintamallin mukaisesti. Ilmoitukset voi tehdä nimettömänä. 	
	Suhteet tavarantoimittajiin ja palveluntoimittajiin, mukaan lukien maksukäytännöt	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallitus työllistää laajan joukon erilaisia ja eri kokoisia yrityksiä. Toimittajien hankinnassa ja sopimusten elinkaarihallinnassa noudatetaan yhtenäisiä prosesseja. Maksukäytännöissä riittävä maksuaika. 	
	Organisointi: Johtamisjärjestelmä	<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallituksella on laaja ja monipuolinen osaaminen erityisesti maankäytön erilaisten intressien yhteensovittamisessa. Valtion liikelaitoksena Metsähallitus tekee tiivistä yhteistyötä ohjaavien ministeriöiden ja muun valtion johdon kanssa, mikä mahdollistaa osaamisen tuomisen myös laajempaan keskusteluun ja päätöksentekoon. – Liikelaitoksen asemaa ei aina ymmärretä talon ulkopuolella, mikä saattaa esimerkiksi kilpailutilanteissa aiheuttaa epäilyksen epätasa-arvoisesta kohtelusta. 	

Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallinta

Metsähallituksen vastuullisuustyön painopisteet määrittävät olennaisuusanalyysin kautta. Sen lisäksi Metsähallitus käyttää vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamiseen useita eri prosesseja. Hankekohtaisesti, silloin kun tarvittavat raja-arvot täyttyvät, käytetään ympäristövaikutusten arvioinnin prosessia (YVA). Ympäristövaikutuksia tunnistetaan ja arvioidaan myös erilaisissa lupaprosesseissa ja esiselvityksissä sekä ISO 14001 -ympäristöjärjestelmään liittyvässä ympäristönäkökohtatarkastelussa, missä huomioidaan myös riskejä. Riskienhallinnan prosessissa keskitytään erityisesti toiminnan riskeihin ja mahdollisuuksiin.

Kaksoisolennaisuusanalyysi

Metsähallitus päivitti olennaisuusanalyysinsä loppuvuodesta 2023. Prosessissa analysoitiin Metsä-

hallituksen kestävyysvaikutuksia, -riskejä ja -mahdollisuuksia, tarkastellen myös arvoketjujen alku- ja loppupäitä. Analyysissä tarkasteltiin kestävyysraportointidirektiivissä lueteltuja kestävyysseikkoja. Analyysissä käytettiin Metsähallituksen omia asiantuntijoita, sisäisiä materiaaleja sekä tarpeen mukaan ulkoisia lähteitä. Taloudellinen olennaisuus eli riskit ja mahdollisuudet tunnistettiin ja arvioitiin samassa prosessissa kuin tosiasialliset ja mahdolliset vaikutukset.

Kestävyysvaikutukset, -riskit ja -mahdollisuudet pisteytettiin analyysin perusteella. Metsähallituksen vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön jaettiin tosiasiallisiin ja mahdollisiin myönteisiin ja kielteisiin vaikutuksiin (vaikutuksen olennaisuus), jotka pisteytettiin mittakaavan, laaja-alaisuuden, korjattavuuden ja todennäköisyyden perusteella. Metsähallitukseen kohdistuvat riskit ja mahdollisuudet (taloudellinen olennaisuus) pisteytettiin mahdollisen vaikutuksen

suuruuden ja todennäköisyyden perusteella. Olenaisiksi nousivat raja-arvot ylittävät kestävyysseikat.

Sidosryhmiä kuultiin vaikutusten ymmärtämiseksi prosessin aikana kahdella eri tavalla. Keskeisten sidosryhmien edustajia haastatettiin Metsähallituksen kestävyysvaikutuksista ja lisäksi laajemmalle joukolla lähetettiin sidosryhmäkysely. Haastateltavia sidosryhmiä olivat muun muassa asiakkaat, kansalais- ja ympäristöjärjestöt, ohjaavat ministeriöt, etujärjestöt, tutkimuslaitokset ja Saamelaiskäräjät. Anonyymi kysely lähetettiin nimetyille sidosryhmäjoukkoille sekä julkaistiin kansalaisille avoimena kyselynä, jota jaettiin sekä verkkosivustolla että Metsähallituksen somekanavissa. Metsähallituksen henkilöstö vastasi myös kyselyn kautta.

Metsähallituksen johtoryhmä osallistui kaksoisolennaisuusanalyysiprosessiin kahdessa eri vaiheessa. Työryhmän tunnistamat olennaiset kestävyyssei-

kat ja niiden taustalla käytetyt kynnysarvot tuotiin johtoryhmälle kommentoitavaksi ennen niiden validointia. Johtoryhmä ja hallitus hyväksyivät lopullisen olennaisuusanalyysin. Metsähallitukselle olennaiset aiheet on esitetty taulukossa 3. Vuonna 2023 tehdyssä olennaisuusanalyysissä olennaisiksi kestävyysseikoiksi tunnistettiin myös ilman pilaantumisen (E2), tuotteisiin ja palveluihin liittyvät resurssien ulosvirtaukset (E5), laadukkaiden tietojen saatavuus, vastuulliset markkinointikäytännöt (S4), eläinten hyvinvointiin liittyvät politiikat sekä poliittinen vuorovaikutus (G1). Näitä ei tässä kestävyysseivityksessä raportoida ja niiden olennaisuutta tullaan arvioimaan uudelleen olennaisuusanalyysin päivityksessä 2025.

Metsähallitus on aiemmin tunnistanut ja arvioinut olennaisia kestävyysseikkojaan vuonna 2020 vastuullisuusohjelman tueksi. Nyt analyysi tehtiin ensimmäisen kerran kaksoisolennaisuutta tarkas-

YLEISET TIEDOT

tellen ja pyrkien vastaamaan EU:n kestävyysraportointidirektiivin vaatimuksiin. Kaksoisolennaisuusanalyysia tullaan päivittämään vielä keväällä 2025 ja tarkastelemaan myös jatkossa säännöllisesti.

Riskienhallinta

Riskejä tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan osana kaikkea päätöksentekoa sekä kohdennetuilla riskianalyseilla. Riskienhallinta edesauttaa tavoitteiden saavuttamista sekä toiminnan tason havaittavaa ja mitattavaa kehittymistä. Se on osa Metsähallituksen jatkuvaa ja jokapäiväistä toimintaa ja kuuluu koko henkilöstölle. Riskienhallinta edesauttaa päivittäistä toimintaa, vastuullisuutta, turvallisuutta sekä lakien ja vaatimusten noudattamista.

Riskienhallintaprosessin vaiheet ovat:

- Kohteen määrittäminen ja tavoitteiden tunnistaminen
- Riskien tunnistaminen
- Riskien analysointi (vaikutukset ja todennäköisyys)
- Riskien merkityksen arviointi
- Riskinottohalukkuuden huomioiminen
- Riskien hallintatoimenpiteiden määrittäminen riskin merkityksen mukaisesti
- Viestintä
- Riskien kehittymisen seuranta ja katselmointi

Riskejä arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden ja mahdollisten vaikutusten yhdistelmänä. Riskien merkittävyyttä arvioidaan todennäköisyyden ja vaikutusten yhdistelmänä, ja niiden hallinta- ja valvontatoimet kohdistetaan riskiperusteisesti. Metsähallituksessa riskien merkitystä arvioidaan viisiportaisella asteikolla: vähäinen, kohtalainen, merkittävä, suuri tai erittäin suuri. Mitä merkittävämmästä riskistä on kyse, sitä voimakkaampaa hallintaa ja sisäistä valvontaa se edellyttää.

Osana riskienhallintaa tunnistetaan ja arvioidaan toiminnasta aiheutuvat ympäristöön ja yhteiskuntaan kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi arvioidaan kestävyysasteiden Metsähallituksen toimintaan aiheuttamat riskit ja mahdollisuudet. Tämä ns. kaksinkertaisen olennaisuuden riskiarviointi tukee myös kestävyysraportointia. Toiminnassa huomioidaan sekä suoraan Metsähallitukseen että sen yhteistyökumppaneihin, sidosryhmiin ja asiakkaisiin kohdistuvat riskit ja vaikutukset sekä niiden väliset riippuvuudet. Kaikissa riskeissä huomioidaan niiden vaikutus koko Metsähallituksen maineeseen.

Esiselvitykset ja vaikutusten arviointi

Valtion monikäyttömetsiin sekä yleisille vesialueille sijoittuu useita eri toimintoja liiketoiminnasta virkistyskäyttöön. Tämän vuoksi monen uuden toiminnon, esimerkiksi uusiutuvan energian hankkeen, matkailuyrityksen tarvitseman reitin tai kiviaineksen ottopaikan, suunnittelu alkaa Metsähallituksen sisäisellä esiselvityksellä. Sen yhteydessä selvitetään alueen luontoarvoja ja kult-

tuuriperintöarvoja sekä alueen muuta toimintaa. Tavoitteena on toimintojen mahdollisimman sujuva yhteensovittaminen suunnitteluvaiheesta lähtien.

Merkittävä osa alueiden suunnitteluun ja käyttöön liittyvistä toiminnan periaatteista ja toimenpiteistä tulee Suomen ympäristölainsäädännöstä. Metsähallitus arvioi liiketoimintojen vaikutuksia osana hankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA), osayleiskaavamenettelyä sekä ympäristö- ja vesilupaprosessien yhteydessä. Lisäksi arvoketjun alavirrassa kaivosten toimintaa Suomessa säätelee kaivoslain mukainen kaivoslupa, jonka myöntää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes).

ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä

Metsähallitus tunnistaa ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän mukaisesti toimintaansa liittyvät merkittävät ympäristönäkökohdat ja niiden ympäristövaikutukset. Ympäristönäkökohtia ovat esimerkiksi päästöt ilmaan, vesiin ja maaperään tai vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen. Ympäristönäkökohdasta voi seurata useampia hyödyllisiä tai haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten esimerkiksi vesistöjen rehevöityminen, eroosio tai lajin elinympäristön heikentyminen tai parantuminen. Ympäristövaikutus voi olla paikallinen, alueellinen tai maailmanlaajuinen ja luonteeltaan suora, epäsuora tai kumulatiivinen. Metsähallituksen vastuualueet päivittävät omaan toimintaansa liittyvän ympäristönäkökohtaulukon vuosittain. Tarkastelussa arvioidaan ympäristövaikutusten merkittävyyttä ja riskiä. Merkittävät hyödylliset tai haitalliset ympäristövaikutukset huomioidaan toiminnassa esimerkiksi ohjeistuksella tai vaikutusten seurannalla.

Metsähallituksen vastuualueet tarkastelevat ympäristönäkökohtatarkastelussa toiminnon, tuotteen tai palvelun osalta:

- päästöt ilmaan, vesiin ja maaperään
- raaka-aineiden ja luonnonvarojen käyttö (sis. energia)
- vapautunut energia (lämpö, säteily, värinä (melu), valo)
- jätteen tai sivutuotteiden muodostuminen
- tilan käyttö
- vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen
- monikäyttö ja maisema
- ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- hiilitase.

Ympäristöjärjestelmän toimivuus varmistetaan auditoinneilla ja seurannoilla. Ne ovat myös osa jatkuvaa vaikutusten tunnistamisen ja arvioinnin prosessia. Ympäristöjärjestelmä on sertifioitu ja ulkopuolinen taho arvioi järjestelmän toimivuuden, tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vuosittain. Voimassa olevan sertifikaatin on myöntänyt Kiwa Inspecta Sertifiointi. Sertifikaatti on voimassa 31.5.2027 asti.

E – Ympäristö

Metsähallituksen hallinnassa on lähes kolmasosa Suomen pinta-alasta. Valtion maa- ja vesialueiden hoitoon ja käyttöön liittyvien ympäristövaikutusten tunnistaminen ja negatiivisten vaikutusten ehkäiseminen ja minimointi kuuluvat Metsähallituksen ydintoimintaan.

Yleistä

Metsähallituksen toimintaa ohjaavat metsähallituslaki, omistajapoliittiset linjaukset ja tulosohejaus, Metsähallituksen strategia, työjärjestykset ja politiikat. Metsähallituksella on useita ympäristöasioihin liittyviä politiikkoja ja periaatteita. Ohessa on kuvattu yleisempiä, useisiin kestävyysseikkoihin liittyviä periaatteita. Standardeihin erityisesti liittyviä periaatteita on koottu standardien toimintaperiaatetaulukoihin.

Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikan pääta-voitteena on metsähallituslaissakin organisaatiolle määrätty tehtävä: Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Poliittikka linjaa vastuulista ja kestävää toimintaa valtion kokonaisedun mukaisesti. Se tarkoittaa taloudellisten vaikutusten lisäksi myös sosiaalisia, ympäristöllisiä ja kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyviä seikkoja sekä muita yhteiskunnallisia näkökohtia, kestävää kehitystä sekä toimivia kiinteistömarkkinoita. Metsähallituslaissa määrättyt yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet tulee huomioida.

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikka** on koko konsernia koskeva strateginen linjaus, jonka Metsähallituksen hallitus vahvistaa. Vastuullisuuspolitiikan linjausten mukaisesti Metsähallitus toimii ympäristöasioissa jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti suunnitelmallisesti ympäristön suojelemiseksi ja luonnonvarojen kestäväen käytön varmistamiseksi. Kaikessa toiminnassa huomioidaan ilmastovaikutukset, ilmastomuutokseen

sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuus. Vastuullisuuspolitiikassa sitoudutaan hoitamaan ympäristöasioita sertifioidun ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän mukaisesti.

Toimintatapaohjeessa on lisäksi kuvattu keskeisiä ympäristövastuun periaatteita. Perusperiaatteena ja tavoitteena on suojella ja käyttää ympäristöä kestävästi. Metsähallitus turvaa valtion maiden ja vesien biologisen monimuotoisuuden, riista- ja kalakantojen elinvoimaisuuden sekä kulttuuriperinnön säilymisen toimimalla ilmastoviisaasti ja ennakoiden mahdolliset ympäristövaikutukset. Toimintaa kehitetään ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen näkökulmasta. Metsähallitus pyrkii ehkäisemään ja minimoimaan toimintansa negatiivisia ympäristövaikutuksia käyttämällä ekotehokkaita menetelmiä, tunnistamalla ympäristöriskejä sekä seuraamalla ja arvioimalla toiminnan ympäristövaikutuksia säännöllisesti. Ympäristötekijät ja mahdolliset riskit huomioidaan myös sopimuksissa.

Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeilla sitoutetaan Metsähallituksen kumppanit vastuulliseen ja eettiseen toimintaan ja varmistetaan Metsähallituksen koko sopimusketjun vastuullisuus. Ohjeet sisältävät vastuullisen ja eettisen toiminnan vähimmäisvaatimukset, joita toimittajien ja kumppaneiden tulee liiketoimintaansa koskevien lakien ja määräysten ohella noudattaa sopimussuhteessaan Metsähallituksen kanssa. Ympäristöasioiden osalta velvoitetaan, että toimittaja tai kumppani on velvollinen toimimaan ilmastomuutokseen sopeu-

tumista edistävällä ja ilmastomuutosta hillitsevällä tavalla ja arvioimaan toimintansa ilmasto- ja ympäristövaikutuksia säännöllisesti.

Alueiden käytön suunnittelu tehdään laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa. Metsähallituksen on liiketoimintoja harjoitettaessa otettava huomioon laissa määritellyt yhteiskunnalliset velvoitteet, joista yksi on biologisen monimuotoisuuden suojelu ja tarkoituksenmukainen lisääminen. Yhteiskunnalliset velvoitteet muodostavat perustan Metsähallituksen liiketoiminnan ja muiden valtion maihin kohdistuvien tavoitteiden yhteensovittamiselle. Metsähallituksen hallinnassa olevan valtion maa- ja vesiomaisuuden keskeisimpänä alueiden käytön ohjauksen välineenä toimivat alueelliset luonnonvarasuunnitelmat. Luonnonvarasuunnittelun ohjeen mukaan tarkoituksena on yhteensovittaa erilaisia tavoitteita ja mahdollisuuksia. Tavoitteena on saavuttaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaishyöty taloudelliselta, ekologiselta ja sosiaaliselta kannalta tasapainoisella tavalla.

Ympäristöasioiden osalta toimintaperiaatteiden toteutumista seurataan ensisijaisesti **ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän** ja siihen liittyvien auditointien kautta. Metsätalous Oy:llä on lisäksi käytössään kestävään metsänhoitoon liittyvät sertifikaatit, joiden mukaista toimintaa auditoidaan säännöllisesti. Ympäristöjärjestelmän vaatimusten mukaisesti ympäristöasioiden hallinnan tasoa tarkastellaan myös vuosittain toteutettavilla sisäisillä auditoinneilla. Auditoinnit voivat koskea mitä tahansa ympäristönäkökohtaa, joten ne voivat liittyä moneen eri

Metsähallitukselle olennaiseen kestävyysseikkaan.

Vuonna 2024 ISO 14001 -ympäristöjärjestelmään liittyviä sisäisiä auditointeja tehtiin yhteensä 38 kappaletta joista 33 oli Metsätalous Oy:n. Metsätalouden auditoinneissa havaittiin yhteensä 15 poikkeamaa, mikä on suunnilleen saman verran, kuin aiempina vuosina. Pääosa poikkeamista koski polttoaineen säilytystä ja varastointia työmailla. Poikkeamia ei havaittu muiden vastuualueiden toiminnassa. Eräpalveluissa auditointiin sisäisesti digipalvelujen kehittäminen ja tuki Eräpalvelujen kestävyden varmistamisessa. Luontopalveluissa auditointiin projektihallinto ja hankinnat sekä perinnebiotooppien jatkuvan hoidon kohteet. Kiinteistökehityksessä auditointiin PIMA-asioiden käsittely sekä kumppaneiden toiminta Ruunaan retkeilyalueella.

Metsähallituksen ympäristöjärjestelmän uudelleenauditointi tehtiin keväällä 2024. Auditoinnin toteutti Kiwa Inspecta Oy. Auditoinnissa ei todettu poikkeamia ja sertifikaatin voimassaolo uusittiin. Kiinteistökehityksen osalta arvioinnissa tarkasteltiin maankäytön sopimukset valtion mailla tai vesialueilla. Eräpalveluissa arvioitiin metsästyksen lupamennettelyjä Lapissa sekä viestintää ja yhteistoimintaa metsästyksessä Lapissa. Luontopalveluissa auditointiin johtamisjärjestelmä ja muutoksen hallinta sekä Leivonmäen ja Isojärven kansallispuistojen tilanne ja maastokohteet. Metsätaloudessa tarkasteltiin poronhoidon vaatimusten yhteensovittamista valtion maiden metsätaloudessa, luonnonvarasuunnittelua saamelaisalueella sekä ympäristöjärjestelmäasioiden toteutumista maastossa.

YLEISTÄ

Taulukko 4. Metsähallituksen yleisesti ympäristöasioihin liittyvät toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Maa- ja vesi-omaisuuden hallintapolitiikka	Linjaa yleisellä tasolla valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinnan periaatteista. Pää tavoitteet: Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Valtion maa- ja vesialueiden hallinta hoidetaan yhtenä kokonaisuutena.	Linjaa yleisesti monimuotoisuuden turvaamisesta Metsähallituksen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kautta	Metsähallituksen hallitus ohjaa ja valvoo maa- ja vesialueiden hallintaa ja vahvistaa luonnonvarasuunnitelmat. Liikelaitoksen maankäyttöyksikkö vastaa maankäyttötiedon, kiinteistö- ja tasetiedon ylläpidosta ja hallinnasta sekä luonnonvarasuunnitelmien sekä yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden seurannasta. Maa- ja vesiomaisuuden hallinnan yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seuraa maa- ja vesiomaisuuden hallinnan koordinaatioryhmä (johtoryhmä).	Periaate kattaa Metsähallituksen maa- ja vesialueet.	Pääjohtaja johtaa ja kehittää maa- ja vesialueiden hallintaa. Metsähallituksen hallitus ohjaa ja valvoo maa- ja vesialueiden hallintaa ja vahvistaa luonnonvarasuunnitelmat.
Vastuullisuuspolitiikka*	Vastuullisuuspolitiikassa määritellään Metsähallituksen vastuualueiden ja yksiköiden yhteisen tekemisen alueet, kytkös strategiaan ja sen toteuttamiseen, pää tavoitteet, keskeisimmät periaatteet ja painopistealueet, pääroolit ja vastuut sekä raportointimenettelyt. Pää tavoitteet: Pyrimme toiminnassamme sovittamaan vastuullisesti ja kestävästi yhteen valtion maa- ja vesialueisiin kohdistuvia ekologisia, kulttuurisia, sosiaalisia ja taloudellisia käyttötarpeita.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Ilmastonmuutos Luonnonvarojen kestävä käyttö	Ympäristöasioiden osalta ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä.	Vastuullisuuspolitiikka on koko konsernia koskeva strateginen linjaus.	Metsähallituksen hallitus vahvistaa vastuullisuuspolitiikan. Viestintä-, strategia- ja vastuullisuusyksikön johtaja vastaa vastuullisuusohjelman kehittämisestä ja toteuttamisesta.
Toimintatapaohje* (CoC)	Metsähallituksen toimintatapaohje sisältää keskeiset vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet, joihin Metsähallitus on sitoutunut ja joita noudatetaan kaikessa toiminnassa.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit. Ilmastonmuutos Luonnonvarojen kestävä käyttö	Mahdolliset toimintatapaohjeen vastaiset toimet raportoidaan ensisijaisesti esimiehelle tai tämän esimiehelle. Vaihtoehtoisesti ilmoituksen voi tehdä Metsähallituksen ilmoituskanavan kautta. Ilmoituksen voi tehdä myös nimettömästi. Vuosittain tehdään myös riskiarviointi, jolla seurataan toimintatapaohjeen vaikuttavuutta.	Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta. Tällä tarkoitetaan kaikkia Metsähallitus-konsernin työntekijöitä, viranhaltijoita, harjoittelijoita ja muita palvelussuhteisia sekä tytäryhtiöiden työntekijöitä, Metsähallituksen ja tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä ja toimitusjohtajia.	Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeesta (Code of Conduct). Johtajilla on vastuu tiedottaa periaatteista, niihin liittyvästä ohjaamisesta ja periaatteiden noudattamisesta omilla vastuualueillaan.
Toimittajien toimintatapaohje* (SCoC) ja Kumppaneiden toimintatapaohje (PCoC)	SCoCin ja PCoCin sisältö perustuvat Metsähallituksen omaan toimintatapaohjeeseen. Ohjeissa kerrotaan Metsähallituksen keskeiset vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet, joihin toimittajien ja kumppaneiden odotetaan myös sitoutuvan. Se kattaa lakien ja sitoumusten sekä Metsähallituksen arvojen ja ohjeiden mukaisen toiminnan.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Ilmastonmuutos	Toteutumista seurataan toimittaja-auditoinnein ja SCoCin viemistä sopimusten liitteeksi seurataan hankintojen kilpailutuskalenterin avulla.	Toimittajien toimintatapaohje on erottamaton osa kaikkia hankintasopimuksia ja siten toimittajia sopimussuhteessa sitova. PCoC koskee tällä hetkellä kaikkia kiinteistösopimuksia.	Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus -yksikkö vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeista sekä huolehtii eettisten ja vastuullisten toimintatapojen edistämisestä.
Alueiden käytön suunnittelun periaatteet	Metsähallituksen hallinnassa olevan valtion maa- ja vesiomaisuuden keskeisimpänä alueiden käytön ohjauksen välineenä toimivat alueelliset luonnonvarasuunnitelmat. Luonnonvarasuunnittelua (LVS) suppeampien alueiden suunnittelu tehdään luonnonvarasuunnitelmien puitteissa. Tällaisia ovat esimerkiksi toimenpidesuunnitelmat, alue-ekologiset tarkastelut, hoito- ja käyttösuunnitelmat (HKS). Alueiden käytön suunnittelu tehdään laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa, tavoitteena saavuttaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaisuhyöty.	Linjaa yleisesti monimuotoisuuden turvaamisesta Metsähallituksen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kautta	Luonnonvarasuunnitelmien toteutumisesta raportoidaan vuosittain Metsähallituksen johtoryhmälle ja hallitukselle. Alueelliset johtoryhmät vastaavat luonnonvarasuunnitelmien seurannan järjestämisestä aluetasolla. Metsähallituksen liiketoimintoja harjoitettaessa on otettava huomioon laissa määritellyt yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden panoksista ja niiden vaikuttavuudesta raportoidaan vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle. Muilla suunnittelujärjestelmän prosesseilla on omat seurantaprosessit.	Luonnonvarasuunnitelmat ovat strategia suunnitelmia ja koskevat kaikkia valtion maa- ja vesialueita useiden kuntien ja maakuntien alueilla.	Metsähallituksen johtoryhmä päättää luonnonvarasuunnitelman laatimisesta asettamalla alueelliset luonnonvarasuunnitelmaprojektit. Pääjohtaja omistaa projektit. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee luonnonvarasuunnitelmaprojektien tulokset ja päättää niiden esittämisestä hallitukselle hyväksyttäväksi.

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

Metsätalouden toimintaa arvioidaan vuosittain myös **PEFC-metsäsertifioinnin** ulkoisissa auditoinneissa, puun alkuperän vaatimusten mukaisuutta arvioivassa auditoinnissa (PEFC CoC), sekä ympäristö- ja laatu seurantojen kautta. Vuonna 2024 Kiwa Inspecta Oyj auditoi PEFC-sertifioinnin toteutumisen tasoa Metsätalous Oy:n toiminnassa. Auditoinneista annettiin kehittämissuosituksia ja yksi lievä poikkeama, joka liittyi arvoketjun työntekijöiden osaamiseen ([tästä lisää osiossa S2](#)). Metsätalous Oy:n puuta ostavat asiakkaat järjestävät lisäksi asiakasauditointeja FSC:n kontrolloidun puun kriteereistä. Vuonna 2024 asiakasauditointeja järjestettiin kolme kappaletta. Toiminnan todettiin olevan kaikissa asiakasauditoinneissa vaatimusten mukaista.

Kiwa Inspecta Oyj:n toteuttamassa auditointinnettelyssä kaikki Metsätalous Oy:n metsätiimit sekä tiimien alueilla toimivat metsänhoidon ja tienrakennuksen sekä asiakaslogistiikan tiimit tulevat arvioiduksi kolmen vuoden välein. Auditointien lisäksi Metsätalous Oy:n puunkorjuuseen ja vesiensuojeluun liittyvät ympäristöseurannat varmistavat, että työt on toteutettu sovittujen ohjeiden mukaisesti. Vuonna 2024 tehtiin sisäisesti uudistushakkuiden ja tienrakennuksen ympäristöseurannat. Energiapuunkorjuun ympäristöseurannat, jotka koskivat hakkuutähteidenkorjuuta, hankittiin ostopalveluna Tapio Palvelut Oyt:tä. Lisäksi Tapio Palvelut Oy teki erillisen selvityksen ensiharvennustyömaista. Vuoden 2024 seurantojen tulokset osoittavat, että ympäristönhoidon laatu on kokonaisuutena pysynyt edellisvuosien tapaan erinomaisella tasolla. Toiminnan taso täyttää hyvin lainsäädännön, metsäsertifioinnin ja Metsähallituksen ympäristöoppaan vaatimukset.

E1 Ilmastonmuutos

Taulukko 5. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvät olennaiset vaikutukset

Ilmastonmuutoksen hillintä	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
<p>Oma toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> + Valtion omistamia metsiä hoidetaan ja käytetään siten, että ne toimivat hiilinieluinä (-3,98 Mt CO₂e). Metsien kasvua ja elinvoimaisuutta kehitetään monipuolisin toimin niiden positiivisen ilmasto-vaikutuksen vahvistamiseksi. + Fossiilienergiasta irtautumista ja yhteiskunnan vihreää kasvua edistetään mahdollistamalla uusiutuvan energian kapasiteetin lisääminen valtion alueilla. - Metsätaloustoimenpiteet vaikuttavat valtion omistamien metsien maaperäpäästöihin ja tarkasteluajanjakson mukaan myös puuston hiilinieluun. - Metsähallituksen oman toiminnan suorat kasvihuonekaasupäästöt on arvioitu pieniksi (n. 2 % hiilijalanjäljestä). 	<p>Oma toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> + Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen parantaa edellytyksiä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Metsähallitus esim. ennallistaa ja hoitaa elinympäristöjä, turvaa ja kehittää ekologista verkostoa, toteuttaa lajisuojelun toimenpiteitä sekä torjuu haitallisia vieraslajeja. + Valtion monikäyttömetsien sopeutumista ilmastonmuutokseen parannetaan monin aktiivisin keinoin (esim. oikea-aikainen hoito, puulajisuhteiden monipuolistaminen, tuholaisten ja tautien torjunta, luonnon monimuotoisuutta lisäävät toimet). - Metsien talouskäyttö on yksipuolistanut metsiä, mikä heikentää metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen.
<p>Arvoketju, ylävirta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metsähallituksen hiilijalanjäljestä (n. 0,1 Mt CO₂e) valtaosa (n. 97 %) muodostuu ylävirran arvoketjussa. Suurimmat kasvihuonekaasupäästöjen lähteet ovat puun korjuu (n. 35 %), puun kuljetus (n. 34 %) ja metsänhoito (n. 8 %). 	
<p>Arvoketju, alavirta</p> <ul style="list-style-type: none"> + Valtion mailta korjatusta puusta valmistetut tuotteet korvaavat uusiutumattomista raaka-aineista valmistettuja tuotteita, joiden tuotantoprosessin päästöt ovat tyypillisesti puuta suurempia. Etenkin pitkäikäiset tuotteet toimivat myös hiilivarastoina. + Valtiolta vuokratuilla alueilla tapahtuva uusiutuvan energian tuotanto edistää yhteiskunnan sähköistymistä ja energiasiirtymää. + Biogeenisen hiilen talteenotto ja hyödyntäminen voivat tulevaisuudessa lisätä puun positiivista ilmasto-vaikutusta - Valtion mailta korjatun puun jalostusketjussa syntyy fossiilisia päästöjä suurin päästönä puun jalostusprosessissa sekä epäsuorin päästönä esim. raaka-aine- ja tuotekuljetuksessa. Biogeenisiä päästöjä muodostuu puun jalostuksessa sekä hiilen vapautuessa tuotteista. - Valtion maille sijoittuvat hankkeet ja muu toiminta (esim. uusiutuva energia, kaivokset, maa-aineisten otto, turvetuotanto, puolustusvoimat) aiheuttavat ilmasto-vaikutuksia (esim. maankäytön muutos, rakentaminen, toiminta, käyttö, käytöstä poistaminen). - Valtion maille kohdistuva virkistyskäyttö ja matkailu aiheuttavat kasvihuonekaasupäästöjä. 	

Ilmastoon liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen ja arviointi

Ilmastoon liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen on tehty osana kaksois-olennaisuusanalyysia, joka on kuvattu [osiossa Yleiset tiedot](#). Arviointia on tarkennettu loppuvuonna 2024 osana ilmasto-ohjelman uudistamista. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvien vaikutusten ja riskien tunnistamista toteutetaan myös osana ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän ympäristönäkökohtatarkastelua (kuvattu tarkemmin sivulla 25).

Ilmastoon liittyviä vaikutuksia tarkasteltiin sekä ilmastonmuutoksen hillintään että sopeutumiseen liittyvien myönteisten ja kielteisten vaikutusten osalta. Tarkastelussa olivat mukana sekä Metsähallituksen omien toimintojen suorat vaikutukset että arvoketjun alku- ja loppupäässä aiheutuvat vaikutukset. Tarkastelussa tunnistettiin sekä tosiasiallisia että potentiaalisia vaikutuksia. Vaikutusten olennaisuutta arvioitiin niiden mittakaavan, laaja-alaisuuden ja korjaamattoman luonteen sekä potentiaalisten vaikutusten osalta myös todennäköisyyden suhteen. Ilmastonmuutoksen hillinnän osalta kaikkien vaikutusten arvioitiin olevan kasvihuonekaasupäästöjen luonteen vuoksi laaja-alaisuudeltaan maailmanlaajuisia ja korkeintaan keskipitkällä aikavälillä korjaantuvia. Olen-

naisiksi tunnistettiin mittakaavan perusteella vaikutukset, joilla arvioitiin olevan olennaista merkitystä Suomen hiilitaseen parantamisessa. Lisäksi Metsähallituksen oman toiminnan kasvihuonekaasupäästöt tunnistettiin olennaisiksi. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien vaikutusten olennaisuutta arvioitiin mittakaavan ja laaja-alaisuuden suhteen sekä potentiaalisten vaikutusten osalta myös todennäköisyyden osalta. Olennaisiksi arvioitiin vaikutukset, jotka tunnistettiin Suomen tasolla merkityksellisiksi ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Kasvihuonekaasupäästöt raportoidaan [E1 -osiossa Mittarit ja tavoitteet](#), jossa kerrotaan tarkemmin myös päästölaskennan toteutuksesta. Kasvihuonekaasupäästöjen raportointi pohjautuu pääosin Helsingin toteuttamaan hankintojen kasvihuonekaasupäästöjen arviointiin. Siinä päästölaskenta perustuu kuludataan ja Suomen ympäristökeskuksen määrittämiin tuoteryhmittäisiin päästökertoimiin. Metsähallituksen suurimpien päästölajien eli ainespuun korjuun ja kuljetuksen kasvihuonekaasupäästö-tietojen raportointi perustuu Metsätehon laskentamalliin, jossa käytetään korjuun ja kuljetuksen suoritettietoja. Matkatoimiston kautta varattujen liikematkojen (lennot ja junamatkat) päästötiedot perustuvat matkatoimiston kasvihuonekaasupäästöraporttiin. Kasvihuonekaasupäästöjen raportoinnissa ovat mukana myös Siemen Forelia Oy:n, MH-Kivi Oy:n ja Nuuksiokeskus Oy:n päästötiedot.

E1 ILMASTONMUUTOS

Ilmaston liittyvien riskien ja mahdollisuuksien tunnistamisessa ja arvioinnissa hyödynnettiin skenaariotarkastelua. Ilmaston liittyvät fyysiset vaaratekijät perustuvat suurten päästöjen ilmastokenaarioon SSP5-8.5 pohjautuvaan, Ilmatieteen laitoksen Suomen oloihin päivittämään ilmastokenaarioon (julkaistu 28.3.2022). Samaa skenaariota on Suomessa hyödynnetty yleisesti myös kansallisen tason ilmastotoimien suunnittelussa. Skenaarion arvioitiin kattavan Metsähallituksen kannalta olennaiset fyysiset vaaratekijät ja sen tarkastelujakso on riittävän pitkä. Laaja-alaisen kansallisen tason lisäksi skenaariossa on myös alueellista tarkastelua, mitä pystyttiin hyödyntämään riskien ja mahdollisuuksien arvioinnissa.

Ilmaston liittyvien siirtymätahtumien tunnistamisessa hyödynnettiin 1,5 °C ilmastokenaariota. Sen taustalla käytettiin Suomen ilmastopaneelin julkaisua *Suuntaviivoja Suomen ilmastotoimien kehittämiseen* (Suomen ilmastopaneelin julkaisu 1/2023). Julkaisuun on koottu ilmastomuutoksen hillintään liittyvä, tieteeseen perustuva toimenpidekokonaisuus, jota toteuttamalla Suomen on mahdollista päästä vuodelle 2035 asetettuun hiilineutraalisuustavoitteeseen. Lähestymistapa on perusteltu, sillä Metsähallitus on sitoutunut edistämään Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista. Skenaarioon on julkaisusta poimittu kehityspolkuja, jotka liittyvät Metsähallituksen ja sen arvoketjujen toimintaympäristöön. Lisäksi tarkastelua on täydennetty yleisemmällä siirtymätahtumilla ESRS E1 -standardin mukaisesti, jotta saadaan katettua erilaisten ohjauskeinojen lisäksi

Taulukko 6. Olennaiset fyysiset riskit ja mahdollisuudet (Metsähallitukseen ja sen arvoketjuihin kohdistuvat fyysiset ilmatoriskit ja -mahdollisuudet) pohjautuen suurten päästöjen ilmastokenaarioon SSP5-8.5

Ilmastonmuutokseen liittyvä ilmiö	Ilmiön tarkempi kuvaus	Metsähallitukseen kohdistuvat (taloudelliset) riskit (-) ja mahdollisuudet (+)
Lämpötilan nousu	Elinympäristöjen tilan heikkeneminen, lajikato ja vieraslajien lisääntyminen	– Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen resurssitarpeet kasvavat
	Lumipeitteen oheneminen ja maanpinnan jäätymis-sulamissykliin lisääntyminen	– Nuorien taimien pakkas- ja jäätymisvaurioista ja taimikon kasvun hidastumisesta aiheutuu taloudellisia tappioita – Talvikauden matkailu vähentyy, mikä vähentää vuokra- ja reittisopimustuloja
Sadannan lisääntyminen	Vesisateista (ml. kesäiset rankkasateet) aiheutuvan valunnan kasvu ja monikäyttömetsien vesistövaikutusten lisääntyminen	– Vesiensuojelun tarpeen lisääntyminen (esim. suojavyöhykkeiden leveys) ja vesistöjen kunnostustarpeiden kasvu lisäävät metsätalouden kustannuksia
	Lumisateet: Tykky- ja lumituhot (ja tuhoihin liittyvät seurannaisvaikutukset kuten taudit ja tuholaiset)	– Monikäyttömetsissä aiheutuu puuntuotantoon liittyviä taloudellisia tappioita
	Myrskytuhot (ja tuhoihin liittyvät seurannaisvaikutukset kuten taudit ja tuholaiset)	– Monikäyttömetsissä aiheutuu puuntuotantoon liittyviä taloudellisia tappioita
	Energiantuotannon ketjun vauriot (tuotantolaitokset ja sähkönsiirto)	– Maankäyttösopimusten, vuokranmaksun ja muun sopimushallinnan resurssitarve kasvaa
Talvitulvien lisääntyminen	Valunnan kasvu, eroosio, vesistövaikutusten lisääntyminen	– Vesiensuojelun tarpeen lisääntyminen (esim. suojavyöhykkeiden leveys) ja vesistöjen kunnostustarpeiden kasvu lisäävät metsätalouden kustannuksia
Kuivuuskausien lisääntyminen	Altistus metsätuhoille (metsäpalot, hyönteiset, taudit) kasvaa	– Monikäyttömetsissä aiheutuu puuntuotantoon liittyviä taloudellisia tappioita (esim. puuston kasvu hidastuu, laatu kärsii ja metsähoitotöiden kustannukset kasvavat)
	Puiden kasvun hidastuminen (erityisesti kuusi), taimituhot	– Kuivuusstressi hidastaa puiden kasvua etenkin kuusikoissa ja muut puuntuotantoon liittyvät taloudelliset tappiot
	Tulenteosta ja muista syttymissyistä aiheutunut lisääntynyt metsäpaloriski	– Maastopaloriski lisääntyy, hormillisten tulipaikkojen, opastuksen ja valvonnan tarve kasvaa
Hellepäivien yleistymisen	Lämpöaallot, puuston altistuminen tuholaisille, puiden ennenaikainen kuolema	– Monikäyttömetsissä aiheutuu puuntuotantoon liittyviä taloudellisia tappioita
Termisen kasvukauden piteneminen	Uusien kasvitautien ja tuhohyönteisten leviäminen Suomeen ja uusille kasvuyöhykkeille, kevään aikaistuminen lisää pakkasvaurioriskiä	– Monikäyttömetsissä aiheutuu puuntuotantoon liittyviä taloudellisia tappioita
	Puun kasvun kiihtyminen (vaikutusta on myös ilmaston hiilidioksidin pitoisuuden kasvulla)	+ Lisää puuntuotantoon liittyviä taloudellisia mahdollisuuksia
Roudan syvyyden pieneneminen ja routakauden lyhentymisen	Roudattomuuden vaikutus metsätalouteen	– Roudattomuus vaikuttaa ja lisää kustannuksia metsätalouden logistiikassa (teiden käyttö/teiden kantavuus, puiden varastointi tienvarressa) ja korjuussa, metsäkoneiden kantavuus, talvikorjuun väheneminen, ja korjuuvaurioiden kasvu lisää metsätuhoariskiä
	Roudattomuuden vaikutus monikäyttömetsien tuuli- ja myrskytuhoihin, ja roudattomuus lisää tuhoja, vaikka tuulisuus ei lisääntyisikään	– Myrskytuhot lisääntyvät etenkin syystalvella ja monikäyttömetsissä aiheutuu puuntuotantoon liittyviä taloudellisia tappioita
	Roudattomuuden vaikutus retkeilyreittien ylläpitoon	– Reittien kiihtyvä kulumisen aiheuttaa lisääntyvää kestäväintarvetta ja lisäkustannuksia
Jääolojen hankaloituminen	Retkeilykohteiden huollon ja ylläpidon hankaloituminen	– Kustannukset lisääntyvät, koska jääpeitteeseen aikaan tehtävät huoltotyöt eivät onnistu ja sulan veden aikaan huolto on kalliimpaa
Monen ilmiön yhteisvaikutukset	Alueiden monimuotoisuusarvon lisääntyminen luonnontuhojen myötä	+ Uusia liiketoimintamahdollisuuksia uuden maankäytön myötä (esim. luonnonarvomarkkinat), ennallistamistarpeiden vähentyminen vähentää kustannuksia

EI ILMASTONMUUTOS

myös muunlaiset esimerkiksi markkinoihin tai mai-neeseen liittyvät siirtymätapahtumat.

Suurten päästöjen ilmastoskenaarioon pohjau-tuen vaarat tunnistettiin lyhyellä (alle yksi vuotta), keskipitkällä (1–5 vuotta) ja pitkällä aikavälillä (5–25 vuotta). Ilmatoon liittyvien fyysisten vaaro-jen perusteella arvioitiin Metsähallitukseen ja sen arvoketjuihin kohdistuvia ilmastoriskejä ja -mah-dollisuuksia. Riskien ja mahdollisuuksien olennai-suuden arvioinnissa käytettiin arviota niiden mit-takaavasta ja todennäköisyydestä. Olennaisiksi määriteltiin riskit ja mahdollisuudet, joiden mitta-kaava arvioitiin vähintään merkittäväksi ja toden-näköisyys vähintään mahdolliseksi (60 %). Siirty-märiskien ja -mahdollisuuksien tunnistaminen ja arviointi suoritettiin samaan tapaan kuin fyysisten riskien ja mahdollisuuksien arviointi hyödyntäen 1,5 °C ilmastoskenaariota.

Taulukko 7. Olennaiset siirtymäriskit ja -mahdollisuudet (Metsähallitukseen ja sen arvoketjuihin kohdistuvat siirtymäriskit ja mahdollisuudet) pohjautuen 1,5 °C ilmastoskenaarioon

Siirtymätapahtuma	Siirtymätapahtuman tarkempi kuvaus	Riskit (-) ja mahdollisuudet (+) Metsähallitukselle
Lämmityksen kasvihuonekaasu-päästöistä irtaantuminen	Vähäpäästöisiin energiamuotoihin perustuvan energijärjestelmän uudistuminen varmistetaan	+ Tuulivoiman hyväksyttävyyys paranee, mikä edesauttaa hankemyyntien ja vuokratuottojen kasvua + Käynnistyy lisää aurinkovoimahankkeita
Fossiilivapaan sähkön tuotannon edistäminen	Tuuli- ja aurinkovoimahankkeita edistetään (lupakäytännöt, Itä-Suomen mahdollisuudet tuulivoiman osalta, kantaverkkojen vahvistaminen)	+ Hankekehityksen mahdollistuminen ja nopeutuminen Itä-Suomessa lisää vuokratuottoja
	Sähkön siirtoverkkoja sijoitetaan maan alle (varautuminen sään ääri-ilmiöihin ja vapautetaan maata metsätalouteen ja hiilinieluksi)	- Pakollisena toimintatapana vaikuttaisi negatiivisesti uusiutuvan energian hankkeiden kannattavuuteen ja toteutettavuuteen, mikä pienentäisi uusiutuvaan energiaan liittyviä tuloja
Liikenteen päästöttömän energian lisääminen	Liikenteen kansallinen päästökauppa otetaan (tarvittaessa) käyttöön 2026	- Polttoainekustannukset kasvavat, mikä nostaa puun korjuun ja kuljetuksen kustannuksia ja mahdollisesti myös muun logistiikan ja matkustuksen kustannuksia
Vetytalouden edistäminen	Kansallinen tavoite biomassojen poltosta saatavalle hiilidioksidin talteenotolle ja varastoinnolle negatiivisten päästöjen luomiseksi asetetaan ja sitä tuetaan taloudellisin kannustimin	+ Biogeenisen hiilen talteenoton kehittyminen voi parantaa puupohjaisen energiankäytön hyväksyttävyyttä ja kannattavuutta
Nettonielun vahvistaminen	Siirrytään jaksollisesta metsänkasvatuksesta peitteiseen, jatkuvaan metsänkasvatukseen sellaisilla ojitetuilla turvemaidella, joilla maaperäpäästöt ovat suuria metsän avohakkuun ja kunnostusojituksen jälkeen	- Jatkuvapeitteiseen metsänkasvatukseen liittyy epävarmuuksia metsien uudistumisesta, kuusettumisesta, korjuukelpoisuudesta ja taloudellisesta kannattavuudesta
	Määritetään harvennushakkuissa jätettävän puuston määrää ja uudistamishakkuissa puuston minimiläpimittaa ja -ikää koskevat rajoitukset metsiä koskevassa lainsäädännössä	- Harvennushakkuiden kannattavuus laskee, ja kiertoaikojen pidentäminen lisää metsätuhojen riskiä Etelä-Suomessa
	Edistetään metsälannoitusta soveltuville kohteilla kangas- ja turvemaidella, huomioiden lannoituksen ympäristövaikutukset	- Vesien suojeletoimenpiteiden kustannukset nousevat, tuhkalannoitteiden saatavuuteen liittyy haasteita + Puuston kasvu lisääntyy, mikä mahdollistaa puustopääoman, hiilivaraston ja/tai hakkuumäärien kasvattamisen
	Varmistetaan jalostetun siemen- ja taimimateriaalin käyttö sekä uudistamis- ja taimikonhoitotoimien tekeminen ajallaan metsien kasvun lisäämiseksi pitkällä aikavälillä	+ Puuston kasvu lisääntyy ja puuston sopeutuminen ilmastomuutokseen paranee, mikä lisää taloudellisia mahdollisuuksia
	Julkinen valta ottaa tarvittaessa käyttöön puun tarjontaa tai kysyntää ohjaavia toimia, mikäli nettonielu ei kehity toivotusti	- Metsätalouden kannattavuus laskee, tuloutus vähenee, huoltovarmuus ja toimitusvarmuus heikentyvät
Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen	Otetaan käyttöön ekologiset kompensatiot, joilla joudutetaan elinympäristöjen tilan ylläpitämistä sekä uusia, ympäristöä paremmin ylläpitäviä innovaatioita	+ Kompensatioon ja laajemmin luonnonarvomarkkinoihin liittyy liiketoimintamahdollisuuksia sekä valtion / veronmaksajien rahojen kohdentamista muualle
Kasvihuonekaasupäästöjen hintojen nostaminen	-	- Fossiilisiin perustuvien energialähteiden hintojen nousu lisää kustannuksia + Uusiutuvan energian kysyntä kasvaa, mikä lisää myynti- ja vuokratuottoja uusiutuvasta energiasta
Tuotteiden tai palvelujen korvaaminen vähäpäästöisemmällä vaihtoehdoilla	Hankintojen ympäristövaatimuksia tiukennetaan liian nopeasti vs. markkinoiden kehittyminen	- Tarjooma kapenee ja markkinat kokevat siirtymän syrjiväksi
Epäonnistuneet investoinnit uuteen teknologiaan	Vetytalouden suunnitelmat eivät realisoitu	- Sähkön kulutuksen kasvuodotukset eivät toteudu, mikä rajoittaa uusiutuvaan energiaan liittyviä myynti- ja vuokratuloja
Markkinasignaalien epävarmuus	-	- Epävarmuus heijastuu isoihin investointipäätöksiin, esim. tuulivoima- ja vetyinvestoinnit, ja myynti- ja vuokratuotot eivät kasva odotetusti

E1 ILMASTONMUUTOS

Toimintaperiaatteet

Taulukko 8. Metsähallituksen ilmastonmuutoksen hillintään, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, energiaan ja hiilinieluihin ja -varastoihin liittyvät toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Ilmasto-ohjelma*	Ilmasto-ohjelma täsmentää Metsähallituksen strategisia tavoitteita ja niiden toimeenpanoa ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa sekä tukee Suomen vuodelle 2035 asetettua hiilineutraalisuustavoitetta.	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Ilmastonmuutoksen hillintä Energia Uusiutuvan energian käyttöönnotto. Muu: Hiilinielujen ja -varastojen vaaliminen ja vahvistaminen	Tavoitteiden toteutumista seurataan soveltuvin osin osana vuosiraportointia sekä luonnonvarasuunnitelmien vuosiseurannassa.	Ilmasto-ohjelma koskee koko Metsähallituksen toimintaa ilmastoasioissa. Oman toiminnan lisäksi se kattaa osin arvoketjua ylävirtaan (mm. linjaukset toimittajien toimintatapaohjeeseen liittyen) ja alavirtaan (esim. Metsähallituksen mahdollistama ilmastonmuutoksen hillintä arvoketjussa).	Metsähallituksen johtoryhmä
Metsätalous Oy:n energiapolitiikka*	Metsätalous Oy sitoutuu energialainsäädännön ja muiden sitovien velvoitteiden ja vaatimusten noudattamiseen sekä energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen. Pidemmällä aikavälillä Metsätalous Oy pyrkii ohjaamaan energiaintensiivistä puunkorjuuta ja puunkuljetusta sekä metsänhoito- ja tienpitotöitä energiatehokkaampaan suuntaan. Lisäksi pyritään edistämään ilmasto-ohjelman mukaisesti uusiutuvien polttoaineiden käyttöä ja vähentämään matkustuksesta syntyviä päästöjä.	Energia Ilmastonmuutoksen hillintä	Metsätalous seuraa toimintaansa liittyvää energiankäyttöä säännöllisesti energiakatselmuksessa, jossa kartoitetaan merkittävät energiankäyttökohteet ja tunnistetaan toimintaan liittyvä energiankulutus. Urakointina teetetävän työn energiankulutusta arvioidaan hiilijalanjälkilaskelman avulla. Energiapolitiikka on osa ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmää, joka on varmennettu kolmannen osapuolen toimesta.	Energiapolitiikka kattaa kaikki Metsähallitus Metsätalous Oy:n prosessit ja toiminnot ja koskee sen koko toimintaa.	Energiapolitiikan määrittää Metsätalous Oy:n johto, ja Metsätalous Oy:n toimitusjohtaja vastaa energiapolitiikan johtamisesta ja toteutumisesta
Metsänhoito-ohje*	Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä ohjaa metsänhoito-ohje ja sitä tarkentavat työajakohtaiset ohjeet sekä Metsätalouden ympäristöopas.	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Ilmastonmuutoksen hillintä Muu: Hiilinielujen ja -varastojen vaaliminen ja vahvistaminen	Metsänuudistamisen onnistumisen seuranta, ympäristöseurannat, laatusurannat, Tapion metsätarkastukset, sisäiset ja ulkoiset auditoinnit (ISO 14001 ja PEFC)	Soveltamisalana Metsähallituksen monikäyttömetsät, metsänhoidon toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus.	Metsätalous Oy:n johtoryhmä
Metsätalous Oy:n ympäristöopas*	Yhdessä Metsähallitus Metsätalous Oy:n metsänhoito-ohjeen kanssa ympäristöopas muodostaa kattavan ohjeistuksen valtion monikäyttömetsien hoitoon ja käyttöön. Ympäristöopas sisältää perusteet toimenpiteille sekä työajakohtaiset ympäristöohjeet. Ympäristöopas on käytännön opas sekä suunnittelijalle että toteuttajalle.	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Ilmastonmuutoksen hillintä Muu: Hiilinielujen ja -varastojen vaaliminen ja vahvistaminen	Ympäristöseurannat, Tapion metsätarkastukset, sisäiset ja ulkoiset auditoinnit (ISO 14001 ja PEFC)	Soveltamisalana Metsähallituksen monikäyttömetsät, toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus.	Metsätalous Oy:n johtoryhmä
Suojelalueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Julkaisussa kuvataan Suomen suojelalueet ja niiden hoidon ja käytön kokonaisuus sekä siihen liittyviä käytäntöjä ja periaatteita, joista merkittävä osa tulee suoraan säädöksistä. Valtion suojelalueverkostoa kehitetään aktiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi. Ilmastonmuutoksen lajiensuojelulle asettamiin haasteisiin varaudutaan.	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Ilmastonmuutoksen hillintä	Laadittujen suunnitelmien toteuttamista toimenpiteinä ja aluetasolla tapahtuvaa kehitystä seurataan erityisesti toistuvien Natura-alueiden tilan arviointien ja HKS-välitarkastelujen avulla. Nämä prosessit viedään läpi asiantuntijayhteistyönä ja dokumentoidaan SASS-järjestelmässä.	Koskee Luontopalvelujen hallinnoimia alueita ja kulttuuriperintökohteita sekä niillä sijaitsevia palvelurakenteita, alueiden käyttäjiä ja yhteistyökumppaneita.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Kestävän matkailun periaatteet*	Toimivat matkailuyhteistyön perustana suojelualueilla. Tavoitteena on mahdollistaa kestävä matkailutoiminta Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla siten, että luonto- ja kulttuuriperintöarvot eivät vaarannu	Ilmastonmuutoksen hillintä	Vastuullista matkailua on seurattu yrityspalautteen kautta vuosittain. Suojelalueiden kestävyttä seurataan LAC-mittareilla (limits of acceptable change).	Koskee kaikkia Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla toimivia yrityksiä, jotka sitoutuvat kestävän matkailun periaatteisiin, ja heidän asiakkaitaan.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Rakennusten hallinnan ja hoidon käsikirja	Käsikirjassa käsitellään muun muassa energia- ja ekotehokkuutta ja ympäristöasioiden hallintaa.	Ilmastonmuutoksen hillintä Energia	-	Koskee Luontopalvelujen hallinnassa olevia rakennuksia ja uudisrakennuksia.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Kaavoitusperiaatteet*	Metsähallituksen yhteiskunnallisten velvoitteitten, toiminnan tuloksellisuuden ja muiden tavoitteitten yhteensovittaminen edellyttää kaavoituksen kautta tehtävää maankäytön suunnittelua. Kaavoitusperiaatteissa esitetään millaisia alueita ja millä reunaehdoilla Metsähallitus kaavoittaa.	Ilmastonmuutoksen hillintä	Seuranta tapahtuu yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuman seurannan kautta Kiinteistökehityksen osalta.	Liiketoiminnan taseessa olevat alueet.	Metsähallituksen hallitus
Vastuullisen loma-asumisen periaatteet	Vastuullinen loma-asuminen alkaa hyvästä kaavoituksesta, jossa on otettu huomioon mm. tontin sijainti suhteessa julkisten kulkuvälineiden reitteihin, mahdollisuudet energiatehokkaaseen rakentamiseen ja hulevesien käsittely.	Ilmastonmuutoksen hillintä Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	-	Kiinteistökehityksen kaavakohteet.	Kiinteistökehityksen johtoryhmä

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

EI ILMASTONMUUTOS

Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen ovat osa Metsähallituksen strategiaa, ja ne huomioidaan monissa koko organisaation toimintaa ohjaavissa, Metsähallituksen ylimmän johdon vastuulla olevissa periaatteissa. Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikassa** (kuvattu tarkemmin s. 28) linjataan, että ilmastovaikutukset ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen huomioidaan kaikessa toiminnassa. Metsähallituksen **toimintatapaohjeessa** (kuvattu tarkemmin s. 28) tarkennetaan, että toimintaa kehitetään ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen näkökulmasta.

Valtion maiden ja vesien biologisen monimuotoisuuden, riista- ja kalakantojen elinvoimaisuuden sekä kulttuuriperinnön säilyttämisen turvaamisessa toimitaan ilmastoviisaasti ja mahdolliset ympäristövaikutukset ennakoiden. Tarkempien ilmastotavoitteiden ja -toimien osalta viitataan Metsähallituksen ilmasto-ohjelmaan.

Ilmasto-ohjelma ohjaa laaja-alaisesti Metsähallituksen toimintaa ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa sekä energiaan liittyvissä kysymyksissä. Syksyllä 2024 aloitettiin Metsähallituksen ilmasto-ohjelman uudistaminen, ja uusi ilmasto-ohjelma julkaistaan keväällä 2025. Vuonna 2020 julkaistussa ilmasto-ohjelmassa linjataan sekä kielteisten ilmastovaikutusten pienentämisestä että myönteisten vaikutusten vahvistamisesta. Lisäksi tunnistetaan Metsähallitukseen kohdistuvia ilmastoriskejä ja niiden hallintakeinoja.

Metsähallitus tukee ilmastonmuutoksen hillinnässä tavoitetta, jonka mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen. Tavoitteena on hoitaa ja käyttää valtion maita niin, että ne toimivat lisääntyvinä hiilinieluinä ja hiilivarastoina lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Ilmasto-ohjelmassa on myös asetettu tavoitteeksi säästää ja korvata fossiilisia raaka-aineita ja energiaa Metsähallituksen omassa toiminnassa. Lisäksi ilmastonmuutoksen hillintään vaikutetaan alavirran arvoketjujen kautta esimerkiksi tuottamalla puuraaka-ainetta pitkään hiiltä varastoihin puutuotteisiin sekä edistämällä uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia.

Ilmasto-ohjelma kattaa osittain myös ylävirran arvoketjun, sillä **toimittajien toimintatapaohjeessa** edellytetään sitoutumista ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumista edistävään toimintaan. Myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen on ilmasto-ohjelmassa keskeisessä roolissa. Ohjelmassa linjataan konkreettisista toimista esimerkiksi muuttuviin sääolosuhteisiin ja varautumisesta luonnontuhoihin. Lisäksi Metsähallitus vaikuttaa positiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ylläpitämällä ja kehittämällä luonnon monimuotoisuutta. Ilmasto-ohjelman linjaukset jalkautuvat alueelliselle tasolle luonnonvarasuunnittelussa ([ks. Alueiden käytön suunnittelun periaatteet Yleistä-osio](#)). **Alueellisiin luonnonvarasuunnitelmiin** kirjattujen ilmastotavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain osana luonnonvarasuunnitelmien seuranta.

Metsätalous Oy:n Ympäristöopas ja Metsänhoito-ohje ohjaavat Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien hoitoa ja käyttöä toi-

menpiteiden suunnittelusta niiden toteutukseen. Metsänhoito-ohjeessa on tunnistettu keinoja, joilla voidaan vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. Olennaista ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta on uudistaa metsät nopeasti uudistushakkuun jälkeen, valita kasvupaikalle sopiva puulaji ja viljelymenetelmä sekä hyödyntää jalostettua siemen- ja taimimateriaalia. Muita keinoja ovat oikein ajoitettu taimikonhoito ja harvennukset, kivennäis- ja turvemaiden lannoitukset, jatkettu kiertoaika järeän puutavaran tuottamisessa sekä vajaatuottoisten metsien uudistaminen ja kehittäminen hiilinieluinä. Turvemaiden hyödynnettään mahdollisuuksien mukaan luontaista uudistamista ja peitteisen metsänkasvatuksen menetelmiä. Lisäksi soita voidaan ennallistaa ja turvetuotannosta vapautuvia alueita metsittää. Metsänhoito-ohjeessa ohjeistetaan myös sekaviljelyyn siihen soveltuvilla kasvupaikoilla. Sekapuustoisuudella ja metsien monimuotoisuutta tukevalla luonnonhoidon toimenpiteillä ja ennallistamisella voidaan parantaa metsien sopeutumista ilmaston lämpenemiseen ja sen myötä lisääntyviin metsätuhoriskeihin.

Metsätalous Oy:n energiapolitiikka ohjaa metsätaloutta energiatehokkaampaan ja vähäpäästöisempään suuntaan. Energiapolitiikka asetetaan ja päivitetään vuosittain osana sertifioitua ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmää, ja siinä määritellään energiatehokkuuden päämäärät Metsätalous Oy:n toiminnalle. **ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmä** on kolmannen osapuolen varmentama (Kiwa Inspecta Oy) ja se auditoidaan vuosittain sekä sisäisissä auditoinneissa että ulkoisissa kolmannen osapuolen järjestämissä auditoinneissa.

Metsätalous Oy:n toimintaan liittyviä suurimpia energiankäyttökohteita ovat urakointina teetettävät puunkorjuu, puunkuljetus ja metsänhoito- ja tienpidontyöt sekä käytössä olevien rakennusten energiankäyttö ja työntekijöiden matkustus. Metsätalous Oy pyrkii pidemmällä aikavälillä ohjaamaan energiantensiivistä puunkorjuuta ja puunkuljetusta sekä metsänhoito- ja tienpitotöitä energiatehokkaampaan suuntaan. Lisäksi se pyrkii edistämään ilmasto-ohjelman mukaisesti uusiutuvien polttoaineiden käyttöä ja vähentämään matkustuksesta syntyviä päästöjä.

Suojelualueilla ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista ohjaavat **Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet**. Periaatteissa ilmastonmuutoksen hillinnän ratkaisuksi nostetaan hyvin kytkeytynyt ekologinen verkosto, soiden ennallistaminen ja uusiutuvan energian ratkaisut suojelualueille sijoituvissa rakennuksissa. Ekologinen verkosto lisää ilmastonmuutokseen sopeutumisen mahdollisuuksia, ja ojitettujen soiden ennallistaminen palauttaa suon luontaisen vesitalouden ja kasvillisuuden, mikä tekee niistä tehokkaita hiilinieluitä. Rakennuksissa suositaan uusiutuvan energian käyttöratkaisuja.

Valtion suojelualueverkostoa kehitetään aktiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi. Ilmastonmuutoksen aiheuttamiin lajisuojelunhaasteisiin varaudutaan. Suojelualueiden suunnittelussa ja hoidossa kiinnitetään huomiota vaikutusten ennakointiin, hillintään ja seurantaan. Toimintaa ohjaavat myös Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelma KISS2030 (VNS 2022) ja

EI ILMASTONMUUTOS

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion kiinteistöstrategiaksi 2030 (VNP 2021)

Arkeologisen kulttuuriperinnön suojelua sekä rakennetun kulttuuriympäristön säilymistä vahvistetaan kehittämällä kohteiden kestävää hoitoa ja ilmastomuutoksen vaikutusten seuranta. Ilmastoviisas matkailu ja virkistyskäyttö tarkoittavat muun muassa sellaisia virkistyskäytön ohjauksen, reittien sijoittamisen sekä palveluvarustuksen rakentamisen ja huollon ratkaisuja, joilla voidaan sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Ennallistaminen ja luonnonhoitotoimet hillitsevät ilmastomuutosten vaikutuksia ja auttavat myös siihen sopeutumista.

Kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti ympäristön kuormitusta minimoidaan sekä toimitaan energia- ja materiaalitehokkaasti ja hyvänä esimerkkinä ympäristöasioissa. Metsähallitus pyrkii kasvattamaan viipymää matkailualueilla ja edistää mahdollisuuksia matkustaa kohteille julkisilla kulkuvälineillä ja vähäpäästöisesti. Mahdollistamme ja kannustamme kävijöitä toimimaan ympäristöystävällisesti.

Rakennusten hallinnan ja hoidon käsikirjassa käsitellään myös ilmastoasioita, kuten energia- ja ekotehokkuutta sekä ympäristöasioiden hallintaa. Keskeiset rakennusten ympäristövaikutukset liittyvät energiankulutukseen ja sitä kautta kasvihuonekaasupäästöihin. Ekotehokkailla ratkaisulla kasvihuonekaasupäästöjen määrää voidaan oleellisesti pienentää. Hyödyntämällä uusiutuvia energialähteitä rakentamisessa voidaan vähentää hii-

lidioksidipäästöjä ja saavuttaa merkittäviä säästöjä luonnonvarojen käytössä. Energian paikallisen pien- tuotannon avulla ostosähkön määrä ja siitä aiheutuvat kulut pienenevät.

Maankäytön suunnittelulla voidaan vaikuttaa hiilinielujen ylläpitoon, säilymiseen ja lisäämiseen sekä ilmastomuutokseen sopeutumiseen. Tärkeintä on eheän yhdyskuntarakenteen tukeminen, haja-asutuksen leviämisen estäminen, suurten yhtenäisten metsäalueiden säilyttäminen, ekologisten yhteyksien varjelu sekä kehittää viherverkostoja ja virkistysalueita luonnonarvoja uhkaamatta. Metsähallituksessa näitä toimia ohjataan **kaavoitusperiaatteilla**. Kaavoituksella pyritään tehokkaaseen maankäyttöön, mikä pienentää rakentamisen aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Kaavoituksessa arvioidaan vaikutukset ilmastomuutokseen.

Metsähallituksen kaavoitusperiaatteissa linjataan, että valtion ranta-alueita kaavoitetaan ensi sijassa kohteissa, jotka liittyvät ennestään rakennettuihin alueisiin. Valtaosa Metsähallituksen ranta-alueista jätetään kuitenkin edelleen rakentamattomiksi. Laajoja, yhtenäisiä, rakentamattomina säilyneitä valtion omistamia rantakokonaisuuksia ei kaavoiteta yksityiseen rakentamiseen. Vastuullinen loma-asuminen alkaa hyvästä kaavoituksesta, jossa on otettu huomioon mm. tontin sijainti suhteessa julkisten kulkuvälineiden reitteihin, mahdollisuudet energia- tehokkaaseen rakentamiseen ja hulevesien käsittely. **Vastuullisen loma-asumisen periaatteet** täydentävät Metsähallituksen kaavoitusperiaatteita.

Ilmastomuutoksen hillinnän toimet

Hiilivaraston ja -nielun vahvistaminen

Metsät sitovat kasvaessaan hiilidioksidia ilmakehästä ja toimivat siten luontopohjaisena ratkaisuna ilmastomuutoksen hillinnässä. Metsätalouden keinoja puuston hiilensidonnan lisäämiseksi ja maaperäpäästöjen vähentämiseksi ovat metsien lannoitus ja erityisesti tuhkalannoitus turvemaidilla, oikea-aikainen metsänhoito, jalostetun siemen- ja taimiaineksen käyttö, jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen suosiminen turvemaidilla ja soiden ennallistaminen.

Hiilivaraston kannalta olennaista on jättää hakkuissa eläviä säästöpuita sekä kaikki kuollut puu korjaamatta. Kuolleen puun määrä monikäyttö- metsissä on keskimäärin metsämailla 7,9 m³/ha ja kitumaat huomioiden 7,3 m³/ha. Suojelualueilla kuolleen puun määrä on keskimäärin metsämailla 28,9 m³/ha ja kitumaat huomioiden 20,2 m³/ha. Metsätalouden käytössä olevissa monikäyttö- metsissä pitkän aikavälin lahoppuvuoteena on yli 10 m³/ha. Alue-ekologiseen verkostoon kuuluvien tukialueiden ja mäntyvaltaisten yhteysmetsien pitkän aikavälin lahoppuvuoteena on yli 20 m³/ha ja suojelualueiden sekä kuusi- ja lehtipuuvalltaisten ekologisten yhteyksien yli 30 m³/ha.

Vuonna 2024 metsiä lannoitettiin metsätalouden turve- ja kivennäismailla yhteensä 26 644 hehtaari. Metsähallituksen omistajapolitiikassa asetettu tavoite oli 30 000 hehtaaria huomioiden lannoittei-

den saatavuus ja hintatilanne. Soita ennallistettiin yhteensä 1 700 hehtaaria liiketoimintojen hallinnoimilla alueilla, mikä oli alkuperäistä tavoitetta huomattavasti enemmän (1 100 ha).

Metsätalouden käytössä olevilla turvemaidilla suositetaan metsien jatkuvaa kasvatusta virkistyskäyttöön varatuilla alueilla sekä päätehakkuutyypisessä puunkorjuussa silloin, kun se on kasvupaikan ja metsänhoidon näkökulmasta perusteltua. Vuonna 2024 jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen osuus päätehakkuuluonteisista hakkuista oli 33 %.

Vuonna 2024 kunnostusojituksia tehtiin 23 kilometriä. Kunnostusojitusten määrä on laskenut vuodesta 2020 lähes 92 %. Metsien käsittelyn suunnittelussa hyödynnetään monikäyttömetsistä tehtyä hiililuo- kitusta, jonka avulla metsiä voidaan käsitellä ilmas- ton kannalta järkevällä tavalla. Nopean puustonkas- vun alueilla, joissa hiilen sitominen on voimakasta, panostetaan metsien tuottokykyyn. Hitaamman kasvun alueilla sekä erityiskohteissa painotetaan puolestaan metsän merkitystä hiilivarastona.

Tasaikäisessä metsänkäsittelyssä metsien hiilinielun kannalta on tärkeää huolehtia metsien nopeasta uudistumisesta. Tärkeitä keinoja ovat jalostetun taimi- ja siemenaineksen hyödyntäminen sekä kasvupaikkaan soveltuvien puulajien käyttö. Vuonna 2024 jalostetun taimiaineksen osuus istutuksista oli 95 % ja jalostetun siemenaineksen osuus 87 % kylvöistä. Oikea-aikainen taimikonhoito kiihdyttää puuston kasvua, jolloin myös hiilensidonta lisääntyy. Vuonna 2024 taimikonhoitotavoitetta nostettiin aiempaa korkeammaksi 30 900 hehtaariin, jotta

EI ILMASTONMUUTOS

saadaan purettua taimikonhoitorästejä. Taimikonhoitotöitä tehtiin 34 100 hehtaarilla ja tehokkaan hoitorästien purkamisen jälkeen vuonna 2025 palataan tavanomaiselle 28 800 hehtaarin tavoite-tasolle.

Metsähallitus ottaa huomioon myös hiilinielu-tavoitteen, kun hakkuusuunnitteet määritetään osana alueellista luonnonvarasuunnittelua. Hiilinielutavoite laski Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelman kestävää hakkuusuunnitetta 200 000 m³/v. Vastaava tarkastelu tehdään muissa luonnonvarasuunnitelmissa sitä mukaa kun niitä päivitetään, seuraavan kerran vuonna 2025 Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelman päivytyksen yhteydessä. Hakkuusuunnitteen määrittelystä kerrotaan lisää [osiossa S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt](#).

Ilmastonmuutoksen huomioiminen suojelualueilla ja kaavoituksessa

Suojelualueilla ilmastonmuutosta hillitään kehittämällä ekologisen verkoston kytkeytyneisyyttä, ennallistamalla soita ja edistämällä uusiutuvan energian ratkaisuja toiminnassa. Suojelualueille 10–15 vuoden välein tehtävissä hoito- ja käyttösuunnitelmissa ilmastonmuutos huomioidaan suojelualueiden toimenpiteiden suunnittelussa. Suunnitelmien toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan noin 5 vuoden välein ja siinä yhteydessä arvioidaan myös toimenpiteiden vaikutuksia ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

Kaavoituksen seurauksena tapahtuvan tuulivoiman ja muun rakentamisen takia metsämaata siirtyy rakennetuksi maaksi. Maankäytön muutoksiin liittyviä kielteisiä ilmastovaikutuksia minimoidaan noudattamalla kaavoituksen ja vastuullisen loma-asumisen periaatteita sekä Metsätalous Oy:n ympäristöopasta erityisesti tarvittavien teiden rakentamisessa. Valmisteilla on myös erillinen tuulivoiman rakentamisohje, jossa kiinnitetään huomiota erityisesti rakentamislevyksiin ja siihen, että metsämaata ei avata turhaan. Merkittävässä kaavahankkeissa lasketaan myös kaavoituksen vaikutukset ilmastonmuutokseen, ohjataan hulevesiä ja mietitään, miten rakentamista voidaan ohjata paremmin päästöjen vähentäminen huomioiden.

Uusiutuvan energian edistäminen

Metsähallituksen strategisena tavoitteena on vuokrata ja myydä uusiutuvan energian hankeoikeuksia kumulatiivisesti 4 000 MW vuoteen 2026 mennessä. Mittariin on laskettu mukaan myytyjen ja vuokrattujen hankkeiden nimellisteho (MW).

Uusiutuvan energian tuottamisen mahdollistamiseksi Metsähallitus jätti kunnille kaavoitusaloitteet kaikista valtioneuvoston hyväksymistä yleisillä vesialuilla sijaitsevista merituulivoimahankkeista. Kaikki muut kunnat paitsi Kristiinankaupunki ovat myös hyväksyneet kaavoitusaloitteet. Ebba- ja Edith-merituulivoimahankkeiden kilpailutus oli käynnissä vuonna 2024. Muita hankkeita tuodaan kilpailutukseen markkinatilanteen mukaan.

Vuonna 2024 jätettiin maa-alueilla seitsemän uuden tuulivoimahankkeen kaavoitusaloitteet, joista neljä

hyväksyttiin 2024. Muiden aloitteiden käsittely siirtyi vuodelle 2025. Samaan aikaan selvitettiin Kihniön aurinkovoimahankkeen käynnistämistä.

Hiilijalanjäljen pienentäminen

Metsätaloudessa kielteisten ilmastovaikutusten pienentämiseen kohdistuvat toimet liittyvät maaperäpäästöjen vähentämiseen sekä puunkorjuu- ja kuljetusketjun päästöjen vähentämiseen. Energiain-tensiivistä puunkorjuuta ja puunkuljetusta sekä metsänhoito- ja tienpitotöitä pyritään ohjaamaan energiatehokkaampaan ja vähäpäästöisempään suuntaan. Korjuu- ja kuljetusketjun päästöjä pyritään vähentämään keinoilla, jotka liittyvät sekä työn tehokkuuteen että valittuun käyttövoimaan.

Vuonna 2024 yhtenä energiatehokkuustavoitteena oli lisätä uusiutuvien polttoaineiden käyttöä puunkuljetuksissa ja sitä varten valmisteltiin biokaasurekan kilpailutusta Lapin puunkuljetuksiin vuosille 2025–2030. Rekka saadaan käyttöön keväällä 2025. Hankinta on samalla osa Ilmastoratkaisujen vauhdittaja (ACE) -hanketta, johon Metsähallitus osallistuu vuosina 2024–2030. ACE-hankkeen tavoitteena on tukea Suomea EU:n ilmastovelvoitteiden hiilineutraaliuden saavuttamisessa erityisesti taakanjakosektorilla. Hankkeen painopiste on vaikeaksi tunnistetuissa päästövähennystoimissa maatalouden, raskaan liikenteen ja teollisuuden prosessien osa-alueilla. Metsätalous Oy osallistui vuonna 2024 myös Metsäteho Oy:n Metsäyhtiöiden autokuljetusten sähköistäminen (MESI) -hankkeeseen, jossa selvitetään raskaan liikenteen sähköistämismahdollisuuksia metsäteollisuuden autokuljetuksissa Suomessa.

Uittaminen on energiatehokas kuljetusmuoto erityisesti pitkillä kuljetusmatkoilla. Uitot palautettiin yhdeksi kuljetustavaksi Metsähallituksen puunkuljetuksiin seitsemän vuoden tauon jälkeen vuonna 2021 ja uittomääriä on sen jälkeen kasvatettu tasaisesti. Vuonna 2023 puuta uitettiin 37 600 m³ ja viime vuonna 61 700 m³. Tavoitteena oli yltää 50 000 kuutioon vuonna 2024.

Metsänhoitotöiden kaivinkonehankinnoissa selvitettiin energiatehokkuusvaatimusten sisällyttämistä hankintavaatimukseen. Vuonna 2024 hankintoihin sisällytettiin lisäpisteitys koneiden stage-päästöluokituksesta, mikä liittyy erityisesti ilmanlaatua heikentäviin päästöihin. Stage-luokitukset edellyttävät kehittyneempiä moottoritekologioita. Ne voivat epäsuorasti vähentää CO²-päästöjä parantamalla polttoainetehokkuutta, mutta päästöjen puhdistusjärjestelmät voivat tietyissä tapauksissa lisätä koneen polttoaineenkulutusta ja vähentää energiatehokkuutta.

Metsätalous Oy selvittää myös erilaisten poikkeustilanteiden ja työn keskeytysten syitä ja toistuvuutta metsänhoidon sekä korjuun ja kuljetuksen työmailla. Parantamalla työn sujuvuutta pystytään parantamaan myös työn energiatehokkuutta. Työ jatkuu vuonna 2025 tietojärjestelmien ja raportoinnin kehittämällä.

ETJ+-energiatehokkuusjärjestelmää arvioidaan sisäisissä ja ulkoisissa, kolmannen osapuolen järjestämissä auditoinneissa. Vuoden 2024 toiminnassa ei havaittu poikkeamia, jotka liittyisivät energiatehokkuusjärjestelmään. ETJ+-järjestelmä on sertifioitu

EI ILMASTONMUUTOS

uudelleen vuonna 2024 ja sertifikaatti on voimassa vuoteen 2029 saakka.

Luontopalvelujen toiminnassa hiilijalanjälkeä pienennetään muun muassa edistämällä uusiutuvan energian ratkaisuja, huomioimalla ilmastoasiat retkeilyrakenteiden suunnittelussa ja huollossa ja kehittämällä retkikohteiden saavutettavuutta julkisilla kulkuvälineillä. Luontopalvelujen tavoitteena oli luopua öljyn käytöstä kiinteistöjen lämmityksessä vuoteen 2024 mennessä. Tällä hetkellä öljylämmitys on vielä kolmessa Vallisaaren kohteessa. Lisäksi kahdeksassa kiinteistössä on edelleen öljylämmitysjärjestelmä, mutta niitä ei lämmitetä. Jos lämmitys palautetaan, käytetään bioöljyä. Retkeilyrakenteiden huoltovälejä pyritään pidentämään, jolloin huollon aiheuttaman liikkumisen päästöt vähenevät. Taukopaikkarakenteet toteutetaan niin, että polttopuun kulutusta saadaan vähennettyä ja jätehuolto toteutettua mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavasti. Luontopalveluissa seurataan myös suojele- ja retkeilyalueiden sekä asiakaspalvelupisteiden käyntimääriä ja ympäristön kuormitusta, esimerkiksi polttopuun kulutusta ja luontokeskusten energiankulutusta.

Retkikohteiden kestävä saavutettavuutta parannetaan yhteistyössä alueiden toimijoiden kanssa esimerkiksi kehittämällä sähköautojen ja sähköavusteisten pyörien latauspisteitä, joukkoliikenneyhteyksiä ja ajoneuvojen yhteiskäyttöä. Vuonna 2024 jatkettiin yhteistyötä VR:n ja bussiyhtiöiden kanssa ja parannettiin siten retkikohteiden saavutettavuutta julkisilla kulkuneuvoilla. Bussilla pääsi

esimerkiksi Seitsemisen, Helvetinjärven, Isojärven ja Valkmusan kansallispuistoihin ja VR pysähtyi jälleen Hillosensalmessa, josta oli jatkoyhteys bussilla Repoveden kansallispuistoon. Julkisista yhteyksistä myös viestittiin aktiivisesti sosiaalisessa mediassa.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimet

Metsien terveys ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Metsähallituksen strategisena tavoitteena on edistää metsien kasvua ja terveyttä sekä huolehtia ilmastonmuutokseen sopeutumisesta. Monikäyttömetsien hoidossa ja käytössä sopeutumista edistävät toimet liittyvät metsien monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen, puuston tuhonkestävyyden parantamiseen ja metsätalouden toimintaedellytysten varmistamiseen. Toiminnassa tulee varautua lumi-, metsäpalo- ja tuulituhoriskeihin, tauti- ja hyönteistuhojen lisääntymiseen sekä olosuhteiden muutoksiin metsänhoidon työvaiheissa sekä puunkorjuussa ja kuljetuksessa. Roudan vähenemiseen ja sateisuuteen varaudutaan varmistamalla, että korjuuvarantoa on riittävästi kantavilla mailla sekä talvi- että kesäaikaan. Lisäksi huolehditaan, että metsäteiden kantavuus ja kunto ovat hyviä ympärivuotisten puuntoimitusten varmistamiseksi. Kattava ja hyväkuntoinen metsätieverkko auttaa myös metsäpalojen torjunnassa ja sammuttamisessa. Vuonna 2024 teiden peruskorjausten runkotöiden budjettia kasvatettiin huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna. Uusien teiden rakentamisen budjetti pysyi edellisen vuoden tasolla, mutta on puolittunut vuosiin 2020–2022 verrattuna.

Kasvupaikalle sopivien puulajien käytön lisäksi sekapuustoisuuden odotetaan parantavan metsien tuhonkestävyyttä tauteja ja tuhohyönteisiä vastaan yhden puulajin metsiin verrattuna. Metsähallituksen monikäyttömetsissä on tavoitteena 10–30 %:n lehti-puusekoitus kasvupaikan mukaan. Keskimäärin lehtipuun osuus monikäyttömetsistä on tällä hetkellä 15 %. Lisäksi Metsähallituksen metsänhoito-ohjeen mukaisesti kuusen ja männyn sekaviljelyä voidaan käyttää soveltuvilla paikoilla erityisesti tuhoriski-alueilla. Vuonna 2024 sekaviljelylle asetettiin suunnittelutavoitteeksi 200–300 ha jokaiselle metsätuomerialueelle (yhteensä 3 000–4 500 ha). Sekaviljelyä toteutettiin yhteensä 1 300 hehtaarilla.

Monet ilmastonmuutosta hillitsevät toimenpiteet tukevat myös metsien ja metsätalouden sopeutumista ilmastonmuutokseen, kuten jalostetun taimi- ja siemenaineksen käyttö, oikea-aikaiset metsänhoidon toimenpiteet sekä luonnon monimuotoisuutta tukevat toimenpiteet. Ennallistamis- ja luonnonhoidon toimenpiteet, joiden tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen käsitellään tarkemmin luvussa E4. Ilmastonmuutosta hillitsevät toimet on käsitelty tarkemmin kohdassa E1, ilmastonmuutoksen hillinnän toimet.

Ilmastonmuutokseen varautumisen suojele- ja retkeilyalueilla

Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet edistävät luonnon sopeutumista ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin. Valtion suojealueverkostoa kehitetään aktiivisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistämiseksi ja ilmastonmuutoksen lajiensuojelulle asettamiin

haasteisiin varaudutaan. Suojelualueiden suunnittelussa ja hoidossa kiinnitetään huomiota vaikutusten ennakointiin, hillintään ja seurantaan. Oulangan kansallispuistossa on poistettu muutama taukopaikka, koska niiden huolto ei onnistu turvallisesti jääpeitteen heikkenemisen vuoksi.

Vuonna 2024 käynnistyi vuoteen 2026 jatkuva pohjoismainen hanke Climate change communication and adaptation in Arctic protected areas (CLAP). Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja viestintään keskittyvässä projektissa parannetaan suojealueita hallinnoivien organisaatioiden ymmärrystä ja kyvykkyyksiä varautua ilmastonmuutokseen sekä huomioidaan ilmastonmuutos pilottialueiden suunnittelussa. Hankkeessa testataan virkistyskäytössä ja huollossa ilmastoreiluja ratkaisuja, uudistetaan asiakasviestintää sekä vakiinnutetaan yhteistyö pohjoismaisten kumppaneiden kanssa. Luontopalvelut on aloittanut Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnan, ja siinä pilotoidaan laajasti ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautumista.

Mittarit ja tavoitteet

Metsähallituksen ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät tavoitteet koskevat monikäyttömetsien hiilinieluja, valtion maiden puuston hiilivarastoa ja uusiutuvan energian tuotantoa. Kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteita ei ole asetettu, mutta niitä tarkastellaan osana Metsähallituksen ilmasto-ohjelman uudistamista keväällä 2025. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen osalta ei ole asetettu erillisiä mitattavissa olevia ja aikasidonnaisia tavoit-

EI ILMASTONMUUTOS

teita. Monet luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi asetetut tavoitteet ([kuvattu standardin E4 osiossa Mittarit ja tavoitteet](#)) tukevat ilmastomuutokseen sopeutumista.

Metsähallituksen omistajapoliittisten linjausten 2024–2027 mukaan Metsähallitus tukee toiminnassaan Suomen tavoitetta olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen siten, että se ei nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä. Valtion maita hoidetaan ja käytetään niin, että ne toimivat lisääntyvinä hiilinieluina ja hiilivarastoina. Metsähallitus myös kartoittaa maaperäpäästöjen kannalta kriittiset alueet ja vähentää päästöjä alueiden käsittelyssä.

Suunnitelmakaudella Metsähallitus jatkaa monikäyttömetsien nettohiilinielun kasvattamista niin, että nettohiilinielu kasvaa vähintään kymmenellä prosentilla ennen vuotta 2035. Toimenpiteillä on sekä välittömiä että pitkäaikaisia vaikutuksia ja ne vahvistavat monikäyttömetsien hiilinielua jo suun-

nitelmakauden aikana. Metsähallituksen strategisena tavoitteena on myös kasvattaa valtion maiden puuston hiilivarastoa kymmenellä prosentilla vuoteen 2035 mennessä.

Metsähallitus edistää Suomen hiilineutraaliuden saavuttamista muun muassa mahdollistamalla uusiutuvan energian tuotannon lisäämisen valtion maa- ja vesialueilla. Tavoitteeksi on asetettu, että merituulivoiman hankkeita käynnistetään 6500 MW edestä ja maa-alueiden uusiutuvan energian hankkeita käynnistetään 1200 MW edestä vuoteen 2028 mennessä. Tavoitetaso on määritelty Metsähallituksen omistajapolitiikassa.

Metsien hiilinielu ja hiilivarasto

Valtion metsien hiilinielua ja varastoa seurataan Luonnonvarakeskuksen valtakunnan metsien inventointitietoihin (VMI) perustuen. Lisäksi seurataan hiilinielujen ja -varastojen kasvattamiseen suunnattujen toimenpiteiden määrää. Valtion monikäyttömetsien hiilinielun vertailutaso on valtakunnan metsien inventoinnin (VMI12 2014–2018) tietojen

mukaan -6,06 MTCO₂e. Monikäyttömetsien hiilinielu on uusimman VMI13 (2019–2023) inventoinnin mukaan -3,98 MT CO₂e (taulukko 9). Hiilinielu pienentyi 34 prosenttia VMI12 -tasoon verrattuna. Hiilinielun pienentymiseen vaikutti erityisesti metsien kasvun pieneminen, mikä johtuu metsien ikääntymisestä ja VMI13-kauden huonommista kasvuolosuhteista. Myös metsien latvuskoko on pienentynyt ja luonnonpoistuman määrä on kasvanut. Hiilinielun pienentymiseen ovat vaikuttaneet lisäksi ilmastolämpenemisestä johtuva turvemaiden maa-peräpäästöjen kasvu ja ojitettujen turvemaiden uudistunut päästölaskentamalli. Myös kivennäismaiden hiilinielu heikentyi aikaisempaan laskelmaan verrattuna, vaikka kokonaisvaikutus onkin pienempi. Hakkuumäärissä ei ole samana aikana tapahtunut merkittävää muutosta.

Monikäyttömetsien puuston hiilivarasto on laskennallisesti 123 miljoonaa tonnia hiiltä VMI12 (2014–2018) mukaan ja 129 milj. tonnia hiiltä VMI13 (2019–2023) mukaan. Valtion maiden puuston hiilivarasto on 189 milj. t C (VMI12) ja 201 milj. t C (VMI13). VMI13 tietojen pohjalta todennettujen tulosten mukaan puuston hiilivarasto monikäyttömetsissä ja suojealueilla on kasvanut jaksoina 2014–2023 ja metsät olivat toimineet hiilen nieluina (taulukko 10). Puuston tilavuus mitatuilla jaksoilla on nouseva. MELA-järjestelmällä lasketun ennusteen mukaan valtion maiden puuston hiilivarasto kasvaa edelleen vuosisadan puoleen väliin mennessä monikäyttömetsissä ja suojealueilla.

Taulukko 9. Valtion maiden hiilinielu

VMI	Monikäyttömetsien hiilinielu MT CO ₂ ekv.	Suojealueiden hiilinielu MT CO ₂ ekv.	Valtion maat yhteensä hiilinielu MT CO ₂ ekv.
VMI12 (2014–2018)	-6,056	-3,551	-9,607
VMI13 (2019–2023)	-3,982	-2,815	-6,798
Hiilinielun muutos %	-34,2	-20,7	-29,2

Taulukko 10. Valtion maiden puuston hiilivarasto

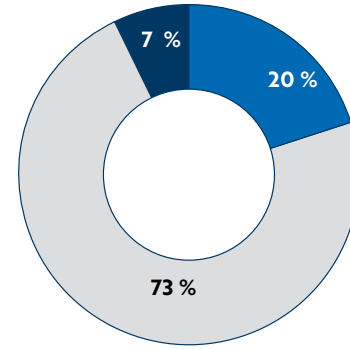
VMI	Monikäyttömetsien puuston hiilivarasto milj. tonnia hiiltä	Suojealueiden puuston hiilivarasto milj. tonnia hiiltä	Valtion maat yhteensä puuston hiilivarasto milj. tonnia hiiltä
VMI12 (2014–2018)	123,351	65,971	189,329
VMI13 (2019–2023)	128,742	71,814	200,556
Hiilivaraston muutos %	+4,4	+8,9	+5,9

E1 ILMASTONMUUTOS

Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä

Energiankulutus energialähteittäin 2024 (yhteensä 6 813 MWh)

Uusiutuva energia Ydinenergia Fossiilinen energia

Taulukko 11. Metsähallituksen energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä

Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä	Vuosi 2024
1. Hiilestä ja hiilituotteista peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0
2. Raakaöljystä ja öljytuotteista peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	152
3. Maakaasusta peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0
4. Muista fossiilisista lähteistä peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0
5. Ostetun tai hankitun fossiilisista lähteistä peräisin olevan sähkön, lämmön, höyryn ja jäädytyksen kulutus (MWh)	345
6. Fossiilisen energian kokonaiskulutus (MWh) (laskettuna rivien 1–5 summana)	497
Fossiilisten energialähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta (%)	7
7. Ydinvoimaan perustuvista lähteistä peräisin olevan energian kulutus (MWh)	4 964
Ydinvoimaan perustuvien lähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta (%)	73
8. Uusiutuvista lähteistä, mukaan lukien biomassa (sekä biologista alkuperää oleva teollisuus- ja yhdyskuntajäte, biokaasu, uusiutuva vety jne.), peräisin olevan polttoaineen kulutus (MWh)	0
9. Ostetun tai hankitun uusiutuvista lähteistä peräisin olevan sähkön, lämmön, höyryn ja jäädytyksen kulutus (MWh)	1 353
10. Itse tuotetun, muusta kuin polttoaineesta peräisin olevan uusiutuvan energian kulutus (MWh)	0
11. Uusiutuvan energian kokonaiskulutus (MWh) (laskettuna rivien 8–10 summana)	1 353
Uusiutuvien energialähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta (%)	20
Energian kokonaiskulutus (MWh) (laskettuna rivien 6 ja 11 summana)	6 813

Metsähallituksen kasvihuonekaasupäästöt

Taulukko 12. Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt

Kasvihuonekaasupäästöt	2024, tCO ₂ e	2023, tCO ₂ e	Muutos 2023–2024	2024, osuus kokonaispäästöstä
Scope 1 - Suorat kasvihuonekaasupäästöt	1 928	2 554	-25 %	2 %
Scope 2 - Ostoenergian kasvihuonekaasupäästöt	932	985	-5 %	1 %
Scope 3 - Muut arvoketjun kasvihuonekaasupäästöt	96 301	95 464	1 %	97 %
1 Ostetut tavarat ja palvelut	51 853	52 851	-2 %	52 %
2 Tuotantohyödykkeet	7 226	5 837	24 %	7 %
4 Kuljetukset ja jakelu (ylävirta)	33 949	33 290	2 %	34 %
5 Jätteet	230	315	-27 %	0 %
6 Toimintaan liittyvä matkustaminen	1 719	1 744	-1 %	2 %
8 Itselle vuokrattu omaisuus	1 325	1 427	-7 %	1 %
Yhteensä (scope 1, scope 2 ja scope 3)	99 162	99 003	0 %	100 %

EI ILMASTONMUUTOS

Mittareiden laatimisperiaatteet

Metsien hiilinielu ja hiilivarasto

Valtion maiden puuston hiilinielun ja hiilivaraston kehitys todennetaan VMI-tietoihin ja kansallisen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiin perustuen VMI-kierroksen valmistuttua. Suomen kansallisen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmien tarkempi kuvaus löytyy Luonnonvarakeskuksen sivuilta: [Maatalous- ja LULUCF-sektorin kasvihuonekaasuinventaario - kuvaus | Luonnonvarakeskus](#). Lisätietoja valtakunnan metsien inventoinnista Luonnonvarakeskuksen nettisivuilta (<https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tieto/metsavarat-vmi/valtakunnan-metsien-inventointi-vmi>). Hiilinielun ja hiilivaraston keskeiset tunnuksat lasketaan Luonnonvarakeskuksen MELA-järjestelmällä. MELA on Suomen oloihin kehitetty metsätalouden analyysi- ja suunnitteluohjelmisto. MELA-järjestelmän käyttöopas on saatavilla linkistä <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/538149>.

Metsähallitus toimittaa Luonnonvarakeskukselle paikatietona valtion maiden geometrian sekä tiedon monikäyttömetsistä ja suojelualueista. Luonnonvarakeskus kohdentaa valtakunnan metsien inventoinnin koealat ja inventointitiedot valtion maihin geometrian avulla.

Hiilinielun luvuissa on huomioitu mallinnuksen muutokset sekä suojeluun siirtyneet ja myydyt alueet. Tulosten 95 prosentin luottamusväli monikäyttömetsien hiilinielulle on 0,99 MTCO_{2e}, joten nielun muutosta voidaan pitää aitona. Monikäyttömetsien hiilinielu- ja hiilivarastoluvut sisältävät myös luontaistalousalueiden hiilinielun ja hiilivaraston. Valtion mailta peräisin olevasta puusta valmistettavat puutuotteet eivät kuulu seuran taan.

Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä

Energiankulutuksen ja energialähteiden yhdistelmän tarkastelu kattaa sekä Metsähallituksen omistuksessa

olevat että vuokratut toimitilat ja kiinteistöt. Sähköenergian tarkastelusta puuttuu arviolta 10 % omien kiinteistöjen energiankulutuksesta. Lisäksi puutteita on vuokratujen kiinteistöjen energiankulutuksen huomioimisessa. Energiankulutustiedoissa ei ole mukana Siemen Forelia Oy:n, MH-Kivi Oy:n ja Nuuksiokeskus Oy:n lukuja. Ajoneuvoissa, koneissa ja laitteissa käytettyä energiaa ei ole myöskään sisällytetty tarkasteluun.

Lämmitykseen käytettyjen polttoaineiden kulutus perustuu omien toimitilojen ja kiinteistöjen osalta polttoaineostoihin samoin kuin hankittu kaukolämpö. Sen energialähteiden yhdistelmä on huomioitu toimittajien erittelyn mukaisesti. Vuokrattujen toimitilojen osalta kaukolämmön ja sähkön kulutus on arvioitu laskennallisesti perustuen pinta-aloihin (Motiva, ominaiskulutukset palvelusektorilla, mediaani 2014–2024: toimistorakennusten lämmitys 34,2 kWh/r-m³, toimistorakennusten sähkö 20,1 kWh/r-m³, teollisuushallien lämmitys 28,3 kWh/r-m³, teollisuushallien sähkö 29,6 kWh/r-m³). Kaukolämmön energialähteet on arvioitu paikallisiin energijakaumien keskiarvoihin (<https://www.klpaastolaskuri.fi/>) perustuen. Tarkastelussa mukana olevasta sähköenergiasta noin 70 % on hankittu perustuen fossiilittoman sähkön ostosopimukseen eli se on 100 % ydinvoimalla tuotettua. Muiden toimittajien osalta (n. 30 % kokonaiskulutuksesta) arvioissa on käytetty Suomen sähköntuotannon energijakaumaa (Energiateollisuus 2023), jossa 51,8 % on uusiutuvista, 42 % ydinvoimasta ja 6,2 % on fossiilisista lähteistä. (MDR-M 77a) Metsähallituksen energiankulutustietoja ei ole validoitu ulkopuolisen tahon toimesta.

Kasvihuonekaasupäästöt

Kasvihuonekaasupäästöjen raportointi perustuu pääosin Hanselin toteuttamaan kuluihin perustuvaan päästölaskentaan, mutta sitä on suurimpien päästölajien (ainespuun korjuu ja kuljetus) osalta täydennetty suoritteisiin perustuvalla laskennalla. Myös matkatoimiston kautta hankittujen lentojen ja junamatkojen päästöraportointi perustuu matkatoimiston toimittamaan suoriteraporttiin.

Kasvihuonekaasupäästöjen raportoinnissa on mukana myös Siemen Forelia Oy:n, MH-Kivi Oy:n ja Nuuksiokeskus Oy:n päästötiedot.

Hanselin toteuttamassa kasvihuonekaasupäästöjen arvioinnissa on käytetty lähtötietona ostolaskuja, investointeja ja M2-kululaskuja. Laskennan ja raportoinnin taustalla ovat Suomen ympäristökeskuksen (Syke) kansallisessa tutkimushankkeessa selvittämät Suomen talouden materiaalivirtojen ympäristövaikutukset. Tutkimuksen pohjalta Syke on määrittänyt tuoteryhmille ympäristölaajennetulla panos-tuotosmallilla päästökertoimia (ENVIMAT-malli), joita käytetään julkisten hankintojen kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa. Hansel on yhdistänyt kuludatan vastaamaan Syken laskentamallia. Lisätietoja ENVIMAT-mallista <https://www.syke.fi/fi/palvelut/mallinus-ja-laskenta/envimat-malliperhe/envimat-malli>

ENVIMAT-laskentamallin tuote-, palvelu- ja käyttöomaisuuskohtaisia hiilidioksidikertoimia on hyödynnetty Metsähallituksen tilikartan ja GHG-protokollan mukaisen scope-jaottelun mukaisesti eri tuoteryhmien kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa. Päästökertoimet on päivitetty joulukuussa 2023, ja eri vuosien osalta luvuissa on otettu huomioon inflaation vaikutus. Indikaattorin arvo määräytyy euromääräisten hankintamäärien ja yleisten markkinoilla olevien tuote- ja palveluryhmien kertoimien perusteella, eikä se heijasta todellista toimittajatasoa päästökemitystä. Päästökertoimet on laskettu 86 eri tuoteryhmälle, minkä lisäksi joidenkin yleisten tilien osalta otetaan huomioon toimittajan toimialatiedon mukainen päästökerroin. Lisäksi laskennassa on otettu huomioon Metsähallituksen hankkiman fossiilivapaan sähkön pienemmät päästökertoimet.

Metsätalous Oy:n ainespuun korjuun ja kuljetuksen päästölaskelma on tehty Metsäteho Oy:n tuottamalla päästölaskentapohjalla, jossa keskeisinä syöteinä käytetään korjuu- ja kuljetussuoritteita sekä leimikkotekijöitä eri korjuu- ja kuljetusmenetelmistä (km, m³, m). Korjuume-

netelminä eritellään uudistushakkuut, ensiharvennukset ja muut harvennukset. Kuljetusmuotoina ovat suora autokuljetus, junakuljetus, aluskuljetus ja uitto. Koneiden kulutustiedot, tuottavuus, leimikoiden keskietäisyydet ja kuljettajien työmatka-ajot perustuvat aikaisempiin selvityksiin ja keskimäärätietoihin. Vuoden 2024 päästökertoimet perustuvat ennakkotietoihin biopolttoaineen osuudesta ja kertoimet tarkennetaan laskelmaan vuoden 2025 aikana. Laskelma huomioi urakanaikaisen polttoaineenkulutuksen, mutta ei koneiden koko elinkaarta tai logistiikan tarvitsemaa infrastruktuuria.

Liikematkustuksen päästöt on arvioitu yhdistämällä matkatoimiston toimittama päästötieto matkatoimiston kautta ostetuista lentokoneella ja junalla toteutetuista matkoista (DEFRA:n päästökertoimet) muiden matkustukseen liittyvien päästötietojen kanssa (arvioitu Hanselin toimesta M2-kuluvetoitustietoihin perustuen).

Scope 1 -päästöihin on laskettu ajoneuvojen ja työkoneiden polttoaineiden sekä lämmityksen fossiilisten polttoaineiden päästöt. Scope 2 sisältää ostoenergian (sähkö ja lämmitys) päästöt. Tarkastelussa olevasta sähköstä n. 70 % on hankittu perustuen alkuperävarmennettuun fossiilittoman sähkön ostosopimukseen eli se on 100 % ydinvoimalla tuotettua. Muun ostoenergian osalta on käytetty Syken ENVIMAT-laskentamallin päästökertoimia. Scope 3 -kasvihuonekaasupäästöjen raportoinnin ulkopuolella ovat tietopuutteiden vuoksi polttoaineeseen ja energiaan liittyvät toiminnot, jotka eivät sisälly scope 1- ja scope 2 -päästöihin (alakategoria 2), työntekijöiden työmatkaliikenne (7) ja arvoketjun loppupään päästöt (alakategoriat 9–15). Näistä polttoaineeseen ja energiaan liittyvien toimintojen päästöt sekä työntekijöiden työmatkaliikenteen päästöt olisivat arviolta kokonaisuuden kannalta ei-merkityksellisiä. Metsähallituksen kasvihuonekaasupäästölaskentaa ei ole kokonaisuutena validoitu ulkopuolisen tahon toimesta.

E2 Veden ja maaperän pilaantuminen

Taulukko 13. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset veden ja maaperän pilaantumiseen

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Veden pilaantuminen			
<ul style="list-style-type: none"> – Metsätaloustoimenpiteet aiheuttavat kiintoaineiden, ravinteiden (fosfori- ja typpikuormitus) ja humuksen huuhtoutumista. Vaikutuksen suuruus vaihtelee alueen ja sen olosuhteiden mukaan. Kuormitus sameuttaa vesistöjä ja vaikuttaa negatiivisesti veden laatuun sekä ekosysteemeihin. Myös soiden ennallistamisen aikaisella ravinteiden huuhtoutumisella negatiivinen vaikutus vesistöihin. – Metsätalouden toiminnassa tai muussa koneellisessa maastotyössä tapahtuvan öljy- tai polttoainevahingon vaikutukset ovat paikallisia ja vaikutuksen suuruus riippuu tapahtumapaikasta. Öljyvahingolla voi olla merkittävä vaikutus esim. pohja- tai pintavesiesiintymään ja se voi aiheuttaa vakavan pistemäisen vahingon, mikäli tapahtuma kohdistuu esim. uhanalaisen eliön elinympäristöön. – Vuokralaisten toiminnan mahdolliset vaikutukset vesistöihin arvoketjussa moninaisia. Näistä keskeisimpinä esimerkiksi kiviainesottamoiden, kalankasvattamojen, kaivostoiminnan ja merituulivoiman osalta vaikutukset arvioidaan erikseen YVA-prosesseissa. + Vesiensuojelun toimintaperiaatteet ja -käytännöt sekä vesialueiden kunnostamiseen liittyvät toimet. Lisäksi vesistöasioissa Metsähallitus voi vaikuttaa laajoihin kokonaisuuksiin esimerkiksi valuma-alueilla ja toimia suunnannäyttäjänä esimerkiksi vesiensuojelukäytännöissä muille maa- ja vesialueiden omistajille. + Suon ennallistamisella pyritään palauttamaan suon vedenpidätys- ja suodatusominaisuudet. Tällä on pitkällä aikavälillä valumavesien laatua parantava vaikutus. 	<p>Vesistöjen puhdistamisesta aiheutuvat kustannukset sekä mahdolliset oikeudenkäyntikulut ja muut taloudelliset vaikutukset, jotka liittyvät sopimusosapuolien tai oman toiminnan vaikutuksesta aiheutuneeseen vesistöjen pilaantumiseen.</p>	<p>Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liiketoiminnoissa vesistövaikutuksia hallitaan ohjeistuksen, koulutuksen ja paikkatietojärjestelmien sekä YVA-prosesseissa esiin tulevien havaintojen avulla • Suojelualueilla Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteiden, Suojelualueiden rakennusten hallinnan ja hoidon käsikirjan ja Ojitettujen soiden ennallistamisoppaan mukainen toiminta
Maaperän pilaantuminen			
<ul style="list-style-type: none"> – Vuokralaisen toiminta voi aiheuttaa maaperän pilaantumisen. Metsähallituksen hallinnassa on joitakin pilaantuneita maa-alueita, esim. käytöstä poistuneet kaivosalueet tai niiden rikastushiekka- ja sivukivikat. Pilaantuneita maa-alueita voivat olla myös esimerkiksi ampumaradat. + Pilaantuneiden maa-alueiden hallinta ja puhdistaminen. 	<p>Maaperän puhdistamisesta aiheutuvat kustannukset sekä mahdolliset oikeudenkäyntikulut ja muut taloudelliset vaikutukset, jotka liittyvät sopimusosapuolien tai oman toiminnan vaikutuksesta aiheutuneeseen maaperän pilaantumiseen.</p>	<p>Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vuokralaisille sopimusperusteisella tai sopimuksen liitteenä oleva ohjeistus • Kohteiden omatoimiset tarkistukset sekä ulkopuolisten tekemien ilmoitusten kautta toteuttavat tarkistukset

Pilaantumiseen liittyvät vaikutukset ja riskit

Metsähallituksen toiminnan vaikutukset vesistöjen ja maaperän pilaantumiseen on tunnistettu ISO 14001 -ympäristöjärjestelmässä sekä riskienhallinnan ja ympäristönäkökohtakartoitusten yhteydessä. Vastuualueet päivittävät vuosittain ympäristönäkökohtakartoitukset ja samalla arvioidaan eri toimintoihin liittyvät merkittävät ympäristövaikutukset. Luontopalveluissa näkökohtakartoituksen yhteydessä on määritelty vuonna 2024 raportointivastuut uuden organisaatorakenteen mukaiseksi. Seuraavassa vaiheessa vastuuhenkilöt tekevät yksityiskohtaisen päivitystyön ja määrittelevät Luontopalvelujen osalta maaperän ja vesistön pilaantumisen merkittävyyden eri toiminnoissa.

Metsähallituksen alueilla vesistöjen, pohjavesien ja maaperän pilaantumisen riskejä liittyy sekä omaan että muiden maa- ja vesialueiden käyttäjien ja vuokraajien toimintaan. Maa-alueiden pilaantumisen syynä on useimmiten alueen aikaisempi tai nykyinen käyttö esimerkiksi ampuma- tai sora-alueena tai kaivosalueena. Luvanvaraisessa toiminnassa ympäristövaikutukset tunnistetaan ja arvioidaan lupaprosesseissa. Esimerkiksi kiviainestoiminta on luvanvaraista. Maa-aineslupa- ja ympäristölupaprosessit vaativat suunnitelmia ja selvityksiä muun muassa toiminnan toteutuksesta, vaikutuksista ympäristöön sekä alueen jälkihoidosta tai -käytöstä. Kaivannaisliiketoiminnan sopimusasiakkaat vastaavat itse kiviainekohteiden luvituksesta.

Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla sijaitsevat pilaantuneiksi maiksi luokitellut alueet on kartoitettu ja merkitty paikkatietojärjestelmään (Uljas). Niin sanotuista PIMA-kohteista on arvioitu niihin liittyvien taloudellisten riskien todennäköisyys ja jälkihoitovarat sen perusteella, onko pilaantumisen aiheuttaja tiedossa, voiko vastuunkanto jäädä puutteelliseksi tai onko pilaantumisen aiheuttajana Metsähallituksen oma toiminta. Aineistossa on mukana myös Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) tiedot PIMA-kohteista. Maaperän ja vesistöjen pilaantumisesta arvioidaan hankkeissa, kuten kiviainesottamoiden, kalankasvattamojen, kaivostoiminnan ja merituulivoiman kohdalla erikseen YVA-prosesseissa.

Metsätalouteen liittyvät maa- ja vesialueiden pilaantumisen vaikutukset liittyvät vesistöjen rehevöitymiseen ja tummumiseen, jota metsätalouden maankäyttö voi aiheuttaa. Lisäksi kaikkiin maastossa tehtäviin konetöihin liittyy riski öljyvahingosta ja öljyn valumisesta maaperään, pohjaveteen tai vesistöihin. Pilaantumisen hallinnassa kaikissa toiminnoissa on olennaista ajan tasalla olevat ja toimivat paikkatietojärjestelmät sekä toimihenkilöiden ja urakoitsijoiden ohjeistus ja koulutus.

Metsähallituksen pilaantuneiden maa-alueiden hallintaprosessille tehtiin vuonna 2024 sisäinen tarkastus ulkopuolisen tarkastajan toimesta (BDO). Tarkastuksessa arvioitiin pilaantuneiden maiden hallintaprosessia ja ohjeistusta, riskienhallintaa, val-

E2 VEDEN JA MAAPERÄN PILAANTUMINEN

Taulukko 14. Vesien ja maaperän pilaantumiseen liittyvät Metsähallituksen toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta-prosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Kiinteistövarallisuuden hankintaa, luovutusta ja vuokraamista sekä siihen liittyvien erityisten oikeuksien luovuttamista koskevat toimintatavat ja periaatteet	Ottavat kantaa ympäristövastuiden huomioimiseen sopimustoiminnassa ja tarkoittavat ympäristöhaittojen varalta asetettavia vakuuksia.	Vuokralaisen toiminnan mahdollisesti aiheuttama veden tai maaperän pilaantuminen	-	Valtion kiinteistövarallisuus	Kiinteistökehityksen johtoryhmä
Metsänhoito-ohje*	Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä ohjaa metsänhoito-ohje ja sitä tarkentavat työajakohtaiset ohjeet sekä Metsätalouden ympäristöopas. Ohjeistuksessa on huomioitu PEFC-standardin ja lainsäädännön vaatimukset vesiensuojelusta.	Vesien pilaantuminen (ravinne- ja kiintoaineskuormitus)	Ympäristö- ja laatu seurannat, sisäiset ja ulkoiset auditoinnit (ISO 14001 ja PEFC), metsäkeskuksen tarkastukset	Metsähallituksen monikäyttömetsät, metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus	Metsätalous Oy:n johtoryhmä
Metsätalous Oy:n ympäristöopas*	Metsätalouden ympäristöopas muodostaa kattavan ympäristöohjeistuksen valtion monikäyttömetsien hoitoon ja käyttöön. Ympäristöopas ohjeistaa vesistövaikutusten hallinnasta eri metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteissä. Linjaus öljyvahinkojen ilmoituskäytännöistä ja kalustosta urakoinnissa	Vesien ja maaperän pilaantuminen	Ympäristö- ja laatu seurannat sekä sisäiset ja ulkoiset auditoinnit (ISO 14001 ja PEFC)	Metsähallituksen monikäyttömetsät, metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus	Metsätalous Oy:n johtoryhmä
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Pilaantumisen näkökulmasta periaatteet ohjaavat retkeilyrakentamista, jätehuoltoa ja jätteiden käsittelyä.	Maaperän pilaantuminen retkeilyrakentamisen vaikutuksesta tai mahdolliset vaikutukset, jos jätehuoltomääräyksiä ei noudateta	ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä ja siihen liittyvät auditoinnit	Luontopalvelujen hallinnassa olevat suojelualueet, joilla on retkeilyrakenteita	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Ojitettujen soiden ennallistamisopas*	Oppaassa kuvataan pääpiirteissään luonnontilaisen suon toiminta ja miten ojitus muuttaa sitä. Oppaassa esitellään tavallisimmat soiden ennallistamisen menetelmät ja tarkastellaan ennallistamisen ympäristövaikutuksia.	Vesien pilaantuminen, eli ennallistamisen vesistövaikutukset	Toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla seurannalla pyritään varmistamaan, että ennallistamisella saavutetaan toivottuja tuloksia myös pitkällä aikavälillä.	Ojitetut suot suojelualueilla	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

vontaa ja tietojenhallintaa. Tarkastuksen perusteella PIMA-asioiden hallinta on toimivalla tasolla (arvosana B asteikolla D-A, jossa A on korkein). Tarkastuksessa ilmenneet kehittämiskohteet liittyivät vastualueiden omiin ohjeistuksiin, koordinoitiin ja raportoinnin tekniseen parantamiseen ja niistä on tehty toimintasuunnitelma. PIMA-asioiden hallintaa edistetään vuonna 2025.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikka** ja sitä ohjeistava **toimintatapaohje** eivät suoraan linjaa pilaantumiseen liittyviä periaatteita, mutta yleisemmällä tasolla ne ohjeistavat toimimaan jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti suunnitelmallisesti ympäristön suojelemiseksi. Metsähallitus noudattaa toiminnassaan varovaisuusperiaatetta ympäristöön vaikuttavien toimenpiteiden kohdalla ja huomioi ympäristötekijät ja mahdolliset riskit myös sopimuksissa.

Kiinteistövarallisuuden hankintaa, luovutusta ja vuokraamista sekä siihen liittyvien erityisten oikeuksien luovuttamista koskevat toimintatavat ja periaatteet ottavat kantaa ympäristövastuiden huomioimiseen sopimustoiminnassa. Ne ovat Metsähallituksen hallinnollinen keino hallita arvoketjussa valtion maa- ja vesialueiden pilaantumiskäsitteitä. Käytännössä toimintaperiaatteen velvoite tarkoittaa ympäristöhaittojen varalta asetettavia vakuuksia. Metsähallitus vaatii sopimuskuoppaaneilta riittävän vakuuden sekä toiminnan vastuuvakuutuksen. Tämä koskee sellaisia sopimuksia kuten alueiden

käyttöoikeussopimukset, joissa vuokralaisen laiminlyönneistä voi aiheutua ympäristövastuisiin liittyviä taloudellisia seuraamuksia. Vaihtoehtoisesti tulee muilla keinoin varmistua siitä, että ympäristövastuu- ja muut riskit ovat hallittavissa ja hyväksyttävällä tasolla.

Metsätalouden toiminnassa vesistöjen pilaantumiseen vaikutetaan **Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan ja metsänhoito-ohjeen ympäristöohjeistuksen** avulla. Ravinne- ja kiintoainesvalumia pyritään estämään metsänhoidon, puunkorjuun ja tienrakennuksen yhteydessä suunnitteluun ja toteutukseen liittyvillä menetelmillä. Maaperän ja vesistöjen pilaantumisen riski on myös olemassa puunkorjuussa ja kuljetuksessa tai metsänhoitotöissä tapahtuvissa öljyvahingoissa. Pilaantumiskäsitteet liittyvät letkuttamiseen tai laiterikkoihin tai muihin vahingon tapauksiin, joissa öljyä pääsee valumaan ympäristöön. Metsätalous Oy:n ympäristöoppaassa linjataan öljy- ja palovahinkojen torjunnasta ja ilmoituskäytännöistä.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet ohjaavat retkeilyrakentamista, jätehuoltoa ja jätteiden käsittelyä. Retkeilyrakenteissa suositetaan kylälästäntöntä puuta tai vain sellaisilla menetelmillä lahosuojattua puumateriaalia, joka ei aiheuta haitallisia päästöjä luontoon. Suunnitteluratkaisuilla pyritään vaikuttamaan siihen, että lahosuojatun puun tarve on mahdollisimman vähäistä. Uusien rakentamismenetelmien ja -materiaalien valinnassa huomioidaan niiden ympäristövaikutukset, millä ehkäistään maaperän pilaantumista.

E2 VEDEN JA MAAPERÄN PILAANTUMINEN

Suojelualueiden rakennusten hallinnan ja hoidon käsikirjassa on annettu tarkemmat ohjeet rakennusten purkamisesta ja jätteiden käsittelystä. Toimintaohjeet on laadittu, jotta kaikki ilman, veden ja maaperän pilaantumisen riskit voidaan välttää.

Ojitettujen soiden ennallistamisoppaassa tarkastellaan ennallistamisen ympäristövaikutuksia. Ennallistamisella on pitkällä aikavälillä valumavesien laatua parantava vaikutus. Se voi kuitenkin aiheuttaa lyhyellä aikavälillä ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Ohjeissa linjataan, että ennallistaminen ei saa aiheuttaa haittaa suojelualueen ulkopuolella, esimerkiksi talouskäytössä olevan alueen vettymistä tai kohtuutonta ravinnekuormitusta alapuolisiin vesistöihin. Näitä haittoja ennaltaehkäistään huolellisella suunnittelulla.

Toimet

Metsätalouden ravinne- ja kiintoainesvalumia ehkäistään vesistöjen suojavyöhykkeillä, valitsemalla mahdollisimman kevyt, kohteelle sopiva maanmuokkaustapa ja suosimalla jatkuvapeitteisiä metsänkasvatusmenetelmiä turvemailla. Metsätalouden aiheuttamaa hajakuormitusta on vaikea seurata, eikä vesistökuormituksen alkuperää pystytä yleensä arvioimaan absoluuttisesti. Kuormituksen määrään vaikuttavat merkittävästi olosuhteet ja niiden vaihtelu koko valuma-alueella. Näiden johdosta on haastavaa asettaa tavoitteita kuormituksen määrän vähentämiseksi, ja myös tiettyä toimijaa koskevien, yksiselitteisten kuormitusta kuvaavien mittareiden osoittaminen on

vaikeaa. Metsätaloudessa vesistöjen pilaantumista ehkäisevät tavoitteet ja toimet perustuvat toimintaperiaatteisiin, ohjeistukseen ja koulutukseen vesistökuormitusta hillitsevistä toimista.

Metsätalouden vesistövaikutuksien seurannassa arvioidaan, ovatko toteutetut vesiensuojelumenetelmät sekä metsätalouden suunnittelu ja työn toteutus ohjeiden mukaista. Sisäisissä ja ulkoisissa auditoinneissa sekä ympäristö- ja laatusurannoissa arvioidaan esimerkiksi suojakaistojen riittävyttä asetettuihin kriteereihin nähden, valittujen maanmuokkausmenetelmien soveltuvuutta, kunnostusajituksen tarpeellisuutta ja vesiensuojelurakenteiden toteutumista. Vuonna 2024 tehtiin muun muassa uudistushakkuiden ja tienrakennuksen ympäristöseurannat. Seurantojen tulokset osoittavat, että ympäristöhoidon laatu on kokonaisuutena pysynyt edellisvuosien tapaan erinomaisella tasolla. Toiminnan taso täyttää hyvin lainsäädännön, metsäsertifioinnin ja Metsähallituksen ympäristöoppaan vaatimukset. Luontokohteet ja vesistöjen suojavyöhykkeet on huomioitu hyvin jo suunnitteluvaiheessa.

Öljyvahinkojen määrää seurataan sovittujen ilmoituskäytäntöjen avulla. Vuonna 2024 Metsätalouden toiminnassa ei ole ilmennyt vakavia öljyvahinkoja, mutta Metsätalous Oy:n sisäisissä auditoinneissa urakoitsijoiden öljyvahinkojen torjuntavarusteissa on havaittu useammassa tapauksessa poikkeamiksi luokiteltuja puutteita. Pääosa poikkeamista koski polttoaineen säilytystä ja varastointia työmailla. Öljy- ja palovahinkojen torjuntavälineisiin tullaan kiinnittämään erityistä huomiota vuonna 2025, ja se

on asetettu yhdeksi Metsätalous Oy:n ympäristötavoitteeksi.

Vuonna 2024 yhtenä Metsätalous Oy:n ympäristötavoitteena oli lisätä vesiensuojeluun liittyvää koulutusta. Metsätalous Oy:n Ahjo-oppimisalustalla oleva vesiensuojelukurssi on päivitetty vastaamaan nykytarpeita ja sen suorittaminen on pakollinen kaikille toimihenkilöille vuoden 2025 aikana. Vuonna 2024 on myös jatkettu Metsätalouden tiimien ja urakoitsijoiden vesiensuojelu- ja maanmuokkauskoulutuksia kaikilla Metsätalouden alueilla. Tavoitteena oli, että kaikki Metsätalous Oy:n tiimit ja urakoitsijat osallistuvat vesiensuojelukoulutuksiin vuosina 2023–2024. Koulutukset järjestettiin sovitusti.

Kiinteistökehityksen sopimuskumppanien toiminnan suunnittelun vaatimustenmukaisuus ja luvituksen toteutuminen varmistetaan ennen toiminnan aloittamista. Esimerkiksi kaivannaisliiketoiminnan sopimusasiakkaat vastaavat itse kiviainekohdeiden luvituksesta. Pilaantumiseen liittyviä riskejä hallitaan etenkin vuokrasopimus pohjissa tai sopimuksen liitteenä olevalla ohjeistuksella sekä kohteiden omatoimisilla ja ulkopuolisten ilmoitusten perusteella toteutettavilla tarkistuksilla. Toiminnan toteutukseen, yleiseen turvallisuuteen ja ympäristöriskien hallintaan liittyviä tekijöitä seurataan säännöllisesti toteutettavien katselmointien yhteydessä. Vuonna 2024 liiketoiminnan alueilla toteutettiin useita pienialaisia pilaantuneen maaperän puhdistuksia (muun muassa soranotto kohteilla sekä kulanhuuhtonta- ja kairausalueilla). Maaperän pilaantuminen johtui koneiden öljyvuodoista.

Kesän 2024 aikana tarkistettiin myös noin 15 rokaamiskohdetta Lapin alueella. Suurin osa kohteista sijaitsi Inarissa. Muutamilla kohteilla siivomisaikaa annettiin vuoden 2025 loppuun saakka ja muutamia kohteita puhdistettiin omalla kustannuksella. Lisäksi Kiinteistökehityksen hallinnoimilla alueilla on tehty vanhojen kaivosalueiden jälkihoidosuunnitelmia. Kiinteistökehityksen Kaivannaisyksikkö on ollut mukana Pirkanmaan ELY-keskuksen KAJAK-hankkeessa, jossa selvitettiin kaivannaisjätteen raaka-ainepotentiaali sekä ympäristövaikutukset.

Metsähallitus on aloittanut vuonna 2024 vesienhoidon ympäristöoppaan valmistelun. Työssä arvioidaan nykyisiä toimenpiteitä ja vesien pilaantumisen ehkäisyyn liittyviä toimenpidetarpeita. Oppaan on määrä valmistua vuoden 2025 syksyllä.

E3 Vesivarat ja merten luonnonvarat

Taulukko 15. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset merten luonnonvaroihin

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
<p>– Merten luonnonvarojen hyödyntämisen ja käytön negatiiviset vaikutukset merten biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin. Keskeisimmät käyttömuodot, joita Metsähallitus mahdollistaa ovat merituulivoima, kaupallinen kalastus, kalankasvatustilat ja merikiviaineksen hyödyntäminen.</p> <p>+ Metsähallitus mahdollistaa merten luonnonvarojen hyödyntämistä ja käyttöä kestäväällä tavalla huomioiden ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden. Hyödynämme eri käyttömuotojen suunnittelussa ja yhteensovittamisessa laaja-alaista osaamistamme ja olemme mukana merialuesuunnittelussa ja maakuntakaavojen työstämisessä.</p>	<p>Ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden yhteensovittamisessa epäonnistuminen, joka vaikuttaa sekä Metsähallituksen tulokseen että laajemmin merten luonnonvarojen hyödyntävien elinkeinojen mahdollisuuksiin. Maineriskit ja korvausvaatimukset epäonnistumisissa ja rikkomuksissa.</p>	<p>Uusiutuvan energian tuottama arvo ja vihreän siirtymän tuomat investoinnit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Periaatteet ja ohjeet • Paikkatietojärjestelmät • Esiselvitykset ja sijainninhajaus • Sidosryhmävuorovaikutus ja yhteistyö • Vesi- ja ympäristölupaprosessit • YVA-menettelyt

Merten luonnonvaroihin liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Merten luonnonvarojen hyödyntämistä koskevat vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu osana kaksoisolennaisuusanalyysia (ks. tarkemmin sivulla 43). Kaksoisolennaisuusana-

lyysissa on käytetty lähteenä Merialueen luonnonvarasuunnitelmaa, johon on koottu ensimmäistä kertaa yhteen dokumenttiin Metsähallituksen vaikutuksia merten luonnonvaroihin. Metsähallituksen on otettava huomioon koko merialueen käytön vaikutukset: toisaalta se, mitä Metsähallituksen merialueen käyttö aiheuttaa muualla ja toisaalta se, mitä muiden alueiden käyttö aiheuttaa Met-

sähallituksen hallinnoimilla alueilla. Merialueen luonnonvarasuunnittelua varten kutsuttiin koolle yhteistyöryhmä, jossa oli edustettuna merialueelle merkittäviä kansallisia sidosryhmiä mukaan lukien järjestö-, tutkimus- ja viranomaistahot. Alueellisen hallinnon ja yhdistysten edustajia osallistettiin neljässä alueellisessa työpajassa ja eräteemaisia keskustelujärjestöjä yhdessä työpajassa. Kansalaisia ja yrityksiä osallistettiin digitaalisella alustalla.

Metsähallituksen toiminnan vaikutuksia meri-alueella arvioidaan eri käyttömuotojen kaavoitus- ja lupaprosesseissa ja YVA-lainsäädännön mukaisesti. Näissä on omat prosessissa määritellyt kuulemiset vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa. Esimerkiksi merituulivoimaloiden ympäristövaikutuksia ja toimia niiden minimoimiseksi arvioidaan alueen kaavoituksessa, vesiluvan yhteydessä ja lakisääteisessä YVA-menettelyssä. Ympäristövaikutuksia arvioidaan yleensä merelle rakennettavien tuulivoimaloiden sekä merenpohjaan laskettavan sähkönsiirtokaapelin ja rannikolle sijoitettavan sähköaseman osalta. Vaikutuksia arvioidaan koko elinkaaren ajalta, mikä kattaa rakentamisen, voimaloiden käytön ja käytöstä poistamisen sekä purkamisen. Merituulivoimalan vaikutuksia vesistöön selvitetään esimerkiksi virtausten mallinnuksella.

Omistajapoliittisten linjausten mukaisesti Metsähallitus mahdollistaa merituulivoimaa valtion merialueille. Vaikutukset sijoittuvat suunnitelluille alueille. Metsähallituksella on vireillä 5 merituulivoimahanketta: Seljänsuunmatala Itäinen (Hailuodon ja

Siikajoen alueella), Seljänsuunmatala Läntinen (Siikajoen ja Raahen alueella), Ebba (Pyhäjoen ja Raahen edustalla), Edith (Närpiön edustalla) ja Kristiinankaupunki (Kristiinankaupungin alueella).

Korsnäs on Vattenfallin ja Metsähallituksen yhteinen hanke, joka on jo käynnissä. Vattenfall valittiin joulukuussa 2022 kehittämään ja rakentamaan Korsnäsin merituulivoimapuistoa. Tuulivoimahankkeet löytyvät kartalta Metsähallituksen [verkkosivuilta](#)

Kalavaltio-hankkeessa on tunnistettu FINFARM-GIS-sijainninhajautyökalun avulla 17 kalankasvatukseen soveltuvaa aluetta Suomen rannikolta. Näistä alueista yksi lupaavimpia on Kustavin Isokarin länsipuoleinen alue, jonne suunnitellaan kalankasvatustamaa. Muut potentiaaliset vesiviljelyyn soveltuvat sijainnit on lueteltu tarkemmin toimista kertovassa kohdassa. Metsähallituksen tytäryhtiöllä MH-Kivellä on valmiit vesitalousluvut merikiviaineksen ottamiseen Helsingin ja Loviisan edustalla. Luvilla voi nostaa kiviainesta yhteensä noin 25 miljoonaa tonnia.

Suomeen rekisteröidyillä kaupallisilla kalastajilla on oikeus harjoittaa kaupallista kalastusta merellä yleisillä vesialueilla. Poikkeuksen muodostavat lohen ja taimenen pyyntipaikat, jotka vuokrataan erikseen. Vuonna 2024 yleisvesillä näitä pyyntipaikkoja on ollut vuokrattuna noin 150 kappaletta ja ne sijoittuvat välille Kotka-Perämeri eli koko Suomen rannikkoalueelle.

E3 VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

Taulukko 16. Merten luonnonvaroihin liittyvät Metsähallituksen toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Merialueen luonnonvarasuunnitelma*	Suunnitelma ohjaa Metsähallituksen toimintaa vuosina 2024–2028 valtion omistamalla ja Metsähallituksen hallinnoimalla merialueella. Luonnonvarasuunnittelu on valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin kestävän käytön strategista suunnittelua. Siinä yhteensovitetään merialueen eri käyttömuodot paikallisten asukkaiden, asiakkaiden, kumppanien ja sidosryhmien toiveisiin sekä maiden ja vesien tarjoamiin mahdollisuuksiin valtio-omistajan asettamissa kehyksissä.	Ilmastonmuutoksen hillintä Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Merialueiden luonnonvarojen hyödyntäminen ja käyttö	Merialueen luonnonvarasuunnitelman toimenpiteitä ja niiden toteutumista seurataan osana aktiivista toimintaa ja niistä raportoidaan vuosittain Metsähallituksen johtoryhmälle, hallitukselle ja Metsähallituksen alueellisille neuvottelukunnille.	Metsähallituksen hallinnoimat merialueet (pois lukien Metsätalous Oy:n käytössä olevat vähäiset maa-alueet meren saarissa; alueet käsitellään maa-alueiden luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä)	Metsähallituksen johtoryhmä päättää luonnonvarasuunnitelman laatimisesta asettamalla alueelliset suunnitelmaprojektit. Pääjohtaja omistaa projektit. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee projektien tulokset ja päättää niiden esittämisestä hallitukselle hyväksyttäväksi.
Erätalousjohtajan ohjeet kaupalliseen kalastukseen	Ohjeissa kuvataan kaupallisen kalastuksen lupien yleiset myöntämisperusteet valtion yksityis- ja yleisvesialueille (KL 5§, 8§), lohen ja taimenen pyyntipaikkavuokraamiseen yleisvesialueille (KL 8§) sekä lohiregalepaikoille (KL 9§). Lisäksi ohjeissa määritellään toimintaperiaatteet osakunnissa ja Metsähallituksen omistusoikeuteen perustuvien kalastusoikeuksien (KL 12§) myöntöperiaatteet.	Merialueiden luonnonvarojen hyödyntäminen ja käyttö: kalastus	Seurataan ja hyödynnetään kaupallisen kalastuksen lupamääriä ja saalispalautteita kalastuksen järjestämisessä. Kaupallisten kalastajien tyytyväisyys toimintaan.	Ohjeistus tehty erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen	Erätalousjohtaja
Maa- ja vesiomaisuuden hankinta, luovutukset ja käyttöoikeudet	Hyvän hallinnon periaatteet maa- ja vesialueiden hallinnan eri lupiin, suostumuksiin ja sopimuksiin.	Merten luonnonvarojen hyödyntäminen ja käyttö: vesiviljely, merituulivoima ja kalastus	-	Metsähallituksen hallinnoimat maa- ja vesialueet	Maa- ja vesialueiden johtoryhmä
Merituulivoiman kilpailutusmalli	Kuvaa Metsähallituksen roolin ja toimintatavat merituulivoimahankkeen hankekehityksen ja hankeoikeuksien myynnin osalta.	Merialueiden luonnonvarojen hyödyntäminen ja käyttö: merituulivoima	-	Metsähallituksen oma toiminta sekä arvoketjun alavirta (hankeoikeuksien ostaja/hankekumppanin toiminta)	Metsähallituksen hallitus
Metsähallituksen kaavoitusperiaatteet*	Metsähallituksen yhteiskunnallisten velvoitteiden, toiminnan tuloksellisuuden ja muiden tavoitteiden yhteensovittaminen edellyttää kaavoituksen kautta tehtävää maankäytön suunnittelua. Kaavoitusperiaatteissa esitetään millaisia alueita ja millä reunaehdoilla Metsähallitus kaavoittaa.	Merialueiden luonnonvarojen hyödyntäminen ja käyttö: yleiset periaatteet ja kytkös maa-alueisiin	-	Liiketoiminnan taseessa olevat alueet	Metsähallituksen hallitus

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikka** kattaa kaikki valtion maa- ja vesialueet ja **toimintatapaohjeissa** luvataan turvata valtion maiden ja vesien biologinen monimuotoisuus sekä riista- ja kalakantojen elinvoimaisuus. Merialueen luonnonvarasuunnitelmassa periaatteita tuodaan selkeämmin merialue-suunnittelun yhteyteen.

Merialueiden luonnonvarasuunnitelma tiivistää Metsähallituksen toimintaperiaatteita merialueiden hyödyntämisessä. Suunnittelun yhteydessä laaditaan toimintaohjelma, joka linjaa alueiden käyttöä. Suunnitelman linjausten ja toimenpiteiden tavoitteena on turvata valtion omistamien ja Metsähallituksen hallinnoimien merialueiden luontoarvot ja alueiden ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestävä käyttö.

Lainsäädäntö, valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet sekä Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset ja tulostavoitteet luovat puitteet Metsähallituksen toiminnalle myös merialueella. Tulostavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon muun muassa Suomea koskevat kansainväliset sitoumukset, EU-ohjaus sekä erilaiset kansalliset strategiat sekä suunnitelmat ja hankkeet, kuten HELMI-elin ympäristöohjelma. Metsähallitus suunnittelee hallinnoimansa merialueen käyttöä näiden puitteissa ottaen huomioon lisäksi esimerkiksi maakuntakaavoituksen, merialuesuunnitelman sekä merenhoito- ja vesienhoitosuunnitelmien tavoitteet. Kansallisten vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman mukaisesti tavoitteena on saavuttaa ja yllä-

E3 VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

pitää Suomen merialueilla hyvä tila. Yksi suunnitelman toimenpidelinjauksista tiivistää, että merialueen käytön suunnittelu perustuu ympäristövaikutusten minimoimiseen ja välttämiseen sekä lieventämiseen. Toiminnan mitoitus pohjautuu uusimpiin paikkatietoaineistoihin ja -analyysiin ja siinä otetaan korostetusti huomioon luonnon monimuotoisuus, lisäksi huomioidaan alueiden käyttömuodot.

Vesiviljelyn mahdollistamiseen ja merikiviainestointaan ei ole laadittu erillisiä periaatteita. Nämä toiminnot perustuvat Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikan ja toimintatapaohjeen mukaiseen vastuulliseen toimintaan. Sekä kalankasvatus että merikiviaineksen nostaminen ovat luvanvaraista toimintaa, ja niiden ympäristövaikutuksia arvioidaan lupaprosesseissa. Esimerkiksi merikiviaineksen noston suunnitteluvaiheessa pohjan eläimistö, linnustovaikutukset, veden samentuma ja pohjan kasvillisuus sekä kalojen elinolosuhteet tutkitaan tarkasti vesitalouslupaa varten.

Merituulivoimaan liittyvät toimintaperiaatteet

Tuulivoiman hankealueet valitaan parhaan käytettävissä olevan tiedon perusteella. Alueiden valintaan ja lupaprosesseihin kuuluvat mittavat luonto- ja muut selvitykset ennen rakentamista. Alustavassa sijainnin suunnittelussa tarkastellaan paikkatietoaineistoja sekä merituulivoimaan tai energiantuotantoon varattuja osoitettuja (potentiaalisia) kohteita maakuntakaavoissa, Suomen merialuesuunnitelmassa sekä kuntien ja maakuntien tuulivoimaohjelmissa. Merialuesuunnitelmaan

kohde on päätyttyä mittavan analyysin jälkeen, jossa on huomioitu kymmeniä eri tekijöitä muun muassa alueen luonnosta ja sosiaalisista vaikutuksista. Kohteen on sijaittava yleisvesialueella ja riittävän etäällä muun muassa asutuksesta ja Puolustusvoimien kohteista. Alue ei saa olla luonnonsuojelualueutta tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää aluetta. Suunnittelussa otetaan huomioon luontoarvot, alueen elinkeinot, väylät ja meren hyvä tila kokonaisuudessaan.

Kaiken kaikkiaan merituulivoimaloiden luvitusprosessi ja rakentaminen vievät noin kymmenen vuotta. Lupa tarvitaan muun muassa merenpohjan tutkimiseen ja kartoittamiseen. Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) on ehtona hankealueen saamiseksi (osa)yleiskaavaan. YVA-menettely sisältää paljon erilaisia selvityksiä, kuten maisema-vaikutusten (voimalat, sähkönsiirto) ja vedenalaisten vaikutusten arvioinnin, arkeologisen vedenalaisinventoinnin, asukas- ja sidosryhmäkyselyt, mallinuksen melusta ja välkkeestä sekä meriliikenteen infrastruktuurille aiheutuvien vaikutusten kuvaamisen. Merituulivoimalat tarvitsevat myös vesiluvan, lentoesteluvan ja rakennusluvat sekä liityntäjohto oman luvituksensa. Vesiluvassa määritellään myös toiminnan seurantavelvoitteet.

Metsähallitus toimii merituulivoiman kilpailuttamisessa valtioneuvoston periaatepäätöksessä sovitulla tavalla, mikä mahdollistaa markkinaehtoisesti kulloinkin parhaan mahdollisen toimijajoukon osallistumisen tarjouskilpailuun. Metsähallitus voi käyttää hankekehityksessään liiketoimintamuotoina mm. itse kokonaan kehitettyjä kohteita valtion alueilla,

yhteishankkeita partnereiden kanssa sekä vähemmistöosuudella toteutettavia hankkeita. Metsähallitus edellyttää merituulivoimahankkeissa kumppaneiltaan osaamista, resursseja ja kokemusta, jotka soveltuvat sekä merituulivoiman investointihankkeen menestykselliseen läpivientiin että tuulivoimapuiston operointiin. Toimijoilta edellytetään vastuullisia ja kestävä kehityksen mukaisia liiketoimintakäytäntöjä, jotka tarkastetaan osana hankeoikeuksien kilpailutusta. Sitovien tarjousten osana toteutetaan ESG Due Diligence-kartoitus.

Kaupallinen kalastus

Metsähallitus mahdollistaa lupa- ja vuokrajärjestelyjen avulla kaupallisen kalastuksen jatkuvuuden ja sen kehittämisen valtion vesialueilla. Tavoitteena on tukea kotimaisen kalan käytön lisäämistä kestävällä tavalla sekä ylläpitää työpaikkoja, toimeentuloa ja yhteiskunnan huoltovarmuutta. Toimilla lisätään välillisesti myös ihmisten terveysvaikutuksia ja pienennetään ilmastovaikutuksia. Maakohtaiset kaupallisen kalastuksen kalastuskiintiöt Itämerellä silakan, kilohailin, lohen ja turskan osalta päätetään EU:n maatalous- ja kalastusneuvostossa.

Erätalousjohtaja vastaa kaupallisen kalastuksen ohjeistuksesta valtion vesialueilla. Linjaus koskee sekä merialueita että sisävesiä. **Erätalousjohtajan ohjeissa** kuvataan kaupallisen kalastuksen lupien yleiset myöntämisperusteet valtion yksityis- ja yleisvesialueille, lohen ja taimenen pyyntipaikkavuokraamiseen yleisvesialueille sekä lohiregalepaikoille. Lisäksi ohjeissa määritellään Metsähallituksen toimintaperiaatteet osakaskunnissa ja Metsähallituksen omistusoikeuteen perustuvien kalastusoi-

keuksien myöntämisperiaatteet. Ohjeistus on tehty erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen. Keskeisiä sidosryhmiä ovat kaupallisen kalastuksen järjestöt, kalatalousalueet, osakaskunnat, saamelaiskäräjät, saamelaisten kotiseutualueen neuvottelukunnat ja kolttien kyläkokous. Luvanmyöntämisprosessissa huomioidaan kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien sekä kalatalousviranomaisen linjaukset. Saamelaisten kotiseutualueella keskeiset sidosryhmät osallistetaan valmisteluun neuvotteluissa ja pyytämällä lausunnot. Kaupallisten kalastajien kuuluminen kaupallisen kalastajien I- ja II-ryhmiin huomioidaan luvanmyöntöprosessissa KL 15§:n ja 88§:n mukaisesti. Lupahakuprosessit kuulutetaan julkisilla kuulutuksilla. Lupapäätökset ovat hallintopäätöksiä, joihin sisältyy valitusoikeus.

Toimet

Metsähallitus tarkastelee merten luonnonvarojen hyödyntämistä kestävä käytön näkökulmasta, ja käytön suunnittelu perustuu ympäristövaikutusten minimoimiseen ja välttämiseen sekä lieventämiseen. Toimet kohdentuvat ennen kaikkea eri käyttömuotojen kaavoitus- ja lupaprosesseissa tehtäviin selvityksiin, ja negatiivisia vaikutuksia vältetään huolellisella sijainnin suunnittelulla. Jos toiminta vaatii ympäristövaikutusten arviointimenettelyn, toimitaan sen mukaisesti.

Merten luonnonvarojen käytössä olennaisimmat tunnistetut kielteiset vaikutukset liittyvät merituulivoimaan, kaupalliseen kalastukseen ja kalankas-

E3 VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

Taulukko 17. Merialueen luonnonvarasuunnitelman toimenpiteet ja niiden toteutuminen

Toimenpide	Merituu- livoima	Kalastus ja kalankasvatus (vesiviljely)	Merikivi- aines
1. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon meri- ja maa-alueiden jatkuva vuorovaikutus. Merialueille suunniteltavat ja luvittavat toiminnot vaativat käytännössä aina myös maa-alueilta alueidenkäytön ohjausta: energiantuotannossa, merikiviainestuotannossa, vesiviljelyssä, kalastuksessa ja matkailussa tarvitaan erilaista infrastruktuuria myös maa-alueilla, ja kaavoituksen avulla voimme ratkaista ja yhteensovittaa toimintoja.	x	x	x
2. Tunnistamme maa-alueidemme käytön vaikuttavan valumavesien myötä myös meren tilaan. Vaalimme vesistöjen ja pohjavesien tilaa ottamalla huomioon sen kaikessa alueidenkäytössämme ja sen ohjauksessa niin merialueella kuin muuallakin.	x	x	x
7. Osoitamme alueita seudullisesti merkittävään (vähintään noin 10 voimalaa) merituulivoimatuotantoon vain sellaisilta kohteilta, jotka ovat vireillä tai voimassa olevissa maakuntakaavoissa, joissa on muun muassa väylästä otettu huomioon.	x		
8. Emme suunnittele toimintaohjelmakaudella kohteita tuulivoimarakentamiseen maanpuolustuksellisista syistä Suomenlahdelle emmekä eteläiselle Saaristomerelle.	x		
9. Metsähallitus tekee yleisvesialueilla käyttöoikeussopimukset niillä alueilla, joita tarvitaan merituulivoimaan liittyvässä sähkönsiirrossa. Sähkönsiirron eri vaihtoehdot kartoitetaan muun muassa ympäristövaikutusten arvioinnilla (YVA).	x		
10. Merikaapeleiden sijoittaminen saattaa joissain tapauksissa edellyttää sähkönsiirtoa luonnonsuojelualueiden läpi, etenkin länsirannikolla, jossa on laajoja ja yhtenäisiä suojelualueita. Tällaisessa tapauksessa edellytetään luonnonsuojelualueen perustamisasetuksen tai rauhoitusmääräysten muuttamista tai niistä poikkeamista. Metsähallitus käsittelee nämä tapauskohtaisesti tarkemman suunnittelun yhteydessä ja on tarpeen vaatiessa yhteydessä vastaavaan viranomaiseen.	x		
24. Toteutamme Suomen merenhoitosuunnitelmaa. Suunnitelma toteuttaa kansallisesti meristrategiadirektiiviä, ja sen tavoitteena on saavuttaa meren hyvä tila vuoteen 2027 mennessä. Merenhoitosuunnitelma koostuu kolmesta osa-alueesta: merenhoidon toimenpideohjelma, merenhoidon seurantaohjelma sekä meren tila-arvio. (Metsähallitus toimii näissä eri rooleissa, joita on avattu tarkemmin luonnonvarasuunnitelmassa)	X	x	
28. Olemme mukana meriluonnon suojelua kehittävässä hankkeissa ja viemme mahdollisia uusia, hankkeissa kehitettyjä menetelmiä käytäntöön. Yksi tällainen hanke on koordinoimamme Biodiversea IP LIFE -hanke. Siinä mm. turvataan vaelluskalakantojen elinolosuhteita aktiivisella kalastuksen säätelyllä ja käytön- ja hoidon suunnittelulla siten, että taantuminen saataisiin pysäytettyä ja kantoja palautettua esiintymisalueille.		x	
37. Merialueen käytön suunnittelu perustuu ympäristövaikutusten minimoimiseen ja välttämiseen sekä lieventämiseen. Toiminnan mitoitus pohjautuu uusimpiin paikkatietoaineistoihin ja -analyysiin ja siinä otetaan korostetusti huomioon luonnon monimuotoisuus. Lisäksi otamme huomioon muut alueiden käyttömuodot.	x	x	x
39. Tuulivoiman hankealueet valitaan parhaan käytettävissä olevan tiedon perusteella, ja niiden valintaan ja lupaprosesseihin kuuluvat mittavat luonto- ja muut selvitykset ennen rakentamista.	x		
40. Määrittelemme käyttöoikeussopimuksissamme viranomaislupien mukaisen seurannan toiminnan aikana ja vaadittavat ennallistamistoimenpiteet toiminnan päättyessä esimerkiksi merituulivoimakohteilla.	x		x
41. Osallistumme kalatalousalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien tekoon. Kalakantojen hoito ja ylläpito perustuvat kalakantojen luontaiseen lisääntymiseen, pyynnin säätelyyn ja seurantaan.		x	
48. Osallistumme aktiivisesti kalatalousalueiden toimintaan sekä niiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien toimeenpanoon. Hoito- ja käyttösuunnitelma ohjaa kalastuksen suuntaamista kalatalousalueilla.		x	
56. Edistämme kalankasvatusta ja kaupallista kalastusta merialueella. Kaupallinen kalastus poistaa Itämerestä ravinteita. Sen sijaan kalankasvatuksella on aina, myös itämerirehua käytettäessä, paikallisesti merialuetta rehevöittävä vaikutus, mikä on otettava kohdevalinnassa huomioon. Uusia mahdollisia kalankasvatusalueita hallinnoimillemme vesialueille selvittelevät sekä yrittäjät että Kalavaltio-hanke yhdessä kumppaneidemme kanssa.		x	
57. Vesiviljelijät, jotka vuokraavat meiltä käyttöoikeuden vesiviljelyyn, vastaavat yleensä itsenäisesti tarvittavista luvista. Kalavaltio-hankkeesta saatavien kokemuksien myötä myös Metsähallitus voi mahdollisesti vastata ympäristöluvan hakemisesta. Suomen ympäristökeskus ja Luonnonvarakeskus tuottavat meille tutkimustietoa sijainninhajauksen ja ympäristövaikutusten osalta.		x	
60. Kalastusjärjestelyiden kestäväällä suunnittelulla mahdollistamme monipuolisen kalakantojen hyödyntämisen paikallisesti ja luomme samalla mahdollisuuksia erämatkailuun.		x	
64. Seuraamme tuulivoimaloiden pystytystekniikan kehittymistä ja tarjoamme merikiviainespalveluitamme mahdollisuuksiemme mukaan. Valmistelemme merikiviaineksen käyttöä tuulivoimapuistojen rakentamista silmällä pitäen kartoittaen varantoja, suunnitellen varantojen käyttöä ja hoitamalla varantojen käytön ympäristö- ja vesitalousluvituksen sekä ympäristövaikutusten arvioinnin. Merituulivoimaloiden perustuksiin tarvitaan paljon kiviainesta, ja ne ovat erittäin potentiaalisia merikiviaineksen käytön kannalta: merikiviaineksen kuljetusmatkat käyttöpaikalle jäävät vähäisiksi, eikä välttämättä edes varastointia maissa tarvittaisi. Merikiviaineksen käyttö pienentäisi tältä osin merituulivoimapuistojen rakentamisen ympäristövaikutuksia.	x		x
65. Emme näe toimintaohjelmakaudella rautamanganin hyödyntämistä potentiaalisena meren pohjan käyttömuotona hallinnoimallamme merialueella emmekä myönnä maanomistajan suostumuksia merialueiden kaivostoimintaan emmekä merialueilla tapahtuvaan malminetsintään. Käsitksemme mukaan ympäristöön liittyvät asiat ovat hallittavissa nykyisellä tietämyksellä paremmin maa-alueilla. Rautamanganivarojen rajattu ja pienimuotoinen koetoiminta on kuitenkin mahdollista, jos kaivosviranomainen myöntää luvan, pystymme arvioimaan riittävästi ympäristövaikutukset ja vaikutukset muuhun merenkäyttöön eivätkä ne aiheuta merkittävää ristiriitaa.			x

E3 VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

vatuslaitoksiin sekä merikiviaineksen hyödyntämiseen. Taulukkoon 17 on poimittu Merialueen luonnonvarasuunnitelmasta näitä toimintoja koskevia toimenpiteitä, joilla tähdätään kielteisten vaikutusten ehkäisemiseen tai lieventämiseen. Merialueen suunnitelma valmistui 2024. Ensimmäinen seuranta-arviointi toimenpiteiden edistymisestä tehdään loppukevästä 2025, joten toiseksi kaikki toimenpiteet ovat suunniteltuja toimia. Toimenpiteet toteutetaan suunnitelma-kauden 2024-2028 aikana. Toimenpiteet kokonaisuudessaan ovat luettavissa julkisesta luonnonvarasuunnitelmasta.

Toimet merituulivoimaloiden negatiivisten vaikutusten minimoimiseksi

Metsähallituksen toimet vaikutusten minimoimiseksi keskittyvät suunnitteluvaiheeseen ja erityisesti sijainnin suunnitteluun sekä toiminnan mitoitukseen. Siinä yhteydessä huomioidaan korostetusti luonnon monimuotoisuus. Yleisesti toimia merituulivoimaloiden elinkaaren aikaisten ympäristövaikutuksien minimoimiseksi arvioidaan niin kaavoituksessa, vesiluvan yhteydessä kuin lakisääteisessä YVA-menettelyssäkin.

Metsähallituksen hallinnoimilla merialueilla merituulivoimalle soveltuvien kohteiden valinnassa otetaan huomioon merialuesuunnitelman kohteet, mutta valinnassa käytetään muitakin tietoja. Merialuesuunnitelmassa 2030 merituulivoiman kehittämiselle osoitetut alueet perustuvat parhaaseen olemassa olevaan tietoon. Sijainninhajauksessa on käytetty apuna muun muassa Zona-

tion-ohjelmistolla tehtyä analyysia. Analyysi tehtiin Suomen ympäristökeskuksen ja Helsingin yliopiston yhteistyönä. Eri laitosten paikkatietojen yhteiskäyttöisyys ja avoimuus ovat helpottaneet sijainninhajausuunnittelua. Niissä myös Metsähallituksen keräämä luontotieto on osoittautunut tärkeäksi lähteeksi. Zonation-tulokset pohjautuvat paikkatietoaineistoihin ja tasojen pohjalta tehtyyn spatiaaliseen priorisointiin, jossa eri tasoja voidaan painottaa. Ohjelmisto asettaa pikselit paremmuusjärjestyseen ja kertoo myös kyseisen pikselin arvokkuuden kokonaisuudessa. Merituulivoimalle suotuisien alueiden haarukoinnissa käytettiin yli 160 tietotasoa meriluonnosta, taloudesta sekä yhteiskunnallisista tekijöistä. Ne sisälsivät muun muassa vedenalaisen meriluonnon arvoalueita, lintujen muuttoreittejä, kalojen poikastuotantoalueita, näkemäänalyseja mökeille ja kiinteistöille sekä merellisiä elinkeinoja.

Esimerkiksi lintujen muuttoreitit tai lepoalueet voivat sijoittua merituulivoimapuiston alueelle. Metsähallituksen suunnittelemat merituulivoimapuistot sijaitsevat yli 10 km päässä rannikosta. Sijainti avomerellä lieventää vaikutuksia linnustoon, koska lintujen reviirit ja muuttoreitit sijaitsevat yleensä rannikon läheisyydessä. Vedenalaista eliöstöä ja kasvistoa on eniten matalilla vesialueilla, koska valoa on siellä eniten. Monissa merituulivoimahankkeissa voidaan välttää rakentamista kaikkein matalimmilla tai syvimmillä alueilla, joilla monimuotoisuus voi kärsiä.

Lupaavista kohteista kerätään lisätietoja muun muassa luotaamalla pohjan rakennetta ja selvittämällä luontoarvoja. Esivalituista kohteista tarvitaan ennen hankkeen etenemistä kunnan tai kaupun-

gin hyväksymä päätös osayleiskaavan kaavoitusaloitteesta. Metsähallitus hakee tarvittavat lausunnot ympäristöministeriöltä, sisäministeriöltä (Rajavartiolaitolkselta), puolustusministeriöltä (Puolustusvoimilta), Traficomilta, Museovirastolta, alueelliselta vastuumuseolta sekä liikenne- ja viestintäministeriöltä ja työ- ja elinkeinoministeriöltä. Lisäksi hoidetaan kuhunkin kohteeseen tarvittava valtioneuvoston luovutuslakipäätös alueen käyttöoikeussopimuksesta.

Vattenfallin ja Metsähallituksen yhteistä Korsnäsin merituulivoimapuistoa ja merikaapelireittejä sekä sähkönsiirtoa mantereella koskevat ympäristövaikutusten arviointiohjelmat valmistuivat keväällä 2024. Merituulivoimahankkeen luontoselvityksiä, jotka koskivat linnustoa, kasvillisuutta, luontotyyppisiä sekä pohjaeläimiä ja kalastoa, jatkettiin vuonna 2024 merellä. Lisäksi merellä tehtiin fyysisiä tutkimuksia sekä käynnistettiin hankealueen ja merikaapelireittien merenpohjan geofysikaaliset tutkimukset. Mantereen vaihtoehtoisilla voimajohtoreiteillä tehtiin luontoselvityksiä sekä arkeologisia kartoituksia. Korsnäsin YVA-menettelystä ja arviointiohjelmaista voi lukea lisää Metsähallituksen [verkkosivuilta](#) ja tarkemmin ympäristöhallinnon verkkosivuilta.

Voimaloiden rakentaminen kestää tyypillisesti 2-3 vuotta ja rakentamisen aikaiset vaikutukset ovat pääosin väliaikaisia. Rakentamisen aikaisesta vaikutusten lieventämisestä vastaa hankkeesta vastaava. Esimerkiksi maansiirtotoimet, ruoppaaminen ja pohjan tasoittaminen samentavat vettä, mutta vaikutus on paikallinen ja ohimenevä. Perus-

tusten rakentamisen lisäksi maamassojen läjitys ja merikaapelin laskeminen meren pohjaan voivat samentaa vettä erityisesti syvemmissä vesikerroksissa. Mikäli meren pohjaa ruopataan laivaväylillä, voi ruoppauksessa lähteä liikkeelle meriliikenteestä vuosien aikana kertyneitä haitta-aineita. Merituulivoimapuiston rakentaminen muuttaa paikallisesti merenpohjan rakenteita, koska alueella siirretään maamassoja. Toisaalta voimaloiden perustukset muodostavat keinotekoisia ”riuttoja” ja sekä merenkäynniltä että veneilyltä suojaisia alueita niitä tarvitseville lajeille. Merituulivoimaloiden rakentaminen voi häiritä kaloja ja niiden kutua rakennusalueella ja rakentamisen aikana. Paikallisten kalakantojen on yleensä arvioitu palaavan ennalleen tilapäisen häiriön päätyttyä. Merituulivoimaloiden lähellä veden virtaukset muuttuvat jossain määrin. Voimalat ovat kuitenkin varsin kaukana toisistaan, joten vaikutukset virtauksiin tai aallokkoon ovat paikallisia. Voimaloiden toiminnan aikana seurataan ympäristön tilaa vesiluvan määräysten mukaisesti.

Paikallisyhteisöihin kohdistuvia mahdollisia kielteisiä vaikutuksia pyritään ehkäisemään ja lieventämään sidosryhmävuoropuhelun avulla. Metsähallituksen yleisistä vuorovaikutusprosesseista kerrotaan tarkemmin kohdassa [S3 Yhteydenpidon prosessit -osiossa](#). Merituulivoiman hankekehitykseen liittyviä sidosryhmätilaisuuksia järjestettiin vuoden 2024 aikana useampia. Keskeisimpiä olivat Vindcafe -tapahtumat Korsnäsisissä sekä Närpiössä Edith -merituulivoimahankkeeseen liittyvät tilaisuudet. Tilaisuuksien ja paikallisviestinnän tarkoituksena on paikallinen näkyvyys sekä jakaa tietoa tulevasta hankkeista alueen asukkaille

E3 VESIVARAT JA MERTEN LUONNONVARAT

Vesiviljely, kaupallinen kalastus ja merihiekan nosto

Metsähallituksen toimet vesiviljelyn ja merihiekan noston negatiivisten vaikutusten lieventämiseksi sijoittuvat arvoketjun alkupäähän, jossa alueiden selvitykset ja luvitus tapahtuu. Merikiviaineksen nostoa suunniteltaessa pohjan eläimistö, linnustovaikutukset, veden samentuma ja pohjan kasvillisuus sekä kalojen elinolosuhteet tutkitaan tarkasti esimerkiksi vesitalouslupaa varten. Nostotoiminnan yhteydessä tarkkaillaan säännöllisesti veden samentumista. Merihiekkaa ei nosteta lintujen pesintäaikana luotojen läheisyydessä. Merikiviaineksen nostoalueet sijaitsevat ulkorellä ja nosto tapahtuu ns. valovyöhykkeen alapuolelta, jossa lajisto on vähäisempää ja vaikutukset lajistoon vähäisemmät. Metsähallitus tutkii myös mahdollisuuksia hyödyntää merihiekkaa ja -soraa liettyneen merenpohjan ennallistamisessa esimerkiksi meriajokkaan kasvupaikoiksi ja kalojen kutualueiksi.

Metsähallitus istutti kesällä 2024 meriajokasta Helsingin Lauttasaaren edustalle. Työssä hyödynnettiin mereltä nostettua merihiekkaa. Meriajokas on Suomessa luokiteltu silmälläpidettäväksi lajiksi, ja meriajokasniityt ovat luontotyyppinä erittäin uhanalaisia. Meriajokas ja sen muodostavat niityt ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Lisäksi meriajokkaan juuristo sitoo paljon hiiltä. Ennallistamisella on voitu palauttaa meriajokasta alueille, joilta se on hävinnyt. Meriajokaspohjat ovat luonnonsuojelulailla suojeltu luontotyyppi.

Vesiviljely on ympäristö- ja vesiluvanaista toimintaa. Hankkeissa tulee myös harkita, pitääkö hankkeen yhteydessä tehdä ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Pääosin toimijat vuokraavat Metsähallitukselta käyttöoikeuden vesiviljelyyn ja vastaavat itsenäisesti tarvittavista luvista. Metsähallitus on ollut mukana Kalavaltio-hankkeessa, jossa on tunnistettu kalankasvatukseen potentiaalisesti parhaiten soveltuvia alueita paikkatietotyökalun ja Luonnonvarakeskuksen tutkijoiden kehittämän FINFARMGIS-menetelmän avulla. Menetelmässä otetaan huomioon samanaikaisesti useita kalankasvatuksen sijoittamiseen vaikuttavia tekijöitä, joista suuri osa liittyy laitosten ympäristövaikutusten minimointiin, mutta tekijöissä huomioidaan myös tuotantotalous ja muu vesialueen käyttö. Menetelmässä huomioidaan muun muassa merialueen syvyys, virtaukset ja avoimuus, etäisyydet vedenalaisiin riuttoihin ja lintujen pesimäsaariin Natura 2 000 -alueilla sekä vesimuodostuman ekologinen tila, väylät ja loma-asutuksen tiheys. Menetelmässä myös suljetaan pois alueet, joissa kasvatusta ei ole mahdollista esimerkiksi lakiin perustuen, kuten Puolustusvoimien alueilla, kansallispuistoissa tai laivaväylillä ja niiden edustalla. Kalavaltio-hankkeesta saatavien kokemusten myötä myös Metsähallitus voi jatkossa tarvittaessa vastata ympäristöluvan hakemisesta.

Metsähallituksessa on vireillä useampi vesiviljelyalueen valmistelu potentiaalisilla alueilla. Alueen luvituksen alkuvaiheeseen kuuluu olennaisille sidosryhmille järjestettävät ennakkokeskustelutilaisuudet. Houtskärin, Korppoon, Kotkan ja Haminan potentiaalisia alueita valmistellaan hankeoi-

keuksien myyntiin, ja näistä on vuoden 2024 aikana pidetty ennakkokeskustelutilaisuus sidosryhmille. Kristiinankaupungin potentiaalista aluetta on myös valmistelu hankeoikeuksien myyntiin ja vuonna 2024 on pyydetty lausunto Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta YVA- ja Natura-menettelyn tarpeellisuudesta koskien kalankasvatustalouden ympäristölupaa. Isokarin vesiviljelyalueen ympäristövaikutusten arviointimenettely on valmis ja vuonna 2024 on jätetty ympäristölupahakemus.

Metsähallitus luo toimintaedellytyksiä myös kalatalouselinkeinolle valtion vesialueilla. Kaupallisen kalastuksen harjoittamiselle luodaan puitteet tarjoamalla soveltuvia vesialueita ja varmistamalla sujuvat lupakäytännöt. Toimenpiteillä luodaan työpaikkoja ja parannetaan yhteiskunnan huoltovarmuutta. Toiminnassa merialueilla otetaan myös huomion merialueen luonnonvarasuunnitelman kirjaukset. Lupa- ja sopimuskäytäntöjä suunnitellaan erätalousjohtajan kaupallisen kalastuksen ohjeistuksen mukaisesti. Keskeisinä sidosryhminä toiminnan suunnittelussa ovat kaupalliset kalastajat ja ELY-keskus. Toiminta on jatkuvaa ja sitä tarkennetaan vuosittain maa- ja metsätalousministeriön kanssa tehdyllä tulossopimuksella.

Mittarit ja tavoitteet

Merten luonnonvarojen kestävään käyttöön ja olennaisiin kestävyysseikkoihin liittyen ei ole asetettu mitattavissa olevia tulossuuntautuneita tavoitteita. Metsähallitus seuraa vuosittain luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelman toteutumista ja toimintansa vaikuttavuutta kuvaavien mittareiden kehitystä. Luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelman toteutumisesta raportoidaan toimenpidekohtaisesti vuosittain Metsähallituksen hallitukselle.

E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit

Monimuotoisuuteen liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Monimuotoinen luonto sekä terveet ja toimivat ekosysteemit ovat toimivien ekosysteemipalvelujen perusta. Metsähallituksen strategiseksi tavoitteeksi on määritelty luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen valtion mailla ja vesillä. ESRS 2 osiossa taulukossa 1 kuvataan biologiseen monimuotoisuuteen liittyvien olennaisten kestävyysseikkojen sisältyminen strategian pääteemoihin ja tavoitteisiin.

Metsähallitus harjoittaa liiketoimintaa yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden puitteissa. Metsähallitusta koskevan lainsäädännön mukaan liiketoiminnassa on otettava huomioon biologisen monimuotoisuuden suojeleminen ja tarkoituksenmukainen lisääminen metsien, meren ja muiden luonnonvarojen hoidolle, käytölle ja suojelulle asetettujen muiden tavoitteiden kanssa. Metsähallitus myös hoitaa ja käyttää julkisten hallintotehtävien hallinnassa olevaa maa- ja vesiomaisuutta, johon kuuluu Suomen suojelualueverkosto. Julkisten hallintotehtävien hoitoon tarkoitettulla valtion maa- ja vesiomaisuudella ei ole tuottovaatimusta.

Biologiseen monimuotoisuuteen liittyviä vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia tunnistetaan Metsähallituksessa osana useita prosesseja. Näistä ESRS:n mukainen kaksoisolennaisuusanalyysi, riskienhallinta, hankkeisiin liittyvät esiselvitykset ja vaikutusten arviointi sekä ISO 14001 - ympäristöjärjestelmä kuvataan pääosin ESRS 2 Yleiset tiedot -osiossa Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien hallinta.

Lisäksi Metsähallitus turvaa ja vahvistaa luonnon monimuotoisuutta moniportaisella suunnittelujärjestelmällä. Toiminnan suunnittelu perustuu monipuoliseen ja tarkkaan, luontoon ja luonnonvaroihin liittyvään paikkatietoon. Luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemejä koskevat tiedot ovat käytävissä kaikilla suunnittelun tasoilla, ja niihin liittyviä tavoitteita käsitellään sidosryhmien kanssa erityisesti Metsähallituksen alueellisen luonnonvarasuunnittelun yhteydessä. Suunnittelu kattaa valtion maat ja vesialueet useiden kuntien ja maakuntien alueella. Suunnitelman valmistelu on yhteissuunnittelua, jossa sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä tuo esille erilaisia tavoitteita sekä ottaa kantaa valtion maiden arvonluontiin ja Metsähallituksen toimintaohjelmaan. Luonnonvarasuunnitelmat sisältävät toimintaohjelman, joka ohjaa Metsähallituksen toimintaa alueella koko suunnitelmakauden ajan. Toimintaohjelmaan sisältyy esimerkiksi kestävän hakkuusuunnit-

Metsähallituksen paikkatietojärjestelmässä ylläpidetään tietoa seuraavista luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä alueista valtion mailla:

- Kansallispuisto ja luonnonpuisto
- Muu luonnonsuojelualue
- Vanhojen metsien suojelualue, soidensuojelualue, lehtojensuojelualue
- Metsähallituksen päätöksellä perustettu luonnonsuojelualue
- Metsähallituksen hallinnassa oleva yksityinen luonnonsuojelualue
- Luonnonsuojeluohjelmien alue
- METSO-ohjelman alue
- Kaavan suojelualuevaraus
- Muu suojelukohde
- Suojelumetsä
- Soidensuojelun täydennyskohde
- Kulttuurihistoriallinen kohde
- Erämaa-alue
- Natura-verkosto monikäyttömetsissä
- Luontokohteet
- Ekologiset yhteydet
- Lajiesiintymät
- Monimuotoisuuden lisäämisalueet
- Maisema- ja virkistyskohteet
- Riistakohteet
- Kulttuuri- ja luontaiselinkeinojen alueet
- Maankäytön erityisalueet

teen määrittely suunnittelualueelle. Metsähallituksen monitavoitteista yhteissuunnittelujärjestelmää kuvataan tarkemmin osiossa S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt, luvuissa Toimintaperiaatteet ja Yhteydenpito vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa.

Vaikutusten kohteena olevilla yhteisöillä on mahdollisuus osallistua vaikutusten arviointiin myös prosessin mukaisesti osana ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA), kaavamenettelyä sekä ympäristö- ja vesilupaprosessien yhteydessä asianosaisten kuulemisena. Ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeesta päättää paikallinen yhteysviranomaisena.

Metsähallitus toimii Suomen valtion omistamilla mailla ja vesillä, joista tarkemmat tiedot ovat vuosisraportin Metsähallituksen maat ja vedet -osiossa..

Tieto valtion maista ja vesistä löytyy myös Metsähallituksen verkkosivuilta [karttapalvelusta](#)

Biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueet on tallennettu Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään. Tiedot ovat nähtävissä Metsähallituksen ylläpitämän [Retkikartta.fi-verkkopalvelun kautta](#) Palvelusta voidaan hakea omina karttatasoina mm. kansallispuistot, luonnonpuistot, retkeilyalueet, muut suojelualueet ja Lapin erämaa-alueet. Palvelussa näkyvät myös kokonaan metsätaloustoiminnan ulkopuolelle rajatut luontokohteet, kuten aarniometsät ja lehdot, sekä muut erityiskohteet kuten maisema- ja retkeilyalueet. Monikäyttömetsien nähtävyysskohteet, esimerkiksi kulttuuriperintökohteet ja luonnonmuistomerkit, saa näkyviin nähtävyysskohtevalikosta. Karttapalvelu ei kerro uhanalaisten lajien esiintymätietoja tai muita salassa pidettäviä tietoja. Retkikartta-palvelusta löytyvät myös kalas-

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Monikäyttömetsissä alue-ekologiseen verkostoon kuuluvia kohteita ovat luontokohteet, ekologiset yhteydet, lajiesiintymät, monimuotoisuuden lisämisalueet, maisema- ja virkistyskohteet, riistakohdet, kulttuuri- ja luontaiselinkeinojen alueet sekä maankäytön erityisalueet.

Valtion maita ja vesiä koskevan paikkatiedon avulla Metsähallituksen toimintaa ohjataan siten, että haitalliset vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle tärkeille alueille vältetään. Biologisen monimuotoisuuden kannalta olennaisiksi tunnistettuja vaikutuksia aiheutuu erityisesti eri maankäyttömuotoihin liittyvistä toiminnoista. Niistä osa on Metsähallituksen omaa toimintaa ja osa Metsähallituksen vuokra- tai käyttöoikeussopimuksilla tai hankekehityksellä mahdollistamia:

- metsätalousskäyttö monikäyttömetsien alueella
- metsäautotiestön rakentaminen ja ylläpito
- suojelualueiden matkailu- ja virkistyskäyttö
- maastoliikenne- ja retkeilyreittien rakentaminen ja ylläpito
- kalastuksen ja metsästyksen harjoittaminen
- turpeen ja maa- ja kiviaineisten otto niihin varatuilla alueilla
- kaivostoiminta
- tuulivoima-alueiden rakentaminen
- muiden valtion toimijoiden maankäyttö
- infrarakentaminen (sähkölinjat, matkailu, kaavoitus)
- muu maankäyttö.

Taulukko 18. Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät Metsähallituksen olennaiset vaikutukset

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät			
Ilmastonmuutos: <i>Metsähallituksen vaikutukset on käsitelty osiossa E1 -Ilmastonmuutos</i>	<i>Riskit ilmastonmuutokseenliittyen on käsitelty osiossa E1 – Ilmastonmuutos</i>	<i>Mahdollisuudet ilmastonmuutokseen liittyen on käsitelty osiossa E1 – Ilmastonmuutos</i>	<i>Hallinta käsitelty osiossa E1 – Ilmastonmuutos. Monimuotoisuutta turvaavat toimenpiteet auttavat myös ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.</i>
Maankäytön muutokset, makean veden ja merten käytön muutokset: <ul style="list-style-type: none"> – Maankäytön ja vesien käytön muutokset vaikuttavat biologiseen monimuotoisuuteen ja vesien laatuun pääosin negatiivisesti, kun kyse on luonnon ekosysteemien muuttamisesta muuhun käyttöön. – Pohja- ja pintavesien heikentyminen metsätaloustoimenpiteiden seurauksena. + Vesien tilan parantuminen suometsien jatkuvan kasvatuksen, virtavesien kunnostuksen ja soiden ennallistamisen myötä. 	Vesienhallinnan luomat haasteet metsänkasvatukselle sekä vesielinympäristöjen ja -lajiston köyhtyminen riskinä luonnonvarojen taloudelliselle hyödyntämiselle. Virkistyskäyttömahdollisuudet heikentyvät, asiakkaat vähenevät ja virkistyspalvelujen rahoitus pienenee. Toiminta koetaan sosiaalisesti ja ekologisesti kestävämmäksi.	Alueita voidaan ennallistaa tai saavuttaa muita monimuotoisuushyötyjä ottamalla alue ekosysteemipalvelujen käyttöön esim. muuttamalla turvetuotantoalueita kosteikoiksi.	<ul style="list-style-type: none"> • Ennallistaminen • Luonnonhoito • Metsätalouden vesiensuojelu, vesistöjen suojavyöhykkeet ja muut vesiensuojeluratkaisut • Turvemaiden peitteinen metsänkäsittely ja luontainen uudistaminen • ISO 14001 • PEFC-sertifikaatti • Vesienhoidon ympäristöopas
Suora hyödyntäminen: <ul style="list-style-type: none"> – Biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen. 	Epäonnistuminen toimien vaikutusten minimoimisessa tuo niin taloudellisia riskejä kuin maineriskejäkin. Biologisen monimuotoisuuden köyhtyessä ekosysteemipalveluiden määrä sekä laatu heikkenee ja ekosysteemit ovat alttiimpia häiriöille.	Tuotetaan jäljitettävissä olevaa ja kestävästi korjattua raaka-ainetta metsäteollisuuden käyttöön.	<ul style="list-style-type: none"> • Alue-ekologisten kohteiden laatu ja kytkeytyneisyys • Suojelualueet • Ennallistaminen ja luonnonhoito • Lajisuojelun toimet ja haitallisten vieraslajien torjunta • Monikäyttömetsien hyvä ja oikea-aikainen hoito sekä kestävä hakkuusuunnite • Turvemaiden peitteinen metsänkäsittely ja luontainen uudistaminen • ISO 14001 • PEFC-sertifikaatti • Sekapuustoisuus • Metsästyksen ja kalastuksen suunnittelu, ja erävalvonta
Haitalliset vieraslajit: <ul style="list-style-type: none"> – Vieraslajien mahdollinen leviäminen metsätaloustoiminnan, luonnonhoitotöiden ja virkistyskäyttöä tukevien toimenpiteiden seurauksena. + Haitallisten vieraslajien poistaminen ja torjunta osana toimintaa sekä hankkeiden kautta niin Metsätalouden kuin Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen toimesta. 	Vieraslajit voivat metsätuhojen kautta aiheuttaa taloudellisia tappioita metsätaloudelle ja lisätä torjuntakustannuksia. Torjunta on henkilötyövoaltaista ja erityisesti herkillä suojelualueilla kallista. Ekosysteemien toiminnan heikentyminen kotoperäisten lajien syrjäytyessä.	Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.	<ul style="list-style-type: none"> • Vieraslajien torjunta Ympäristökäsikirjan ohjeistuksen ja Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteiden mukaisesti • ISO 14001
Pilaantuminen: <i>Vaikutukset pilaantumiseen liittyen on käsitelty osiossa E2 – Pilaantuminen.</i>	<i>Riskit pilaantumiseen liittyen on käsitelty osiossa E2 – Pilaantuminen.</i>	<i>Mahdollisuudet pilaantumiseen liittyen on käsitelty osiossa E2 – Pilaantuminen.</i>	<i>Hallintatoimet pilaantumiseen liittyen on käsitelty osiossa E2 – Pilaantuminen</i>

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Vaikutukset lajien tilaan			
<ul style="list-style-type: none"> – Valtion maa- ja vesialueiden hoidolla, käytöllä ja suojelulla on kaikilla vaikutuksia lajien tilaan. Käyttö vaikuttaa pääosin lajien ja luontotyypin tilaa heikentävästi. + Metsähallituksen hallinnoimat luonnonsuojelualueet ja monikäyttömetsien erityiskohteet (alue-ekologinen verkosto) turvaavat luonnon monimuotoisuutta ja lajeja. + Erityisvastuulajien suojelutoimilla on saatu aikaan positiivisia tuloksia, esimerkiksi saimaannorppa- ja naalikannan kasvu. + Lajistolle tärkeitä rakennepiirteitä on lisätty monikäyttömetsiin. + Ennallistamalla ja aktiivisella luonnonhoidolla on parannettu lajien elinympäristöjen tilaa. 	<p>Epäonnistuminen toimien vaikutusten minimoinnissa lajien tilaan tuo niin taloudellisia riskejä kuin maineriskejäkin.</p> <p>Lajistoa koskeva sääntely rajoittaa puuntuotantoa ja aiheuttaa lisääntyviä kustannuksia.</p> <p>Lajiston yksipuolistumisen myötä ekosysteemit ovat alttiimpia häiriöille.</p>	<p>Monimuotoisuutta turvaamalla turvataan myös metsätalouden toiminta ja toiminnan hyväksyttävyyden tulevaisuudessa.</p> <p>Monimuotoinen lajisto mahdollistaa sopeutumisen ilmastonmuutokseen.</p> <p>Luontoinventoinnit tuottavat tietoa lajien turvaamisen kehittämiseksi ja tehostamiseksi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lajistokartoitukset • Monikäyttömetsien alue-ekologisen verkoston ylläpito ja kehittäminen • Lajistoon liittyvän osaamisen kehittäminen • Lajistoasiantuntijoiden rekrytoinnit • Lajistovaatimusten huomiointi kaikessa suunnittelussa ja toteutuksessa • Ennallistaminen • Luonnonhoito • Vieraslajien torjunta • Turvemaiden peitteinen metsänkäsittely ja luontainen uudistaminen • ISO 14001 • PEFC-sertifikaatti • Sääntelyä koskevaan keskusteluun osallistuminen
Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan & Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä			
<ul style="list-style-type: none"> – Maankäytön muutokset kuten metsätalouden, tuulivoiman ja matkailun infrastruktuurin rakentaminen sulkevat maaperää osittain tai kokonaan. Muutokset heikentävät paikallisesti ekosysteemin tilaa, osa väliaikaisesti ja osa pysyvästi sekä pienentävät ekosysteemien laajuutta. – Biologista monimuotoisuutta heikentävä maa- ja vesialueiden käyttö heikentää myös ekosysteemipalveluita. + Metsän poltot ja soiden ennallistaminen ovat paikallisesti maa- ja vesiympäristön tilaa muuttavia toimenpiteitä, mutta niiden tavoitteena on käynnistää sukkessiot luontaisiksi suo- ja metsäekosysteemeiksi. + Luonnonsuojelualueet ja alue-ekologinen verkosto sekä luonnonhoito- ja ennallistamistoimet suojelualueilla ja monikäyttömetsissä turvaavat ekosysteemien laajuutta ja tilaa valtion mailla. Samalla turvataan niin tuotantopalveluita, säätely- ja ylläpitopalveluita kuin kulttuuripalveluitakin. 	<p>Heikentyneet ekosysteemit eivät kykene tuottamaan puuta tai virkistyspalveluita.</p> <p>Biologisen monimuotoisuuden väheneminen heikentää ekosysteemipalvelujen toimivuutta ja vaarantaa siten myös luonnonvaroja hyödyntäviä liiketoimintoja. Toiminnan hyväksyttävyyden heikentyminen.</p>	<p>Hyvinvoivat ekosysteemit ja ekosysteemipalveluiden turvaaminen mahdollistavat luonnonvarojen eri hyödyntämistavat myös tulevaisuudessa sekä mahdolliset uudet liiketoimintamahdollisuudet kehityksen ja innovaatioiden kautta.</p> <p>Luonnonarvokaupan mahdollisuudet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monikäyttömetsien alue-ekologinen suunnittelu • Ennallistaminen • Luonnonhoito • Turvemaiden peitteinen metsänkäsittely ja luontainen uudistaminen • Sekapuustoisuus • ISO 14001 • PEFC-sertifikaatti • YVA-selvitykset

Toimintaperiaatteet

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen ovat osa Metsähallituksen strategiaa. Monimuotoisuus huomioidaan monissa koko organisaation toimintaa ohjaavissa periaatteissa. **Vas-tuullisuuspolitiikan** linjauksen mukaisesti luonnon monimuotoisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa. **Toimintatapaohjeessa** tarkennetaan, että Metsähallitus suojelee ja käyttää ympäristöä kestävästi ja turvaa valtion maiden ja vesien biologisen monimuotoisuuden sekä riista- ja kalakantojen elinvoimaisuuden ennakkoiden mahdolliset ympäristövaikutukset.

Metsähallituksen **maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikka** linjaa yleisesti monimuotoisuuden turvaamisesta yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kautta. **Alueiden käytön suunnittelun** periaatteilla ja siihen liittyvillä suunnitteluprosesseilla tavoitellaan valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurinta mahdollista kokonaisuhyötyä taloudelliselta, ekologiselta ja sosiaaliselta kannalta tasapainoisella tavalla. Mainitut periaatteet on kuvattu tarkemmin Ympäristö-osion alussa olevassa [Toimintaperiaate-aulukossa](#).

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 19. Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät Metsähallituksen toimintaperiaatteet

Toiminta-periaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Yli taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Alue-ekologisen tarkastelun menetelmäkuvaus*	Kuvauksessa kerrotaan, mitä ovat alue-ekologinen suunnittelu ja tarkastelu sekä miten ja milloin niitä käytetään. Alue-ekologisen suunnittelun yleistavoitteena on alueen luontaisen monimuotoisuuden säilyttäminen pitkällä aikajänteellä.	Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät - Suora hyödyntäminen Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan	Yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden toteuma	Monikäyttömetsien luontokohteet määritellään joko alue-ekologisessa tarkastelussa, muussa inventoinnissa tai toimenpidesuunnittelun yhteydessä. Kaikille alueille periaatteet eivät hyvin sovellu. Etenkin alueilla, joilla on pitkä metsien käytön historia, mahdollisuudet vaihtoehtoisten luontokohde-käytävä-verkoston määrittämiseen ovat vähäiset.	Metsähallituksen hallitus
Metsänhoito-ohje*	Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä ohjaa metsänhoito-ohje. Metsänhoito-ohjeessa on metsien uudistamisen, metsien kasvatuksen ja hakkuiden toimintaperiaatteet.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: Ilmastonmuutos; Maankäytön muutokset; Suora hyödyntäminen Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan ja Vaikutukset ekosysteempalveluihin ja riippuvuudet niistä: Ei varsinaisia kirjauksia kestävyysseikkoihin liittyen, mutta ohjeistuksessa toimenpiteitä, joilla pyritään minimoimaan riskejä ja negatiivisia vaikutuksia.	Metsänhoito-ohjeen toimintaperiaatteiden toteutumista seurataan ympäristö- ja laatusurannoilla, sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla (ISO 14001, PEFC) sekä Metsäkeskuksen ja ELYn tarkastuksilla. Ympäristöseurantojen ja auditointien tulokset käsitellään Metsätalous Oy:n hallintoprosessissa ja johtoryhmässä. Laatusurantojen sekä Metsäkeskuksen ja ELYn tarkastusten tulosten käsittelyä ei ole määritelty. Sertifikaatit varmistavat tuotetun puun alkuperän vaatimustenmukaisuuden.	Metsänhoito-ohjetta sovelletaan metsän- ja luonnonhoidon suunnittelussa sekä toteutuksessa koko valtakunnan tasolla kaikissa Metsähallituksen monikäyttömetsissä.	Metsätalouden johtoryhmä
Metsätalous Oy:n ympäristöopas*	Metsätalouden ympäristöopas on käytännön opas sekä suunnittelijalle että toteuttajalle. Oppaassa on kuvattu luonnon monimuotoisuuden ja monikäyttöön liittyvät aiheet, joita ovat luontokohteet, lajisiintymät, elinympäristöjen aktiivinen hoito, riista, vesien suojeleminen ja maisema. Ympäristöopas linkittyy Metsätalouden metsänhoito-ohjeeseen.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: Maankäytön muutokset; Haitalliset vieraslajit; Pilaantuminen Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteempalveluihin ja riippuvuudet niistä	Metsätalouden ympäristöoppaan toimeenpanon seuranta on kuvattu oppaassa. Toteutumista seurataan ympäristö- ja laatusurannoilla, sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla (ISO 14001, PEFC) sekä Metsäkeskuksen ja ELYn tarkastuksilla. Ympäristöseurantojen ja auditointien tulokset käsitellään Metsätalous Oy:n hallintoprosessissa ja johtoryhmässä. Sertifikaatit varmistavat tuotetun puun alkuperän vaatimustenmukaisuuden.	Metsätalouden ympäristöoppaassa olevia toimintaperiaatteita sovelletaan metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteissä kaikissa Metsähallituksen hallinnoimissa valtion monikäyttömetsissä.	Metsätalouden johtoryhmä
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Yleisesti periaatteissa kuvataan Suomen suojelualueet ja niiden tehtävät, suojelualueverkoston rooli luonnon suojelun ja kestävän käytön tavoitteiden edistämiseksi sekä esitellään suojelualueiden sopeutuvan suunnittelun ja hoidon perusteet. Lisäksi käydään läpi luontotyyppien, lajien ja kulttuuriperinnön suojelun ja hoidon käytännöt ja periaatteet sekä suojelualueiden virkistyskäytön, erätalouden ja muiden käyttömuotojen ohjaus kestävyden varmistamiseksi ja niihin liittyvät periaatteet.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: kaikki Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteempalveluihin ja riippuvuudet niistä	Laadittujen suunnitelmien toteuttamista ja aluetasolla tapahtuvaa kehitystä seurataan erityisesti toistuvien Natura-alueiden tilan (NATA) -arviointien ja hoito- ja käyttösuunnitelmien välitarkastelujen avulla. Nämä prosessit viedään läpi asiantuntijayhteistyönä ja dokumentoidaan SASS-järjestelmässä. Luontodirektiivien toimeenpanon raportoinnin yhteydessä arvioidaan direktiiviluontotyyppien ja -lajien tilaa ja suojelutasoa kerran kuudessa vuodessa. Luontotyyppien ja lajien uhanalaisuusarvioiteja toteutetaan noin kerran vuosikymmenessä.	Periaatteet koskevat Metsähallituksen hallinnassa olevaa suojelualueverkostoa.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas*	Oppaassa kuvataan tavallisimmat käytössä olevat metsien ennallistamis- ja luonnonhoitomenetelmät. Tavoitteena on edistää ennallistamisen ja luonnonhoidon ekologisen perustan ymmärtämistä.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: kaikki Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan	Toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla seurannalla pyritään varmistamaan, että ennallistamisella saavutetaan toivottuja tuloksia myös pitkällä aikavälillä. Metsien ja soiden ennallistamisen sekä harjumetsien paahdeympäristöjen hoidon seurantaohjeen mukainen seuranta. Seuranta on kehitetty osana erilaisia hankkeita ja tuloksia päivitetään osana Metsien ennallistamisopasta.	Luontopalvelujen hallinnassa olevat suojelualueet, mutta periaatteita voidaan soveltaa myös laajemmin. Oppaan sisältö sopii hyvin sovellettavaksi myös talousmetsissä.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Toiminta-periaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Yli taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Ojitettujen soiden ennallistamisopas*	Oppaassa kuvataan pääpiirteissään luonnontilaisen suon toiminta ja miten ojitus muuttaa sitä. Oppaassa esitellään tavallisimmat soiden ennallistamisen menetelmät, tarkastellaan ennallistamisen ympäristövaikutuksia ja kuvataan lyhyesti kulttuuriperinnön huomioiminen. Lisäksi oppaassa tarkastellaan ennallistamiseen liittyviä riskitekijöitä.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: kaikki Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä	Toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla seurannalla pyritään varmistamaan, että ennallistamisella saavutetaan toivottuja tuloksia myös pitkällä aikavälillä. Kohdekohtaista hoitoseurantaa ja pitkäaikaisvaikutusten seurantaa on kehitetty osana erilaisia hankkeita. Tuloksia päivitetään osana Soiden ennallistamisopasta	Ojitetut suot suojelualueilla, mutta ohjeita voidaan hyödyntää myös suojelualueiden ulkopuolella.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Vastuullisen matkailun periaatteet*	Matkailuyhteistyön perustana toimivat kestävän matkailun periaatteet suojelualueilla toimiseen. Tavoitteena on ekologisesti kestävä matkailu, joka tukee luonnon monimuotoisuuden pitkäaikaista suojelua ja edistää ympäristötietoisuutta.	Biologisen monimuotoisuuden turvaaminen yleisesti	Käyntimäärät kansallispuistoissa, yrityspalautte kumppaniyrityksiltä ja LAC-mittarit, joilla seurataan käytön kestävyttä (Limits of Acceptable Change)	Koskee kaikkia Luontopalvelujen hallinnoimilla suojelualueilla toimivia yrityksiä, jotka sitoutuvat kestävän matkailun periaatteisiin, ja heidän asiakkaitaan.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteet	Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden keskeisenä sisältönä on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Tavoitteena on varmistaa, että maastoliikenne tapahtuu kestäväällä tavalla, minimoiden luonnolle ja kulttuuriperinnölle aiheutuvat haitat.	Vaikutukset lajien tilaan Vaikutukset ekosysteemien laajuuteen ja tilaan Vaikutukset ekosysteemipalveluihin ja riippuvuudet niistä	Maastoliikenteen kiintiöpäätökset uusitaan kolmen vuoden välein. Kiintiön täyttymistä seurataan vuosittain. Yleisellä tasolla seurataan erävalvonnan avulla lupaehtojen noudattamista sekä palautejärjestelmän kautta tulleita palautteita. Metsähallitus seuraa jatkuvasti maastoliikenteen vaikutuksia. Tarpeen mukaan ohjeita päivitetään ja luvitusta tarkistetaan, erityisesti alueilla, joilla havaitaan ympäristöhaittoja tai maaston kulumista.	Julkaisua sovelletaan ensisijaisesti Metsähallituksen hallinnoimiin valtion maihin ja vesiin koko Suomen alueella. Erityisesti soveltamisalueena ovat suojelu- ja erämaa-alueet sekä metsätalousmaat, joilla maastoliikenteelle on asetettu reunaehtoja ympäristön ja paikallisten elinkeinon suojelun vuoksi.	Luontopalvelujohtaja, vastuu on kirjattu lakiin Metsähallituksesta
Metsähallituksen kalastuksen kiintiöpäätökset*	Kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito tulee kalastuslain 1§:n mukaisesti järjestää parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen siten, että sillä turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Kalastuksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion vesialueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: suora hyödyntäminen Vaikutukset lajien tilaan	Kiintiöpäätöksen toteutumista seurataan kalastuksen lupamääriä ja saalispalautteita hyödyntäen.	Kalastuslupien suunnittelu ja myynti/myöntäminen valtion alueilla. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisien kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja
Metsähallituksen metsästyksen kiintiöpäätökset*	Metsästyksen tulee olla ekologisesti kestävä ja kestävyys turvataan ensisijaisesti metsästyslain ja -asetuksen keinoin. Valtion alueilla metsästyksessä tulee ekologisen kestävyuden lisäksi huomioida myös sosiaalinen kestävyys. Kestävyuden turvaamiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Biologisen monimuotoisuuden vähenemisen suorat vaikutustekijät: suora hyödyntäminen Vaikutukset lajien tilaan	Kiintiöpäätöksen toteutumista seurataan metsästyksen suunnittelujärjestelmässä, jonne dokumentoidaan suunnitellut ja myydyt luvat sekä saalispalautte.	Metsästyslupien suunnittelu ja myynti/myöntäminen valtion alueilla. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisien kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja
Metsähallituksen kaavoitusperiaatteet*	Kaavoitusperiaatteet koskevat erityisesti Metsähallituksen hallinnoimia ranta-alueita. Muita kuin ranta-alueita kaavoitetaan markkinaehtoisesti ottaen kaavoitusperiaatteet huomioon soveltuvin osin. Kaavoitusperiaatteet ottavat kantaa luontoarvojen korostettuun huomioimiseen kaavoituksessa.	Yleisesti biologisen monimuotoisuuden turvaaminen	Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuma Kiinteistökehityksen osalta.	Metsähallituksen hallinnoimat alueet.	Metsähallituksen hallitus
Vastuullisen loma-asumisen periaatteet	Täydentää Metsähallituksen kaavoitusperiaatteita linjaamalla tonttien ympäristötehokkaasta suunnittelusta.	Yleisesti biologisen monimuotoisuuden turvaaminen	-	Metsähallituksen kaavoittamat tontit	Kiinteistökehityksen johtoryhmä

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Metsätalous Oy:n toteuttama alue-ekologinen suunnittelu kytkeytyy olennaisesti kaikkia valtion maita ja vesiä koskevaan luonnonvarasuunnitteluun. **Alue-ekologisen tarkastelun menetelmäkuvauksessa** kerrotaan, mitä alue-ekologinen suunnittelu ja tarkastelu ovat sekä miten ja milloin niitä käytetään. Alue-ekologisen suunnittelun tavoitteena on alueen luontaisen monimuotoisuuden säilyttäminen pitkällä aikajänteellä sekä monikäytön ja luontaiselinkeinojen harjoittamisen edellytysten turvaaminen. Kyse on monitavoitteisesta metsäsuunnittelusta, jossa monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävät ekologiset tavoitteet ja metsien eri käyttömuotojen tarpeet sovitetaan yhteen. Suunnittelussa tarkastellaan laajan metsäalueen luontoa kokonaisuutena, johon kuuluvat monikäyttömetsät, luonnonsuojelualueet sekä virkistyskäytön erityisalueet. Alue-ekologisen verkoston tila ja siinä tapahtuneet muutokset raportoidaan ja otetaan huomioon luonnonvarasuunnittelun yhteydessä. Luonnonvarasuunnittelussa määritellään alueen yleiset toiminnan linjaukset. Luonnonvarasuunnittelun prosessin jälkeen päivitetään alue-ekologiseen verkostoon luonnonvarasuunnittelussa mahdollisesti sovitut muutokset. Luonnonvarasuunnittelusta kerrotaan tarkemmin osiossa S3.

Kestävän metsätalouden harjoittamisen periaatteet

Metsätalous Oy:llä on käytössä kaksi keskeistä toimintaperiaatetta – **metsänhoito-ohje ja ympäristöoppas**, joiden avulla turvataan strategiassa ja toimintaperiaatteissa määritetty tavoite luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta ja vahvistamisesta. Molempia sovelletaan kaikkiin valtion hal-

linnoimiin monikäyttömetsiin ja niiden käsittelyyn. Keskeistä on metsien vastuullinen ja kestävä käyttö, millä pyritään varmistamaan metsien monipuolinen hyödyntäminen myös tulevaisuudessa. Metsän eri käyttömuodot on huomioitu toimintaperiaatteissa ja niihin on sisäänrakennettu myös sertifikaattien (PEFC, PEFC CoC, ISO14001) asettamat vaatimukset. Sertifikaattivaatimusten noudattaminen osoittaa toiminnan olevan kestävä ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaista. Vaatimusten noudattaminen todennetaan auditoinnin.

Metsätalouden toimintaperiaatteissa suojelualueet on tunnistettu biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiksi ja siksi periaatteissa on ohjeet toimimisesta suojelualueilla ja niiden läheisyydessä. Näillä herkillä alueilla ei ole todettu kielteisiä vaikutuksia aiheuttavia toimintoja, sillä alueilla ei käsitellä metsää joko ollenkaan tai vaihtoehtoisesti käsittely on tarkkaan säädelyä. Suojelualueiden läheisyydessä harjoitettavan toiminnan ei ole myöskään havaittu heikentävän alueilla sijaitsevien elinympäristöjen tilaa tai aiheuttavan häiriötä suojeluville lajeille.

Taulukossa 18 on esitetty metsätaloustoiminnan vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet biologiselle monimuotoisuudelle ja ekosysteemeille. Kielteisiä vaikutuksia ja riskejä hallitaan tutkittuun tietoon pohjautuvilla käytännön toimilla, jotka noudattavat lakien, sertifikaattien ja Metsähallituksen omien toimintaperiaatteiden asettamia vaatimuksia. Nämä toimet turvaavat myös luonnonmetsille tyypillisten rakennepiirteiden ja elinympäristöjen säilymistä monikäyttömetsissä, mikä hyödyttää ennen kaik-

kea metsälajistoa. Toimintaperiaatteissa ei ole suoranaisia metsäkatoa koskevia kirjauksia. Metsäkaatoasetuksen vaatimukset on kuitenkin tiedostettu, ja toimintaperiaatteet päivitetään tältä osin ennen asetuksen voimaantuloa. Omistajapolitiikka linjaa, ettei uusiutuvan energian hankkeilla aiheuteta merkittävää metsäkatoa.

Metsänhoito-ohje sisältää metsien uudistamisen, kasvatuksen ja hakkuiden toimintaperiaatteet. Ohjeessa on kuvattu myös, miten erityiskohteilla toimitaan (mm. maisema- ja virkistyskäyttökohteet sekä saamelaisten kotiseutualue) sekä metsänhoidolliset keinot ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja ilmastonmuutoksen hillinnässä. Ohjeesta on suora linkitys Metsätalous Oy:n ympäristöoppaaseen, jossa ohjeistetaan tarkemmin toimintatavat biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien turvaamiseksi.

Metsätalouden ympäristöoppaan ohjeistus perustuu lainsäädännön, metsäsertifioinnin ja Metsätalous Oy:n omiin vaatimuksiin ja suosituksiin toimenpiteistä, joilla edistetään metsien monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita valtion monikäyttömetsissä. Ympäristöoppas linkittyy Metsätalous Oy:n metsänhoito-ohjeeseen ja muodostaa yhdessä sen kanssa kattavan ympäristöohjeistuksen.

Ympäristöoppaassa on kuvattu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät kohteet, joita ovat mm. luontokohteet, lajiesiintymät ja ekologiset yhteydet. Kohteiden huomioiminen metsätaloustoimienpiteissä on ohjeistettu yksityiskohtaisesti. Lisäksi oppaassa esitellään käytössä olevat elinym-

päristöjen aktiivisen hoidon toimenpiteet ja niiden toteutus sekä keskeisimmät metsien tuottamat ekosysteemipalvelut. Oppaassa on ohjeistettu monimuotoisuuden ja ekosysteemien huomioon ottaminen sekä suunnittelussa että toteutuksessa, kuten puunkorjuussa, raivaussahatöissä, maanmuokkauksessa, kunnostusojituksessa, tienrakennuksessa ja lannoituksessa.

Monimuotoisuuden suojelun ja ylläpidon periaatteet suojelualueilla

Valtaosa Suomen suojelualueverkoston pinta-alasta on valtion omistuksessa ja Luontopalvelujen hallinnassa ja hoidossa. **Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet** ohjaavat toimintaa suojelualueilla. Kaikkien suojelualueiden ensisijainen tehtävä on luonnon monimuotoisuuden suojelu ja ylläpito. Suojelualueilla monimuotoisuutta vaalitaan pääsääntöisesti luottaen luonnon omiin kehityskulkuihin. Suojelualueiden luontoarvojen turvaamiseksi ja parantamiseksi myös aktiivinen elinympäristöjen hoito on usein tarpeen. Suojelualueiden hoidossa ja käytön ohjauksessa sovelletaan ekosysteemilähestymistapaa. Siinä toimenpiteitä suunnitellaan kokonaisvaltaisesti, parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen ja yhteistyössä niiden paikallisyhteisöjen kanssa, joihin suojelualueet ja niitä koskevat toimenpiteet voivat vaikuttaa. Suojelualueiden arvoja turvataan myös tehokkaalla edunvalvonnalla sekä osallistumalla kaavoitus- ja muihin maankäytön suunnitteluprosesseihin.

Luontopalvelut on laatinut laajan yhteistyöverkoston kanssa **Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon oppaan** sekä **Ojitettujen soiden ennallista-**

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

misoppaan. Ennallistamisen keskeisimpiä tavoitteita on lajien elinympäristöjen ja luontotyyppien laadun parantaminen ja sitä kautta sekä lajien että luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen hidastaminen ja pysäyttäminen. Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon oppaassa kuvataan tavallisimmat käytössä olevat metsien ennallistamis- ja luonnonhoitomenetelmät: metsän polttaminen, lahoppuun lisäys puustoa vahingoittamalla tai tappamalla, puustorakenteen monipuolistaminen pienaukottamalla sekä lehtojen, jalopuumetsien ja paahdeympäristöjen hoito.

Ojitettujen soiden ennallistamisoppaassa kuvataan pääpiirteissään luonnontilaisen suon toiminta ja miten ojitus muuttaa sitä. Oppaassa esitellään tavallisimmat soiden ennallistamisen menetelmät ja tarkempina esimerkkeinä yli 20 tavalla tai toisella vaativaa ennallistamiskohdetta. Oppaassa tarkastellaan ennallistamisen ympäristövaikutuksia ja kuvataan lyhyesti kulttuuriperinnön huomioiminen. Lisäksi tarkastellaan ennallistamiseen liittyviä riskitekijöitä. Ennallistamisoppaiden tavoitteena on lisätä ennallistamis- ja luonnonhoitotoimien vaikuttavuutta ja tehokkuutta, ja niitä voidaan hyödyntää myös suojelualueiden ulkopuolisilla alueilla.

Kestävän matkailun periaatteet korostavat biologisen monimuotoisuuden huomioimista ja suojelua matkailun ohella. Periaatteissa korostetaan matkailijoiden ja matkailuyritysten vastuullisuutta esimerkiksi ohjaamalla pysymään merkityillä reiteillä ja välttämään herkkiä elinympäristöjä, mikä suojelee lajistoa ja kasvillisuutta kulumiselta. Matkailun suunnittelussa pyritään yhteistyöhön ympä-

ristöasiantuntijoiden kanssa, jotta matkailun vaikutukset ekosysteemeihin ja uhanalaisiin lajeihin pysyvät hallittuina. Tavoitteena on ekologisesti kestävä matkailu, joka tukee luonnon monimuotoisuuden pitkäaikaista suojelua ja edistää ympäristötoisuutta.

Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden keskeisenä sisältönä on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Tavoitteena on varmistaa, että maastoliikenne tapahtuu kestäväällä tavalla niin, että luonnolle ja kulttuuriperinnölle aiheutuvat haitat ovat mahdollisimman pieniä. Maastoliikennettä säädellään Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla erityisesti luonnon ja ympäristön suojelun näkökulmasta

Kalastuksen ja metsästyksen ekologinen kestävyys

Kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito tulee kalastuslain mukaisesti järjestää parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen. Tavoitteena on turvata kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Metsästyksen tulee metsästyslain mukaan olla ekologisesti kestävä ja kestävyys turvataan ensisijaisesti metsästyslain ja -asetuksen keinoin. Valtion alueilla metsästyksessä ja kalastuksessa tulee ekologisen kestävyuden lisäksi huomioida sosiaalinen kestävyys eli muu käyttö, metsästyksen ja kalastukseen liittyvät säädösperusteiset erityisoikeudet ja

saamelaisten mahdollisuus harjoittaa kulttuuriaan. Kalastuksen ja metsästyksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan **aluekohtaiset kalastus- ja metsästyslu-pakiintiöt. Kiintiöpäätökset** valmistellaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sekä kalastuksen että metsästyksen kiintiöpäätöksiä on kaksi, joista toinen kattaa saamelaisten kotiseutualueen ja toinen muun Suomen. Kiintiöpäätökset kuulutetaan ja niistä voi valittaa hallinto-oikeuteen.

Kiintiöpäätöksiin perustuvalla kalastuksen ja metsästyksen vuosisuunnittelulla varmistetaan eri kala- ja riistalajien hyödyntäminen kestäväällä tavalla. Suojelualueiden kalastuksen ja metsästyksen kestävyuden varmistamisessa huomioidaan myös luonnonuojelulaki. Tarkempaa säätelyä toteutetaan tapauskohtaisesti, tarpeen vaatiessa suojelualueiden perustamissäädöksissä, hoito- ja käyttösuunnitelmissa sekä järjestyssäännöissä. Kiintiöpäätösten toteutumista seurataan tarkastelemalla kalastuksen ja metsästyksen lupamääriä ja saalispalautteista laskettavia saalismääriä. Kalastuksen ja metsästyksen sekä saalismäärien seurannassa hyödynnetään Metsähallituksen omien tietojen lisäksi tutkimuslaitosten ja -organisaatioiden tuottamaa tietoa. Toimintaperiaatteisiin on sisäänrakennettu myös ISO 14001 -sertifikaatin asettamat vaatimukset. Niiden noudattaminen osoittaa toiminnan olevan kestävä ja noudattaminen todennetaan auditoinnein.

Kala- ja riistavarojen kestävään käyttöön sisältyy myös kala- ja riistaelinympäristöjen ja -lajien hoito sekä kalastuksen ja metsästyksen valvonta. Toiminta perustuu lakiin sekä maa- ja metsätalousministe-

riön kanssa laadittuun tulossopimukseen. Erävalvonnan perusta on rakennettu perustuslailla julkisen vallan käyttöä ja ympäristövastuuta koskevista pykälistä. Käytännön valvontatehtävät määritellään metsähallituslaissa ja laissa Metsähallituksen erävalvonnasta. Toiminnan yleiset periaatteet määritellään kaikkea viranomaistoimintaa säatelevässä hallintolaissa. Käytännön viranomaisyhteistyön koordinointi tapahtuu PTR-rakenteissa, eli yhteistyössä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen kanssa.

Monimuotoisuuden turvaaminen kaavoituksessa

Metsähallituksen kaavoitusperiaatteet tarkentavat Maa- ja vesialueiden hallintapolitiikkaa ja liittyvät olennaisesti biologisen monimuotoisuuden turvaamiseen sekä ekosysteemien säilymiseen. Kaavoituksessa ohjaavana periaatteena on laadukas luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot korostetusti huomioiva suunnittelu. Rantojen kaavoituksen yhteydessä näihin arvoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Laajoja ja yhtenäisiä, rakentamattomina säilyneitä valtion omistamia rantakokonaisuuksia ei kaavoiteta rakentamiseen. Käsitteitä laaja ja yhtenäinen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Eteläisessä Suomessa pienialainenkin rakentamaton alue voi olla virkistyskäytön kannalta merkittävä. Kaavoitusprosessiin kuuluvat riittävän perusteelliset, esimerkiksi luontoa, maisemaa ja kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset. Metsähallituksen paikkatietojärjestelmien tietoja hyödynnetään selvitysten lähtötietoina. Omien kaava-alueiden tulee olla suunnittelun kannalta riittävän suuria tai järkevästi muodostuvia kokonaisuuksia. Tällöin rakennusoikeuksia voidaan keskittää alueille, joilla ympäristövaikutukset jäävät mahdolli-

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

simman vähäisiksi. Samalla säilytetään riittävän laajoja rakentamattomiksi jääviä alueita.

Vastuullisen loma-asumisen periaatteilla tavoitellaan luonnon monimuotoisuuden säilymisen lisäksi sitä, että matkailu kaavoitettavalla alueella olisi kestävä. Tämäkin vaikuttaa välillisesti luonnon monimuotoisuuteen. Periaatteiden mukaisesti kaavoituksessa otetaan huomioon luonnolle ja ilmastolle aiheutuva kuorma, ja säilytettävät luontoarvot karotetaan huolellisesti. Periaatteet koskevat sekä Metsähallituksen omaa kaavoitustoimintaa että arvoketjun alavirrassa tapahtuvaa tonttien rakentamista ja käyttöä.

Alueidenkäyttölain mukaisesti alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on muun muassa varmistaa alueiden käytön ekologinen kestävyys sekä edistää monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä. Nämä tavoitteet koskevat kaikkia kaavatasoja eli maakunta-, yleis- ja asemakaavoitusta. Laadittaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa (ranta-asemakaava) pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on huomioitava, että suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön ja että luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan huomioon. Lisäksi ranta-alueille tulee jäädä riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta.

Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Sitä laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympä-

ristövaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, johon kaavalla voi olla olennaisia vaikutuksia.

Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimet

Strategisia ympäristötavoitteita toteuttavat toimenpiteet

Metsähallituksen strategiset ympäristötavoitteet ovat toimenpiteitä, joilla pyritään vastaamaan strategiaan ympäristöteemoihin. Vastuullisuusohjelmassa Metsähallitus lupaa lisätä luonnon monimuotoisuutta ja hillitä luontokatoa. Tähän liittyviä toimia on kerätty ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän tavoitteiden alle. Vuoden 2024 luonnon monimuotoisuuteen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet sekä niiden toteuma kuvataan taulukossa 20.

Taulukko 20. Monimuotoisuuteen liittyvät strategiset ympäristötavoitteet, toimenpiteet ja toteuma vuodelle 2024

Tarkennetut tavoitteet	Toimenpide	Toteuma
Strateginen ympäristötavoite: 1. Lisäämme luonnon monimuotoisuutta ja hillitsemme luontokatoa		
Selvitämme ennallistamis- ja luonnonhoitotöiden menetelmien yksikkökustannukset	Ennallistamis- ja luonnonhoitotöiden menetelmien yksikkökustannusten selvittäminen	Ei toteutunut tavoitteen mukaisesti, mutta työssä verrattiin seurannan menettelyitä ja toteutuneita yksikkökustannuksia. Erilaisesta toiminnasta ja työaikakirjanpidosta johtuen Metsähallitustason yksikkökustannuksia ei pystytty selvittämään. Kustannuksia seurataan vastuualueittain.
Kehitämme Luontopalveluissa ennallistamisen ja luonnonhoidon menetelmien ja seurannan kustannusvaikuttavuutta	Ennallistamis- ja luonnonhoitotöiden suunnittelun ja toteutuksen muutoksen hallinnan ja kustannusvaikuttavuuden parantaminen	Tavoite saavutettu
Aloitamme vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnin.	Inventoijat rekrytoidaan, luodaan inventointiohje, inventoidaan kohteet kriteerien perusteella, suunnitellaan raportointi ja suojelualue-ehdotukset	Tavoite saavutettu: Inventointiohje ja ensimmäisen kesän inventoinnin on tehty ja niitä jatketaan tulevana kesänä. Kansallisia kriteerejä ei ole vielä hyväksytty.
Lisäämme vesiensuojelun osaamista Metsätaloudessa	Toteutetaan tiimeittäin toimihenkilöiden ja urakoitsijoiden vesiensuojelu- ja maanmuokkaukoulutukset	Tavoite saavutettu
”Ekosysteemihotelli”-mallin edelleen edistäminen kaivannaisyksikössä	Monimuotoisuuden lisäämismahdollisuus tuodaan osaksi uusia lupia, kun edellytykset täyttyvät.	Etenee tavoitteen mukaisesti
Meriajokkaan istutuspilotti	Pilotti toteutettiin Hevosenkäälähdellä Helsingissä kesän 2024 aikana	Tavoite saavutettu
Luonnon monimuotoisuuden lisääminen tuulivoimahankkeissa	Uusiin tuulivoimahankkeisiin pyydetään asiakkaalta suunnitelma, jonka tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden lisääminen	Etenee tavoitteen mukaisesti
Strateginen ympäristötavoite: 2. Edesautamme Suomen ilmastotavoitteiden ja hiilineutraaliuden saavuttamista hillitsemällä ilmastomuutosta		
Laadimme vesienhoidon ympäristöoppaan	Vesienhoidon ympäristöoppaan laatiminen	Etenee tavoitteen mukaisesti
Strateginen ympäristötavoite: 3. Kehitämme sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja kulttuurisesti kestäviä kumppanuuksia ja arvoketjua		
Viemme Code of Conductin osaksi jokaista matkailusopimusta ja käymme kiinteistösovimusten osalta läpi CoC-ehtot	Kumppaneiden toimintatapaohjeen vieminen osaksi jokaista matkailusopimusta ja kiinteistösovimusten osalta CoC-ehtojen läpikäynti	Tavoite saavutettu

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

HELMI-ohjelman toteuttaminen

Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030 vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Ohjelma on ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen. Metsähallitus on yksi ohjelmaa toteuttava taho ELY-keskuksien, Suomen ympäristökeskuksen, metsä- ja riistakeskuksen sekä kuntien ja järjestöjen ohella. Toimia tehdään sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Helmi-ohjelman keskeinen tavoite on tarkastella elinympäristöjä ja niiden tarvitsemia ennallistamis- ja hoitotoimia laajoina kokonaisuuksina ja usean toimijan yhteistyönä. Kunnostus- ja hoitotoimia keskitetään, jotta ne olisivat luonnon monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman vaikuttavia.

Metsätalous Oy on tehostanut vuonna 2024 toimia lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseksi ja parantanut elinympäristöjen tilaa muun muassa jatkamalla Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpanoa. Käytännön toimiin on kuulunut lehtojen ja paahdeympäristöjen luonnonhoitotöitä, tulen käytön lisäämistä palojatkumoalueilla, vaellusesteiden poistamista ja soiden ennallistamista. Helmi-elinympäristöohjelman täydennyksenä on aloitettu vuonna 2024 monikäyttömetsien pienvesielinympäristöjen hoitotöiden suunnittelu ja toteutus. Toimenpiteellä arvioidaan olevan pidemmällä aikavälillä merkittävä vaikutus näiden pienvesielinympäristöjen tilan paranemiseen.

Tulossopimuksensa mukaisesti Luontopalvelut tehostaa toimia lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseksi ja toteuttaa erityi-

sesti Helmi-elinympäristöohjelman luonnonhoito- ja ennallistamistoimia sekä luontoinventointeja merkittävässä määrin. Ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet käsittävät muun muassa soiden ennallistamista, perinnebiotooppien sekä lintuvesien ja kosteikkojen kunnostuksia, metsäisten elinympäristöjen hoitoa sekä ranta- ja vesiluonnon kunnostuksia.

Luonnonvarasuunnitelmat biologisen monimuotoisuuden turvaamisessa

Alueellisissa luonnonvarasuunnitelmissa määritellään kyseiselle alueelle sopivimmat toimet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja lisäämiseen. Toimilla toteutetaan omistajaohjauksen tavoitteita, Metsähallituksen strategiaa ja toimintaperiaatteita sekä monimuotoisuuteen liittyviä kansallisia strategioita ja toimintaohjelmia, joissa Metsähallitus on mukana. Esimerkiksi vuonna 2023 valmistuneeseen Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelmaan kirjattiin yhteensä 33 toimenpidettä seuraavien otsikoiden alle: Lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen pysäyttäminen, Elinympäristöjen kunnostaminen ja ennallistaminen, Luonnonsuojelualueiden perustaminen, hoidon ja käytön suunnittelu ja seuranta sekä ekologisen tilan parantaminen, Kestävän virkistyskäytön edistäminen ja Luonto- ja ympäristötietoisuuden kasvattaminen.

Luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä alueille määritetään myös monikäyttömetsien kestävä hakkuusuunnite, joka ottaa korostetusti huomioon luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja vahvis-

tamisen. Yhteiskunnalliset veloitteet (YYV), kuten monimuotoisuuden turvaaminen, virkistyskäyttö, porotalous ja saamelaiskulttuuri, sekä muut metsien käyttöön vaikuttavat tekijät huomioidaan laskelmissa jakamalla metsät käsittelyluokkiin. Ohjelmistolle syötetään ohjeet siitä, miten kuhunkin käsittelyluokkaan kuuluvia metsiä voidaan käsitellä. Laskelmissa käytetyt metsien käsittelymenetelmät perustuvat Metsähallituksen metsänhoito-ohjeeseen ja Metsätalouden ympäristöoppaaseen. Esimerkiksi luontokohteet ovat metsänkäsittelyjen ulkopuolella (ks. alla oleva kaavio). Suunnitelaskelmien menetelmistä ja YYV:n lisäksi muista huomioitavista rajoitteista kerrotaan lisää [osiossa S3](#).

Laskelmien tuottaman tiedon mukaan yhteiskunnalliset veloitteet huomioiva metsätalouden käyttöpuusuunnite oli 6,8 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2024. Panostus yleisten yhteiskunnal-

listen veloitteiden toteuttamiseen pienensi hakkuusuunnitetta 2,83 miljoonaa kuutiometriä, josta luonnon monimuotoisuuskohteiden vaikutus oli -2,1 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden kokonaispanostus luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, virkistykseen, porotalouteen ja saamelaiskulttuuriin sekä hakkuusuunnitteen laskelman muut taustatiedot kuvataan S3-osiossa Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt -luvussa [Tavoitteet ja mittarit](#).

Hankkeet luonnonsuojelun, ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteinä

Metsähallitus suunnittelee laajojen teema- tai aluekokonaisuuksien suojelutoimia, ennallistamista tai luonnonhoitoa usein hankkeissa yhdessä alueiden muiden toimijoiden kanssa. Erityisesti Luontopalvelut sekä koordinoi että osallistuu pro-

Metsätalouden toimenpiteiden toteuttamismahdollisuudet

Alue-ekologinen kohdetyyppi	Normaali metsänkäsittely	Runsas säästöpuusto	Kiertoajan pidentäminen/ rajoitettu uudistaminen	Poimintahakkuu	Ei metsänkäsittelyä
Luontokohteet					■
Ekologiset yhteydet				■	
Monimuotoisuuden lisäämisalueet		■			
Maisema- ja virkistyskohteet			■		
Riistakohteet	■				
Kulttuuri- ja luontaislinkeinojen kohteet		■			
Maankäytön erityisalueet		■			
Lajikohteet		■			■

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

jekteihin, joiden laajuus vaihtelee kansainvälisistä yhteistyöprojekteista aina kotimaan rakennusperinnön ylläpitoon. Myös riista- ja kalaelinympäristöjen ja lajien hoitoa edistetään pääosin projektien turvin. Projekteista suurimmat ovat EU:n LIFE-rahaston hankkeita. Metsähallituksen vastuualueet tekevät hankkeissa usein yhteistyötä parhaan vaikuttavuuden saavuttamiseksi valtion maa- ja vesialueilla. Oheen on koottu vuonna 2024 käynnissä olleita hankkeita, joihin Metsähallituksesta on osallistunut kaksi tai useampia vastuualueita. Muut hankkeet mainitaan myöhemmin vastuualueiden toimien yhteydessä.

Priodiversity LIFE (2024–2031) on Suomen kaikkien aikojen suurin luontokatoa torjuva hanke, johon osallistuu toimijoita eri sektoreilta. Metsähallituksesta hankkeeseen osallistuvat Luontopalvelut, Eräpalvelut ja Metsätalous Oy. Luontopalvelut on vastannut onnistuneesti valtavan hankekokonaisuuden käynnistämisestä yhdessä laajan kumppanijoukon kanssa. Hankkeessa on muun muassa käynnistetty monipuoliset selvitykset luontokadon pysäyttämiseen tarvittavan rahoituksen laajentamisesta. Hankkeen kautta Metsähallitus on mukana kahdeksan maakunnallisen luonnon monimuotoisuus -ohjelman eli LUMO-ohjelman valmistelussa ja toteuttaa vuodesta 2026 alkaen LUMO-ohjelmien ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpiteitä. Eräpalvelut aloitti hankkeessa vuonna 2024 haitallisen vieraslajin, puronierian, poistokalastuksen Koillismaalla sekä ennallisti soita 183 hehtaaria ja poisti 34 kpl vaellusesteitä vesistöistä. Metsätalous Oy:n tavoitteena on ennallistaa 1 500–2 000 hehtaaria suota, poistaa 100–150 kpl vaellusesteitä, kulot-

taa 800–1 000 hehtaaria metsää sekä hoitaa lehtoja 10–20 hehtaaria ja paahdeympäristöjä 5–15 hehtaaria. Hanke käynnistyi vasta vuonna 2024, jolloin järjestettiin ensimmäinen talousmetsien luonnonhoitoon ja ennallistamiseen liittyvä koulutus yhdessä Metsäkeskuksen kanssa.

Luontopalvelujen vetämän **Liito-orava LIFE** -hankkeen (2018–2025) tavoitteena on liito-oravan elinolosuhteiden parantaminen Euroopassa eri toimijoiden yhteistyöllä. Hankkeessa on edistetty liito-oravan suojelua muun muassa järjestämällä koulutuksia talousmetsissä ja julkaisemalla oppaita liito-oravan huomioimiseen metsien käsittelyssä. Metsätalous Oy on laatinut monikäyttömetsiin yhdeksän liito-oravan vaatimukset huomioivaa metsänkäsittelysuunnitelmaa, jotka on myös toteutettu. Yhteensä käsiteltiin 106,4 hehtaaria metsää pääasiassa poimintahakkuin, pienalakasvatuksin ja harvennuksin. Lisäksi hankkeessa toteutetuilla toimenpiteillä on turvattu haapajatkumoa ja kartutettu liito-oravan elinympäristöihin liittyvää osaamista. Suojeluun hankkeen aikana siirtyi noin 30 hehtaaria metsätalousmaata. Hankkeen loppuseminaarit järjestettiin Suomessa ja Virossa.

LIFE Revives -hankkeessa (2021–2027) elvytetään Suomen, Ruotsin ja Viron jokihelmisimpukkakantoja kohti suotuisaa suojelun tasoa. Pääpaino on elinympäristöjen kunnostamisessa. Projektin päätoteuttaja on Jyväskylän yliopisto ja mukana kumppaniverkostossa on Metsähallituksesta Luontopalvelut ja Metsätalous Oy. Vuonna 2024 raakun elinympäristöjä kunnostettiin kahdeksalla purolla, yhteensä 11 kilometriä. Puroihin lisättiin tuhansia uomaa muokkaa-

via sekä kalojen ja raakkujen elinympäristöä lisääviä puurakenteita, ja uittoperattuja uomia kivettiin. Uoman pohjaan kunnostettiin useita satoja raakuille ja lohikaloille sopivia sorapohjia sekä piste-mäisiä raakkujen poikasalueita. Raakkujen elinympäristöön ja sen isäntäkaloihin liittyviä seurantoja tehtiin 17 purolla, ja lisäksi jatkettiin poikaskasvatusta. Hankkeessa Metsätalous Oy on laatinut 13 ennallistamissuunnitelmaa, jotka kattavat yhteensä 400 hehtaaria suota. Näistä 220 hehtaaria on toteutettu vuonna 2024. Soiden ennallistamisella vähennetään kiintoaineksen ja ravinteiden huuhtoutumista valuma-alueilta raakkuvesistöihin.

Elokuussa Suomussalmen Hukkajoella metsäyhtiön metsäkoneet ajoivat raakkujoen yli ja aiheuttivat arviolta tuhansien raakkujen kuoleman. Hankkeen työntekijät siirtyivät Hukkajoelle pelastus- ja korjaustöihin Kainuun ELY-keskuksen ja metsäyhtiön pyynnöstä. Hukkajoella siirrettiin 5 500 raakkuu tuhoalueelta turvaan joen yläjuoksulle sekä puhdistettiin joen uomaa lietteestä ja hakkuujätteistä.

Biodiverse LIFE IP (2021–2029) on Suomen suurin yhteistyöhanke Itämeren monimuotoisen luonnon turvaamiseksi. Luontopalvelujen koordinoiman hankkeen keskeisenä tavoitteena on tehostaa meriluonnon suojelua ja edistää luonnonvarojen kestävä käyttöä Suomen meri- ja rannikkoalueilla. Eräpalvelut osallistuu muun muassa meriharjuskantojen palauttamiseen ja suojeluun sekä valvonnan kehittämiseen suojelualueilla. Vuonna 2024 meriluonnon kunnostusmenetelmistä ja kokemuksista koostettiin raportti ja laadittiin 10 kunnostussuunnitelmaa. Lisäksi hankkeessa poistettiin vieraspe-

toja noin 1 000 saarelta ja luodolta, laadittiin OECM (Other effective area-based conservation measures) -raportti merialueista, tehtiin meriajokasniittyjen ja näkinpartaispohjien kunnostustöitä kuudella eri alueella ja kartoitettiin puutteellisesti tunnettuja levälajeja Saaristomerellä ja itäisellä Suomenlahdella.

Kestävän metsätalouden harjoittaminen

Metsätalous Oy toteuttaa vuosittain valtion monikäyttömetsissä luonnon monimuotoisuutta lisääviä ja ekosysteemien tilaa parantavia toimia ja toteuttaa osaltaan HELMI-elinympäristöohjelmaa. Osa toimista on jatkuvaluontoisia, osa toteutetaan tietyllä aikavälillä. Kaikki valtion monikäyttömetsät Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsiä lukuun ottamatta on **PEFC-sertifioitu**. Sertifiointi vaikuttaa laajasti metsätalouden käytäntöihin koko Suomessa ja sen vaatimukset pyrkivät vahvistamaan erityisesti metsätalouden ekologista kestävyttä. Toimintaa arvioidaan vuosittain ulkoisissa auditoinneissa, jotka koskevat metsien kestävä hoidon ja käytön vaatimuksia (PEFC FI 1002) sekä puun alkuperän seurannan (Chain of Custody) vaatimuksia.

Lahopuulla on tärkeä merkitys metsäluonnon monimuotoisuudelle. Suomalaisista metsälajeista noin 4 000 lajia tarvitsee kuollutta puuta elääkseen. Se tarkoittaa neljänneistä kaikista metsälajeista. Metsätalous Oy turvaa monimuotoisuutta säästämällä kuolleen puun kaikissa metsänkäsittelyn vaiheissa ja jättämällä riittävän järeitä eläviä säästöpuuta kuolemaan ja lahoamaan metsään. Lisäksi hakkuiden yhteydessä tehdään tekopökkelöitä eli

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

noin 3 metrin korkeudelta katkaistuja eläviä puita. Näin pyritään varmistamaan lahoppuujatkumo.

Metsätalous Oy jättää hakkuissa PEFC-sertifioinnin vaatimusten mukaisesti pysyvästi **säästöpuita**. Lisäksi metsänkäsittelyssä säästetään PEFC-sertifikaatissa luetellut erityislaatuiset puut, kuten peto- lintujen pesäpuut, jalot lehtipuut ja kookkaat haavat. Säästöpuiden jättämisessä huomioon otettavia asioita ovat säästöpuiden koko, määrä, laatu sekä sijoittelu. Hakkuualojen säästöpuuryhmät muodostavat eliöstölle vaihtelevia elinympäristöjä, toimivat suoja-alueina ja niillä on myös maisemallista merkitystä.

Kaikissa metsänkäsittelyn vaiheissa säilytetään luontaisesti esiintyviä tiheikköjä ja sekapuustoisuutta, jos sekapuustoisuus ei vaaranna kasvatettavien puulajien menestymistä. **Tiheiköt ja sekapuustoisuus** turvaavat monipuolisen lajiston säilymistä talousmetsissä. Sekapuustoisuus edistää myös pitkän aikavälin sopeutumista ilmastonmuutokseen ja parantaa metsien kestävyttä tauteja ja tuhohyönteisiä vastaan yhden puulajin metsiin verrattuna. Lehtipuun karikkeen alentaminen edistää ravinteiden vapautumista puun käyttöön.

Sertifikaattivaatimuksissa ja omissa toimintaperiaatteissa edellytetyt lahoppuun lisääminen, säästöpuiden jättäminen, suoja-alueiden säilyttäminen ja sekapuustoisuuden suosiminen ovat jatkuvaa toimintaa.

Peitteellinen metsänkäsittely tehostaa hiilen varastoitumista ja sillä on vesiensuojelullista merkitystä. Metsätalous Oy käyttää peitteellistä metsänkäsittelyä kohteilla, joille se soveltuu ekologisesti ja metsänhoidollisesti, tai joilla sen käytölle on muusta maankäytöstä (esim. virkistyskäyttö, porotalous tai saamelaiskulttuurin harjoittaminen) johtuva peruste. Turvemaiden uudistamisessa pyritään ensisijaisesti peitteeseen metsänkäsittelyyn ja hyödyntämään luontaisen uudistamisen mahdollisuudet. Peitteellisen metsänkäsittelyn toteuttaminen on jatkuvaa toimintaa.

Monikäyttömetsien luontokohteet määritellään joko alue-ekologisessa tarkastelussa, muussa inventoinnissa tai toimenpidesuunnittelun yhteydessä. **Alue-ekologista suunnittelua** on tehty Metsähallituksen jo 30 vuotta ja sitä jatketaan edelleen. Suunnittelussa tarkastellaan laajan metsäalueen luontoa kokonaisuutena, johon kuuluvat monikäyttömetsät, luonnonsuojelualueet sekä virkistyskäytön erityisalueet. Keskeistä on alueen luontaisen monimuotoisuuden säilyttäminen pitkällä aikajännteellä. Tämä tarkoittaa sekä alueen elinympäristötyyppien säilyttämistä että niissä elävän luontaisen lajiston suojelua.

Alue-ekologisten kohteiden kytkeytyneisyyden ja laadun ylläpitäminen on tärkeää ilmastonmuutokseen sopeutumisessa sekä maankäytön muutoksesta tai luonnonvarojen suorasta hyödyntämisestä aiheutuvien negatiivisten vaikutusten minimoinnissa. Lajisto- ja luontotiedon kasvattaminen ja hyödyntäminen on olennaista metsälajien ja -luontotyyppien tilan kannalta, jotta metsänkäsit-

telyn toimenpiteet voidaan suunnitella ja toteuttaa arvokkaat kohteet huomioiden. Suunnittelumenetelmiä ja -ohjeistuksia kehitetään jatkuvasti sekä tarvelähtöisesti.

Ulkopuoliset tahot ovat arvioineet alue-ekologista suunnittelua. Vuonna 2023 arvioinnin tekivät Luonnonvarakeskus ja Suomen ympäristökeskus. Arvioinnin tulosten ja kehittämisehdotusten pohjalta alue-ekologista suunnittelua on kehitetty vuonna 2024. Suositusten mukaisesti monikäyttömetsissä on tehty lajistokartoituksia ja kohteiden päivitysprosessia on parannettu ja suunnittelusta ja arvioinnista kerrotaan [Metsähallituksen verkkosivuilla](#). Vuonna 2023 toteutetun lajistokartoitushankkeen tulokset julkaistiin vuonna 2024. Lajistokartoituksen tavoitteena oli kerätä systemaattisesti tietoa talousmetsissä esiintyvistä lajistosta ja pyrkiä tarkentamaan tilannekuvaa taantuneiden metsälajien ja niille tärkeiden puuston rakennepiirteiden esiintymisestä erilaisilla metsäkohteilla.

Metsätalous Oy aloitti vuonna 2024 EU:n biodiversiteettistrategian mukaiset **vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnit monikäyttömetsissä**. Inventointien tavoitteena on tunnistaa ja suojella EU-komission määritelmän sekä kansallisten kriteerien mukaiset valtion monikäyttömetsien vanhat ja luonnontilaiset metsät. Lisäksi inventointityön yhteydessä havaitut Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan luontokohdekriteerit täyttävät kohteet siirretään toiminnan ulkopuolelle osaksi monikäyttömetsien alue-ekologista verkostoa. Kyseessä on kolmivuotinen hanke. Inventointityöhön palkattiin 33 henkilöä vuonna 2024. Lisäksi työhön osal-

listui 6 ryhmänjohtajaa Metsähallituksesta. Inventoijien työpanos oli yhteensä 23 henkilötyövuotta. Inventoitavien kohteiden tunnistamisessa hyödynnettiin Metsähallituksen omia tietolähteitä sekä erisidosryhmien ja vapaaehtoisten luontokartoittajien toimittamia tietoja. Inventoinneissa keskeisimmät mitattavat rakennepiirteet ovat puuston ikä ja kuolleiden puun määrä. Vuoden 2024 loppuun mennessä metsiä on inventoitu 40 000 ha, joka on noin 15 % kokonaistavoitteesta. Kun kansalliset kriteerit täyttävät vanhat ja luonnontilaiset metsät on inventoitu, päättää eduskunta niiden suojelusta.

Osana ympäristötavoitteiden toteuttamista Metsätalous Oy on **lisännyt** toimihenkilöiden ja urakoitsijoiden **vesiensuojeluosaamista** vuonna 2024 sekä digitaalisella oppimislustalla että maasto-kohteilla järjestetyillä koulutuksilla. Koulutuksessa on keskitytty erityisesti vesiekosysteemien tilan parantamiseen vesistöjen suojavyöhykkeiden ja maanmuokkauksen sekä tienrakennuksen vesiensuojeluratkaisujen avulla. Metsätalous Oy:n oppimislustan Ahjo-kurssi on päivitetty vuonna 2024 vastaamaan nykytarpeita ja kaikkien toimihenkilöiden on suoritettava se vuoden 2025 aikana. Lisäksi on aloitettu vesienhoidon oppaan valmistelu.

Monimuotoisuuden turvaaminen ja vahvistaminen suojelualueilla

Luontopalvelujen toimet perustuvat ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa laadittuun tulossopimukseen. Tulossopimuksessa on kaksi luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvää tavoitetta: Lajien ja luontotyyppien suojelu-

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

taso paranee ajantasaisen tiedon mukaan priorisoiduilla toimenpiteillä ja Natura 2000- ja luonnon-suojelualueverkoston luontoarvojen tila paranee. Toimenpiteenä ovat erityisesti Helmi-elin ympäristöohjelman luonnonhoito- ja ennallistamistoimet sekä luontoinventoinnit. Näiden tavoitteista ja toteumista kerrotaan osiossa [Tavoitteet ja mittarit](#).

Luontopalvelut seuraa ja arvioi Natura-alueiden tilaa säännöllisesti. NATA-arvioinneissa määritetään alueen luonto-, kulttuuri- ja käyttöarvot, niiden tila sekä arvoihin kohdistuvat uhkatekijät. Arvioinnin perusteella määritellään, minkälaisia toimia tarvitaan tavoitetilan saavuttamiseksi tai säilyttämiseksi. Lisäksi arvioidaan aluekohtaisesti luontotyyppien ja lajien tilaa sekä tehtyjen suojelutoimenpiteiden riittävyyttä. Luontopalvelut teki vuonna 2024 yhteensä 41 NATA-arviointia. Lisäksi päivitettiin laji- ja luontotyyppitietoja maa-alueilta, sisävesiltä ja merialueilta.

Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen on käynnissä seitsemällä kohteella. Hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) on tietyn suojelualan maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus (n. 15 vuotta). Sen avulla toteutetaan laissa säädettyjen alueen perustamistavoitteiden lisäksi suojelualan hoidolle ja käytölle asetettuja muita tavoitteita. Pääperiaate on, että suojelualan käyttö ei vähennä niitä luonnonsuojellisia ja kulttuurisia arvoja, joiden suojelemiseksi alue on perustettu. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmissa analysoidaan perustietojen pohjalta alueen nykytila, tärkeimmät arvot, tuleva kehitys ja uhkatekijät sekä hoidon ja käytön

tavoitteet. Lisäksi määritellään alueen erityiset suojeluarvot ja suojelua turvaavat vyöhykkeet. Suunnitelmassa arvioidaan myös toteutuksen ympäristövaikutukset.

Esimerkiksi vuonna 2024 valmistuneessa Seitsemisen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa on määritelty, että hoidon ja käytön päämääränä on turvata luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelutaso, tunnistaa ja säilyttää alueen arvokkaat kulttuuriperintökohteet sekä kehittää ja ylläpitää kestävää virkistyskäyttöä ja luontomatkailua alueella säilyttäen sen erämainen luonne. Tavoitteiden saavuttamiseksi suunnittelualueella tehdään muun muassa soiden ennallistamistoimia, ylläpidetään palojatkumoaletta sekä tehdään luontotyyppi- ja lajistoinventointeja. Perinnebiotooppeja hoidetaan kohteelle laaditun suunnitelman mukaisesti.

Luontopalvelut osallistui Ojitettujen soiden ennallistamisoppaan päivittämiseen. Uudistettu opas valmistuu vuonna 2025 ja julkaistaan Luontopalvelujen julkaisusarjassa. Lisäksi kehitettiin luontotiedon inventointi- ja seurantamenetelmiä yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen ja muiden toimijoiden kanssa. Esimerkiksi SuoKauko-hankkeessa keskityttiin soiden kaukokartoituksen kehittämiseen.

Luontopalvelut toteutti merenhoidon seurantaohjelmaa Suomenlahdella. Alueella kartoitettiin 28 seurantalinjaa sekä tehtiin Velmu-toimintasuunnitelman mukaisesti 114 sukelluslinjaa ja 454 kahlauspistettä sekä otettiin 120 pohjaeläinnäytettä. Velmu-töiden yhteydessä tarkastettiin uhanalaisten lajien seuranta-kohteita. Luonnonhoitoa ja ennallis-

tamista jatkettiin monissa elinympäristöissä sekä perusrahoituksella että EU:n LIFE-rahoituksella. Perinnebiotooppeja oli jatkuvassa hoidossa 6 699 hehtaaria. Tähän lukuun sisältyvät sekä valtion suojelualueet että sellaiset yksityiset suojelualueet, jotka ovat Luontopalvelujen vastuulla.

Luontopalvelut vastasi useiden EU:n LIFE-hankkeiden toteutuksesta: Biodiversea LIFE-IP (2021–2029), Liito-orava-LIFE (2018–2025), Rannikko-LIFE (2018–2025), Yhteinen saimaannorppamme LIFE (2020–2025) ja Priodiversity LIFE (2024–2031). Lisäksi Luontopalvelut osallistui LIFE Revives (2021–2027), Life2Taiga (2022–2028), LIFE ENABLE (2021–2024) sekä Kiljuhanhi-ilmasto LIFE -hankkeisiin.

Rannikko-LIFE-hankkeessa kunnostettiin vuonna 2024 90 hehtaaria perinnebiotooppeja, 20 ha ulkosaariston pienialaisia kohteita, 10 ha lehtoja ja 20 ha paahdeympäristöjä. Lisäksi toteutettiin projektisuunnitelman mukaisesti yhteistyössä WWF:n kanssa kolme pitkää talkooleiriä. Life2Taiga-hankkeessa tehtiin 40 hehtaaria ennallistamispoltoja ja laadittiin kahdeksan palojatkumosuunnitelmaa sekä järjestettiin poltonjohtajakoulutus. Nuuksion alueen asukkaiden ja mökkiläisten suhtautumista ennallistamispoltoihin selvitettiin kyselytutkimuksella.

Saimaannorppa ja muu lajisuojelu

Luontopalvelut edisti luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien suojelutason parantamista. LIFE-hankkeilla on työssä tärkeä rooli. Metsähallituksen erityisvastuulajeja ovat saimaannorppa, naali, maakotka, tunturihaukka ja muuttohaukka.

Saimaannorpan suojelua jatkettiin Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa. Norpalle kolattiin 272 apukinosta ja asennettiin 32 kelluvaa keino-pesää. Jopa 42 prosenttia havaituista kuuteista käytti apukinosta suojanaan. Saimaannorpan talvikannan koon arvioidaan nyt olevan 495 yksilöä eli kanta on jatkanut maltillista kasvua. Kuutteja arviointiin syntyneen 95, mutta heikkojen pesimäolosuhteiden vuoksi yli viidesosa kuuteista kuoli jo ennen vieroitusta. Saimaannorppien siirtoja jatkettiin onnistuneesti. Yksi huonokuntoisena löydetty yksilö onnistuttiin kuntouttamaan ja vapauttamaan takaisin luontoon ensimmäistä kertaa. Metsähallituksen verkkosivuilla julkaistua Norppatilanne-palvelua kehitettiin lisäämällä palveluun uusi tietokoneisuus apukinoksista.

Naalin vanhoja pesäpaikkoja tarkastettiin 277 kpl, joista kahdeksalla havaittiin naaleja. Kolmella pesäpaikalla syntyi jälkikasvua, yhteensä yhdeksän pentua. Edellisvuotta huonompi pesintätulos johtui pohjoisten tunturialueiden heikoista sopuli- ja myyräkannoista. Ruokinta-automaatteja oli käytössä 32 kappaletta, ja naalialueilta poistettiin 314 kettua yhteistyössä metsästäjien kanssa. Naalipentueita havaittiin Fennoskandiassa 139, mikä edustaa merkittävää kasvua. Pohjoismainen yhteistyö jatkui Felles fjellrev -hankkeen kautta.

Metsähallitus tarkasti helikopterilla poronhoitoalueella kaikkiaan 1 368 vastuulajeihin liittyvää petolintujen pesää. Näistä 913 oli maakotkan ja reilut 400 merikotkan, tunturihaukan ja muuttohaukan pesiä. Lisäksi pesiä tarkastettiin maastossa, enimmäkseen vapaaehtoisvoimin. Vuoden aikana

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

löydettiin maakotkalle kolme uutta reviiriä ja 34 uutta pesää tunnetuilta reviereiltä. Myös muille vas-
tuulajien petolinnuille löytyi uusia revierejä ja pesiä.

Kulunut maastokausi oli viimeinen ennen kuuden
vuoden välein tehtävää EU:n Luontodirektiivin liit-
teissä listattujen lajien suojelutasoarviointia. Tämän
johdosta sekä kasvien että hyönteisten esiinty-
mätarkastukset ja muut lajityöt keskittyivät näihin
direktiivilajeihin. Esiintymiä tarkastettiin koko valta-
kunnan alueella Saaristomereltä Tunturi-Lappiin.

Saaristolintuseurantoja tehtiin useilla sadoilla saa-
rilla. Kaikkiaan saaristolinnuston pesimätietokan-
nassa on yli 350 000 saarikohtaista parimäärätietoa.
Merenkurkussa selvitettiin matalikkojen ruokki-
lintuja osana Biodiversea LIFE-IP -hanketta. Ran-
nikko-LIFE-hankeessa tehtiin seurantoja, joilla
arvioitiin hoitotoimien vaikutusta. Saaristolinnus-
toseurantojen aineistoja on käytetty runsaasti vuo-
den aikana muun muassa merialueiden luvitusten
pohjatietona, sensitiivisten merialueiden arvioin-
tiin, hoitotoimien ja vieraspetopyyntien vaikutus-
seurantoihin sekä lintudirektiiviraportointiin. Hel-
mi-ohjelman lintuvesillä laskettiin lintuja, raivattiin
ja niitettiin rantoja, hoitokalastettiin, seurattiin vie-
raspetopyynnin vaikutuksia ja tehtiin viitasammak-
kokartoituksia.

Kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointi

Kunnilla on Suomessa kaavoitusmonopoli eli ne
vastaavat maankäytön suunnittelusta alueellaan.
Metsähallitus voi tehdä kunnalle kaavoitusaloitteen
hallinnoimastaan alueesta. Metsähallitus myös vas-

taa omien alueidensa kaavoituskustannuksista. Met-
sähallitus vastaa lainsäädännössä kaavoitukselle
asetettuihin vaatimuksiin teettämällä erilaisia luon-
toselvityksiä kasvillisuudesta, luontotyypeistä, lin-
nustosta ja maaeläimistöistä. Ympäristövaikutukset
sisältävät myös ilmastovaikutusten selvittämisen.
Selvitysten perusteella kaavaa ohjataan niin, että
sen vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle olisi-
vat mahdollisimman vähäiset.

Vastuullisen loma-asumisen periaatteiden mukai-
sesti Metsähallitus käyttää joissain kaavoissa luon-
non monimuotoisuuden edistämisen apuna myös
kaavamääräyksiä. Tarvittaessa yhdessä kunnan
kanssa ohjataan tontin käyttöä kaavamääräyksiin
esimerkiksi siten, että jokin osa tontista on jätettävä
luonnontilaan tai tontille rakennettavaa rakennusta
on pidettävä aktiivisessa käytössä. Kaavoitus on ti-
ivistä ja tehokasta, jotta maata jää myös jokaisenoi-
keuksilla tapahtuvaan käyttöön. Tontit sijoitetaan
niin, että niillä on mahdollista tehdä rakentamisen
aikana energiataloudellisesti hyviä ratkaisuja. Ympä-
ristöasioita käydään läpi myös yritysasiakkaiden
kanssa. Yrityskumppaneilta vaaditaan niiden koon
mukaan joko ympäristösertifikaatti tai selvitys siitä,
miten ympäristöasiat otetaan huomioon rakentami-
sessa ja tontilla toimittaessa.

Metsähallituksen aloitteesta käynnistyneistä kaa-
voitushankkeista olivat käynnissä vuonna 2024
Teeriniemen ranta-asemakaava Vaalassa, Kanga-
salan Rekiälän asemakaavamuutos, Saanajoen ase-
makaava Enontekiöllä, kaksi Kaunispään asema-
kaavan muutosta Inarissa, Taalojärven rinteiden ja
Etelärinteiden asemakaavan muutokset Kittilässä,

Äkäslompolon asemakaavan laajennus ja Ylläsjär-
ven asemakaavan laajennus Kolarissa, Äijäniemen
ja Kukaslompolovaaran asemakaavat Muoniossa ja
Iso-Syötteen asemakaavan muutos Pudasjärvellä.
Vastaavista yleiskaavoista olivat työn alla Saarijärven
pienvesistöjen rantaosayleiskaavan muutos, Evon
retkeilyalueen yleiskaava Hämeenlinnassa, Rukan
ydinalueen muutos Kuusamossa ja Syötteen yleis-
kaava Pudasjärvellä sekä taulukossa 21 luetellut tuu-
livoimaosayleiskaavat. Lisäksi Salossa oli käynnissä
Tullinmetsän osayleiskaavan laatiminen, joka poh-
jautuu Metsähallituksen teettämään yleissuunnitel-
maan.

Vuonna 2024 käynnissä olleissa kaavoituksissa Kil-
pisjärven Saanajoella tontit on rajattu niin, että ne
eivät ulotu Kilpisjärven rantaan saakka, ja kaavaa on
tehty erityisellä huolella paikan ainutlaatuisuuden
vuoksi. Ylläsjärvellä puolestaan on kiinnitetty huo-
mioita sulamisvesiin ja siihen, että ne eivät aiheuta
ongelmia myöhemmin rakennetulle alueelle.
Alueella on tehty yleissuunnitelma, jota tarkenne-
taan. Tavoitteena on, että vesiä ei johdeta putkena
nopeasti pois, vaan johtaminen olisi luonnonmu-
kaisempaa ja humus jäisi alueelle. Syötteen asema-
kaavamuutosalue sijaitsee kansallispuiston vieressä
ja siksi alueella on tehty tavanomaista enemmän
luontoselvityksiä ja selvitetty mm. liito-oravien liik-
kumista alueella. Näin on saatu aikaan nykyistä ase-
makaavaa parempi ehdotus, jossa rakentaminen
sijoittuu pienemmälle alueelle.

Lähes kaikissa tuulivoimahankkeissa tehdään lisäksi
ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Vuonna 2024
arviointi oli käynnissä kaikissa muissa taulukon 21

hankkeissa paitsi Kajaanin Harsunlehdossa, jossa
sitä ei Kainuun ELY-keskuksen päätöksen perus-
teella tarvita. Harsunlehto on osa laajempaa tuuli-
voima-aluekokonaisuutta, jonka vaikutuksia on tut-
kittu jo aiemmin.

Kaavoitusta ja ympäristövaikutusten arviointia ohja-
taan lainsäädännöllä, jota myös Metsähallitus nou-
dattaa.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 21. Metsähallituksen tuulivoimahankkeiden kaavoituksen vaiheet vuoden 2024 lopussa

Kunta	Tuulivoimahanke	Kaavoituksen vaihe
Kivijärvi	Syväjärvenneva	OAS
Sievi	Vääräjoki	OAS
Kajaani	Harsunlehto	OAS
Kajaani	Sivakkalehto	OAS
Kajaani	Kivikangas	OAS
Puolanka	Hirvivaara-Murtiovaara	OAS
Puolanka	Koirakangas	OAS
Pyhäntä	Konnunsuo	OAS
Simo	Lyypäkki	OAS
Pyhäjärvi	Moskuankangas	Kaavaluonnos
Karstula	Tukkimäki	Kaavaluonnos
Keuruu	Lehmikorpi	Kaavaluonnos
Korsnäs	Korsnäs	OAS

Tuulivoimahankkeissa pyritään kehittämään monimuotoisuuden huomiointia. Yhdessä Sitowisen kanssa on käynnistetty pilotti, jonka tavoitteena on tunnistaa ja arvioida soveltuvat keinot luonnon monimuotoisuuden tukemiseksi Lyypäkin tuulivoima-alueella. Pilotissa luodaan toimenpidekortteja erilaisten elinympäristöjen monimuotoisuuden ja/tai lajien tukemiseksi. Toimenpiteiden toteutustapa täsmentyy myöhemmin.

Metsähallitus velvoittaa jatkossa myös tuulivoimaa suunnittelevia yhtiöitä monimuotoisuustoimiin. Vuonna 2024 sopimukseen, joilla yhtiöt varaavat valtion alueita tuulivoiman hankekehitykseen, lisättiin velvoite tuottaa suunnitelma luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi tuulivoima-alueilla. Suunnitelman tulee sisältää kuvaus

siitä, miten yhtiö lieventää aktiivisilla toimenpiteillä hankkeesta aiheutuvaa luontohaittaa. Suunnitelman esittäminen on myös edellytys käyttöoikeussopimusneuvotteluun ryhtymiselle. Sopimukset sisältävät myös ennallistamisvelvoitteen.

Lisäksi valmistellaan tuulivoiman rakentamishjettä, joka tulee täydentämään Metsätalouden ympäristöopasta uusiutuvan energian rakentamisessa valtion mailla. Ohjeessa kiinnitetään huomiota muun muassa rakentamislevyksiin sekä rakentamistoimenpiteisiin, joilla ohjataan luontokadon minimoimiseen rakentamisen yhteydessä.

Kala- ja riistavarojen kestävä käyttö

Kalastus- ja metsästysjärjestelyillä sekä niiden valvonnalla turvataan kala- ja riistavarojen kestä-

vää käyttöä valtion alueilla. Näihin liittyvät toimet on kuvattu maa- ja metsätalousministeriön kanssa yhdessä laaditussa tulossopimuksessa. Metsähallituksen tulee suunnitella kalastus ja metsästys kestävästi, kehittää erävalvonnan toimintaedellytyksiä ja viranomaisten yhteistyöverkoston toimintaa ja lisätä erävalvonnan vaikuttavuutta sekä edistää riista- ja kalaelinympäristöjen ja lajien hoitoa.

Kestävän kalastuksen ja metsästyksen suunnittelu sisältää metsästyksen ja kalastuksen kiintiöpäätösten mukaisen jatkuvan lupasuunnittelun, lupamyynnin ja saalispalautteiden keräämisen valtion alueilla. Tärkeimmät sidosryhmät toiminnassa ovat Luonnonvarakeskus ja muut tutkimusorganisaatiot, Suomen riistakeskus, ELY-keskukset sekä kalatalousalueet. Metsästyksen ja kalastuksen suunnittelu vaatii jatkuvaa kehittämistä ja adaptiivisuutta riista- ja kalakantojen luontaisen vaihtelun mukaisesti. Riista- ja kalakantojen seuranta toteutetaan mm. Luonnonvarakeskuksen riistakolmiolaskennoilla ja lajiseurannoilla. Metsähallituksen kalastuksen ja metsästyksen kehittämissuunnitelmat valmistuivat vuoden 2024 aikana ja toimeenpano huomioitiin vuoden 2025 toiminnansuunnittelussa. Vuonna 2024 auditointiin metsästyksen lupamenettelyt Lapissa. Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemiin liittyviä poikkeamia ei havaittu.

Kalastajat pääsivät seuraamaan virtavesien lämpötiloja Metsähallituksen verkkosivuilla olevien reaaliaikaisen kohdesivujen kautta ja kohdistamaan tarvittaessa kalastuksensa paremmin lämpimiä vesiä sietäviin kalalajeihin virtavesikutuisten lajien sijaan. Tällä vähennetään kalastuksesta lohikaloille aiheu-

tuva stressiä ja parannetaan kalastuksen vastuullisuutta. Tarvittaessa kalastuslupien myynti voidaan myös keskeyttää lämpimien vesien vuoksi. Vuonna 2024 myynti keskeytettiin viidellä koskikohteella määräajaksi.

Metsähallituksen erävalvonta kattaa metsästyksen ja kalastuksen valvonnan suunnittelun ja käytännön toimet valtion hallinnoimilla vesi- ja maa-alueilla. Erävalvonta painottuu Pohjois- ja Itä-Suomeen. Tärkeimmät sidosryhmät ovat poliisi, rajavartiolaitos, tulli sekä riista- ja kalataloushallinnon valvonnan vapaaehtoistoimijat. Toiminta on jatkuvaa, vaikka valvonnan kysyntä on suurinta kalastus- ja metsästyksesongilla. Tällöin on palkattu lisäksi kausivalvojia. Erävalvonnan vaikuttavuutta seurataan vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle toimitettavalla erävalvonnan toimintakertomuksella. Vuonna 2024 erävalvontalain ja metsästyslain uudistamista koskeva valmistelutyö saatiin päätökseen, ja uudet lait tulivat voimaan 1.1.2025. Viranomaisyhteistyötä lisättiin merkittävästi vuoden 2024 aikana, ja työ poliisin kenttäohjelman ja viranomaisverkon käytön kehittämiseksi käynnistettiin. Erävalvonnasta tehtiin yhteinen viestintäaineisto Suomen, Ruotsin ja Norjan kanssa yhteistyön ja kansalaisten ymmärryksen parantamiseksi.

Riista- ja kalaelinympäristöjen ja lajien hoitoa edistetään pääosin projektien avulla. Projekteissa on hankekohtainen aikataulu. Projektin toteutusvuodet on ilmoitettu sulkeissa. Metsähallituksella on erityisiä metsäpeurakannan hoito- ja suojelutehtäviä, jotka on määritetty kansallisessa metsäpeurakannan hoitosuunnitelmassa.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Vuoden 2024 aikana Eräpalvelut oli yllä mainittujen hankkeiden lisäksi mukana seuraavissa riista- ja kalaelinympäristöjä ja lajien hoitoa edistävissä projekteissa joko koordinaattorina tai kumppanina:

- Turvesuot kosteikoksi (2024–2027): Hanke käynnistettiin kilpailuttamalla viiden kohteen suunnittelutyöt. Hankkeelle perustettiin omat verkkosivut ja kohteille suunniteltiin maastokyltit.
- Iijoen alueen virtavesien kunnostus (2023–2025): koottiin tietoa Iijoen vesistöalueen joki- ja purokohteista niiden priorisointia ja arvottamista varten. Työ sisälsi paikkatietoanalyysin valuma-alueiden tilasta sekä kalastotiedon keruuta. Kohteet pisteytettiin meri- ja järvivaelteisten sekä paikallisten kantojen kannalta. Projektilla haettiin jatkoaikaa vuodelle 2025.
- Metsäpeuran perimän turvaaminen (2023–2025): Metsäpeura-aidan vuositarkistus tehtiin kevättalvella. Suoritettiin tarpeelliset maastotyöt ja tehtiin yhteistyötä Luonnonvarakeskuksen kanssa metsäpeurakannan seurannassa.
- Metsäpeura-LIFE siirtymätoimet (2024–2025): Metsähallitus jätti EU-komissiolle rahoitushakemuksen ns. MetsäpeuraLIFE2-hankkeesta ja valmisteli hankesuunnitelman metsäpeura-aidan rakentamisesta Pohjois-Pohjanmaalle.
- NbS-Mätäsoja Stream and Watershed Restoration (2022–2024): Hankkeessa on ennallistettu soita ja rakennettu turvepatoja sekä tehty ennallistettujen lähdekohteiden ja -purojen jälkitarkastuksia ja jatkosuunnitelmia.

- Pro Saimaannieriä (2022–2026): Saimaannieriän rauhoitusalueet perustettiin Yö- ja Ruokovedelle. Edistettiin saimaannieriän DNA-tutkimusta ja aloitettiin monivuotinen saimaannieriän seurantatutkimus. Emokalapyynti Yö-, Tammo- ja Ruokovedellä toteutettiin onnistuneesti.
- HELMI vieraspetopyynti (2021–2028): Projektia jatkettiin Metsähallituksen hoidossa olevilla 24 pyyntikohteella, joilla toimi 136 pyytäjää. Kaikkiaan saaliiksi saatiin yhteensä 339 minkkiä ja 717 supikoiraa. Hanke sai uuden rahoituspäätöksen vuosille 2025–2028.
- Kuhmon Vieksin reitin kalataloudellinen kunnostus (2023–2024): Kaikki suunnitellut kunnostustyöt toteutettiin ja projekti saatiin päätökseen.
- Pohjoismainen supikoirahanke (2024): Osallistuttiin hankkeeseen tukemalla Suomen riistakeskuksen hanketta 20 000 eurolla. Riistakeskuksen raportti vuoden 2024 toiminnasta valmistunee alkuvuodesta.
- Vaalan Aittojoen valuma-alueen kunnostusselvitys (2024–2025): Eteni suunnitellusti. Selvitys valmistuu keväällä 2025.
- Triwa LIFE (2023–2030): Eräpalvelut ennallistoi soita 183 hehtaaria ja poisti 34 kpl vaellusesteitä vesistöistä.
- Boreal wolf LIFE (2019–2024): Itä-Suomen poliisin ja Eräpalvelujen erätarkastajan yhteispartion viisivuotinen toiminta päättyi vuoden 2024 lopussa. Toimittajille järjestettiin mediapäivät. Valvontatyökalukoulutuksia järjestettiin poliiseille ja erätarkastajille. Päätettiin erävalvonnan tilaselvityksen käynnistämisestä.

Mittarit ja tavoitteet

HELMI-elinympäristöohjelman tavoitteet

Helmi-elinympäristöohjelman laatimisessa on käytetty pohjana EU:n biodiversiteettistrategiaa, kansallista biodiversiteettistrategiaa ja toimintaohjelmaa, kansallista metsästrategiaa, maaseutuohjelmaa ja vesienhoitosuunnitelmia sekä muun muassa kansallisia luontotyyppien ja lajien uhanalaisarvioita. Helmi-elinympäristöhankkeessa Metsätalous Oy:lle asetetut tavoitteet perustuvat vuonna 2019 julkaistuun luonnonhoidon tarveselvitykseen. Sen laadinnassa hyödynnettiin sekä paikkatietoaineistoja, kirjallisuutta että asiantuntija-arvioita. Näin saatiin käsitys aktiivisen luonnonhoitotyön tarpeista ja toimenpiteiden priorisoinnista elinympäristöittäin. Luontopalvelujen toteuttama osuus Helmi-ohjelmassa on määritelty ympäristöministeriön ja Luontopalvelujen asiantuntijoiden välisissä neuvotteluissa.

Tavoitteille ei ole määritetty ekologista kynnyksarvoa, mutta niiden määrittämisessä on huomioitu muun muassa seuraavia asioita. Metsien monimuotoisuuden lisääminen ja häiriöiden sietokyvyn kasvattaminen aktiivisen luonnonhoidon ja ennallistamisen avulla hyödyttää muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Lehtojen ja paahdeympäristöjen luonnonhoito sekä soiden ennallistaminen parantavat kyseisten luontotyyppien tilaa ja niistä riippuvaisten lajien elinolosuhteita. Metsien poltot lisäävät hetkellisesti päästöjä ilmakehään ja muuttavat maanpeitettä. Ne voivat myös aiheuttaa ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Polttojen

seurauksena lajistoa tuhoutuu, mutta samalla tarjoutuu elinmahdollisuuksia vaativalle palolajistolle ja luontaiselle metsän uudistumiselle. Vaellusesteiden poistot ja virtavesien kunnostukset palauttavat muuttuneita vesistöjä lähemmäksi luonnontilaa ja mahdollistavat vesieliöiden sekä kalojen liikkumisen. Kalojen elinolosuhteiden parantuminen luo mahdollisuuksia virkistyskalastuksen kehittämiseen. Soiden ennallistaminen vapauttaa alkuvaiheessa päästöjä ilmakehään, mutta myöhemmin ennallistetut suot toimivat hiilensitojina. Suot myös pidättävät ja suodattavat vettä sekä ravinteita. Soiden ennallistamisella on pitkällä aikavälillä positiivinen vaikutus virkistyskäyttömahdollisuuksiin (retkeily, marjastus, metsästy).

Vuodelle 2024 monikäyttömetsiin asetetut Helmi-elinympäristöohjelman mukaiset tavoitteet ja niiden toteumat on esitetty taulukossa 22. Taulukossa ovat myös edellisvuosien vastaavat lukemat, kokonaistavoite sekä kokonaistavoitteesta tähän mennessä saavutettu osuus.

Vuodelle 2024 suojelualueille asetetut Helmi-elinympäristöohjelman mukaiset tavoitteet ja niiden toteumat on esitetty taulukossa 23. Taulukossa ovat myös edellisvuosien vastaavat lukemat, kokonaistavoite sekä kokonaistavoitteesta tähän mennessä saavutettu osuus.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 22. Helmi-elin ympäristöohjelmassa tehdyt ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet monikäyttömetsissä

Helmi-elin ympäristö-ohjelman toimet, Metsätalous	Toteuma 2024	Kokonaistavoite 2021–2030	Kokonaistoteuma 2021–2030 (vuonna 2024)	Kokonais-tavoitteesta saavutettu 2024 (%)
Lehtojen luonnonhoito, ha	8	650	37	6
Paahdeympäristöjen luonnonhoito, ha	28	290	74	26
Tulen käytön lisääminen palojatkumoalueilla, ha	482	4 400	1 767	40
Vaellusesteiden poistaminen, kpl	118	970	387	40
Soiden ennallistaminen, ha	1 835	9 300	8 001	86
Pien- ja virtavesien kunnostus, km	22,3	424	22,3	5

Taulukko 23. Helmi-elin ympäristöohjelmassa tehdyt ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet suojelualueilla

HELMI-elin ympäristöohjelman toimet, Luontopalvelut	Toteuma 2024	Kokonaistavoite 2021– 2030	Kokonaistoteuma 2021–2030 (tilanne 2024)	Kokonaistavoitteesta saavutettu 2024 (%)
Soiden ennallistaminen, ha	1 147	30 000	11 762	39,2
Vesien palautus suojeluosille, kpl	11	400	75	18,8
Metsäiset luontotyypit, kpl	65	850	402	47,3
Metsäiset luontotyypit, poltot (ei sisällä kaskia), ha	53	1 500	155	10,3
Perinnebiotooppien peruskunnostus, ha	105	4 000	1 239	31,0
Purot, km	18,9	160	149	92,9
Lähteet ja lähteiköt, kpl	15	280	101	36,1
Lintuvedet (valmiit kohteet), kpl	2	41	23	56,1
Avoimet rantaluontotyypit, kpl	16	122	54	44,3
Fladat ja kluuvit, kpl	0 *	30	7	23,3

*3 näkinpartaistutusta, mutta niitä ei luettu kokonaan ennallistetuiksi fladoiksi

Luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden kehitys

Monikäyttömetsien alue-ekologisen suunnittelun ratkaisuilla, joihin kuuluvat metsänkäsittelyjen ulkopuolella olevat luontokohteet ja rajoitetun metsätalouden kohteet, tuetaan monimuotoisuuden säilymistä ja paranemista suojelualueilla ja monikäyttömetsissä sekä kehitetään suojelualueita lähiympäristöineen ekologisesti paremmin toimiviksi kokonaisuuksiksi. Suunnittelulla lisätään myös monimuotoisuusytimien kytkeytyvyyttä ja lajiston selviytymismahdollisuuksia monikäyttömetsissä. Luonto- ja muita erityiskohteita keskitetään erityisesti uhanalaisen lajiston kannalta tärkeimmille alueille. Virkistyskäyttö- ja maisemakohteet toimivat ekologisen verkoston tukena. Luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden vahvistuminen monikäyttömetsissä on keskeinen yhteiskunnallisten veloitteiden toteuttamisella saavutettava hyöty. Metsähallitus käyttää näihin rakennepiirteisiin liittyviä seurantamittareita toiminnan vaikuttavuuden arvioimiseen:

- Lahopuun kokonaismäärä valtion mailla milj. m³
- Lahopuun määrä valtion metsämailla m³/ha
- Järeän haavan määrä valtion metsämailla m³/ha
- Ekologisen verkoston kytkeytyneisyys, %

Tavoitteita on asetettu **lahopuun määrälle**, muita rakennepiirteitä pääasiassa seurataan.

Monikäyttömetsien pitkän aikavälin **lahopuutavoite** on 10 m³ hehtaarilla. Lahopuutavoite perustuu ajankohtaiseen tutkimustietoon uhanalaisten lahopuulajien vaatimuksista, ja se noudattaa Kansallisen metsästrategian 2035 kirjauksia. Tavoite koskee

kaikkia valtion hallinnassa olevia monikäyttömetsiä. Lahopuumäärän kasvattamisella pyritään varmistamaan lahopuusta riippuvaisen lajiston säilyminen monikäyttömetsissä. Tavoitteen toteutumista seurataan viiden vuoden välein toistuvalla Valtakunnan metsien inventoinnilla (VMI). Viimeisimmän inventointitiedon mukaan kuolleen puun määrä valtion monikäyttömetsien metsämaalla on 7,9 m³ hehtaarilla (VMI 13, 2019–2023).

Valtakunnan metsien inventoinnin mukaan kaikilla valtion metsämailla on lahopuuta keskimäärin 13,5 m³/ha (VMI 2019–2023). Monikäyttömetsien rajoitetun käytön kohteiden lahopuumäärät ovat tavanomaisia monikäyttömetsiä selvästi korkeammat, mikä kuvaa yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden panostuksella saavutettavia hyötyjä. Kaikilla valtion metsä- ja kitumailla lahopuuta on yhteensä noin 78 miljoonaa kuutiometriä, ja sen määrä on kasvussa. Taulukossa 24 on esitetty lahopuun määrät kuutiota hehtaarilla valtion mailla monikäyttömetsissä, niiden monimuotoisuuskohteilla ja suojelualueilla. Vertailutietona ovat muut metsänomistajat.

Haapa on tärkeä avainlaji, jota voi luonnehtia monimuotoisuuden kannalta metsiemme tärkeimmäksi puulajiksi. Järeällä haavalla tarkoitetaan haapoja, joiden rungon läpimitta yli 30 cm. Järeää haapaa on valtion mailla valtakunnan metsien inventoinnin mukaan noin 0,50 m³ hehtaaria kohden. Monikäyttömetsien rajoitetun käytön kohteissa ja suojelualueilla järeää haapaa on enemmän kuin tavanomaisissa monikäyttömetsissä. Tavanomaisissa monikäyttömetsissä haapaa on muita metsänomistajia vähemmän osaksi siksi, että valtion maat sijait-

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 24. Lahopuun määrät valtion mailla eri alueilla, m³/ha (vertailuna muut metsänomistajat)

Valtion metsien investointi (VMI)	Muut metsänomistajat	Tavanomaiset monikäyttömetsät	Monikäyttömetsien rajoitetun käytön kohteet	Suojelualueet	Valtion metsämaat keskimäärin
VMI 2009–2013	3,3	7,3	12,3	24,2	12,2
VMI 2013–2017	3,6	6,7	10,9	25	12,1
VMI 2015–2019	3,7	6,8	11,6	25,5	12
VMI 2017–2021	4	6,8	13	27	12,3
VMI 2018–2022	4,3	7,1	14,2	27,4	12,9
VMI 2019–2023	4,4	7,2	14,0	28,9	13,5

Taulukko 25. Järeän haavan määrät valtion mailla m³/ha (vertailuna muut metsänomistajat)

Valtion metsien investointi (VMI)	Muut metsänomistajat	Tavanomaiset monikäyttömetsät	Monikäyttömetsien rajoitetun käytön kohteet	Suojelualueet	Valtion metsämaat keskimäärin
VMI 2009–2013	0,82	0,09	0,42	0,89	0,34
VMI 2013–2017	0,93	0,12	0,49	1,16	0,42
VMI 2015–2019	0,97	0,2	0,45	1,23	0,45
VMI 2017–2021	1	0,24	0,29	1,33	0,51
VMI 2018–2022	1,1	0,23	0,35	1,26	0,5
VMI 2019–2023	1,14	0,2	0,23	1,21	0,49

sevat keskimääräistä karummilla alueilla. Lisäksi järeää haapaa sisältävät ja näin monimuotoisuuden kannalta parhaimmat kohteet, on myös valikoitu monikäyttömetsien luontokohteiksi ja suojelualueiksi. Taulukossa 25 on esitetty järeän

haavan määrät kuutiota hehtaaria kohden valtion mailla monikäyttömetsissä, niiden rajoitetun käytön kohteella ja suojelualueilla. Vertailutietona muut metsänomistajat.

Ekologisen verkoston kytkeytyneisyyttä arvioidaan luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä. Ekologisen verkoston hyvä kytkeytyvyys turvaa lajiston säilymisen ja liikkumisen edellytyksiä. Kytkeytyneisyys kuvaa alueen saavutettavuutta lajin näkökulmasta. Mitä lähempänä lajille sopiva elinympäristölaikku sijaitsee, sitä todennäköisempää on lajin onnistunut leviäminen uudelle alueelle.

Monikäyttömetsien monimuotoisuuskohteet lisäävät valtion maiden ekologisen verkoston kytkeytyneisyyttä ja vaikuttavuutta sekä ekologiseen verkostoon kuuluvan metsämaan pinta-alaa. Käytettäessä 5 000 metrin etäisyyttä, kytkeytyneisyys oli Lapissa 30 %, Kainuussa, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla 34 %, Etelä-Suomessa 25 % ja saamelaiden kotiseutualueella 12 %. Kytkeytyneisyys tarkoittaa sitä, että ekologisen verkoston kohteet leikkaavat toisiaan kyseisellä etäisyydellä. Suojelualueiden kytkeytymistä toisiinsa monikäyttömetsien luontokohteiden avulla voi yleisesti ottaen pitää lajien leviämismahdollisuuksien kannalta hyvinä.

Lahopuun ja järeän haavan määrää valtion mailla seurataan Luonnonvarakeskuksen valtakunnan metsien inventointitietoihin (VMI) perustuen ja mittarit lasketaan Luonnonvarakeskuksessa VMI-aineistoista. Lahopuun hehtaarikohtaisen tilavuuden keskirhe kaikille valtion metsämaille on 0,61 m³/ha. Vuoden 2023 laskentaan verrattuna järeän haavan määrä sekä monikäyttömetsissä että suojelualueilla on hieman laskenut, mutta tulos voi myös johtua laskentaan liittyvästä keskirheestä (0,03 kaikille valtion metsämaille). VMI on tilastolliseen otantaan pohjautuva inventointi. Jokaiselta

eri puolilla Suomea sijaitsevalta koealalta mitataan yli sata erilaista tunnusta, joiden pohjalta tuotetaan vuosittain uudet metsävaratiedot. Metsävaratiedot tuotetaan koko Suomen tasolla ja alueittain. [Lisätietoja valtakunnan metsien inventoinnista Luonnonvarakeskuksen nettisivuilta.](#)

Ekologisen verkoston kytkeytyneisyyttä tutkitaan paikkatietoanalyysillä alueittain luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä. 5 000 metrin kytkeytyneisyys tarkoittaa sitä, että jos ekologisen verkoston kohteet laajennettuna 5 000 metrin etäisyydellä leikkaavat toisiaan, kyseisten kohteiden tulkitaan kytkeytyvän toisiinsa.

Muut monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteet metsätaloudessa

Metsäluonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemien tilaa parantaville toimille on asetettu joko vuosittaiset ja/tai pitkän aikavälin tavoitteet, joilla pyritään lieventämään aiheutettuja haittoja ja palauttamaan luontoarvoja. Tavoitteiden asettelussa on käytetty pohjana kansanvälistä biodiversiteettikehystä, vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian asiaankuuluvia osia sekä muita biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä kansallisia toimintapolitiikkoja ja lainsäädäntöä sekä tieteellistä näyttöä. Ekologisia kynnysarvoja tai vaikutusten yritys kohtaisten osuuksien määrittelyä ei ole huomioitu, eikä biologista monimuotoisuutta koskevia hyvityksiä ole käytetty.

Asetetut tavoitteet ja seurantamittarit koskevat kaikkia valtion hallinnoimia monikäyttömetsiä.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 26. Muut monimuotoisuuden turvaamisen toimet metsätaloudessa ja toteuma 2024

Toimi	Mahdollinen tavoite	Toteuma 2024
Peitteisen metsänkäsittelyn osuus monikäyttömetsissä, %	Ei tavoitearvoa	Osuus uudistusluonteisten hakkuiden toteutusosalasta oli 33 %
Vesiensuojelukoulutussuoritusten määrä, kpl	Kaikkien Metsätalous Oy:n tiimien ja urakoitsijoiden osallistuminen vesiensuojelukoulutuksiin	Koulutussuorituksia kirjattiin toimihenkilöille yhteensä noin 1 500 ja urakoitsijoille 6 800
Lehtipuun osuus monikäyttömetsissä, %	Ei tavoitearvoa	Keskimäärin lehtipuun osuus monikäyttömetsissä on tällä hetkellä 15 %
Suojatiheikköjen määrä, kpl/ha	3 kpl/ha	Auditointien ja ympäristö- ja laatuseurantojen mukaan tavoitteen mukaisesti
Uudistushakkuualalle jätettyjen säästöpuiden määrä, kpl/ha	10 kpl/ha	Auditointien ja ympäristö- ja laatuseurantojen mukaan tavoitteen mukaisesti
Kasvatushakkuualalle jätettyjen säästöpuuryhmien määrä, kpl/ha	Hehtaaria kohti vähintään yksi 1–5 aarin säästöpuuryhmä	Auditointien ja ympäristö- ja laatuseurantojen mukaan tavoitteen mukaisesti

siä ja niissä toteutettavia toimintoja, kuten metsä- ja luonnonhoidon suunnittelua, metsänhoitoa, puunkorjuuta ja luonnonhoitoa. Metsätalous Oy seuraa tavoitteiden toteutumista kvartaaleittain, vuosittain ja Helmi-elinympäristöohjelman (2021–2030) sekä hankkeiden osalta myös niiden kes- ton ajalta. Tämän lisäksi tavoitteiden toteutumista seurataan ulkoisilla auditoinneilla sekä ympäristö- ja laatuseurannoilla.

Peitteellistä metsänkäsittelyä sovelletaan kai- kissa kohteissa, joihin se soveltuu sekä ekologi- sesti että metsänhoidollisesti tai sen käytölle on muusta maankäytöstä johtuva peruste. Peitteel- lisen metsänkäsittelyn toteutumista seurataan kvartaaleittain, mutta sille ei ole asetettu erityistä

tavoitearvoa. Vuonna 2024 peitteisten metsänkäsit- telymenetelmien osuus uudistusluonteisten hak- kuiden toteutusosalasta oli 33 %.

Vesiensuojelun kehittämiseksi on asetettu tavoit- teeksi, että kaikki Metsätalous Oy:n tiimit ja urakoit- sijat osallistuvat vesiensuojelukoulutuksiin vuosina 2023–2024. Vuosina 2022–2024 koulutussuorituksia kirjattiin toimihenkilöille yhteensä noin 1 500 ja urakoitsijoille 6 800. Edellä kuvatut vesiensuoje- luun liittyvät tavoitteet vaikuttavat välillisesti vesien tilaan. Koulutukset ja opas antavat työkaluja vesie- linympäristöjen huomiointiin metsätalouden toi- menpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa, jol- loin toimenpiteistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Vesistöjen hyvä tila varmistaa ekosys-

teemipalveluiden tuotannon ja vesiekosysteemien säilymisen. Vesiensuojelutavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain sisäisten ja ulkoisten audi- tointien sekä ympäristö- ja laatuseurantojen avulla. Vuonna 2024 tehdyssä, PEFC-sertifikaattia koske- neessa ulkoisessa auditoinnissa ei havaittu poikkeaa- mia.

Sekapuustoisten metsiköiden määrälle ei ole ase- tettu tavoitearvoa. Monimuotoisuuden ja met- sän elinvoimaisuuden vuoksi tavoitellaan kuitenkin 10–30 %:n lehtipuusuutta kasvupaikan mukaan. Keskimäärin lehtipuun osuus monikäyttömetsistä on tällä hetkellä 15 %. Metsähallituksen metsänhoi- to-ohjeen mukaisesti kuusen ja männyn sekaviljelyä voidaan käyttää erityisesti tuhoriskialueilla soveltu- villa paikoilla. Vuonna 2024 sekaviljelylle asetettiin suunnittelutavoitteeksi 200–300 ha jokaisen met- sätiimin alueelle (yhteensä 3 000–4 500 ha). Seka- viljelyä toteutettiin yhteensä 1 300 hehtaarilla.

Suojatiheikköjä pyritään jättämään Metsätalous Oy:n ympäristöoppaan linjauksen mukaisesti kai- kiin monikäyttömetsiin keskimäärin kolme kappa- letta hehtaarille. Kooltaan tiheiköt ovat pääsääntöi- sesti 10–100 m², mutta soveltuviissa kohteissa jopa 100–500 m². Peitteisyyttä lisäävien suojatiheikkö- jen on todettu parantavan merkittävästi metsäka- nalintujen viihtymistä ja pesien säilymistä. Ne myös pidättävät ravinteita.

Säästöpuutavoite uudistushakkuualalla on kym- menen kappaletta hehtaarilla. Jätettävälle puille on määritetty vähimmäisläpimitat. Kasvatushak- kuvaiheessa metsiköstä valitaan sopivimmat tule-

vat säästöpuuryhmät, jollei niitä ole jätetty taimi- konharvennuksessa. Tällöin jätetään hehtaaria kohti vähintään yksi 1–5 aarin säästöpuuryhmä, jossa pui- den ei tarvitse täyttää säästöpuiden läpimittarajoja. Säästöpuuryhmät tuottavat lahopuuta ja luovat eli- östölle vaihtelevia elinympäristöjä.

Säästöpuu-, suojatiheikkö- ja sekapuustoisuusta- voitteiden toteutumista seurataan vuosittain sisäis- ten ja ulkoisten auditointien sekä ympäristö- ja laatuseurantojen avulla. Vuonna 2024 tehdyssä, PEFC-sertifikaattia koskeneessa ulkoisessa audi- toinnissa ei havaittu näiden tavoitteiden osalta poikkeamia.

Luontopalvelujen tavoitteet

Luontopalveluilla on kaksi biologiseen monimuo- toisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvää tavoitetta: lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee ajan- tasaisen tiedon mukaan priorisoiduilla toimenpi- teillä sekä Natura 2000- ja luonnonsuojelualuever- koston luontoarvojen tila paranee.

Tavoitteiden toteutumista seurataan viidellä mittai- rilla, jotka on listattu taulukkoon 27.

Kestävä kalastus ja metsästys

Valtion alueiden kalastus- ja metsästysjärjestely- jen sekä erävalvonnan tavoitteena on, että metsäs- tys ja kalastus on kestävä, eettistä ja vastuullista. Erävalvonta valvoo kalastuksen ja metsästyksen luvallisuutta ja laillisuutta sekä lupaehto- jen noudattamista lainsäädännöstä tulevien toimintape- riaatteiden mukaisesti. Metsähallituksen kiintiö- päätöksillä määritellään kiintiöt metsästykselle ja

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Taulukko 27. Luontopalvelujen monimuotoisuustavoitteiden mittarit ja 2024 toteumat

Mittari	Tavoite	Toteuma
Helmi-ohjelmaan sisältyvä ennallistaminen ja luonnonhoito, % kokonaistavoitteesta (2030) saavutettu vuoden 2024 loppuun mennessä	34	37
Perinnebiotooppien jatkuva hoito, ha	6 300	6 699
Natura-alueiden (yhteensä 1 121 kpl) tila-arviointien (NATA) päivitykset, kpl	50	41
Luontotyyppi- ja lajitiedon laatu, osuus tiedosta ajantasaista, %	79	63,7
Suotuisassa tilassa olevien luontoarvojen osuus, %	66,9	66,6

kalastukselle. Tavoitetasona on kiintiöpäätöstä tarkentavan vuosisuunnittelun mukaiset lupamäärät. Metsästyksen kiintiöpäätöksien mukaisen kanalintujen lupamäärän vuotuinen mitoitus tulee olla suhteutettuna kanalintujen kannanvaihteluihin ja arvioituun yksikkösaaliiseen. Lupamäärän mitoituksessa käytetään Riistatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmää. Suunnittelu perustuu Luonnonvarakeskuksen tuottamaan seurantatietoon kanalintukantojen vaihtelusta sekä metsästyksen saalispalautteeseen, jota on tutkittu opinnäytetöissä. Kalastuslupien määrä mitoitetaan suhteessa kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien linjauksiin. Kalastuksen suunnittelussa hyödynnetään myös tutkimusorganisaatioiden ja ELY-keskusten tuottamaa tietoa kalakantojen tilasta ja kalastuksen sekä saaliin määrästä.

Tulossopimuksessa määritetyn tavoitteen "metsästyks ja kalastus on kestävä, eettistä ja vastuullista" onnistumista arvioidaan maa- ja met-

sätalousministeriön kanssa yhdessä laaditun tulossopimuksen mittarien avulla. Lisäksi tulossopimuksessa esitetään toiminnallisia tavoitteita, joiden toteutumista seurataan vuosittaisella toimintakertomuksella. Erävalvonnan vaikuttavuutta seurataan myös vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle toimitettavalla erävalvonnan toimintakertomuksella.

Maa- ja metsätalousministeriön kanssa laaditussa tulossopimuksessa on esitetty vuonna 2024 mittarit sekä niiden tavoite- ja toteuma-arvot. Mittarit on lisätty taulukkoon 28.

Hanketavoitteet

Hankkeilla on omat tavoitteet ja mittarit. Hankkeiden tavoitteet on määritetty yhteistyössä hankkumppaneiden kanssa, ja ne perustuvat parhaaseen olemassa olevaan asiantuntijatietoon. Ne myös noudattavat kansallisten, EU:n ja kansainvälisten toimintapolitiikkojen linjauksia. LIFE-ohjelma on EU:n ainoa yksinomaan ympäristölle, luonnon-

Taulukko 28. Eräpalveluiden vuoden 2024 mittarit sekä tavoite ja toteuma

Mittari	Tavoite	Toteuma
Metsästyksen ja kalastuksen valvonnassa suoritettavat tarkastukset, joissa ei todettu rikettä, %	90	96
Erävalvonnan asiakaskontaktit, kpl	7 000	6 794
Metsästyksen saalispalautteiden osuus lupien määrästä, %	55 %	52 %

suojeluun ja ilmastotoimiin kohdistuva EU-rahoitus, jolla tuetaan vihreän kehityksen ohjelman mukaisia EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteita, monimuotoisuuden osalta esimerkiksi EU:n biodiversiteettistrategiaa toteuttavia hankkeita.

Hanketavoitteet ovat yhteydessä biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviin vaikutuksiin, riippuvuuksiin, riskeihin ja mahdollisuuksiin. Monimuotoisuutta turvaavissa hankkeissa esimerkiksi palautetaan luonnonhoitotöillä ihmistoiminnan muuttamia kohteita lähemmäksi luonnontilaa ja luodaan lajeille uusia elinympäristöjä sekä ekolo-

gisia käytäviä. Tällaisten hankkeiden toimenpiteet parantavat lisäksi kohteena olevien ekosysteemien tilaa ja lisäävät niiden pinta-alaa.

Tavoitteiden edistymistä mitataan raportointikausittain sekä koko hankkeen ajalta. Lähtökohtaisesti hanketavoitteet on saavutettava täysimääräisinä niillä alueilla ja kohteilla, joihin toimenpiteet kohdistuvat. Tavoitteiden toteutumista seurataan kussakin projektin erikseen nimetyssä ohjausryhmässä. Hankkeiden edistymisestä ja tuloksista raportoidaan hankkeiden rahoittajille.

Mittareiden laatimisperiaatteet

Helmi-ohjelma ja rakennepiirteet

Metsätalouden HELMI-mittarit on laadittu Helmi-elinympäristöohjelman toimesta ja määritetty omistajapolitiikassa. Mittareina käytetään hehtaareita maaluontotyypeillä ja kilometrejä sekä kappaleita vesiluontotyypeillä. Mittaritiedot haetaan Silvia-paikkatietojärjestelmästä.

Luontopalvelujen HELMI-mittareihin sisältyvät Helmi-elinympäristöohjelmaa toteuttavien ennallistamisen

ja luonnonhoidon toimenpiteiden toteutukset elinympäristöteemoittain ja toteutuksen tilanne suhteessa vuoden 2030 tavoitteeseen. Mittarin tiedot haetaan tietokantakyselyllä Metsähallituksen Uljas/Sakti-paikkatietojärjestelmästä.

Metsätalouden mittarit

Mittarit perustuvat omistajapolitiikassa, PEFC-sertifikaatissa ja Metsätalous Oy:ssä määritettyihin, raportointityökaluilla seurattaviin suureisiin, jotka ovat biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien säilymisen kannalta kriittisiä tekijöitä.

E4 BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA EKOSYSTEEMIT

Mittareiden taustalla on oletus siitä, että erilaisten elinympäristöjen pinta-alan sekä rakennepiirteiden määrän lisääminen vaikuttaa positiivisesti monikäyttömetsien biodiversiteettiin ja ekosysteemien tilaan. Peitteistä metsänkäsittelyä ja lehtipuun osuutta mitataan prosenttiosuuksina, sillä hakkuiden kokonaispinta-ala vaihtelee vuosittain ja lisäksi prosenttiosuus on suhteessa puuston kokonaistilavuuteen. Oletuksena on, että peitteisyyden ja sekapuustoisuuden myötä metsien monimuotoisuus lisääntyy. Sekapuustoisuuden odotetaan parantavan lisäksi metsien maisemallista arvoa ja tuhojen kestävyyttä. Peitteisen metsänkäsittelyn taas oletetaan vähentävän vesistökuormitusta. Pinta-ala- ja rakennepiirremittaritiedot saadaan Silvia-paikkatietojärjestelmästä.

Koulutusten toteutumista mitataan suorituskertojen määrällä, koska varsinaista vaikuttavuusmittaria ei ole käytössä. Vaikuttavuudesta kertoo kuitenkin auditointi- ja seurantapoikkeamien määrä. Oletuksena on, että osaamisen kasvun myötä biologinen monimuotoisuus huomioidaan työtehtävissä aiempaa paremmin ja poikkeamia ei havaita. Koulutustiedot saadaan Ahjo-järjestelmästä PowerBI-raporttina. Tarkastuksissa ja seurannoissa havaitut poikkeamat saadaan auditointi- sekä ympäristö- ja laatuseurantaraporteista.

Mittareita käytetään kaikissa monikäyttömetsissä ja koulutuksien osalta ne koskevat sekä omia toimihenkilöitä että urakoitsijoita. Olennaista mittareiden käyttökelpoisuudessa ja luotettavuudessa on ajantasainen tieto sekä järjestelmien toimivuus. Nämä resurssi-riippuvaiset tekijät muodostuvat rajoitteiksi, mikäli ne eivät ole kunnossa. Ulkopuolinen taho ei ole validoinut mittarin mittausta.

Eräpalvelujen tulossopimuksen mittarit

Metsästyksessä ja kalastuksessa tehtyjen valvontatarkastusten kokonaismäärä sekä näissä tarkastuksissa **todettujen rikkeiden kokonaismäärä** saadaan erävalvonnan tilastointisovelluksesta. Näiden lukujen avulla voidaan laskea tarkastusten, joissa ei todettu rikettä, kokonaismäärä prosentteina. Mittarista luovutaan vuonna 2025, koska tilastointitarkkuus on muuttunut.

Erävalvonnan asiakaskontaktit saadaan erävalvonnan tilastointisovelluksesta, johon budjettirahoitteista erävalvontaa suorittavat erätarkastajat ovat kirjanneet valvontakontaktit.

Saalispalautteen osuus lyhytaikaisista kanalintuluvista. Luku saadaan riistatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmästä (RISU), jonne myyntijärjestelmästä kirjautuvat myytyjen kanalintulupien määrät sekä myydyistä kanalintuluvista annetut saalispalautteet. Saalispalautteen osuus saadaan prosenttilukuna suoraan raportista.

Luontopalvelujen mittarit

Perinnebiotooppien jatkuva hoito: Jatkuvalle hoidolla tarkoitetaan säännöllisessä laidunnuksessa tai niittohoidossa olevaa alaa. Mittari kertoo vuosittain toteutetun pinta-alan hehtaareina, ja siihen sisältyvät sekä Luontopalvelujen hallinnoimat alueet että sellaiset yksityismaiden suojelualueet (YSA), joiden hoito on Luontopalvelujen vastuulla. Tiedot lasketaan toimenpidekuvioista.

Natura-alueita yhteensä ja tila-arviointien (NATA) päivitykset: Mittari osoittaa niiden Metsähallituksen arviointivastuulla olevien Natura-alueiden lukumäärän, joille on kyseisenä vuonna valmistunut NATA-arvioinnin päivitys.

Luontotiedon laatu -mittarilla kuvataan suojelualueiden luontotiedon kattavuutta ja ajantasaisuutta. Mittari koostuu neljästä osamittarista:

- luontotyyppitiedon (maa-alueet ja sisävedet) kattavuus: Mittarin laskennassa käytetään SAKTI-järjestelmän Biotooppikuviot -aineistoa. Laskennassa huomioidaan Luontopalvelujen hallinnassa olevat alueet (suojelualueet ja suojeluun varatut alueet) sekä yksityiset suojelualueet (YSA) pois lukien merialueet. Inventoiduksi katsotaan biotooppikuviot, joille on tallennettu Inventointiluokkatieto pois lukien inventointiluokka 440 Meri. Luontotyyppitiedon kattavuusprosentti saadaan laskemalla inventoitujen biotooppikuvioiden pinta-alan osuus kaikkien Luontopalvelujen hallinnassa olevien alueiden sekä yksityisten suojelualueiden biotooppikuvioiden pinta-alasta.
- luontotyyppitiedon (maa-alueet ja sisävedet) ajantasaisuus: Mittarin laskennassa käytetään SAKTI-järjestelmän Biotooppikuviot -aineistoa. Laskennassa huomioidaan Luontopalvelujen hallinnassa olevat alueet (suojelualueet ja suojeluun varatut alueet) sekä yksityiset suojelualueet (YSA) pl. merialueet. Inventoiduksi katsotaan biotooppikuviot, joille on tallennettu Inventointiluokka -tieto pl. inventointiluokka 440 Meri. Luontotyyppitiedon ajantasaisuus, % saadaan laskemalla sellaisten inventoitujen biotooppikuvioiden, joilla Arviointiaika -tieto on enintään 20 vuotta vanhempaa kuin nykyhetki, pinta-alan osuus kaikkien Luontopalveluiden hallinnassa olevien alueiden sekä yksityisten suojelualueiden inventoitujen biotooppikuvioiden pinta-alasta.
- lajitiedon ajantasaisuus: Lajitiedon ajantasaisuus tarkoittaa uhanalaisten sekä ns. direktiivilajien

esiintymätietojen ajantasaisuutta. Direktiivilajien lisäksi mukana ovat kaikki uhanalaisuusluokkiin VU, EN, CR ja RE kuuluvat lajit, lukuun ottamatta Metsähallituksen erityisvastuulajeja. Ajantasainen osajoukko on sellainen, jolla on kartoituskerta viimeiseltä 20 vuodelta ja joiden tila on olemassa.

- meriluontotiedon kattavuus: Mittarilla seurataan kartoitustiedon kertymistä vedenalaisista luontotyypeistä ja lajeista merellä sekä riittävän tietotason saavuttamista.

Osa-alueet lasketaan %-osuutena tavoitetilasta. Tavoitteena on, että luontotyyppitiedon kattavuus on 100 %, myös meriluontotiedon pitkän aikavälin tavoite on 100 %:n kattavuus. Ajantasaisuuden osalta tavoitteena on, että luontotyyppi- ja lajitieto on enintään 20 vuotta vanhaa. Luontotiedon laatu -mittarin arvo ilmoitetaan osa-alueiden keskiarvona.

Suotuisassa tilassa olevien luontoarvojen osuus: Mittarissa tarkastellaan Natura-arviointien (NATA) luontoarvoja sellaisissa valmiissa NATA-arvioinneissa, joissa on Metsähallituksen arviointivastuulla olevia Natura-alueita. Suotuisaksi katsotaan luontoarvot, joiden tila on suotuisa paraneva tai suotuisa vakaa. Näiden määrä jaetaan kaikkien luontoarvojen määrällä (niissä NATA-arvioinneissa, joissa on MHn arviointivastuulla olevia Natura-alueita). Mukaan otetaan vain SASS-järjestelmällä kokonaan tehtyt NATA-arviot eli vuonna 2015 ja sen jälkeen hyväksytyt ja valmiiksi merkityt. Vaikka yhdessä NATA-arvioinnissa voi olla useita Natura-alueita, NATA-arvioinnissa on vain yhdet kaikille siihen kuuluville Natura-alueille yhteiset luontoarvot. Samassa NATA-arvioinnissa olevat Natura-alueet ovat käytännössä aina saman tahon arviointivastuulla.

S – Sosiaalinen vastuu

Metsähallituksen sosiaalinen vastuu ulottuu oman henkilöstön lisäksi sopimuskumppaneihin ja arvoketjujen työntekijöihin. Toiminnalla on vaikutuksia myös niihin yhteisöihin ja ihmisiin, jotka hyödyntävät valtion maa- ja vesialueita, sekä muihin tahoihin, jotka ovat jollain tavalla kytköksissä näihin alueisiin.

S1 Oma työvoima

Taulukko 29. Metsähallituksen omaa työvoimaa koskevat olennaiset vaikutukset, keskeiset riskit ja mahdollisuudet

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Työolot: Työllisyysturva ja työaika			
<ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstötutkimuksen mukaan henkilöstö kokee, että normaali työaika ei riitä työtehtävien suorittamiseen. + Työaikajoukot koetaan myönteisinä mm. työn ja perhe-elämän yhdistämisen kannalta. Metsähallitus ei tee nollatuntisopimuksia. Määräaikaisia työntekijöitä on alle työmarkkinakeskiarvon. Määräaikaisuuksien perusteet varmistetaan. 	Työajan riittämättömyys voi johtaa työssä uupumiseen ja pitkiin sairauslomiin. Osaavan henkilöstön saaminen oikea-aikaisesti oikeisiin tehtäviin kriittinen menestystekijä toiminnoille. Henkilöstön osaamispotentiaalia ei täysin hyödynnetä. Matala vaihtuvuus jarruttaa uudistumista.	Sosiaalinen turvallisuus tukee osaamis pääoman pysymistä organisaatiossa.	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstösuunnittelun periaatteet • Henkilöstön kehittämissuunnitelma • Työaikasopimusten noudattaminen • Työajan seuranta
Työolot: Terveys ja turvallisuus			
<ul style="list-style-type: none"> + Turvallinen työ on tuloksien saavuttamisen ja henkilöstön hyvinvoinnin edellytys. Työkykyriskit voidaan ennakoida terveystarkastuksissa ja vaikuttaa niihin. Metsähallituksessa pidetään vuosittain useita työturvallisuus- ja hyvinvointikoulutuksia. 	Puutteet työturvallisuudessa ja työhyvinvointiin liittyvissä toiminnoissa voivat johtaa työpäivien menetyksiin ja hyvinvoinnin laskuun.	Työhyvinvointia lisäämällä mahdollisuus kasvattaa työmotivaatiota ja -kykyä. Mahdollisuus myös hallita ennen aikaisia työkyvyttömyyseläkötymiä ja pitkiä sairauslomia.	<ul style="list-style-type: none"> • Työterveyden toimintasuunnitelma • Työsuojelun toimintasuunnitelma • Työpaikkaselvitykset • Työsuojeluriskien arviointi • EA-valmiuden ylläpito
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka			
<ul style="list-style-type: none"> - Vastuualueiden johtoryhmissä, yhtä vastuualueetta lukuun ottamatta, sukupuolijakauma on heikentynyt tai pysynyt ennallaan vuosien 2018-2022 välillä. + Palkkauksen tasa-arvoisuus työtehtävien ja sukupuolten välillä varmistettu palkkakartoituksella ja uusitulla palkkausjärjestelmällä. Käytössä anonymi rekrytointi, jonka käytölle vuosikohtaiset tavoitteet. Metsähallitus on sitoutunut monimuotoisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja syrjimättömyyteen 	Ohjeistuksista poikkeava eriarvoinen kohtelu voi johtaa syrjinnän ja heikon työtyytyväisyyden kokemuksiin ja henkilöstön vaihtuvuuteen sekä heikentää työnantajamielikuvaa.	Hyvinvoinnin lisääntyminen, työtyytyväisyys ja työnantajamaineen kehittyminen positiivisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • Monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus-suunnitelma • Palkkavaaka-palkkavertailu
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen			
<ul style="list-style-type: none"> + Henkilöstön mahdollisuudet kehittyä työurallaan turvataan. Työnantajan tarjoamat koulutusmahdollisuudet ja konsernin tasolla määriteltyjen yhteisten osaamisen kehittämistoimet. 	Ei tunnistettuja olennaisia riskejä.	Oppiva organisaatio vastaa joustavasti muutoksiin ja tulevaisuuden haasteisiin ja tarpeisiin.	<ul style="list-style-type: none"> • Osaamisen johtamisen periaatteet • Strategiset yhteiset osaamiset ja koulutukset • Henkilöstön kehittämissuunnitelma
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi			
<ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstötutkimuksen mukaan häirintä- tai kiusaamistapauksia on esiintynyt. Vaikuttavat kielteisesti henkilöstön työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden kokemukseen. + Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää toimet väkivallan ja häirinnän torjumiseksi. Häirintäyhdyshenkilöt organisaatiossa. 	Ei tunnistettuja olennaisia riskejä.	Esiin tulevat tapaukset käsitellään vastuullisesti, jolloin luottamus voi palautua.	<ul style="list-style-type: none"> • Monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus-suunnitelman toimenpiteet • Häirintäyhdyshenkilöiden toiminta • Henkilöstötutkimus • Hyvä esihenkilötyö, johtamisen kehittäminen
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Moninaisuus & Vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden työllistäminen ja inklusio			
<ul style="list-style-type: none"> - Sukupuolijakauma on osassa organisaatiota vielä perinteinen ja henkilöstön keski-ikä korkea. + Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää toimet monimuotoisuuden kasvattamiseen ja yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta edistetään suunnitelmallisesti. Syrjintäkielto ja positiivisen diskriminaation mahdollisuus. Alidustettujen ryhmien osuutta pyritään kasvattamaan rekrytoinneissa. Esteettömyys toimipaikoilla huomioidaan. 	Inklusion epäonnistuminen voi johtaa päätöksenteon näkökulmien yksipuolisuuteen ja mahdolliset syrjintätapaukset maineriskeihin.	Monimuotoisuudella saadaan esiin erilaista ajattelua ja näkökulmia ja parempaa ongelmanratkaisua ja tuloksia.	<ul style="list-style-type: none"> • Monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet

SI OMA TYÖVOIMA

Omaan työvoimaan liittyvät olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Omaa työvoimaa koskevat olennaiset vaikutukset, keskeiset riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu kaksoisolennaisuusanalyysissä. Olennaisuusanalyysi on kuvattu sivulla 24. Analyysissä vaikutuksia on tarkasteltu ensisijaisesti työsuhteisten työntekijöiden osalta ja raportointi vuodelta 2024 kattaa vain tämän tarkastelun. Olennaiset vaikutukset kohdistuvat Metsähallituksen koko omaan työvoimaan.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen omaan työvoimaan liittyvää sosiaalista vastuuta ohjaavat lainsäädännön lisäksi olennaisiin vaikutuksiin liittyvät toimintaperiaatteet. Näistä vastuullisuuspolitiikka ja eettiset toimintaperiaatteet (Code of Conduct) linjaavat keskeisistä oikeuksista ja tavoitteista ja taulukossa 30 esitellyt periaatteet tarkentavat näitä kestävyysseikoittain. Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikassa sitoudutaan YK:n yleismaailmalliseen ihmis-oikeusjulistukseen ja noudattamaan YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita. Niin Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikassa kuin toimintatapaohjeessakin** sitoudutaan oman työvoiman osalta kunnioittamaan ihmis- ja perusoikeuksia, mukaan lukien kielelliset oikeudet. Molemmissa linjataan myös, että syrjintää, kiusaamista tai häirintää ei suvaita. Lisäksi ohjeessa tarkennetaan, että ketään ei syrjitä iän, mielipiteen, uskonnon, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, tervey-

Taulukko 30. Metsähallituksen omaan työvoimaan liittyvät toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olennaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Henkilöstöpolitiikka	Henkilöstöjohtamisella toteutetaan Metsähallituksen strategiaa ja henkilöstöpolitiikalla varmistetaan, että toiminta työntekijöiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä hyvän kohtelun osalta täyttää lainsäädännön ja eettisyyden vaatimukset rekrytoinnista aina työ- tai virkasuhteen päättymiseen asti.	Työolot: Työllisyysturva / Työsuhdeturva; Työaika; Terveys ja turvallisuus Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka samanarvoisesta työstä; Koulutus ja taitojen kehittäminen	Henkilöstöasioita käsitellään Metsähallituksen hallituksessa vuosittain. Vuosittain tehtävä henkilöstötutkimus on yksi johtamisen ja esihenkilötoiminnan tuloksellisuuden mittaamisen ja kehittämisen keskeinen väline.	Metsähallituksen koko henkilöstö	Metsähallituksen johtoryhmä
Metsähallituksen turvallisuusperiaatteet	Turvallisuusjohtaminen on osa riskienhallintaa. Turvallisuus jaetaan Metsähallituksessa asiakas-, henkilö- ja työ-, tieto-, toimitila- ja kiinteistöturvallisuuteen sekä tuotannon ja toiminnan turvallisuuteen. Henkilö- ja työturvallisuuden tavoitteena on varmistaa henkilöstön turvallisuus ja toimintakyky suojaamalla heitä työtapa- ja onnettomuuksilta ja rikoksilta.	Työolot: Terveys ja turvallisuus	Turvallisuusyhteyshenkilöt muodostavat turvallisuusverkoston, joka ylläpitää turvallisuuden tilannekuvaa ja raportoi turvallisuusasioista riskienhallintapäällikölle. Riskienhallintapäällikkö raportoi edelleen johtoryhmälle. Jokainen metsähallituslainen on velvollinen raportoimaan havaitsemistaan turvallisuusriskeistä ja läheltä piti -tilanteista esihenkilölleen.	Metsähallituksen koko henkilöstö	Turvallisuusjohtamisen kokonaisvastuu on pääjohtajalla. Turvallisuuden johtamisesta ja kokonaishallinnan kehittämisestä vastaa pääjohtajan tukena riskienhallintapäällikkö. Henkilöstö- ja työturvallisuuden prosesseista vastaa henkilöstöjohtaja, arjen turvallisuusjohtamisesta esihenkilöt.
Palvelussuhteen periaatteet	Palvelussuhteen periaatteissa kuvataan Metsähallituksen konsernissa noudatettavat linjaukset palvelussuhteen elinkaaren eri vaiheissa. Periaatteet ovat osa konsernin henkilöstöpolitiikkaa ja niillä halutaan osaltaan turvata yhdenvertaiset ja yhtenäiset toimintatavat palvelussuhteen aikana. Palvelussuhteissa noudatetaan työ- ja virkasuhdelainsäädäntöä sekä Metsähallituksessa sovellettavia työehtosopimuksia.	Yleisesti Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille	Toimintaohjeiden noudattamisen valvonta mm. haastavien tilanteiden käsittelymalli, erimielisyysneuvottelut. Määräaikaisuusien perusteet tarkastellaan jokaisen määräaikaisuuden kohdalla erikseen. Työsopimukset sekä työsopimuksiin tehtävät muutokset hyväksytään yhden yli -periaatteella.	Metsähallituksen koko henkilöstö pl. nk. ulkopuoliset työntekijät (esim. vuokratyöntekijät)	Metsähallituksen johtoryhmä
Henkilöstösuunnittelun periaatteet	Metsähallituksen konsernistrategia, henkilöstöpolitiikka sekä yksiköiden ja vastuualueiden toimintasuunnitelmat ja budjetit määrittävät henkilöstösuunnittelua. Henkilöstösuunnittelun päätarkoitus on ennakoita Metsähallituksen tarpeita vastaava henkilöstörakenne ja osaaminen sekä suunnitella tähän oikeat toimenpiteet huomioiden myös henkilöstön hyvinvointiin liittyvät näkökulmat.	Työolot: Terveys ja turvallisuus; Työaika Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen	Henkilöstösuunnitelma tarkastellaan ja täydennetään aina toiminnasuunnittelun/ budjetoinnin yhteydessä vuosittain. Henkilöstötutkimus on osa seurannan prosessia.	Metsähallituksen koko henkilöstö	Metsähallituksen johtoryhmä
Rekrytoinnin periaatteet	Rekrytoinnin periaatteet ovat osa Metsähallituksen henkilöstöpolitiikkaa ja pohjautuvat Kasvatamme huomista -strategiaan yhtenäisestä, vastuullisesti toimivasta Metsähallituksesta.	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Moninaisuus; Vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden työllistäminen ja inklusio	Ilmoituskanava Rekrytointien seuranta ja tuki (neuvonta, ohjeiden päivitys)	Rekrytointiprosessi	Metsähallituksen johtoryhmä
Palkkauksen periaatteet	Palkkauksen periaatteet ovat oikeudenmukaisuus, kannustavuus ja läpinäkyvyys.	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka	Vuosittainen palkkavertailu Palkkausjärjestelmän soveltamisen seurantaryhmä	Metsähallituksen koko henkilöstö	Metsähallituksen johtoryhmä
Osaamisen johtamisen periaatteet	Osaamisen johtamisen periaatteet ovat kiinteä osa konsernin henkilöstöpolitiikkaa ja johtamiskulttuuria. Osaamisen suunnitelmallinen johtaminen perustuu omistajan linjauksiin, visioon ja strategiaan. Keskeinen tavoite on luoda Metsähallitukseen sellaiset rakenteet ja puitteet, jotka mahdollistavat yksikkö- ja vastuualuerajat ylittävän yhteistyön ja kehittämisen.	Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen	Henkilöstötutkimus Perehdytysprosessin noudattaminen Strategian toteutuksen seuranta	Metsähallituksen koko henkilöstö pl. nk. ulkopuoliset työntekijät	Metsähallituksen johtoryhmä

*Kaikki toimintaperiaatteet ovat Metsähallituksen henkilöstön saatavilla intrassa tai asianhallintajärjestelmässä.

SI OMA TYÖVOIMA

dentilan tai muun henkilöön liittyvän synn perusteella rekrytoinneissa tai palvelussuhteen aikana.

Henkilöstöasioita johdetaan ja kehitetään **henkilöstöpolitiikan mukaisesti**. Poliittikka perustuu yhteisesti hyväksytyihin arvoihin, joita ovat merkityksellisyys, huolenpito ja tuloksellisuus. Periaatteena on, että toiminta täyttää työntekijöiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä hyvän kohtelun osalta lainsäädännön ja eettisyyden vaatimukset rekrytoinnista aina työ- tai virkasuhteen päättymiseen asti.

Työolot

Lainsäädäntö ja työehtosopimukset määrittävät osaltaan työoloja Metsähallituksessa. Metsähallitus toimii vain Suomessa, jossa työolosuhteita kuten työaika ja työturvallisuutta koskevat lakisääteiset vaatimukset. Metsähallituksessa on käytössä työajanseurantajärjestelmät, joiden avulla esihenkilöt pystyvät seuraamaan työajanseurannan piirissä olevien työntekijöiden työaika ja tarvittaessa reagoimaan, mikäli normaali työaika ei riitä työtehtävien tekemiseen. Työolojen osalta henkilöstöpolitiikassa yhtenä tavoitteena on yksilön työkyvyn, työtyytyväisyyden ja työturvallisuuden tukeminen ja työyhteisön toimivuuden varmistaminen. **Metsähallituksen turvallisuusperiaatteissa** henkilö- ja työturvallisuuden tavoitteena on varmistaa henkilöstön turvallisuus ja toimintakyky suojaamalla heitä työtapaturmilta, onnettomuuksilta ja rikoksilta. Työoloja huomioidaan myös **henkilöstösuunnittelun periaatteissa**, joissa edellytetään, että suunnittelussa ja toimenpiteissä huomioidaan henkilöstön hyvinvointiin liittyvät näkökul-

mat kuten jaksaminen, joustavat työaikajärjestelyt ja henkilöstön resursointi.

Metsähallituksessa työterveyshuolto kuuluu kaikille työssäkäyville työntekijöille työsuhteen laadusta ja kestosta riippumatta. Työterveyshuollon tavoitteena on edistää terveellistä työympäristöä ja turvallisia työoloja, ennaltaehkäistä työhön liittyviä sairauksia sekä ylläpitää ja edistää työntekijöiden työ- ja toimintakykyä.

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan selvittämään ja tunnistamaan työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. Työnantajan tulee tunnistaa, milloin haitta- ja vaaratekijöitä ei voida poistaa sekä arvioida niiden merkitystä työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Työsuojelun riskien hyvähallinta perustuu toiminnan jatkuvaan kokonaisvaltaiseen arviointiin, jonka pohjalta toimintaa voi kehittää ja parantaa.

Riskienhallintapolitiikan mukaan Metsähallituksen johto linjaa ja päättää millaista työturvallisuutta ja -tasa tavoitellaan ja miten sitä toteutetaan, jotta kaikilla on turvallista työskennellä. Metsähallituksen työsuojelun riskienhallinta- ja toimintaohjelma perustuu työsuojelun riskien arviointiin, jota tehdään sosiaali- ja terveystieteiden Riskien arviointi työpaikalla -työkirjan ohjeiden mukaisesti. Metsähallituksen käytössä on työtapaturmia koskeva hallintajärjestelmä, johon tallennetaan sekä työsuojelun riskienarvioinnit että työturvallisuuteen liittyvät ilmoitukset. Järjestelmä on koko henkilöstön käytössä.

Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille

Henkilöstöpolitiikassa kielletään syrjintä ja edellytetään yhdenvertaista kohtelua. **Toimintatapaohje** ottaa kantaa syrjimättömään ja yhdenvertaiseen toimintamalliin. Monimuotoisuus lisää työyhteisön yhdenvertaisuuskokemusta sekä mahdollistaa työntekijöiden kokemuksen osallisuudesta. Metsähallitus on sitoutunut monimuotoisuuden edistämiseen yritys vastuullisuusverkosto Fibsin toimijana. Myös Metsähallituksen **henkilöstölupauksessa** luvataan vaalia työyhteisön moninaisuutta, varmistaa tasa-puolinen kohtelun työyhteisössä ja ymmärtää sekä huomioida toisten elämäntilanteet. Henkilöstön hyvinvointi syntyy osaamisesta, yhteistyöstä, luottamuksesta ja arvostuksesta toisia kohtaan.

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteet edistävät myös sukupuolten välistä tasa-arvoa ja palkkatasa-arvoa sekä vammaisten ja toimintarajoitteisten henkilöiden inklusiota. Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on määritetty tavoitteeksi parantaa osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia selvittämällä käytettävissä olevat työn muokkauksen keinot sekä taloudelliset tukimuodot. Metsähallitus on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin sukupuolten välisestä tasa-arvosta osana vastuullisuuspolitiikkaansa (Sustainable Development Goals, Agenda 2030). **Palkkauksen keskeisimpiä periaatteita** ovat oikeudenmukaisuus ja läpinäkyvyys. Palkkauksen tulee olla oikeudenmukaista niin, että samasta työstä maksetaan sama palkka. Metsähallituksen **rekrytoinnin periaatteissa** linjataan, että rekrytointiprosessi tukee tasa-arvoa sekä monimuo-

toisuutta eikä syrji ketään. Muun muassa vuosittainen palkkakartoitus ja anonyymi rekrytointi varmistavat näiden toimintaperiaatteiden toteutumista. Näistä on kerrottu lisää toimien yhteydessä.

Henkilöstön osaaminen ja sen kehittäminen on yksi henkilöstölupauksen sekä henkilöstöpolitiikan keskeisiä osa-alueita. Osaava ja muutostyökykyinen henkilöstö parantaa merkittävästi työhyvinvointia ja tasa-vertaisuutta, ja samalla mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja urakehitykseen lisääntyvät. Osaamisen kehittämiseen liittyy monia mahdollisuuksia, jotka voivat merkittävästi parantaa Metsähallituksen toimintaa ja henkilöstön hyvinvointia. Metsähallitus tarjoaa yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet ja edistää tämän kautta tasa-arvoa ja lisää työyhteisön yhtenäisyyttä. **Osaamisen johtamisen periaatteet** ovat kiinteä osa konsernin henkilöstöpolitiikkaa ja johtamiskulttuuria. Periaatteissa tarkennetaan osaamisen suunnitelmallista johtamista, mikä perustuu omistajan linjauksiin sekä Metsähallituksen visioon ja strategiaan. Osaamisen johtamiseen kuuluu osaamisen määrittäminen, tunnistaminen, kehittäminen ja hankinta. Työyhteisön kehittämissuunnitelmassa linjataan osaamisen kehittämisen kokonaisuuksia ja toimenpiteitä yhdessä henkilöstön edustajien kanssa.

Yhteydenpidon prosessit

Koko henkilöstöä koskeva sisäinen viestintä ja työyhteisötilaisuudet ovat osa jatkuvaa yhteydenpidon prosessia. Ajankohtaisia teemoja käsitellään esimerkiksi Nuotio- ja strategiapiiri -tilaisuuksissa,

SI OMA TYÖVOIMA

jotka mahdollistava vuorovaikutuksen henkilöstön kanssa. Työhyvinvointia ja osaamisen kehittämistä käsitellään myös vuosittaisissa tulos- ja kehityskeskusteluissa.

Henkilöstökokemusta seurataan vuosittain henkilöstötutkimuksen avulla. Tutkimuksella seurataan, miten sovittuja asioita ja periaatteita noudatetaan. Vastaukset auttavat havaitsemaan työyhteisön ongelmakohtia ja antavat suuntaa työsuojelu- ja esihenkilötyöhön. Tuloksia analysoidaan eri näkökulmista ja kehittämistoimet sovitaan kussakin yksikössä yhdessä henkilöstön kanssa. Tulokset ja kehittämiskohteet käsitellään Metsähallituksen johtoryhmässä.

Yhteistoiminta henkilöstön edustajien kanssa tapahtuu säännöllisesti kokoontuvissa yhteistyötoimikunnissa yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Muutostilanteissa järjestetään lisäksi erillisiä vuoropuheluita tarpeen mukaan koko muutoksen kohteena olevan henkilöstön kanssa sekä henkilöstön edustajien kanssa. Näitä vuoropuheluita on järjestetty myös vuonna 2024. Säännöllisellä vuoropuhelulla luodaan edellytyksiä avoimelle ja vuorovaikutteiselle neuvottelulle organisaation muutostilanteissa. Toimikunnat kokoontuvat 3-4 kertaa vuodessa työnantajan kutsumina. Toimikunnat käyttävät viestinnässä Teams-kanavaa ja osa kokouksista on läsnäolokokouksia. Metsähallituksen ylin johto - johtoryhmäläiset - toimivat puheenjohtajina toimikunnissa. Osassa toimikuntia puheenjohtaja valitaan henkilöstön edustajista vuorotteluperiaatteella. Metsähallituksessa työsuojeluyhteistoiminta on yhdistetty muu-

hun yhteistoimintaan. Yhteistoiminnassa käsitellään lakisäätöiset asiat, mm. organisaation taloudellinen tilanne, katsaus eri toimintoihin sekä rekrytointeihin sekä työoloihin ja -ehtoihin ja työjärjestelyihin liittyvät asiat. Työturvallisuushavainnot ja työsuojelun prosessi keskittyvät erityisesti vuoropuheluun työoloihin liittyvistä vaikutuksista ja niiden hallinnan suunnitteluun.

Yhteistoimintalain mukaan työnantajan tulee laatia yhteistyössä henkilöstön tai henkilöstön edustajan kanssa työyhteisön kehittämissuunnitelma. Suunnitelmaa ylläpidetään osana yhteistoimintalain edellyttämää vuoropuhelua. Tavoitteena on työyhteisön ja osaamisen suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen kehittäminen sekä työhyvinvoinnin edistäminen.

Prosessit kielteisen vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi

Haastavilla tilanteilla tarkoitetaan esimerkiksi työtehtävien laiminlyöntiä sekä turvallisuuden tai hyvinvoinnin vaarantamista. Metsähallituksella on haastaviin tilanteisiin toimintamalli, jolla esihenkilö voi puuttua tilanteeseen. Jos tilanne ei korjaannu, esihenkilö turvautuu työsuhteidenpöytäkirjaan kuten varoitukseen tai palvelussuhteen päättämiseen.

Työehtoja koskevissa erimielisyystilanteissa sovelletaan työehtosopimuksissa sovittua erimielisyyksien käsittelyprosessia. **Palkkausjärjestelmään liittyviä** erimielisyystilanteita käsittelee ensisijaisesti

tehtävää varten nimetty seurantaryhmä, jossa ovat mukana myös henkilöstön edustajat.

Kiusaamis-, häirintä- tai muissa huolta aiheuttavissa tilanteissa asiaa lähdetään purkamaan yleensä oman esihenkilön kautta. Esihenkilöllä on velvollisuus puuttua mm. kiusaamis- tai häirintätilanteeseen heti saatuaan siitä tiedon. Halutessaan henkilöllä on mahdollisuus tehdä aktiivisen tuen keskustelupyynnön esihenkilölle myös HR-järjestelmän työhyvinvointiosion kautta. Keskustelussa voidaan tarpeen ja tilanteen mukaan käyttää aktiivisen tuen mallia ja järjestelmästä löytyviä, mallin mukaisia lomakkeita.

Vaihtoehtoisesti työntekijä voi ottaa yhteyttä työsuojeluhenkilöstöön tai luottamushenkilöön. Jos esihenkilö on tilanteessa osapuolena, yhteyttä voi ottaa myös esihenkilön esihenkilöön. Lisäksi henkilöstöllä on käytettävissä keskuudestaan sovitut **häirintäyhdyshenkilöt**, joiden yhteystiedot ovat kaikkien metsähallituslaisten saatavilla intranetissä. Häirintäyhdyshenkilöiden puoleen voi kääntyä esimerkiksi, jos häirintätilanteessa keskustelu asianomaisen tai esihenkilön kanssa ei tunnu sopivalta. Häirintäyhdyshenkilöiden tehtävänä on neuvoa ja auttaa. He tarjoavat matalan kynnyksen tukea epäasiallista kohtelua tai käytöstä kohdanneille tai havainneille. Keskustelut häirintäyhdyshenkilön kanssa ovat aina luottamuksellisia, eikä niitä dokumentoida. Jos tilannetta ei saada selvitettyä työyhteisön sisällä, apuun voidaan pyytää ulkopuolinen asiantuntija esimerkiksi työterveyshuollosta. Työterveyshuollosta henkilö saa myös tarvittaessa tukea ja jälkihoitoa.

Metsähallituksella on käytössään **ilmoituskanava**, johon kuka tahansa voi ilmoittaa epäkohdista, myös anonyymisti. Tapaukset käsitellään luottamuksellisesti. Tarkempi kuvaus on GI-standardin yhteydessä.

Toimintatavoista ja mahdollisuudesta käyttää yllä kuvattuja kanavia viestitään henkilöstölle säännöllisesti muun muassa intranetissa sekä erilaisissa tiedoissa tai vastaavissa tilaisuuksissa.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Työolot

Työyhteisön kehittämissuunnitelmassa on monia keinoja ja käytänteitä, jotka liittyvät olennaisesti kestävyysseikkoihin ja joilla ylläpidetään ja edistetään työntekijän ja työyhteisön työhyvinvointia. Metsähallituksessa on käytössä työn ja yksityiselämän yhteensovittamista tukevat työaikajärjestelyt kuten monipaikkatyön mahdollisuus ja joustava työaika. Työajanseurannan piirissä olevat työntekijät kirjaaavat työaikansa työajanseurantajärjestelmään. Esihenkilöt seuraavat ja reagoivat tarvittaessa, mikäli normaalityöaika ei riitä työtehtävien hoitamiseen. Normaalin työajan riittävyttä seurataan vuosittain henkilöstötutkimuksen yhteydessä. Vuonna 2024 vastaajista 3,52/5 koki, että normaali työaika riittää työtehtävien tekemiseen.

Työkykyriskejä ennakoidaan työterveyden kanssa laadittavan toimintasuunnitelman avulla. Toimintasuunnitelmaan kuuluvat työpaikkaselvitykset ja selvitysten edellyttämät toimenpiteet sekä työyhteisöterveystarkastukset. Toimintasuunnitelmaan on

SI OMA TYÖVOIMA

nostettu Metsähallituksen sekä työterveyshuol-
lon yhdessä määrittelemät tarpeet, tavoitteet sekä
toimenpiteet. Toimintamallin tavoitteena on vah-
vistaa yksilön työkykyä ja yhteisön toimintakykyä
neljästä eri näkökulmasta:

- **Terve Työ:** Työpaikan turvallisuus ja terveyttä
tukevat työolot ovat terveen työn perusta.
- **Hyvinvoiva ihminen:** Hyvinvoiva ihminen
kantaa vastuuta omasta terveydestään ja saa
siihen myös tarvittaessa tukea.
- **Toimiva työyhteisö:** Olennainen
työhyvinvoinnin ja työkyvyn lähde on toimiva
ja kannustava työyhteisö.
- **Aktiivinen johtaminen:** on tavoitteellista työtä
työntekijöiden onnistumisen ja organisaation
menestyksen mahdollistamiseksi.

Metsähallituksessa on käytössä aktiivisen tuen toi-
mintamalli, joka kattaa koko työsuhteen sen koko
elinkaaren kaikissa vaiheissa. Aktiivinen tuki on osa
henkilöstön tasa-arvoista ja yhdenvertaista kohte-
lua. Aktiivisen tuen toimintamalli sisältää varhai-
sen välittämisen, 30-60-90 -toimintatavan pitkissä
poissaoloissa sekä tuen työhön paluuseen.

Työturvallisuudessa keskiössä ovat työsuojeluhen-
kilöstön tuki ja Rego-työkalu, jota käytetään työ-
turvallisuuksioiden ilmoittamiseen ja käsittelyyn.
Rego-järjestelmästä löytyvät myös työturvallisuus-
teen liittyvät ohjeet. Järjestelmään voi ilmoittaa
myös positiivisia työturvallisuushavaintoja, joita
voidaan hyödyntää kehittämistyössä.

Työsuojelun riskienhallinta- ja toimintaohjelmassa
on näkökohtia, joita tulee ottaa huomioon, kun
halutaan vähentää toimipaikkojen, työyhteisöjen
ja tekemisten riskejä. Käynnissä olevat sekä tehdyt
arvioinnit ovat näkyvillä riskienhallinnan ja työtur-
vallisuuden Rego-työkalussa.

Työsuojelun toimintaohjelmassa asetetaan tavoit-
teet Metsähallituksen työterveys- ja työturvallisuus-
toiminnalle sekä työkykyä ylläpitävälle toiminnalle.
Ohjelmaan sisältyy myös työturvallisuusvastuut ja
-käytännöt sekä työsuojelun yhteistoiminnan toteu-
tustapa.

Työsuojelun toimintaohjelma 2022–2025 antaa
puitteet toiminnalle neljäksi vuodeksi. Lisäksi Met-
sähallituksen työsuojeluhenkilöstö ehdottaa vuosit-
tain kehittämisaiheita turvalliseen työn tekemiseen.
Jatkuvana tavoitteena ja toiminnan painopisteenä
on nolla työtaturmaa sekä nollatoleranssi kiu-
saamis-, häirintä- ja päihdeasioissa. Lisäksi vuodelle
2024 oli asetettu kaksi erityistä painopisteitä: muu-
tostilanteiden tuki sekä työsuojelun Rego-työkalun
käytön aktiivinen jatkaminen.

Työympäristön muutokset huomioitiin sekä henki-
löstön että esihenkilöiden näkökulmasta työsuoje-
lussa ja riskien arvioinnissa. Työssä jaksamisessa ja
psykososiaalisissa kuormitustekijöissä painottuu eri-
tyisesti jatkuva muutos.

Työsuojelun Rego-työkalu oli aktiivisessa käytössä
ja siihen tallennettua tietoa hyödynnettiin. Erityi-
sesti turvallisuusaloitteet sekä turvallisuushavainnot
kehittävät työsuojelun toimintaa.

Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille

Metsähallitus edistää työyhteisön monimuotoi-
suutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta erillisen
suunnitelman avulla. Suunnitelmaan on kirjattu
tavoitteet ja toimenpiteet, jotka koskevat jokaista
metsähallituslaista. Kuluvan kolmivuotiskauden

(2023–2026) aikana keskiössä ovat monimuotoi-
sen työyhteisön edistäminen, yhdenvertaisuuden
ja osallisuuden kasvattaminen sekä syrjinnän pois-
taminen työnantajatoiminnassa. Monimuotoisuus-,
tasa-arvo-, yhdenvertaisuussuunnitelman toteutu-
mista seurataan vuosittain.

Taulukko 31. Olennaisiin kestävyysseikkoihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta sekä vuoden 2024 toteumat

Tavoite	Toimenpide	Toteutumisen tilanne 2024
Henkilöstön monimuotoisuus		
Monimuotoisten, tasa-arvoisten ja yhdenvertaisten urapolkujen varmistaminen	Käynnistetään urapolkujen seuranta sukupuolten mukaan.	Talent management prosessin kehittäminen käynnissä.
	Tuetaan tasapuolisia urapolkuja eri-ikäisille ja erilaisista taustoista tuleville.	Talent management prosessin kehittäminen käynnissä.
	Varmistetaan yksiköittäin/vastuualueittain, ettei sukupuolijakauma eriydy nykyisestä.	Metsähallituksessa on rekrytoinnissa käytössä positiivisen erityiskohtelun mahdollisuus, joka on hyödynnettävissä esimerkiksi, mikäli rekrytoitaisiin uusi henkilö yksikköön tai vastuualueelle, jossa sukupuolijakauma olisi eriytynyt.
	Poistetaan sukupuolen määrittely perusteettomissa yhteyksissä.	Työpaikkailmoitukset sekä Metsähallituksen nimikkeet ovat sukupuolineutraaleja. Viestinnässä painotetaan sukupuolineutraaliutta.
Varmistetaan palkkauksen yhdenvertaisuus palkkausjärjestelmän soveltamisessa	Varmistetaan palkkauksen yhdenvertaisuus palkkausjärjestelmän soveltamisessa.	Tehdään vuosittain palkka kartoitus Palkkavaaka® -palkkavertailun avulla. Vuonna 2024 palkkavertailu sukupuolittain ei tuonut esille perusteettomia palkkaeroja.
	Työehtosopimuksia ja niiden soveltamista kehitetään yhtenäiseen suuntaan.	Vähäisin poikkeuksin yhtenäistetty.
Huomioidaan toiminnassa kielelliset oikeudet	Huomioidaan ulkoisessa ja sisäisessä viestinnässä, vähintään kotimaiset kielet.	Osittain toteutunut, rekrytointiviestinnässä ruotsinkieliselle alueelle suuntautunut tehtävä on julkaistu hakuun myös ruotsin kielellä.

SI OMA TYÖVOIMA

Tavoite	Toimenpide	Toteutumisen tilanne 2024
Rekrytointi ja perehdytys		
Uudistetaan rekrytointi-prosessia työyhteisön monimuotoisuuden kasvattamiseksi	Kaikissa rekrytoinneissa tavoitellaan 50–50 % -jakaamaa sukupuolten välillä	31.12.2024 Miehiä oli 62,33% ja naisia 37,67% suhteessa koko henkilöstön lukumäärään.
	Kun aliedustetun ryhmän edustajia (esim. miesvaltaisessa yksikössä naiset) on hakijoissa, varmistetaan, että ainakin yksi heistä on mukana vähintään viimeisellä haastattelukierroksella.	Osin toteutunut, Metsähallituksessa kiinnitetään huomiota, että rekrytoinneissa seuraavaan vaiheeseen etenee aliedustettujen ryhmien edustajia.
	Kiinnitetään huomiota haastattelijoiden monimuotoisuuteen (naisia ja miehiä, eri-ikäisiä ja eri taustaisia) sekä valintaprosessissa käytettävien menetelmien monipuolisuuteen.	Osin toteutunut, haastatteluihin pyritään osallistamaan rekrytoivan esihenkilön lisäksi myös muita.
	Selvitetään ja viestitään taloudelliset tukimuodot osatyökykyisten ja ikääntyneiden työllistymisen lisäämiseksi Metsähallituksessa (palkkatuki/TE-toimisto).	Taustaselvitys aloitettu. Jatkuu vuonna 2025.
	Vahvistetaan työpaikkailmoituksissa viestiä monimuotoisuuden lisäämisestä.	Kaikissa ulkoiseen hakuun julkaistavissa rekrytoinneissa on maininta siitä, että Metsähallituksessa arvostetaan monimuotoisuutta ja edistetään työyhteisön yhdenvertaisuutta sekä kannustetaan ihmisiä erilaisista taustoista hakemaan töihin.
	Rekrytointiviestinnässä kiinnitetään huomiota aliedustettujen ryhmien mahdollisuuksiin hakea tehtävää ja edetä rekrytointiprosessissa.	Hyödynnetään monipuolisesti erilaisia hakukanavia, työmarkkinatori käytössä.
Kasvatetaan aliedustettujen ryhmien osuutta henkilöstöstä 3 % vuoteen 2026 mennessä	Kannustetaan käyttämään rekrytoinnissa positiivista diskriminaatiota (tasavahvojen hakijoiden tilanteessa suositaan aliedustettuun ryhmään kuuluvaa hakijaa).	Positiivinen erityiskohtelu käytössä.
	Parannetaan osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia selvittämällä käytettävissä olevat työn muokkauksen keinot sekä taloudelliset tukimuodot.	Taustaselvitys aloitettu, jatkuu vuonna 2025.
Lisätään anonyymin rekrytoinnin käyttöä	Kasvatetaan anonyymin rekrytoinnin osuutta kaikista rekrytoinnista 25 % suunnitelmakauden aikana: 1. vuosi 5 %, 2. vuosi 10 % ja 3. vuosi 10 %	Käytössä mutta ei tavoitteessa.
Yhtenäinen ja monimuotoisuuden tavoitteita tukeva perehdytys	Metsähallituksen perehdytyspakettiin sisällytetään monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet.	Esihenkilökoulutuksessa käytössä, tulossa koko henkilöstön perehdytysmateriaaleihin 2025.

Tavoite	Toimenpide	Toteutumisen tilanne 2024
Osallisuus ja syrjimättömyys		
Epäasiallisen kohtelun, syrjinnän ja häirinnän ehkäisy	Vahvistetaan edelleen niin henkilöstön kuin esihenkilöittenkin valmiuksia tunnistaa tiedostamattomia ennakkoluuloja erilaisuutta ja vähemmistöjä kohtaan	Henkilöstökoulutukset (webinaari järjestetty vuonna 2023).
	Parannetaan epäasialliseen kohteluun puuttumisen taitoja ja madalletaan kynnystä tuoda häirintä- ja syrjintäkokemuksia esiin	Esihenkilökoulutuksia järjestetty puuttumisen osalta, esihenkilöintra rakennettu tukemaan esihenkilöiden taitoja puuttua epäasialliseen kohteluun.
	Tunnistetaan keinoja selvittää ongelmatilanteita työyhteisössä.	Esihenkilöille järjestetty koulutusta. Päivitetty sisäisiä ohjeistuksia varhaiseen puuttumiseen sekä haastaviin tilanteisiin.
	Kannustetaan henkilöstöä tekemään turvallisuushavaintoja ja ilmoituksia esihenkilöille työsuojelutyökalun kautta.	Järjestetty työsuojelun toimesta Teams-info vuonna 2024.
	Uudistetaan varhaisen välittämisen prosessi ja toimintatapa, jolla epäasiallisen kohtelun tilanteisiin puututaan.	Toteutunut 2024, aktiivisen tuen malli otettu käyttö sisältäen varhaisen välittämisen toimintamallin.
	Häirintäyhdyshenkilöiden toiminnan näkyvyyttä lisätään	Intrassa näkyvillä kaikille.
Saavutettavuus ja esteettömyys		
Metsähallituksen johdon konsernitasoinen sitoutuminen saavutettavuuden edistämiseen ja selkeät roolit ja vastuut	Henkilöstön osaamisen vahvistaminen saavutettavuuden teemoissa.	Toteutus vuonna 2025.
	Sisällytetään nimettyjen henkilöiden tehtäväkuviin saavutettavuuden edistäminen.	Osin toteutunut.
Tuotetut materiaalit ovat sisällöltään saavutettavia	Word-, pdf- ja muut tiedostot tehdään saavutettaviksi sekä teknisesti että sisällöltään. Tätä edellytetään myös toimittajilta, mm. mainostuotimissa tuotetun materiaalin tulee automaattisesti olla saavutettavaa.	Osin toteutunut, jatkuu vuonna 2025.
Varmistetaan toimitilojen esteettömyys	Lisätään esteettömyyden vaatimus toimitilastrategiaan.	Lisätty toimitilastrategiaan.

SI OMA TYÖVOIMA

Suunnitelmakauden toimenpiteillä tavoitellaan yhä monimuotoisempaa työyhteisöä, jossa jokainen voi olla töissä oma yksilöllinen itsensä turvallisesti, ilman pelkoa syrjinnästä tai häirinnästä henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai mielipiteidensä vuoksi. Tietoisesti johdettuna monimuotoisuus ja henkilöstön osallisuuden kokemus vahvistavat työyhteisöä ja ihmisten hyvinvointia sekä organisaation tuottavuutta. Johtamisessa ja esihenkilötyössä suunnitelmakauden tavoitteilla pyritään liittämään monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat kiinteäksi osaksi Metsähallituksen johtamista, henkilövalintoja, esihenkilötyötä ja urasuunnittelua. Johdon moninaisuuden osalta suunnitelmassa esitetään, ettei Metsähallituksen johtoryhmässä kummankaan sukupuolen edustus jäisi alle 40 prosentin. Metsähallituksen vastuualueiden johtoryhmissä tavoitellaan 50 - 50 % -sukupuolijakaumaa. Vuonna 2024 tehtiin kaksi erillistä rekrytointia, jotka koskivat Metsähallituksen johtoryhmän jäseniä. Erätalousjohtajan rekrytoinnin hoiti maa- ja metsätalousministeriö. Toinen rekrytointi koski Kiinteistökehityksen johtajaa. Rekrytointi hoidettiin yhteistyössä MPS Career Oy:n kanssa hyödyntäen suoraakua oman ilmoittelun ohessa. Kummassakaan rekrytoinnissa ei päästy hyödyntämään anonyymiä rekrytointia.

Taulukkoon 31 on kerätty monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta yhdenvertaiseen kohteluun ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet oman henkilöstön osalta.

Vastuullisuuspolitiikan mukaisesti Metsähallituksessa on häirinnässä nollatoleranssi. Häirintäyhdyshenkilöt tarjoavat matalalla kynnyksellä tukea häirintää kokeneelle. Esiin tulevat häirintätapaukset selvitetään viipymättä työnantajan työturvallisuusvelvoitteiden mukaisesti. Työsuojeluriskien arviointeihin sisältyvät myös psykososiaaliset kuormitustekijät. Työturvallisuuskoulutuksia tarjotaan esihenkilöille ja aktiivisen tuen ja haastavien tilanteitten käsittelyn mallit ovat käytössä ja niistä on viestitty. Työterveyshuolto vastaa terveydenhuollon osalta tuesta. Työyhteisössä toimimisen valmennusta on tarjottu koko työyhteisölle. Työsuojelun koordinaatiota on tiivistetty konsernitasolla.

Koulutus ja taitojen kehittäminen

Työyhteisön kehittämissuunnitelmassa on linjattu osaamisen kehittämisen kokonaisuuksia ja toimenpiteitä yhdessä henkilöstön edustajien kanssa. Kaikilla metsähallituslaisilla on yhteisiä, yhdessä määriteltyjä osaamisen vaatimuksia. Strategisia yhteisiä osaamisia ovat mm. dataosaaminen, esihenkilötyö sekä viestintä ja vuorovaikutus. Niiden kehittämisestä vastaa konsernin henkilöstöyksikkö. Yhteisen osaamisen kehittämiseksi henkilöstölle määritellään vuosittain kaikille suunnattuja pakollisia koulutuksia. Vuonna 2024 teemana on ollut työyhteisössä toimiminen. Siihen liittyvä kurssi on suunnattu tiimeille, mutta kurssiin ja sen osa-alueisiin on voinut tutustua myös itsenäisesti. Pakolliset koulutukset tukevat sekä yhteisten osaamisten että metsähallituslaisten kokonaisosaamisen kehittämistä. Lisäksi vastuualueilla ja konsernitoiminnoilla on omia yksikkökohtaisia osaamisia, joiden kehittämisestä vastaa kukin yksikkö itsenäisesti. Yhteisiä osaamisia

on edistetty vuoden 2024 aikana pakollisen Työyhteisössä toimiminen -kurssin lisäksi esihenkilökoulutuksilla. Uudistuneen strategian myötä myös yhteiset osaamiset vaativat tarkastelua vuoden 2025 aikana.

Taitojen kehittämistä seurataan tulos- ja kehityskeskusteluissa ja kouluttautumisen sekä osaamisen kehittämistä HR-järjestelmään täytettyjen koulutussilmoitusten ja henkilöstötutkimuksen kautta. Vuosittainen henkilöstötutkimus toimii myös laajemmin seurannan työkaluna. Henkilöstökokemuksen tuloksia analysoidaan eri näkökulmista ja kehittämistoimet sovitaan kussakin yksikössä yhdessä henkilöstön kanssa. Suunnitelmien toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan Metsähallituksen johtoryhmälle.

Mittarit ja tavoitteet

Anonyymi rekrytointi

Yksi Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman suunnitelmakauden 2023–2026 tavoitteista on kasvattaa anonyymien rekrytoinnin osuutta kaikista rekrytoinnista 25 % suunnitelmakauden aikana: 1. vuosi 5 %, 2. vuosi 10 % ja 3. vuosi 10 %. Vuonna 2023 anonyymien rekrytoinnin osuus oli 9,9 % kaikista rekrytoinneista. Vuonna 2024 anonyymien rekrytointien määrä pieneni ja oli 4,5 % kaikista rekrytoinneista. Anonyymien rekrytoinnin hyödyntämistä jatketaan vuonna 2025 suunnitelman mukaisesti.

Monimuotoisuus

Taulukko 32. Ylimmän johdon sukupuolijakauma

Sukupuolia-kauma	Miehet johtoryhmä	Naiset johtoryhmä
Ylimmän johdon sukupuolijakauma lukumäärinä	5	3
Ylimmän johdon sukupuolijakauma prosenttiosuksina	62,50 %	37,50 %

Taulukko 33. Työsuhteisten työntekijöiden sukupuolijakauma vastualueittain

Vastuualue	Miehet	Naiset
Luontopalvelut (350 hlöä)	50,0 %	50,0 %
Eräpalvelut (65 hlöä)	78,5 %	21,5 %
Metsätalous Oy (368 hlöä)	82,1 %	17,9 %
Kiinteistökehitys (80 hlöä)	56,3 %	43,8 %
Konserniyksiköt (103 hlöä)	30,1 %	69,9 %
Siemen Forelia Oy (11 hlöä)	45,5 %	54,5 %

Taulukko 34. Työsuhteisten työntekijöiden ikäjakauma

Ikäjakauma	lukumäärä	prosenttiosuus
alle 30-vuotiaat	38	3,9 %
30–50-vuotiaat	471	48,2 %
yli 50-vuotiaat	468	47,9 %

SI OMA TYÖVOIMA

Työsuhteiset työntekijät

Taulukko 35. Metsähallituksen työsuhteisten työntekijöiden määrä jaoteltuna sukupuolen mukaan

Sukupuoli	Työsuhteisten työntekijöiden määrä (henkilömäärä 31.12.2024)
Miehet	609
Naiset	368
Muut	-
Ei ilmoitettu	-
Työsuhteiset työntekijät yhteensä	977

Henkilöstön keski-ikä 31.12.2024 oli 48,5 vuotta

Sosiaalinen suojelu

Metsähallitus toimii vain Suomessa. Kaikki sen työsuhteiset työntekijät ovat Suomen sosiaaliturvajärjestelmän piirissä.

Koulutustuntien lukumäärä työsuhteista työntekijää kohti

Metsähallituksessa ei pystytä tällä hetkellä raportoimaan kaikkia käytyjä koulutuksia tarkasti niihin käytetyn ajan tarkkuudella. Henkilöstön on ilmoitettava HR-järjestelmään koulutukset, jotka edistävät heidän ammatillista osaamistaan. HR-järjestelmään ilmoitettuja, muita kuin Metsähallituksen erilaisilla oppimislustoilla suoritettuja koulutuk-

sia, oli vuonna 2024 yhteensä 581 suoritusta. Niihin käytettiin aikaa yhteensä 589 henkilötyöpäivää. Eri-laisilla koulutuslustoilla suoritettuja kursseja oli yhteensä 2 433 ja niihin käytettiin aikaa yhteensä 323 henkilötyöpäivää. Koulutuksiin käytettyjen henkilötyöpäivien yhteismääräksi saadaan näistä yhteensä noin 911 htp (6 834 h). Henkilötyövuotta (kokoaikavastaavaa) kohti koulutuksia käytiin vuoden 2024 aikana näin ollen yhteensä 0,9 htp/htv ja 6,7 h/htv (henkilötyövuodet 2024: 1 018,4 htv).

Terveys ja turvallisuus

Yrityksen koko oma henkilöstö (palvelussuhteiset henkilöt; työ- tai virkasuhde) kuuluu työterveyspalvelujen piiriin. Työterveyspalvelut eivät kuitenkaan ole käytettävissä tiettyjen pitkien poissaolojen (yli 30 päivää kestävät palkattomat poissaolot) aikana.

Kaikki palvelussuhteessa olevat henkilöt kuuluvat työturvallisuuden hallintajärjestelmän piiriin. Vuonna 2024 ei ollut yhtään kuolemaan johtanutta tapaturmaa, työtaturmia oli 36 kpl.

Ansiotulot, palkkaero ja kokonaisansio

Metsähallituksessa käytössä oleva palkkausjärjestelmä sisältää kaksiosaisen peruspalkkauksen: tehtävän vaativuuteen perustuvan tehtäväkohtaisen palkanosan sekä kunkin henkilön työsuorituksen perustuvan henkilökohtaisen palkanosan. Tehtävien vaativuuden arviointiin käytetään Palkkavaaka®-arviointijärjestelmää. Se on markkinoilla oleva analyttinen malli, jossa arviointi perustuu tiettyjen arviointitekijöiden pisteyttämiseen. Arviointipisteiden perusteella tehtävä sijoittuu tiettyyn vaati-

vuusryhmään, minkä perusteella tehtäväkohtainen palkanosa määräytyy. Työsuorituksen perustuva henkilökohtainen palkanosa perustuu kunkin henkilön työsuorituksen. Työsuorituksen arviointi tehdään sovittujen arviointitekijöiden näkökulmasta. Tehtäväkohtainen palkka perustuu kullekin tehtävälle määritettyyn vaativuusluokkaan ja se on yhtä suuri kaikilla, jotka hoitavat samanlaista tehtävää. Henkilökohtainen palkanosa voi vaihdella riippuen henkilön työsuorituksesta. Tehtävien vaativuusluokituksen ja henkilökohtaisen työsuorituksen arviointitekijöistä on kerrottu tarkemmin mittareiden laatimisperusteissa.

Palkkavertailussa vertaillaan vaativuusryhmittäin miesten ja naisten palkkoja. Mikäli palkkaeroja on, ne johtuvat henkilökohtaisen palkanosan vaihtelusta. Vuonna 2024 palkkausjärjestelmän piirissä olevien henkilöiden palkkaero nais- ja miespuolisten työsuhteisten työntekijöiden välillä vaihteli vaativuusryhmän mukaan välillä 106 % - 94 %. Prosenttiluku kertoo, kuinka monta prosenttia naisten palkka oli miesten palkasta. Joissakin vaativuusryhmissä miesten palkka oli hieman suurempi ja joissain vaativuusryhmissä naisten palkka oli suurempi.

Valitukset ja vakavat ihmisoikeusrikkomukset

Työperäisiä valituksia, vakavia ihmisoikeustapauksia tai niihin liittyviä sanktioita ei ollut vuonna 2024.

Taulukko 36. Metsähallituksen työsuhteisten työntekijöiden määrä jaoteltuna sopimustyypeittäin eriteltynä sukupuolen mukaan

Otsikko	Naiset	Miehet	Muut	Ei ilmoitettu	Yhteensä
Työsuhteisten työntekijöiden määrä	368	609	-	-	977
Vakinaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	340	548	-	-	888
Määräaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä henkilömääränä	28	61	-	-	89
Vaihtelevalla työajalla työskentelevien työsuhteisten työntekijöiden määrä	0	0	-	-	0
Kokoaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	345	590	-	-	935
Osa-aikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	23	19	-	-	42

2024 (31.12.2024) Määrät ilmaistu henkilömääränä

SI OMA TYÖVOIMA

Mittareiden laatimisperiaatteet

Anonyymin rekrytointin tilastot saadaan käytössä olevasta sähköisestä rekrytointijärjestelmästä tarkastelemalla työpaikkatilastoja sekä käytössä olleita hakulomakkeita. Anonyymiin rekrytointiin on käytössä erillinen lomake. Anonyymin rekrytointin osalta tarkastelu koskee rekrytointeja, joiden hakuaika on ollut aikavälillä 1.1.2024–31.12.2024.

Yrityksen työsuhteisten työntekijöiden ominaisuuksiin liittyvien mittareiden datana käytetään palkanlaskentajärjestelmän tietoja. Taulukoissa esitetyt luvut ovat vuoden viimeisen päivän, 31.12.2024 tietoja. Kaikki esitetyt luvut sisältävät kaikki Metsähallitus-konsernin työ- tai virkasuhteiset työntekijät mukaan lukien tytäryhtiöiden työntekijät. Tietoa sukupuolesta ei kerätä henkilöstöltä. Sukupuolitieto on otettu palkanlaskentajärjestelmästä, joka päättelee tiedon henkilötunnuksen perusteella. Taulukossa 36 tarkoitettuja vaihtelevalla työajalla työskenteleviä, esimerkiksi niin kutsutulla nollatuntisopimuksella työskenteleviä, ei Metsähallitus-konsernissa ole. Työaika vaihtelee mahdollisten liukumien puitteissa.

Monimuotoisuuden mittareissa ylimpään johtoon katsotaan kuuluvaksi Metsähallituksen johtoryhmä, johon kuuluvat toimitusjohtaja sekä vastuualueiden ja konserniyksiköiden ylimmät johtajat. **Ylimmän johdon sukupuolijakauma** ja **työsuhteisten työntekijöiden sukupuolijakauma vastuualueittain** on tarkasteltu raportointijakson lopusta, eli 31.12.2024, samoin **työsuhteisten työntekijöiden ikäjakauma**. Henkilön ikänä käytetään täysiä ikävuosia raportointiajankohtana (31.12.2024).

Koulutustuntien keskimääräinen lukumäärä työsuhteista työntekijää kohti on laskettu yhdistämällä työsuhteisten työntekijöiden itse HR-järjestelmään ilmoittamat koulutukset ja niihin käyttämänsä htp:t tai tunnintunnit sekä työntekijöiden Metsähallituksen erilaisilla

oppimislustoilla suorittamien kurssien tunnintunnit. Suurin osa koulutuksista käydään erilaisilla oppimislustoilla, joista on saatu vuonna 2024 seuraavat tiedot:

- Eduhouse: 676 suoritettua kurssia, joiden kesto on yhteensä 1149 tuntia (153 htp)
- eOppiva: 511 suoritettua kurssia, joiden kesto on tyypillisesti noin 1 tunti, arvioitu yhteiskesto näin ollen noin 511 tuntia (68 htp)
- Ahjo: 1 246 suoritettua kurssia, joihin on käytetty aikaa yhteensä noin 760 tuntia (101 htp)

Ilmoitetuissa koulutuksissa on mukana myös työsuhteensa vuoden aikana päättäneiden henkilöiden koulutukset. Sen vuoksi jakajana on käytetty henkilötyövuosia (htv, kokoaikavastaava), eikä vuoden viimeisen päivän henkilömäärää, kuten muissa mittareissa. Käytyjä koulutuksia ei eritellä sukupuolen mukaan.

Palkkaerojen laskennassa on tarkasteltu raportointijakson viimeisen päivän tilannetta (31.12.2024) ja työsuhteisten työntekijöiden sen hetkistä tuntipalkkaa ja niiden keskiarvoja. Palkkavaakaa käytettäessä arvioidaan seuraavat tekijät: Osaaminen ja vuorovaikutus, toimintavapaus ja tiedon soveltaminen päätöksentekotilanteissa sekä vastuu ja rooli

Henkilökohtaista palkanosaa määritettäessä työsuoritusta arvioidaan sovittujen arviointitekijöiden näkökulmasta: Tuloksellisuus, työn laatu ja osaaminen, Kehittäminen ja kehittyminen sekä Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.

Metsurit eivät ole Palkkavaa'an piirissä. Heidän palkkansa määräytyy alan työehtosopimuksen perusteella.

S2 Arvoketjun työntekijät

Taulukko 37. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet arvoketjun työntekijöihin liittyen

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Työolot: Työaika ja riittävä palkka			
<ul style="list-style-type: none"> – Joillakin toimialoilla Metsähallituksen arvoketjussa, kuten matkailualalla sekä metsän- ja luonnonhoitotöissä, työ on usein kausiluonteista ja työntekijät tulevat useasta eri maasta, jolloin riski työntekijöiden hyväksikäyttöön niin työolojen kuin -ehtojenkin kautta kasvaa. Toimittajia ja kumppaneita eettiseen ja vastuulliseen toimintatapaan velvoittava toimintatapaohjeet eivät sisällä lakia ylittäviä ehtoja liittyen työaikaan, eivätkä suoraan velvoitetta elämiseen riittävästä palkasta. + Metsähallitus on toimintatapaohjeessaan sitoutunut YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeusjulistukseen ja edellyttää vastaavaa sitoumusta eettiseen ja vastuulliseen toimintatapaan myös kaikilta toimittajiltaan ja kumppaneiltaan. Pitkät (1-6 vuotta) ympärivuotiset sopimukset urakoitsijoiden kanssa metsätaloudessa mahdollistavat urakoitsijoille vakaammat työolot. PEFC-sertifikaatti edellyttää tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä vähintään vuosittain. 	<p>Sopimusehtojen ja Metsähallituksen toimintatapaohjeiden noudattamatta jättäminen sopimuskumppaneiden toimesta voi tuoda maineriskejä ja sopimuksen päättämiseen liittyviä taloudellisia riskejä.</p>	<p>Koko maan laajuisena isona työllistäjänä Metsähallituksella on mahdollisuus vaikuttaa työoloihin arvoketjussa ja luoda sitä kautta arvoa ja vakaampia oloja koko arvoketjuun sekä sen työntekijöille.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeet (Supplier ja Partner Code of Conduct) • Tilajavastuulain mukaiset selvitykset kaikissa yli 9 000 euron arvoisissa hankinnoissamme • Toimittaja-auditoinnit
Työolot: Terveys ja turvallisuus			
<ul style="list-style-type: none"> – Velvoitteiden mahdollinen toteutumattomuus ja puutteet työturvallisuudessa muodostavat merkittävän henkilökohtaisen riskin arvoketjun työntekijöille ja voivat johtaa työtaturmiin tai terveysongelmiin. + Metsähallitus on toimintatapaohjeessaan sitoutunut YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeusjulistukseen ja edellyttää vastaavaa sitoumusta eettiseen ja vastuulliseen toimintatapaan myös kaikilta toimittajiltaan ja kumppaneiltaan. Toimittajien toimintatapaohje sisältää lisäksi vaatimuksia myös työoloihin ja -turvallisuuteen liittyen ja on mukana kaikissa hankintasopimuksissa. 	<p>Metsähallitus on erityisesti metsän- ja luonnonhoitotöiden osalta riippuvainen urakoitsijoiden työpanoksesta ja puutteet työterveydessä ja -turvallisuudessa arvoketjussa voivat johtaa taloudellisiin menetyksiin esimerkiksi toimitusten myöhästymisenä.</p>	<p>Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeet (Supplier ja Partner Code of Conduct) • Toimittaja-auditoinnit • Yhteistyö aluehallinto- viranomaisten kanssa

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen			
+ Metsähallituksen tarjoamat koulutukset urakoitsijoille ja kumppaneille esimerkiksi vastuullisuus-, turvallisuus-, ja ympäristöteemoista kasvattavat arvoketjun työntekijöiden osaamista ja samalla teemojen toteutumista toimitus- ja arvoketjussa. Positiiviset vaikutukset sekä luonnonvarojen käyttöön että työntekijöiden työhyvinvointiin.	PEFC- ja ISO14001-sertifikaattien menetys, jos työhöjeita ei kouluteta, osaamista varmisteta tai kouluttamisessa epäonnistutaan. Menetyksellä suora ja suuri vaikutus toimintaan, erityisesti liiketoimintaan.	Koulutusten avulla voidaan parantaa työn laatua ja tehokkuutta ja saada kustannussäästöjä sekä parantaa työturvallisuutta ja ympäristöasioiden ja sosiaalisen vastuun huomiointia.	• AHJO-koulutukset
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Toimenpiteet työpaikalla esiintyvät väkivallan ja häirinnän torjumiseksi			
- Toimintatapaohje ei vielä ole mukana kaikissa sopimuksissa, erityisesti kumppanikentällä. Metsähallituksen arvoketjussa on noussut esiin esimerkiksi epäilyjä epäasiallisesta käyttäytymisestä työntekijöitä kohtaan. + Metsähallituksen toimintatapaohjeet ja sitoumus YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeusjulistukseen. Lisäksi käytössä ilmoituskanava.	Häirintätapaukset arvoketjussa voivat johtaa mainehaittaan ja sopimuksen päättämiseen liittyviin taloudellisiin riskeihin.	Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.	• Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeet (Supplier ja Partner Code of Conduct)
Muut työhön liittyvät oikeudet: Pakkotyö			
- Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa on tunnistettu työperäisen hyväksikäytön riski erityisesti kuljetus-, rakennus-, siivous-, metsä- ja luonnonhoitotöiden palveluhankinnoissa sekä tavarahankinnoissa ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta	Hyväksikäytön tapaukset arvoketjussa voivat johtaa mainehaittaan, korvausvaatimuksiin tai viranomaisten asettamiin sanktioihin esimerkiksi työssä, jota MH:n tulisi erityisesti valvoa (omat työmaat ja urakointikohteet).	Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.	• Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeet (Supplier ja Partner Code of Conduct) • Pilotoituna ja suunniteltuna toimenä ihmisoikeusauditoinnit

Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Arvoketjun työntekijöitä koskevat olennaiset vaikutukset, keskeiset riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu kaksoisolennaisuusanalysissä. Olennaisuusanalyysi on kuvattu sivulla 24. Analysissä on tarkasteltu ensisijaisesti Metsähallituksen suoria palveluntuottajia, tavarantoimittajia ja urakoitsijoita, sekä yhteistyösopimusyrittäjiä.

Olennaisuuden arvioinnissa painottuu Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa esiin nousseet toimialat. Näiden toimialojen työntekijätyyppejä, joihin vaikutuksia kohdistuu, ovat erityisesti metsä- ja luonnonhoitotöitä tekevät urakoitsijat, aines- ja energiapuunkuljetuksen toimitusketjun työntekijät sekä matkailun sopimusyrittäjien ja -kumppaneiden työntekijät. Työperäisen hyväksikäytön riski on tunnistettu erityisesti kuljetus-, rakennus-, siivous-, metsä- ja luonnonhoitotöiden palveluhankinnoissa sekä tavarahankinnoissa ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin toimialoilta (esim. työvaatteet ja brändituotteet). Mainituissa palveluhankinnoissa on tunnistettu työskentelevän vierastyöläisiä, jotka ovat erityisen haavoittuvia kielteisille vaikutuksille. Arvoketjun työntekijöihin kohdistuvia olennaisia vaikutuksia avataan lisää taulukossa 37.

Metsähallituksen ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa hyvin korkean ja korkean tason vaikutukset liittyvät yllä mainittuihin hankintoihin ihmisoikeuksien kannalta korostuneen riskin ja työperäisen hyväksikäytön riskiin toimialoilta.

Toimintaperiaatteet

Metsähallituksen **vastuullisuuspolitiikka** ohjaa konsernia vastuullisuuteen liittyvissä asioissa. Yksi politiikan päätavoitteista on toimia vastuullisena organisaationa ja huomioida toiminnan vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat. Tavoitteena on myös kehittää vastuullista toimintaa yhdessä asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa koko arvoketjussamme. Vastuullisuuspolitiikkaa toteutetaan arvoketjun työntekijöiden osalta pääosin Metsähallituksen ja toimittajien välisiin sopimuksiin tehtävin sopimuskirjauksin sekä sopimusten liitteinä olevien Metsähallituksen toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeiden avulla. Sopimustenmukaista toimintaa seurataan automatisoidun tilaajavastuutietojen tarkastusten ja erillisten toimittaja-auditointien kautta.

Metsähallituksen **toimintatapaohjeet** sisältävät velvoitteita toimittajille ja yhteistyökumppaneille. Ne ohjaavat sopimuskauden aikaista toimintaa lakien noudattamisessa, ympäristövastuussa, omaisuuden ja tiedon suojelussa, ihmisoikeuksien kunnioittamisessa ja työntekijöiden oikeuksissa sekä vastuullisessa hankinnassa. Ohjeessa on velvoitteita myös lahjonnan ja korruption estämisessä, ilmoitusten tekemisessä, ulkoisessa arvioinnissa sekä ohjeiden noudattamisessa ja sopimusrikkomusten seuraamuksissa. Toimittajien tulee noudattaa perus- ja ihmisoikeuksia. Työyhteisössä tai hankintaketjussa ei sallita syrjintää iän, sukupuolen, alkuperän, kielten, vakaumuksen, uskonnon, mielipiteen, vammaisuuden, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

sen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Työntekijöillä tulee olla tehtäviensä edellyttämä koulutus ja perehdytys. Toimittaja vastaa työoikeuksien, työterveyden ja työturvallisuuden huomioimisesta sekä mahdollisten poikkeamien ja riskien hallinnasta. Lisäksi työntekijöille maksetaan lakien ja työehtosopimusten mukaiset korvaukset, ja noudatetaan kaikkia työntekijöitä koskevia velvoitteita ja säännöksiä.

Metsähallitus on hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) tarkoittama julkinen hankintayksikkö, jonka sopimuskumppanien valintaa säädellään lailla. Hankintalain tulevista vaatimuksista kerrotaan tarkemmin standardin [G1 osiossa Suhteet toimittajiin](#).

Metsähallitus noudattaa hankinnoissaan hankintalain lisäksi **pienhankintasääntöä tai hankintasääntöä** riippuen hankinnan ennakoidusta arvosta. Metsähallituksen sisäiset hankintoja ohjaavat säännöt edellyttävät tilaajavastuulain (laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006) mukaisen selvitysten tarkastamisen kaikissa arvoltaan 9 000 € ylittävissä sopimuksissa, vaikka sopimuksen kohteena oleva palvelu ei kuuluisi tilaajavastuulain piiriin. Metsähallitus edellyttää sopimuskumppaneiltaan lisäksi hankintalain mahdollistamia soveltuvuusvaatimuksia. Ne liittyvät pääosin sopimuskumppanin rekisteröitymiseen erinäisiin viranomaisrekistereihin sekä sopimuskumppanin taloudelliseen ja rahoitukselliseen asemaan ja heidän tekniseen ja ammatilliseen pätevyyteen. Soveltuvuusvaatimuksilla pyritään osaltaan varmistamaan

Taulukko 38. Metsähallituksen toimintaperiaatteet liittyen arvoketjun työntekijöihin

Toimintaperiaate	Kuvaus toimintaperiaatteen keskeisestä sisällöstä, mukaan lukien sen yleiset tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Organisaation ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Vastuullisuuspolitiikka *	Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikassa määritellään mm. Metsähallituksen vastuualueiden ja yksiköiden yhteisen tekemisen alueet, kytkös strategiaan ja sen toteuttamiseen, päätavoitteet ja keskeisimmät periaatteet. Yhtenä päätavoitteena on huomioida toiminnan vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat ja kehittää vastuullista toimintaa yhdessä asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa koko arvoketjussa.	Yleisellä tasolla työolot ja yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille sekä ihmis- ja työoikeuksien kunnioittaminen	Metsähallituksen johtoryhmä asettaa yhteiset strategiset vastuullisuustavoitteet ja vastaa niiden toteutumisesta omilla vastuualueillaan. Vastuullista toimintaa arvoketjussa seurataan pääasiassa auditoinnein.	Toimimme vastuullisena organisaationa ja huomioimme toimintamme vaikutukset kaikkialla, mihin ne ulottuvat. Olemme aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja ja kehitämme vastuullista toimintaa yhdessä asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa koko arvoketjussamme.	Metsähallituksen hallitus vastaa vastuullisuuden johtamisen järjestämisestä ja integroimisesta osaksi strategiaa ja toimintaa. Hallitus hyväksyy Metsähallituksen vastuullisuuspolitiikan. Pääjohtaja vastaa vastuullisuuden johtamisesta ja toteutumisesta Metsähallituksessa.
Hankintasääntö	Hankintasäännössä määritellään hankintatoimen periaatteet, organisoituminen, sekä vastuullisen hankinnan päälinjaukset. Hankintasääntö perustuu Metsähallituksen työjärjestykseen ja toimivaltasääntöön ja tarkentaa niitä hankintatoimen osalta. Hankintasääntö on ylätasoinen dokumentti, joka luo suuntaviivat Metsähallituksen hankintatoimelle erityisesti hankintaorganisaation ja päätöksentekoprosessien osalta.	Hankintasääntö ei ota kantaa arvoketjun työntekijöihin liittyviin kestävyysseikkoihin.	-	Hankintasääntöä noudatetaan kaikissa Metsähallitus-konsernin yksiköissä, vastuualueissa ja tytäryhtiöissä, joihin sovelletaan kulloinkin voimassa olevaa hankintalakia ja muuta hankintoihin liittyvää sääntelyä. Hankinnoilla tarkoitetaan kaikkea Metsähallituksen oman organisaation ulkopuolelta tehtävää tavaroiden, palvelujen ja rakennusurakoiden hankkimista.	Hankintojen johtoryhmä käsittelee ja vahvistaa hankintojen vastuullisuuslinjaukset ja seuraa niiden toteutumista. Metsähallituksen johtoryhmä seuraa hankintatoimen toteuttamisen kokonaisuutta ja sen kehittämistä.
Pienhankintasääntö	Pienhankintasääntö asettaa yhtenäiset toimintatavat Metsähallituksen pienhankinnoille.	Työolot: Työaika; Riittävä palkka; Terveys ja turvallisuus	-	Kaikki Metsähallituksen vähintään 9 000 € arvoiset hankinnat kuuluvat soveltamisalan piiriin.	Hankintojen johtoryhmä käsittelee ja vahvistaa hankintojen vastuullisuuslinjaukset ja seuraa niiden toteutumista. Metsähallituksen johtoryhmä seuraa hankintatoimen toteuttamisen kokonaisuutta ja sen kehittämistä.
Toimintatapaohje toimittajille *	Supplier Code of Conduct perustuu Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen. Se sisältää Metsähallituksen palvelujen ja tavarantoimittajille asettamat vähimmäisvaatimukset, joita näiden tulee liiketoimintaansa koskevien lakien ja määräysten ohella noudattaa sopimussuhteessaan Metsähallituksen kanssa.	Työolot: Työaika; Riittävä palkka; Terveys ja turvallisuus Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen; Toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi Pakkotyö	Toimittaja-auditoinnit	Edellyttämme toimintatapaohjeeseen sitoutumista kaikilta hankintasopimuskumppaneiltamme.	Lakiasiaintoimittaja vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeista.
Toimintatapaohje kumppaneille	Toimintatapaohje kumppaneille perustuu Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen ja se sisältää Metsähallituksen sopimuskumppaneille asettamat vähimmäisvaatimukset, joita näiden tulee liiketoimintaansa koskevien lakien ja määräysten ohella noudattaa sopimussuhteessaan Metsähallituksen kanssa	Työolot: Työaika; Riittävä palkka; Terveys ja turvallisuus Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille: Koulutus ja taitojen kehittäminen; Toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi Pakkotyö	Toimittaja-auditoinnit	Kiinteistösopimukset	Lakiasiaintoimittaja vastaa vaatimustenmukaisuudesta ja Metsähallituksen toimintatapaohjeista.

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

maan sopimuskumppanin edellytykset suoriutua sopimuksesta lainsäädännön, työehtosopimusten taikka kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden mukaisesti.

Metsähallituksen hankintatoimi vastaa hankintasopimusten sopimuskumppanien soveltuvuusvaatimusten, rikosrekisteriotteiden sekä tilaajavastuutietojen tarkastamisesta. Hankintaorganisaatiota johtaa lakiasiaintojohtaja, joka raportoi Metsähallitus liikelaitoskonsernin pääjohtajalle. Pääjohtaja raportoi konsernin hallitukselle.

Yhteydenpito vaikutuksista arvoketjun työntekijöiden kanssa

Yhteydenpito arvoketjun työntekijöihin tapahtuu pääosin välillisesti toimittajayhteistyön kautta, esimerkiksi yhteistyötapaamisissa. Lisäksi toimittaja-auditointien sekä työmaakäyntien yhteydessä työntekijöitä haastatellaan. Metsähallituksella on lisäksi käytössä ilmoituskanava, jonka kautta myös arvoketjun työntekijät pystyvät ilmoittamaan väärinkäytösepäilyistä tai työhön liittyvistä riskeistä.

Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi

Metsähallituksen ilmoituskanava on avoin kaikille sidosryhmille, mukaan lukien arvoketjun työntekijät. Heitä rohkaistaan ilmoittamaan havaitsemistaan lainsäädännön rikkomuksista sekä eettisistä epäkohdista, jotka liittyvät yhteistyöhön Metsähallituksen kanssa. Kanavaan voi tehdä ilmoituksen anonyymisti. Ilmoituskanavan lisäksi arvoketjun työntekijät voivat ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista suoraan Metsähallituksen yhteyshenkilöille. Ilmoituskanavan kautta tulevat ilmoitukset ja havainnot käsitellään erikseen nimetyssä ryhmässä. Metsähallitus noudattaa ilmoituskanavan ylläpitämisessä ja ilmoitusten käsittelyssä ilmoittajansuojelulakia (laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta, 1171/2022). Ilmoituskanavasta ja siihen liittyvästä prosessista kerrotaan tarkemmin [osiossa G1](#).

Merkittävänä työvoimavaltaisten palvelujen tilaajana Metsähallitus Metsätalous Oy tekee yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa, jotka valvovat ulkomaiseen työvoimaan liittyvän lainsäädännön noudattamista ja vastaavat työsuojelutarkastuksista. Tarkastusraportit, jotka tulevat Metsähallituksen tietoon ja joissa on huomautettavaa, käydään yrittäjän kanssa välittömästi läpi ja sovitaan korjaavat toimenpiteet. Lisäksi Metsätalous Oy käy mahdolliset tarkastusraportit läpi vuosittaisissa kehityskeskusteluissa urakoitsijoiden kanssa.

Osana Metsätalouden PEFC-auditointeja tarkastellaan myös työoloja koskevia kriteerejä, jotka liittyvät työhyvinvointiin ja harmaan talouden torjuntaan. PEFC-sertifiointi tukee työntekijän oikeuksia ja turvallisen työskentelyn edellytyksiä ja edistää niiden toteutumista. Auditoinnit ovat korjaamisen prosessin lähtökohdana, jos poikkeamia näissä asioissa havaitaan. Mikäli poikkeamia ilmenee, urakoitsijoille määritellään korjaavat toimenpiteet ja niiden toteutumista seurataan.

Toimet

Arvoketjun työntekijöihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia pyritään ehkäisemään tarkistamalla sopimuskumppanien taustat sekä sopimuskaudella tapahtuvien toimittaja-auditoinnein. Hankintalain edellyttämät taustojen tarkistukset kohdistuvat vastuuhenkilöiden rikosrekisteriotteisiin sekä yritykseen kohdistuvaan yhteisösakko-otteisiin, hankintasääntöjen edellyttämiin tilaajavastuulain mukaisesti selvityksiin sekä hankintalain mahdollistamiin soveltuvuusvaatimuksiin. Tarkistuksista kerrotaan tarkemmin standardin [G1 osiossa Suhteet toimittajiin](#).

Toimittajien toimintatapaohjeessa edellytetään, että toimittaja noudattaa toimintaansa koskevia lakeja, määräyksiä ja sopimusehtoja. Toimittaja vastaa myös niihin liittyvästä riittävästä tiedottamisesta ja koulutuksesta työntekijöilleen, johto- ja toimihenkilöilleen sekä myös omille alihankkijoilleen sekä yhteistyökumppaneilleen. Edellytämme esimerkiksi, että urakoitsijat noudattavat työturvalli-

suuteen liittyvää lainsäädäntöä.

Metsätaloudessa urakoitsijoiden ja heidän työntekijöidensä työturvallisuuteen liittyviä asioita käydään läpi sopimusvaiheessa ja urakoitsijoiden vuosittaisissa kehitys- ja palautekeskusteluissa. Työturvallisuusasioiden huomioimista seurataan esimerkiksi työmaakäyntien yhteydessä sekä sisäisissä ISO 14001 -auditoinneissa ja PEFC-sertifikaattiin liittyvissä ulkoisissa auditoinneissa. Vakavammat työtapaturmat käydään läpi Metsätalous Oy:n prosessien johtotiimeissä ja aluetasolla.

Luontopalvelujen toiminta retkeilyreittien rakentamisessa ja muissa rakennustöissä on tiivistetty rakentamisen työturvallisuusohjeeseen. Se perustuu rakentamista koskevaan työturvallisuuslainsäädäntöön sekä Metsähallituksen julkisten hallinto-tehtävien yksikössä toteutettavalle rakennustyölle tehtyihin riskienarviointeihin. Ohjeen tavoitteena on varmistaa rakentamiseen liittyvien työturvallisuustoimien vähimmäistaso sekä valtakunnallinen yhtenäisyys. Julkisten hallintotehtävien rakennusrakoiden työturvallisuusmääräysten ja turvallisuusasiakirjojen tulee perustua ohjeen vaatimuksiin sekä työturvallisuuslainsäädäntöön ja rakennusurakoiden yleisiin sopimusehtoihin ja laatuvaatimukseen. Urakoitsijoilta edellytetään viikoittaista työturvallisuuden valvontaa ja TR- ja MVR mittareiden käyttöä valvonnan dokumentoinnissa. Urakoitsijan tulee tarvittaessa raportoida myös toteutuneet työtunnit, toteutuneet työtapaturmat ja niiden syyt sekä tapaturmista aiheutuneet poissaolopäivät.

S2 ARVOKETJUN TYÖNTEKIJÄT

Metsähallitus on laatinut ihmisoikeusauditointeihin kohdistuvan auditointisuunnitelman, joka perustuu vuonna 2022 toteutettuun ihmisoikeusvaikutusten arviointiin. Arvioinnissa tunnistettiin myös Metsähallituksen arvoketjun työntekijöihin kohdistuvia riskejä. Vuonna 2024 Metsätalous Oy kilpailutti auditointipalvelut. Tavoitteena oli löytää kumppani suorittamaan arvoketjun työntekijöiden asemaan liittyviä tarkastuksia. Metsähallitus kilpailuttaa vuoden 2025 aikana koko konsernin auditointikumppanin toteuttamaan auditointisuunnitelman mukaisia tarkastuksia. Metsähallitus on tunnistanut tarpeen lisätä organisaation sisäistä osaamista arvoketjujen toimittaja- ja kumppanihallinnan osalta. Tämän osaamisen varmistamiseksi Metsähallitus toteutti erillisen auditointeihin liittyvän asiantuntijapuitesopimuksen kilpailutuksen vuonna 2024. Metsähallitus pyrkii vuoden 2025 aikana rakentamaan yksityiskohtaisemmat prosessit ja mallit arvoketjun työntekijöiden olennaisten riskien hallitsemiseksi.

Koulutukseen ja taitojen kehittämiseen liittyvät toimet kiteytyvät urakoitsijoille ja heidän työntekijöilleen tarkoitettuihin koulutuksiin. Vuonna 2024 Metsätalous Oy:n urakoitsijoita ja kumppaneita koulutettiin hyödyntäen sähköistä Ahjo-osamisympäristöä. Siihen on laadittu useita eri urakointi- ja työlajeihin liittyviä kursseja. Urakoitsijat ja heidän työntekijänsä suorittivat vuonna 2024 yhteensä 3 358 kurssia, ja metsäalan oppilaitosten opettajat ja oppilaat yhteensä 4 037 kurssia. Keskeisimmät suoritettavat kurssit liittyivät puunkorjuuseen, autokuljetukseen ja metsänhoitotöihin. Pakollisiin kursseihin kuuluu myös Metsähallituk-

sen toimintatapaohje toteuttajille sekä PEFC-standardia käsittelevä kurssi.

Vuonna 2024 Kiwa Inspecta Oyj auditoi PEFC-sertifioinnin toteutumisen tasoa Metsätalous Oy:n toiminnassa. Auditoinneista annettiin kehittämissuosituksia ja yksi lievä poikkeama. Poikkeama koski vaatimusta työntekijöiden osaaminen varmistamisesta. Auditoinnissa kävi ilmi, että hakkuukoneen kuljettajalla ja samalla alueella toimivalla Metsähallituksen operaatioasiantuntijalla ei ollut tietoa kasvinsuojeluainetutkinnon suoritusvaatimuksesta. Kasvinsuojeluainetutkinto vaaditaan henkilöiltä, jotka käyttävät tai käsittelevät työssään mm. juurikäävän torjuntaan tarkoitettua ureaa tai harmaaorvakkaliuosta. Metsätalous Oy on toimittanut kuvauksen korjaavista toimenpiteistä Kiwa Inspecta Oyj:n auditoijille. Korjaaviin toimenpiteisiin kuuluu mm. urakoitsijoiden muistuttaminen tutkinnon pakollisuudesta sekä sähköpostitse että vuosittaisen kehityskeskustelun yhteydessä. Kehityskeskustelulomakkeeseen lisättiin kohta kasvinsuojelututkinnolle, ja hankintapäälliköt käyvät asian läpi myös puunkorjuun operaatioasiantuntijoiden kanssa.

Vuoden 2024 alussa tytäryhtiö Siemen Forelia Oy:ssä toteutettiin yhteistyössä UPM:n kanssa auditointi Siemen Forelia Oy:n toimitusketjuun ja siellä työoloihin. Auditoinnilla tuettiin samalla sopimusyhteistyön päivitystä ja haluttiin tehostaa yhteistyön auditointi ja compliance -menettelyitä yleisesti ja saada lisätietoa huolellisuusveloitteen mukaisuudesta ja toiminnan kehittämiseen. Tarvittavat korjaavat ja kehittämistoimet todennettiin, sopimus-

mallia uudistettiin ja otettiin käyttöön päivitetty urakoitsijan ohjeet.

Metsähallituksessa on käynnistynyt toimintatapaohjeiden päivitystyö. Päivityksessä tullaan huomioimaan erityisesti arvoketjun työntekijät. Tavoitteena on saada päivitys valmiiksi vuoden 2025 toisen vuosineljänneksen loppuun mennessä.

Mittarit ja tavoitteet

Metsähallitus on asettanut tavoitteeksi, että viimeistään vuonna 2026 kaikkiin uusiin hankinta- ja kumppanisopimukseen tullaan sisällyttämään Metsähallituksen toimintatapaohje (Supplier Code of Conduct tai Partner Code of Conduct). Lisäksi vuoteen 2030 mennessä Metsähallituksella ei pitäisi olla voimassa sopimuksia, joihin ei ole sisällytetty toimintatapaohjetta.

Metsähallituksen vuonna 2024 syksyllä julkaistun uuden strategian pohjalta on luotu Metsähallituksen hankintaohjelma, jonka toteuttaminen alkaa vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä. Hankintaohjelma sisältää useita vastuullisuuteen liittyviä toimenpiteitä. Toimittajayhteistyöhön liittyvien toimenpiteiden tavoitteena on kehittää Metsähallituksen ja sopimusosapuolien välistä yhteistyötä ja sitä kautta esimerkiksi toimintatapaohjeiden parempaa jalkauttamista koko arvoketjussa. Han-

kintaohjelman yksi keskeisimmistä toimenpiteistä on vastuullisuusraportoinnin kehittäminen. Tavoitteena on luoda uusi raportointimalli, joka huomioi erityisesti ESRS S2-raportoinnin mukaiset raportointitarpeet. Uusi vastuullisuusraportointimalli on tavoitteena saada käyttöön vuoden 2026 alussa. Uuden toimittajayhteistyömallin kehitys alkaa vuonna 2026. Tavoitteena on, että uusi yhteistyömalli on koko organisaatiossa käytössä viimeistään vuonna 2027.

Metsähallitus mittaa toimintatapaohjeiden sisällyttämistä hankintasopimukseen itse kehittämänsä työkalun kautta. Hankintoja toteuttavat henkilöt merkitsevät jokaisen hankinnan kohdalle, onko toimintatapaohje sisällytetty kyseisen hankinnan sopimusehtoihin. Työkalusta on integraatio Metsähallituksessa käytössä olevaan pilvipohjaiseen liiketoimintatietojen visualisointityökaluun. Tietoja tarkastellaan ja analysoidaan osana päivittäistä työtä. Vuonna 2024 toimintatapaohje sisällytettiin 87 prosenttiin kaikista hankintasopimuksista.

S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt

Taulukko 39. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyen

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Yhteisöjen taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet: Maahan liittyvät vaikutukset			
<ul style="list-style-type: none"> - Jos valtion maiden käyttöön liittyvien erilaisten tarpeiden yhteensovittamisessa epäonnistutaan, kielteisinä vaikutuksina alueiden ja luonnonvarojen käytön mahdolliset liialliset vaikutukset paikallisten oikeuksiin ja elinkeinoihin. Esimerkiksi matkailun ja vieraspaikkakuntalaisten metsästäjien osalta koettu kielteisiä vaikutuksia paikalliskulttuuriin Lapissa. + Maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvien tarpeiden yhteensovittaminen ja ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä käytön turvaaminen. + Alueen luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen mahdollistaminen ja edistäminen tuovat positiivisia vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen ja turvaavat paikallisten oikeutta työhön ja riittävään elintasoon. + Metsästyksen ja kalastuksen sosiaalisen kestävyuden varmistaminen. 	<p>Yhteensovittamisessa epäonnistumisella ja sosiaalisen toimiluvan menettämisellä voi olla myös taloudellisia vaikutuksia Metsähallituksen toimintaan, erityisesti metsätalouteen ja maankäyttöön sekä Metsähallituksen maineeseen.</p>	<p>Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sidosryhmien osallistaminen osana suunnittelumenetelmiä • Metsähallituslain mukaiset alueelliset neuvottelukunnat ja muut yhteydenpidon prosessit • Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioiminen liiketoiminnassa • Yhteensovittamiseen ja eri käyttömuotojen huomiointiin liittyvä ohjeistus periaatteissa, oppaissa ja ohjeissa • Luonnonvarasuunnitelmien yhteensovittamisen ja yhteistyön parantamiseen liittyvät toimet
Alkuperäiskansojen oikeudet: Vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumus; Itsemääräämisoikeus; Sivistykselliset oikeudet			
<ul style="list-style-type: none"> - Virheet neuvottelumenettelyissä voivat johtaa sopimusrikkomuksiin ja kielteisiin vaikutuksiin. Ennakkosuostumus ja vaikutusten arviointi ei käytössä kaikissa toiminnoissa. - Arvoketjun toimintojen ja toimijoiden mahdolliset negatiiviset vaikutukset saamelaiskulttuuriin, esimerkiksi matkailun ja virkistyskäytön mahdolliset vaikutukset kuten saamelaiskulttuurin pyhien kohteiden pilaantumisen tai tuhoutumisen riski. + Laki Metsähallituksesta 234/2016 edellyttää – osana yleisten yhteiskunnallisten velvollisuuksien huomioimista – erityisesti huolehtimaan saamelaisen kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamisesta. + Toiminta perustuu yhdessä laadittuun Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelmaan, jonka teossa on käytetty Akwé: Kon -menettelyä. Metsähallitus käy saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut Saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana. + Saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan turvataan myös tukemalla saamenkielistä viestintää ja kulttuurihankkeita. + Yhdenvertaisuuden edistäminen saamelaisia ja saamelaisten kotiseutualuetta koskevassa toiminnassa osana Monimuotoisuus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. 	<p>Jos Metsähallitus menettää saamelaisten luottamuksen ja suostumuksen Saamelaisalueella toimimiseen, sillä voi olla taloudellisia vaikutuksia esimerkiksi metsätalouteen, maankäyttöön ja erälupiin.</p>	<p>-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Akwé: Kon -menettely • Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut Saamelaiskäräjien kanssa

Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Metsähallituksen hallinnassa on 9,2 miljoonaa hehtaaria maa-alueita ja 3,4 miljoonaa hehtaaria vesialueita. Suurin osa maista sijaitsee Itä- ja Pohjois-Suomessa ([tarkemmat tiedot ja kartta ovat vuosiraportin osiossa Maa- ja vesialueet](#)). Metsähallituksen tehtävänä on sovittaa yhteen alueisiin kohdistuvia odotuksia ja mahdollisuuksia.

Valtion maa- ja vesialueiden hoito, käyttö ja suojeleminen vaikuttavat käytännössä kaikkiin alueisiin jollain tavalla kytköksissä oleviin ryhmiin. Metsähallituksen maa- ja vesialueiden käytön periaatteissa osoitetaan metsähallituslaissakin mainitut yhteisöt, joihin kohdistuvat vaikutukset tulee erityisesti huomioida, eli poroelinkeino poronhoitoalueella, saamelaiset saamelaisten kotiseutualueella sekä tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet. Muita olennaisiksi tunnistettuja yhteisöjä ovat valtion maa- ja vesialueista ja luonnosta elantoa ja hyvinvointia ammentavat tahot kuten paikkakunnilla asuvat ihmiset, virkistyskäyttäjät, kalastajat ja metsästäjät, matkailutoimijat sekä muut luonnosta kiinnostuneet tahot kuten erilaiset kansalais- ja ympäristöjärjestöt.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 40. Metsähallituksen toimintaperiaatteet vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyen

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikka	Linjaa yleisellä tasolla valtion maa- ja vesiomaisuuden hallinnan periaatteista. Pää tavoitteet: Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Valtion maa- ja vesialueiden hallinta hoidetaan yhtenä kokonaisuutena.	Maahan liittyvät vaikutukset	Liikelaitoksen maankäyttöyksikkö vastaa maankäyttötiedon sekä kiinteistö- ja tasetiedon ylläpidosta ja hallinnasta. Maa- ja vesiomaisuuden hallinnan yhteisiä käytäntöjä suunnittelee, ohjaa ja seuraa maa- ja vesiomaisuuden hallinnan johtoryhmä.	Periaate kattaa Metsähallituksen maa- ja vesialueet.	Pääjohtaja johtaa ja kehittää maa- ja vesialueiden hallintaa. Metsähallituksen hallitus ohjaa ja valvoo maa- ja vesialueiden hallintaa ja vahvistaa luonnonvarasuunnitelmat.
Alueiden käytön suunnittelun periaatteet	Metsähallituksen hallinnassa olevan valtion maa- ja vesiomaisuuden keskeisimpänä alueiden käytön ohjauksen välineenä toimivat alueelliset luonnonvarasuunnitelmat (LVS). Alueiden käytön suunnittelu tehdään laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa. Metsähallituksen on liiketoimintoja harjoitettaessa otettava huomioon laissa määritellyt yhteiskunnalliset velvoitteet. Luonnonvarasuunnittelun tavoitteena on saavuttaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaishyöty taloudelliselta, ekologiselta ja sosiaaliselta kannalta tasapainoisella tavalla.	Maahan liittyvät vaikutukset ja alkuperäiskansojen oikeudet yleisesti	Alueelliset johtoryhmät vastaavat luonnonvarasuunnitelmien seurannan järjestämisestä aluetasolla. Luonnonvarasuunnitelmien toteutumisesta raportoidaan vuosittain Metsähallituksen johtoryhmälle ja hallitukselle. Metsähallituksen on liiketoimintoja harjoitettaessa otettava huomioon laissa määritellyt yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden panoksista ja niiden vaikuttavuudesta raportoidaan vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle.	Metsähallituksen maa- ja vesialueiden suunnittelu ja käyttö.	Metsähallituksen johtoryhmä päättää luonnonvarasuunnitelman laatimisesta asettamalla alueelliset LVS-projektit. Pääjohtaja omistaa projektit. Metsähallituksen johtoryhmä käsittelee projektien tulokset ja päättää niiden esittämisestä hallitukselle hyväksyttäväksi.
Kaavoitusperiaatteet*	Kaavoitusperiaatteet linjaavat kaavoituksessa huomioitavat seikat, kaavoituksen edunvalvonnasta sekä maakuntakaavojen ja yleis- ja asemakaavojen huomioinnista.	Maahan liittyvät vaikutukset ja alkuperäiskansojen oikeudet yleisesti	Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuma Kiinteistökehityksen osalta.	Periaate kattaa Metsähallituksen maa- ja vesialueet.	Metsähallituksen hallitus
Toimintamalli Akwé: Kon -ohjeiden soveltamisesta Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välisessä yhteistyössä*	Toimintamalli Akwé: Kon -ohjeiden soveltamisesta Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välisessä yhteistyössä	Alkuperäiskansojen oikeudet	Saamelaiskäräjät, Metsähallitus ja Kolttien kyläkokous seuraavat toimintamallin toimivuutta ja toteutumista yhdessä ja tekevät siitä viiden vuoden välein, tai tarvittaessa useammin, väliarvion. Toimintamallia kehitetään tarvittaessa niiltä osin kuin se todetaan tarpeelliseksi.	Metsähallituksen toiminnassa Akwé: Kon -ohjeita sovelletaan maankäytön suunnitteluprosesseihin. Tällaisia prosesseja ovat esimerkiksi erämaa- ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien sekä luonnonvarasuunnitelmien laadinta.	Luontopalvelujohtaja
Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välinen sopimus elinkeinojen yhteensovittamisesta*	Toimimalla Metsähallituksen metsänkäsitteilyohjeiden ja tämän sopimuksen mukaisesti, Metsähallitus täyttää mahdollisimman hyvin lain Metsähallituksesta (234/2016) ja Poronhoitolain (848/1990) vaatimukset tässä sopimuksessa mainittujen asioiden osalta.	Maahan liittyvät vaikutukset (erityisesti poronhoitoyhteisöjen taloudelliset oikeudet)	Sopimus on voimassa toistaiseksi ja sen toimivuutta seurataan vuosittain Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallituksen välisessä neuvottelussa.	Sopimus koskee koko poronhoitoaluetta, ellei toisin mainita. Saamelaisen kotiseutualueelle on lisäksi laadittu erillinen tätä sopimusta vastaava sopimus Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja alueen paliskuntien kesken.	Pääjohtaja
Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välinen yhteistyösopimus*	Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välinen sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista metsänkäsitteilyohjeista ja toimintatavoista sekä tarkemmasta paikallisesta sopimisesta. Sopimuksen tavoitteena on ohjeistaa yhteistyötä ja menettelytapoja siten, että Metsähallituksen toiminta täyttää mahdollisimman hyvin metsähallituslain ja Poronhoitolain (14.9. 1990/848) vaatimukset saamelaisten kotiseutualueella sopimuksessa mainittujen asioiden osalta.	Alkuperäiskansojen oikeudet: Ennakkosuostumus ja Itsemääräämisoikeus	Sopimus on voimassa toistaiseksi ja sen toimivuutta seurataan vuosittain paliskuntien ja Metsähallituksen välisessä neuvottelussa. Sopimuksen sisältöä voidaan kehittää vuotuisissa neuvotteluissa.	Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välinen sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista metsänkäsitteilyohjeista ja toimintatavoista sekä tarkemmasta paikallisesta sopimisesta.	Pääjohtaja

Toimintaperiaatteet

Vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyvä vastuullisuus on Metsähallituksen toiminnan ytimessä. Metsähallituksen tehtävänä ja tavoitteena on käyttää, hoitaa ja suojella valtion maa- ja vesialueita kestävästi ja sovittaa yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden odotuksia. **Maa- ja vesiomaisuuden hallintapolitiikan mukaan** Metsähallitus hallinnoi ja hoitaa valtion kiinteistövarallisuutta tehokkaalla, tuottavalla ja valtion kokonaisedun varmistavalla tavalla. Kokonaisedulla tarkoitetaan taloudellisten vaikutusten lisäksi myös sosiaalisia, ympäristöllisiä ja kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyviä seikkoja sekä muita yhteiskunnallisia näkökohtia, kestävää kehitystä sekä toimivia kiinteistömarkkinoita.

Maa- ja vesialueiden käyttöä suunnitellaan osallistaen yhdessä sidosryhmien kanssa. Liiketoiminnassa huolehditaan yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumisesta ottamalla huomioon biologisen monimuotoisuuden suojelun, luonnon virkistyskäytön sekä työllisyyden edistämisen vaatimukset. Luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojele saamelaisten kotiseutualueella sovitetaan yhteen siten, että turvataan saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset sekä poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään.

Alueiden käytön suunnittelun periaatteet tarkentavat vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen huomiointia osana maankäytön suunnittelun prosesseja. Alueiden käyttöä suunnitellaan laissa ja omistajapolitiikassa määritellyissä puitteissa, ja keskeisim-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Olellaiset vaikutukset mihin liittyy	Seurantaprosessi	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Metsänhoito-ohje*	Ohjaa Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä. Ohjeessa on kuvattu erikseen metsänkäsittelyn periaatteet saamelaisten kotiseutualueella. Periaatteet on sovittu Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välisissä neuvotteluissa.	Metsiin liittyvät vaikutukset Luontaiselinkeinojen harjoittaminen	Toteutumista seurataan ympäristö- ja laatusurannoilla, sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla (ISO 14001, PEFC) sekä Metsäkeskuksen ja ELYn tarkastuksilla. Ympäristöseurantojen ja auditointien tulokset käsitellään Hallinto-prosessissa ja Metsätalouden johtoryhmässä.	Metsänhoito-ohjetta sovelletaan metsän- ja luonnonhoidon suunnittelussa sekä toteutuksessa koko valtakunnan tasolla kaikissa Metsähallituksen monikäyttömetsissä.	Metsätalouden johtoryhmä
Metsätalouden ympäristöoppas*	Ohjaa Metsähallituksen hallinnassa olevien monikäyttömetsien käsittelyä. Oppaassa on kuvattu erikseen metsänkäsittelyn periaatteet saamelaisten kotiseutualueella. Periaatteet on sovittu Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen välisissä neuvotteluissa.	Metsiin liittyvät vaikutukset Luontaiselinkeinojen harjoittaminen	Toteutumista seurataan ympäristö- ja laatusurannoilla, sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla (ISO 14001, PEFC) sekä Metsäkeskuksen ja ELYn tarkastuksilla. Ympäristöseurantojen ja auditointien tulokset käsitellään Hallinto-prosessissa ja Metsätalouden johtoryhmässä.	Metsätalouden ympäristöoppaassa olevia toimintaperiaatteita sovelletaan metsän- ja luonnonhoidon toimenpiteissä kaikissa Metsähallituksen hallinnoimissa valtion monikäyttömetsissä.	Metsätalouden johtoryhmä
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Julkaisussa kuvataan Suomen suojelualueet ja niiden tehtävät, suojelualueverkoston rooli luonnon suojelun ja kestäväen käytön tavoitteiden edistämiseksi sekä esitellään suojelualueiden sopeutuvan suunnittelun ja hoidon perusteet. Tämän standardin näkökulmasta keskeistä on suojelualueiden eri käyttömuotojen ohjaus kestävyden varmistamiseksi ja niihin liittyvät periaatteet.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet: Ennakkosuostumus ja Itsemääräämisoikeus	Hoito- ja käyttösuunnitelmissa määritellään toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannassa käytettävät mittarit sekä niiden nyky- ja tavoitearvot. Suunnitelmissa mittarit virkistyskäytölle ja kestäväälle ja turvalliseen matkailulle.	Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa olevat alueet.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteet ja -ohjeet	Keskeisenä sisältönä on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Yksi periaatteiden keskeinen tavoite on kansalaisten yhdenvertainen kohtelu ja tasapuolinen hallintomenettely.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet	Maastoliikenteen kiintiöpäätökset uusitaan kolmen vuoden välein. Kiintiön täyttymistä seurataan vuosittain. Yleisellä tasolla seurataan erävalvonnan avulla lupaehtojen noudattamista. Metsähallitus myös seuraa palautejärjestelmän kautta tulleita palautteita ja tekee sen perusteella tarvittavia muutoksia.	Valtion maa- ja vesialueet. Erityisesti soveltamisalueena ovat suojelu- ja erämaa-alueet sekä metsätalousmaat, joilla maastoliikenteelle on asetettu reunaehtoja ympäristön ja paikallisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, suojelemiseksi. Pohjoisessa Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa, jotka ovat saamelaisten kotiseutualueita, ohjeet huomioivat alueen kulttuuriset erityistarpeet.	Luontopalvelujohtaja vahvistaa periaatteet, ja vastuu kirjattu lakiin Metsähallituksesta
Metsähallituksen kalastuksen kiintiöpäätökset*	Valtion alueilla kalastuksen järjestämisestä vastaa Metsähallitus (KL 5§, 9§). Kalastuksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion vesialueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet	Toimintaperiaatteen toteutumista seurataan asiakaspalautteen, asiakastytyväisyyskyselyjen ja valmistelussa edellisestä kaudesta saadun palautteen kautta.	Kalastuslupien suunnittelu ja myynti/ myöntäminen. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja
Metsähallituksen metsästyksen kiintiöpäätökset*	Valtion alueilla metsästyksen järjestämisestä vastaa Metsähallitus (metsästyslaki 6 § ja 44 §) Valtion alueiden metsästyksessä tulee ekologisen kestävyden lisäksi huomioida myös sosiaalinen kestävyys eli alueiden muu käyttö sekä metsästyksen liittyvät säädosperusteiset erityisoikeudet (esim. metsästyslain 8 § mukainen oikeus) ja saamelaisten mahdollisuus harjoittaa kulttuuriaan. Metsästyksen ekologisen ja sosiaalisen kestävyden turvaamiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan aluekohtaiset lupakiintiöt.	Maahan liittyvät vaikutukset Alkuperäiskansojen oikeudet	Toimintaperiaatteen toteutumista seurataan asiakaspalautteen, asiakastytyväisyyskyselyjen, metsästyksen mitoituksen, riistanhoitoyhdistysten palautteen ja valmistelussa edellisestä kaudesta saadun palautteen kautta.	Metsästyslupien suunnittelu ja myynti/ myöntäminen. Kiintiöpäätökset valmistellaan erikseen saamelaisten kotiseutualueelle ja muualle Suomeen.	Erätalousjohtaja
Arvoliittolaisuus- ja sponsorointiperiaatteet	Määrittää arvoliittolaisuusien ja sponsoroinnin periaatteet ja kriteerit. Tavoitteena on Metsähallituksen arvojen ja vastuullisuuspolitiikan mukaiset kumppanuudet, joilla lisätään toiminnan hyväksyttävyyttä ja sidosryhmien luottamusta.	Maahan liittyvät vaikutukset	Arvoliittolaisuuksista päätetään Metsähallituksen viestintä- ja brändijohtoryhmässä. Vastuualueiden sponsorointikohteet tuodaan vuosittain tiedoksi ja niitä seurataan viestintä- ja brändi -johtoryhmässä.	Arvoliittolaisuudet ovat Metsähallituksen yhteisiä. Vastuualueet vastaavat omista sponsorointisopimuksista. Sponsorointiin voidaan käyttää vain liiketoiminnan varoja tai lupatuloja.	Viestintäjohtaja

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

pänä alueiden käytön ohjauksen välineenä toimivat alueelliset luonnonvarasuunnitelmat. Luonnonvarasuunnittelu on pitkän aikavälin kestäväen käytön strategista suunnittelua, jossa paikallisten asukkaiden, asiakkaiden, kumppanien ja sidosryhmien toiveet sekä suunnittelualueen maiden ja vesien tarjoamat resurssit sovitetaan valtio-omistajan asettamiin raameihin ja tavoitteisiin.

Luonnonvarasuunnittelun tavoitteena on saavuttaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytössä yhteiskunnan kannalta suurin mahdollinen kokonaisuus, jossa on huomioitu sekä taloudelliset, ekologiset että sosiaaliset näkökohdat. Luonnonvarasuunnittelu tehdään yhdessä sidosryhmien kanssa ja suunnittelussa otetaan huomioon Metsähallitusta koskeva lainsäädäntö, omistajapolitiikka, omistajan asettamat tavoitteet ja konsernin strategia. Luonnonvarasuunnittelua suppeammilla alueilla suunnittelu tehdään luonnonvarasuunnitelmien puitteissa ja tarkoituksenmukaisella tavalla osallistaen. Tällaisia suunnitelmia ovat esimerkiksi toimenpidesuunnitelmat, alue-ekologiset tarkastelut sekä suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat.

Metsähallituksen metsänhoito-ohjeeseen ja Metsätalouden ympäristöoppaaseen on koottu Metsähallituksen monikäyttömetsiä koskevat periaatteet ja ohjeet. Valtion metsiin kohdistuu monia päällekkäisiä käyttöpaineita ja odotuksia. Metsiä hoidetaan monikäyttömetsinä, joiden hoidossa otetaan huomioon puutuotannon ohella ekologiset ja sosiaaliset näkökulmat. Näihin kuuluu myös vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen huomioiminen. Tavoitteena on turvata valtion metsien monipuolinen ja ekologi-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

sesti kestävä hoito ja käyttö sekä niiden tarjoamat ekosysteemipalvelut.

Kaavoitusperiaatteilla on täsmennetty Metsähallituksen kaavoitustoimintaan liittyviä tavoitteita ja menettelytapoja. Periaatteet on laadittu yhteistyössä ohjaavien ministeriöiden kanssa. Tuloksellisuuden ja kiinteistöjen arvon nostamisen lisäksi periaatteissa edellytetään, että toiminnassa otetaan huomioon seudulliset ja valtakunnan tason luonnonsuojelu-, virkistys- ja kulttuuriarvot sekä jokaisenoikeuksien mahdollisuudet. Toiminnassa tulee huomioida saamelaiskulttuurin turvaamisen ja poronhoitolain velvoitteiden lisäksi myös tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet.

Metsähallituksen myöntäessä maastoliikennelupia hallinnassaan oleville valtion maille noudatetaan Metsähallituksen yleisiä **maastoliikenneperiaatteita** sekä tarkentavia aluekohtaisia ohjeita, joita voi olla esimerkiksi suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Maastoliikennettä tarkastellaan lailla säädeltynä liikennemuotona, jolla on erityisesti syrjäisillä alueilla tärkeä merkitys harrastus- ja hyötykäytössä. Maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeiden keskeisenä tavoitteena on hallinnoida moottoriajoneuvojen käyttöä maastossa niin, että luonnon monimuotoisuus ja paikalliset elinkeinot, kuten poronhoito, otetaan huomioon. Periaatteet ja ohjeet asettavat lupaharkinnalle reunaehdot, jotka huomioivat vaikutukset ympäristöön, luontaiselinkeinoihin ja muiden elinkeinojen harjoittamiseen sekä virkistyskäyttöön, liikenneturvallisuuteen ja yleiseen etuun.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa keskeistä on suojelualueiden eri käyttömuotojen ohjaus kestävyuden varmistamiseksi. Suojelualueilla hoidon ja käytön ohjauksen tärkein tehtävä on alueiden luonto- ja kulttuuriarvojen turvaaminen ja mahdollisuuksien mukaan niiden tilan parantaminen. Tämä on selkeä reunaehto kaikelle alueiden käytölle. Suojelualueiden erilaisia käyttömuotoja ovat tutkimus, opetus, ympäristökasvatus, luonnon virkistyskäyttö ja matkailu, erätalous ja luontaiselinkeinot. Periaatteissa linjataan näihin liittyvästä toiminnasta. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa tunnustetaan tarkemmin kunkin alueen keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä hoidon ja käytön päämäärät. Niiden puitteissa otetaan huomioon alueen virkistyskäytön ja luontomatkailemisen sekä valtion maiden eri käyttäjien näkökulmia ja käytön tarpeita.

Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelu perustuu sopeutuvan suunnittelun malliin. Siinä tukeudutaan riittävään seuranta- ja luontotietoon sekä paikallisyhteisöjen ja asiakkaiden kuulemiseen ja osallistamiseen. Paikallisten asukkaiden oikeuksia on kirjattu myös monien luonnonsuojelualueiden perustamissäädöksiin ja alueilla pyritäänkin yleensä turvaamaan paikallisen väestön perinteiset alueen käyttömuodot. Erioikeuksia nauttivat paikalliset asukkaat ja heidän luonnonkäyttöoikeutensa on yleensä määritelty perustamissäädöksissä aluekohtaisesti, sillä olosuhteet vaihtelevat eri alueilla. Näitä oikeuksia on vielä voitu tarkentaa mahdollisessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito tulee kalastuslain

mukaisesti järjestää parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen. Tavoitteena on turvata kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Metsästyksen tulee metsästyslain mukaisesti olla ekologisesti kestävä. Kestävyys turvataan ensisijaisesti metsästyslain ja -asetuksen keinoin. Valtion alueilla kalastuksessa ja metsästyksessä tulee ekologisen kestävyuden lisäksi huomioida myös sosiaalinen kestävyys eli muu käyttö, säädöserusteiset erityisoikeudet sekä saamelaisten mahdollisuus harjoittaa kulttuuriaan. Kalastuksen ja metsästyksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan aluekohtaiset kalastus- ja metsästyslupakiintiöt. Kiintiöpäätökset valmistellaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sekä **kalastuksen että metsästyksen kiintiöpäätöksiä** on kaksi, joista toinen kattaa saamelaisten kotiseutualueen ja toinen muun Suomen. Kiintiöpäätökset kuulutetaan ja niistä voi valittaa hallinto-oikeuteen.

Valtion alueille myytävien kalastuslupien lisäksi **kalastuksen kiintiöpäätöksissä** huomioidaan myös kalastuslain mukaisella yleiskalastusoikeudella tapahtuva kalastus. Saamelaisten kotiseutualueen kalastuksen kiintiöinnissä huomioidaan lisäksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa asuvien kalastus. Asukkailla on oikeus saada Metsähallitukselta korvauksetta lupa kalastukseen edellä mainituissa kunnissa sijaitsevilla valtion vesialueilla (KL 10§:n 1. momentin mukaisesti) lohen ja taimenen nousualueita lukuun ottamatta sekä edelleen paikkakuntalaisille tarkoitettut omakustannehinnat luvat edellä mainituille lohen ja taimenen nousualueille.

Valtion alueilla pienriistan metsästäjien suurin kiinnostus kohdistuu metsäkanalintuihin, suurriistan osalta kohteena on ensisijaisesti hirvi ja jonkin verran myös karhu. Pohjois-Suomessa valtion alueilla on voimassa niin sanottu vapaa metsästysoikeus henkilön kotikunnan valtion alueilla (metsästyslaki 8 §). Vapaa metsästysoikeus tulee huomioida kiintiöpäätöksen mukaisesti siten, että sosiaalinen kestävyys ei vaarannu eli metsästysalueet eivät ruuhkaudu, ja metsästys on turvallista. **Metsästyksen kiintiöpäätöksessä** määritetään, kuinka monta metsästyslupaa alueella voi olla yhtä aikaa voimassa. Metsästyslupia myönnettäessä Metsähallituksen tulee metsästyslain 46 §:n mukaisesti asettaa etusijalle sellaiset metsästäjät, joilla ei ole muuta kohtuullista metsästysmahdollisuutta. Metsästyslain 8 §:n mukaisen oikeuden omaavat metsästäjät huomioidaan kuulemalla alueen riistanhoitoyhdistyksiä. Ko. oikeudella saatava saalis huomioidaan metsästyksen vuosisuunnittelussa, joka perustuu Luonnonvarakeskuksen saalistilastoihin. Metsästyslain 46 §:n mukaista etusijaisuutta arvioidaan luissa, jotka edellyttävät hakemusta Metsähallitukselle.

Arvoliittolaisuus on mahdollista luoda positiivisia vaikutuksia yhdessä vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa. Arvoliittolaisuus voi sisältää esimerkiksi tapahtumayhteistyötä, yhteistä viestintää, ympäristövaikutuksiin tai sosiaaliseen vastuuseen liittyvien positiivisten vaikutusten lisäämistä tai muuta merkitykselliseksi katsottua yhteistä kehittämistä. **Arvoliittolaisuus- ja sponsoroitiperiaatteet** päivitettiin vuonna 2024. Metsähallituksen sponsorointi ja kumppanuuksiin nojaava arvoliittolaisuus perustuvat organisaation arvoihin,

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

vastuullisuusohjelmaan ja strategiaan. Tavoitteena on tukea strategisia tavoitteita, kasvattaa sidosryhmien luottamusta sekä vahvistaa brändiä ja lisätä toiminnan hyväksyttävyyttä. Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien budjettirahoitusta ei käytetä sponsorointiin.

Poronhoidon huomioiminen toimintaperiaatteissa

Poronhoito on Pohjois-Suomessa perinteinen, poronhoitolain suojaama elinkeino. Poronhoitolaki velvoittaa neuvottelemaan paliskunnan edustajien kanssa aina, kun valtion mailla suunnitellaan poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Metsähallituslaissa säädettyjen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden mukaisesti Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu on sovitettava yhteen poronhoitolaissa tarkoitettulla poronhoitoalueella siten, että poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet täytetään.

Metsätalouden, poronhoidon ja muun maankäytön yhteensovittamiseksi Metsähallitus ja Paliskuntain yhdistys ovat neuvotelleet sopimuksen, joka määrittelee yhteistyötavat sekä poronhoidon huomioimiseksi tarvittavat erityistoimet ja rajoitteet valtion mailla. Nykyinen sopimus on vuodelta 2021. Sopimus on voimassa poronhoitoalueen valtion mailla. Saamelaiden kotiseutualueella on lisäksi omat sopimuksensa. Paliskuntasopimuksen mukaan kaikista hakkuista, maanmuokkauksista, tienrakennuksesta ja laajoista soranottoalueista, matkailureiteistä, maan myynnistä ja muista laajemmista maankäyttöasioista toimitetaan paliskunnalle tie-

toa etukäteen ja tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin. Sopimuksessa on linjaukset myös turvetuotanto- ja tuulivoima-alueista, metsästyksistä, porojen ruokinnasta, poroaitasopimuksista ja haaskojen käytöstä. Porotalous huomioidaan metsästyksen kiintiöpäätösten valmistelussa kuulemalla Paliskuntain yhdistystä.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa linjataan tarkemmin erämaa- ja luonnonsuojelualueiden suunnittelun toimintamalleista, jotta poronhoidon harjoittamisedellytykset tulevat huomioiduiksi. Erämaa- ja luonnonsuojelualueet ovat usein tärkeitä porojen laidun- ja vasoma-alueita. Myös Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteet huomioivat erikseen poronhoidon, ja niissä ohjeistetaan myös paliskuntien osallistamisesta suunnitteluun.

Saamelaiskulttuurin turvaamiseen liittyvät toimintaperiaatteet

Metsähallituksen velvoite turvata saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset on kirjattu metsähallituslakiin ja periaatteita ja toimintatapoja tarkennetaan monissa ohjausasiakirjoissa. Metsähallituksen **toimintatapaohjeessa** turvaamisen tapoja linjataan yleisellä tasolla. Linjauksen mukaan Metsähallitus neuvottelee merkittävistä asioista ennakkoon ja yhteisymmärrykseen pyrkien Saamelaiskäräjien kanssa. Merkittävissä maan- ja luonnonvarojen käyttöön liittyvissä suunnitelmissa otetaan saamelaiskulttuurin harjoittamisen tarpeet huomioon saamelaiseen paikalliseen perinteiseen tietoon perustuen. Tähän hyödynnetään biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoon liittyvää **Akwé: Kon-toimintamallia**, jonka soveltamisesta on sovittu

Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välisessä yhteistyössä.

Suomessa Akwé: Kon -ohjeet on tarkoitettu sovellettavaksi saamelaisten kotiseutualueella sellaisen hankkeiden ja suunnitelmien kulttuuri-, ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arvioinneissa, jotka voivat vaikuttaa saamelaiskulttuuriin, -elinkeinoihin ja kulttuuriperintöön. Metsähallituksen toiminnassa Akwé: Kon -ohjeet soveltuvat parhaiten maankäytön suunnitteluprosesseihin. Tällaisia prosesseja ovat esimerkiksi erämaa- ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien sekä luonnonvarasuunnitelmien laadinta. Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien yhteisesti laatiman ja hyväksymän Akwé: Kon -toimintamallin on koettu parantavan suunnittelua ja siihen liittyvää arviointia suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin. Akwé: Kon -ohjeita noudattamalla alkuperäiskansoille haitalliset vaikutukset voidaan tunnistaa paremmin, arvioida vaikutukset luotettavammin ja ehkäistä ja minimoida haittoja. Menettelytapa turvaa alkuperäiskansan edustajien osallistumisen hankkeiden ja suunnitelmien valmisteluun. Akwé: Kon -ohjeita voidaan käyttää Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien sekä koltta-alueella Kolttien kyläkokouksen yhteisellä päätöksellä myös yksittäisissä erityiskohteisiin liittyvissä hankkeissa, joilla on merkittävä vaikutus saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet linjaavat saamelaiskulttuurin turvaamista Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla. Saamelaisten pyhien paikkojen arvo ja merkitys pyritään tunnistamaan

ja Luontopalvelut huolehtii kohteisiin liittyvän tiedon eettisesti oikeasta käytöstä ja tunnettujen kohteiden säilymisestä. Luontopalvelut tukee myös saamelaisten kotiseutualueella tehtävää tutkimusta. Saamelaisen kulttuuriperinnön suojelemisessa tärkeimpiä yhteistyötahoja ovat Saamelaismuseum Siida, Saamelaiskäräjät, Kolttien kyläkokous, Museovirasto sekä tutkimusorganisaatiot.

Maastoliikenneperiaatteet huomioivat saamelaiset ja saamelaisalueet erityisillä maastoliikenteen lupa- käytännöillä, jotka tukevat perinteisiä elinkeinoja ja luonnon käyttöä. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien asukkailla on oikeus maksuttomiin lumipeitteisen ajan maastoliikennelupiin oman kuntansa alueella, kansallis- ja luonnonpuistoja lukuun ottamatta. Poronhoitoalueilla pyritään erityisin säädöksin välttämään häiriöitä porotokille ja turvaamaan vasomisrahoitusalueet. Usein lupien myöntämisen periaatteet on jo ennalta sovittu paliskuntien kanssa. Tarvittaessa pyydetään paliskunnan lausunto. Maastoliikenneasiat käsitellään myös tarvittaessa Saamelaiskäräjien ja -paliskuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa ja ne huomioidaan osana hoidon ja käytön suunnitelmia tarvittavilla alueilla.

Saamelaisten kotiseutualueen kalastuksen kiintiöinnissä huomioidaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa asuvien kalastus. Lisäksi kiintiöissä huomioidaan koltta-alueella asuvien kolttasaamelaisten oikeus harjoittaa kalastusta maksutta koltta-alueen vesissä. **Metsästyksen kiintiöpäätöksessä** saamelaisalueelle erityishuomiota kiinnitetään mahdollisuuteen harjoittaa saamelaiskulttuuria (porotalous, metsästyks). Saamelaisten kotiseutualueella keskei-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

set sidosryhmät osallistetaan kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätösten valmisteluun neuvotte- luissa ja pyytämällä lausunnot.

Metsähallituksen monimuotoisuus- ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tukee saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelman toi- menpiteitä. Suunnitelma sisältää myös Metsähal- lituksen tavoitteet ja toimenpiteet saamelaisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä työnantaja- toiminnassa että kielellisten oikeuksien osalta.

Yhteydenpito vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa

Metsähallituksen osallistava suunnittelujärjes- telmä muodostaa yhteydenpidon ytimen. Suun- nitteluprosesseihin on sisäänrakennettu yhtey- denpidon tapoja vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin. Valtion maa- ja vesialueiden hoito, käyttö ja suojelu koskettaa laajasti eri tahoja ja alueiden käyttöä suunnitellaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Alueiden käytön suunnit- telun prosesseissa huomioidaan kaikki vaikutus- ten kohteena olevat yhteisöt ja myös laajemmin asiakkaita, kumppaneita ja muita sidosryhmiä. Keskeisiin suunnitteluprosesseihin kytkeytyvät yhteydenpidon tavat on kuvattu taulukossa 41. Taulukkoon ei ole kuvattu maankäyttö- ja raken- nuslain mukaista vuorovaikutusta esimerkiksi kaa- voitusprosesseissa eikä ympäristövaikutusten arviointiin liittyvää osallistumis- ja vaikutusmah- dollisuuksia.

Taulukko 41. Alueiden käytön suunnitteluun liittyvät prosessit yhteydenpidon prosesseina

Alueiden käytön suunnitteluun liittyvät prosessit	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa, että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Luonnonvarasuun- nittelu	Luonnonvarasuunnittelu on luon- teeltaan sekä alueiden käytön suun- nittelun periaate ja toimintamalli, yhteydenpidon prosessi että toimin- tasuunnitelma. Yhteydenpidon pro- sessina siinä linjataan yhdessä alueen sidosryhmien kanssa valtion omis- tamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin käyttöä ja yhteensovitetaan eri käyttömuotojen tarpeita.	Yhteistyöryhmiin kutsutaan laajasti asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien edustajia alueen keskeisistä järjestö-, tutkimus- ja viranomaisorganisaatioista, yrityksistä sekä luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöistä ja esimerkiksi harrastajaryhmistä. Prosessi sisältää yleensä myös teemaryhmiä (esim. kalastus, metsästys, matkailu) sekä alueen nuorten kuulemisen. Avoimen kansalaisosallistamisen kautta voivat osallistua kaikki halukkaat kansalaiset ja alueen asukkaat.	Sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä tuo esille erilaisia tavoitteita sekä ottaa kantaa valtion maiden arvonluontiin ja Metsähallituksen ehdottamaan toimintaohjelmaan. Suunnittelun kuluessa voidaan järjestää myös teemaryhmien työpajoja suunnittelualueen tarpeista lähtien. Yhteistyöryhmä yhteensovittaa myös teemaryhmien, nuorten kuulemisten ja kansalaiskuulemisten tuloksia toimintaohjelman suunnitteluun. Joihinkin omistajaohjauksesta tuleviin tavoitteisiin ei voi luonnonvarasuunnittelussa vaikuttaa.	Pääasiassa suoraan yhteisöjen tai niiden laillisten edustajien kanssa. Alueen keskeisille sidosryhmille lähetetään pyynnöt nimetä ryhmään jäsenet. Lisäksi järjestetään avoin kansalaisosallistaminen.	Suunnitteluprojektin aikana yhteistyöryhmä kokoontuu tyypillisesti 3–4 kertaa työpajoihin ja yhteyttä pidetään lisäksi digitaalisin välinein. Alueen yhteistyöryhmälle voidaan järjestää tapaaminen suunnittelukauden puolessa välissä.	Luonnonvarasuunnittelupro- jektin ohjausryhmä ja sen pu- heenjohtaja edustaa työssään koko Metsähallitusta ja vastaa roolissaan pääjohtajalle.
Alue-ekologinen suunnittelu	Alue-ekologinen suunnittelu on monitavoitteista metsäsuunnittelua, jossa monimuotoisuustavoitteet ja metsien eri käyttömuotojen tarpeet sovitetaan yhteen. Suunnittelussa tarkastellaan laajan metsäalueen luontoa kokonaisuutena, johon kuuluvat monikäyttömetsät, luonnonsuojelualueet sekä virkistyskäytön erityisalueet. Alue- ekologisen tarkastelun osallistamisen tarkoitus on paikallisen ja kokemuksellisen tiedon kerääminen ja tuominen osaksi suunnittelua.	Tapauksesta riippuen voidaan koota sidosryhmistä työryhmä tai hyödyntää erillisiä sidosryhmätilaisuuksia.	Sidosryhmille tarjotaan tapauskohtaisesti mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin esimerkiksi verkkokyselyn tai sidosryhmätilaisuuksien kautta.	Pääasiassa suoraan yhteisöjen tai niiden laillisten edustajien kanssa.	Sidosryhmien ja yhteisöjen osallistamisen tiheys ja tavat (verkkokysely, tilaisuudet, suora yhteydenotto) määritetään tapauskohtaisesti.	Alue-ekologisen suunnittelussa vastuu osallistamisesta on Metsätalous Oy:n metsäomaisuuden hoito -prosessilla.
Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelu (HKS) ja jatkossa myös retkeilyalueiden hoidon ja käytön suunnittelu	Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa, kuten muissakin Metsähallituksen maankäytön suunnitteluprosesseissa, vakiintuneena toimintatapana on kansalaisten ja sidosryhmien osallistaminen, jota voidaan toteuttaa mm. suunnitteluhankkeisiin liittyvien yhteistyöryhmien sekä osallistamistilaisuuksien ja muiden osallistamismenettelyiden avulla.	Tarkoituksen mukaisen osallistamisen tason ja laajuuden harkintaan vaikuttavat yhtäältä sidosryhmien tarkastelu ja toisaalta suunnittelualueen ominaispiirteet: maanomistuksen pirstaleisuus, suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden lukumäärä, vaihtelevuus ja merkittävyys, sidosryhmien lukumäärä sekä odotettavissa olevien suunnitteluristiriitojen määrä ja laatu.	Työryhmän näkemykset huomioidaan suunnitteluprosesseissa. Lausuntojen huomioiminen suunnitelmassa on avattu suunnitelmien lausuntokoosteissa.	Sekä että. Tarvittaessa muodostetaan keskeisistä sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä tai erityisaiheita käsitteleviä teemaryhmiä, joihin organisaatioita pyydetään nimeämään edustajansa. ELY- keskuskeskukset ovat mukana Natura- alueiden suojelusta vastaavina viranomaisina. Suunnittelualueen sisältäessä yksityismaita niiden maanomistajat ovat erityisessä ja suunnitelmat yksityismailla eivät ole sitovia. Avoimet yleisöttilaisuudet ovat kenelle tahansa mahdollisuuksia osallistua suunnitteluun.	Suppeassa osallistamisessa ei välttämättä hyödynnetä yleisöttilaisuuksia, kun taas laajassa osallistamisessa on käytössä koko osallistamistapojen kirjo yleisöttilaisuuksista kahdenkeskisiin neuvotteluihin. Viime vuosina palautetta on koottu paikkatietopohjaisten vuorovaikutteisten verkkosovellusten avulla.	Hoito- ja käyttösuunnittelusta suojelualueilla vastaavat Suojelualueiden perustaminen ja maankäytön suunnittelu -tiimin erityisasiantuntijat

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Luonnonvarasuunnitteluprojekteissa sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä on keskeinen yhteissuunnittelun työkalu. Suunnittelun kuluessa voidaan järjestää myös teemakohtaisia työpajoja suunnittelualueen tarpeista lähtien. Suunnitteluun vaikuttaminen pyritään tekemään mahdollisimman helpoksi. Luonnonvarasuunnittelusta kerrotaan myös sidosryhmien tilaisuuksissa ja suunnitteluun voi antaa näkemyksiä kyselyjen kautta. Suunnitelmat laaditaan viiden vuoden välein. Myös **hoidon ja käytön suunnittelun projekteissa** osallistamista varten pyritään tunnistamaan alueellisesti tärkeitä sidosryhmiä, mutta yhteistyöryhmien muodostaminen vaihtelee alueittain. Suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa voidaan tarpeen mukaan valita laajempi tai suppeampi osallistaminen.

Alue-ekologinen suunnittelu on monitavoitteista metsäsuunnittelua, jossa monimuotoisuuden säilyttämiseen tähtäävät ekologiset tavoitteet ja metsien eri käyttömuotojen tarpeet sovitetaan yhteen. Alue-ekologisessa suunnittelussa sidosryhmille ja paikallisyhteisöille tarjotaan tapauskohtaisesti mahdollisuutta vaikuttaa suunnitelmiin. Suunnitteluprosesseihin liittyvä mahdollinen kuuleminen ei kuitenkaan korvaa aktiivista ja jatkuvaa yhteistyötä esimerkiksi poronhoitoon, matkailuun ja luonnon virkistyskäyttöön liittyvissä kysymyksissä.

Alueiden käytön suunnitteluprosessien lisäksi vakiintuneita yhteydenpidon tapoja ovat erilaiset neuvottelukunnat ja yhteistyöryhmät (taulukko 42). Maa- ja metsätalousministeriö asettaa metsähallituslaissa määritetyt **alueelliset neuvot-**

Taulukko 42. Neuvottelukunnat ja yhteistyöryhmät yhteydenpidon prosesseina

Yhteydenpidon prosessi: Neuvottelukunnat ja yhteistyöryhmät	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa, että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Maakunnalliset neuvottelukunnat (Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu, Pohjois-Karjala)	Maa- ja metsätalousministeriön asettamiin neuvottelukuntiin kuuluu ministeriön määräämä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yhdeksän muuta jäsentä, joilla kullakin on varajäsen. Neuvottelukunnat antavat Metsähallitukselle lausuntoja merkittävistä valtion maa- ja vesialueiden käyttöön liittyvistä kysymyksistä.	Jäsenet edustavat mm. alueen elinkeinoelämää, metsätaloutta, ympäristönsuojelua, kansalaisjärjestöjä, alueen kuntia, väestöä, paliskuntia, viranomaisia (esim. ELY) ja esimerkiksi paikallista riistanhoitoyhdistystä.	Antamiensa lausuntojen lisäksi neuvottelukunnat voivat tehdä Metsähallitukselle aloitteita paikallisen väestön aseman huomioon ottamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi. Alueellisten luonnonvarasuunnitelmien toimeenpanoon liittyen neuvottelukuntien kanssa voidaan käydä myös vuoropuhelua toiminnan suuntaamisesta.	Yhteisöjen nimettyjen edustajien kautta. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää asianomaisilta maakuntien liitoilta sekä muilta Metsähallituksen toiminnan kannalta tärkeitä sidosryhmiltä esitykset neuvottelukuntiin valittavista henkilöistä.	Kokoukset noin 4 kertaa vuodessa.	Metsähallituksen aluejohtoryhmät, joissa edustus vastuualueittain.
UKK neuvottelukunta	Urho Kekkosen kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyvissä kysymyksissä on Metsähallituksen apuna kansallispuiston neuvottelukunta. Neuvottelukuntaan kuuluu enintään neljätoista jäsentä, jotka samoin kuin heidän henkilökohtaiset varajäsenensä Metsähallitus kutsuu neljäksi vuodeksi kerrallaan.	Neuvottelukunnassa tulee olla ympäristöministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Saamelaiskäräjien, asianomaisten kuntien ja paliskuntien, Puolustusvoimien, paikallisten luonnonsuojelua, riistanhoitoa, kalatalousalueita, asukkaita ja elinkeinoja edustavien yhteisöjen sekä retkeilyjärjestöjen edustus. Metsähallitus toimii neuvottelukunnan asiantuntijajäsenenä.	Neuvottelukunnan esityksistä neuvotellaan, ja niitä toteutetaan kompromissihakuisesti hoito- ja käyttösuunnitelmien ja säädösten mahdollistamassa mitassa, jos ne ovat myös luontoarvojen mukaisia ja eri intressipiirien hyväksymiä.	Suoraan yhteisöjen nimettyjen edustajien kautta.	Kokous kerran vuodessa, tarvittaessa useammin. Käytäntönä on ollut laittaa ennakotieto ja kysely eri tahojen käsiteltäväksi nostamista asioista edustajien edustamille tahoille.	Luontopalvelujen yhteyspäälliköt tai arvovirtajohtajat, asiasta riippuen.
Matkailualueiden yhteistyöryhmät	Metsähallituksen toiminnan kannalta tärkeimmillä ja herkimmillä matkailualueilla toimivat Metsähallituksen kokoon kutsumat yhteistyöryhmät, joissa sovitetaan yhteen Metsähallituksen ja muiden alueen toimijoiden tarpeita.	Yhteistyöryhmissä on edustajia alueen kunnista, paliskunnista, riistanhoitoyhdistyksestä, luontojärjestöistä, kyläyhdistyksistä, alueen yrittäjistä sekä erikseen matkailuyrittäjistä.	Yhteistyöryhmissä asioista neuvotellaan. Tärkein neuvoteltava asia on metsätalouden vaikutus alueen maisemiin. Lisäksi yhteistyöryhmissä käsitellään alueen matkailureittejä ja -kohteita, kaavoitussuunnitelmia, kalastuksen ja metsästyksen järjestelyjä sekä alueiden yleistä kehittämistä, kuten siistimistä ja mainostauluja.	Suoraan.	Ryhmät kokoontuvat 1–2 kertaa vuodessa. Yleensä Metsähallituksen vastuuhenkilö kutsuu ryhmän kokoon, mutta muutamassa kunnassa vastuu on kunnilla.	Pääasiassa Metsätalouden aluepäälliköt, mutta vastuut ovat ryhmäkohtaisia. Vastuuhenkilö voi olla myös muulta Metsähallituksen vastuualueelta.

telukunnat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun sekä Pohjois-Karjalan alueille neljäksi vuodeksi. Neuvottelukuntien tehtävänä on antaa lausuntoja merkittävistä valtion maa- ja vesialueiden käyttöön

liittyvistä kysymyksistä. Urho Kekkosen kansallispuiston hoitoon ja käyttöön liittyvissä kysymyksissä Metsähallituksen apuna on ympäristöministeriön asettama **kansallispuiston neuvottelukunta**.

Matkailualueilla on tunnistettu tarve koota eri elinkeinojen ja toimijoiden sekä Metsähallituksen yhteinen foorumi, jossa toimijat voivat kertoa näkemyksensä alueen kehittämiseen ja tuleviin toimiin.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Lapissa toimii useita **matkailun yhteistyöryhmiä**. Tulevat hakkuutoimenpiteet matkailualueiden lähistöllä käsitellään näissä yhteistyöryhmissä. Jos metsänkäsittelyn ja muun maankäytön yhteensovittaminen sitä edellyttää, alueelle laaditaan erityisalue-suunnitelma, jossa määritellään yksityiskohtaiset metsänkäsittelyperiaatteet. Kokonaisvaltaista suunnittelua vaativia alueita voivat olla laaja-alaiset virkistys- ja ulkoilukäyttöä varten perustetut Metsähallituksen erikoismetsät ja kaavoituksen alueva-
raukset. Joihinkin kansallispuistoihin on perustettu omia yhteistyöryhmiä. Vuonna 2024 sellainen on toiminut esimerkiksi Nuuksiossa.

Muita yleisiä prosesseja yhteydenpitoon vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa ovat metsätalouden toimenpidesuunnitteluun liittyvä osallistaminen ja vuorovaikutuspalaverit luonto- ja ympäristöjärjestöjen kanssa. Paikallisyhteisöjä osallistetaan tyypillisesti retkeilyreittien rakentamisen tai uusien reittien osalta tai suunniteltaessa metsien käsittelyä palvelurakenteiden läheisyydessä. Virkistyskäyttäjien osallistamisesta kerrotaan tarkemmin S4 osiossa Yhteydenpito kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa.

Metsähallituksen, Greenpeacen ja Suomen luonnonsuojeluliiton vuorovaikutusprosessi juontaa juurensa Kainuun metsäkiistojen sovitteluprosessiin marraskuulta 2019. Prosessin tavoitteena on ollut kasvattaa yhteisymmärrystä biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista sekä kehittää metsien käsittelytapoja monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta. Neuvotteluprosessiin kuuluu sekä valtakunnallisia että alueellisia

Taulukko 43. Muut yhteydenpidon prosessit

Muu osallistaminen	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa, että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Paikallisyhteisöjen osallistaminen toimenpidesuunnittelussa	Metsätalouden ja Luontopalvelujen toimenpidesuunnittelussa huomioidaan mahdollisesti tarvittava paikallisyhteisöjen osallistaminen. Tapaamisia järjestetään tarpeen mukaan, kohdekohtaisesti. Yhteistyötaho vaihtelee alueittain ja tapauskohtaista harkintaa käyttäen.	Määritellään toimenpidekohtaisesti alueesta, suunnitelmasta ja toimenpiteestä riippuen. Metsätalouden osalta vaikutukset kohdistuvat pääsääntöisesti luontaiselinkeinoja harjoittaviin tahoihin, matkailutoimijoihin sekä virkistys- ja eräpalveluita käyttäviin yhteisöihin. Muita esimerkkejä ovat paikallisten yrittäjien yhdistys, kyläläiset, kyläyhdistykset, kulttuurijärjestöt ja urheiluseurat.	Näkemykset huomioidaan mahdollisuuksien mukaan Metsähallituksen omat tulostavoitteet ja ohjeet huomioiden. Osapuolten näkemykset näkyvät valmiissa suunnitelmassa.	Suoraan	Tarveharkintaisesti tai erikseen sovitun toimintamallin mukaisesti. Osaa vuorovaikutuksesta ohjaavat sovitut toimintamallit, useimmiten yhteistyö on satunnaisempaa. Yhteydenpito voi tapahtua tapaamisten, sähköpostikirjeenvaihdon ja puheluiden avulla. Vaatimusta yhteydenpidon tiheydelle ei ole määritetty.	Metsätalouden osalta pääasiassa Metsätalouden metsäasiantuntija ja aluepäällikkö. Tapauskohtaisesti ja vaikuttavuudesta riippuen esim. ympäristöasiantuntija ja aluejohtaja. Luontopalveluissa vastuu on toimenpiteitä ja suunnitelmia laativilla tiimillä.
Vuorovaikutusprosessi luonto- ja ympäristöjärjestöjen kanssa	Prosessin tavoitteena on ollut kasvattaa yhteisymmärrystä monimuotoisuuden kannalta arvokkaista alueista ja turvata monimuotoisuuden säilyminen suojelun tasoa lisäämällä sekä kehittämällä metsien käsittelytapoja.	Luonto- ja ympäristöjärjestöt	Neuvotteluissa käsitellään metsienkäsittelysuunnitelmia ja jos suunnitelmaa tarkennetaan tarvittaessa tai tehdään mahdollisesti lisäselvityksiä. Osa kohteista jää erimielisiksi.	Suoraan järjestöjen edustajien kanssa.	Suomen luonnonsuojeluliiton ja Greenpeacen neuvotteluprosessissa pidetään yleensä kaksi valtakunnallista tapaamista vuodessa joko teamsilla tai kasvotusten. Alueellisissa tapaamisissa käsitellään järjestöjen esiin nostamat kohteet sekä niihin liittyvät metsien käsittelysuunnitelmat.	Metsätalous Oy:n metsienkäyttö- ja suunnittelujohtaja vastaa valtakunnallisista tapaamisista. Metsätalouden aluejohtajat vastaavat alueellisista tapaamisista.
Valtion toimijoiden yhteistyö	Metsähallituslain 7 §:n mukaan Metsähallituksen on otettava huomioon näiden muiden valtion organisaatioiden maankäytön tarpeet. Vuorovaikutuksen periaatteet määritellään organisaatiokohtaisesti puitesopimuksissa.	Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, Luonnonvarakeskus, Senaattikiinteistöt, Puolustuskiinteistöt, Väylävirasto, metsäalan oppilaitokset	Kunkin organisaation kanssa toimitaan yhdessä neuvotellun puitesopimuksen mukaisesti.	Suoraan	Käytännössä kunkin organisaation kanssa tavataan vähintään kerran vuodessa strategisella tasolla. Operatiivisella tasolla kohtauspisteitä on tilanteen ja tarpeen mukaan lukuisia kertoja vuodessa tutkimusmetsien hoidosta sotilasalueiden hoitotöihin.	Strategisen ja sopimuksellisen toiminnan yhteys toteutuu pääjohtajan ja Kiinteistökehityksen palvelupäällikön kautta. Operatiivisella tasolla yhteydenpidosta vastaavat vastuualueiden eri yhteyshenkilöt (mm. aluepäälliköt, metsäasiantuntijat, maankäyttöasiantuntijat).

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Yhteydenpito saamelaiskulttuurin turvaamiseksi

Saamelaiskulttuurin turvaamiseen liittyvät toimintaperiaatteet määrittävät pitkälti myös yhteydenpitoa alkuperäiskansan edustajiin. Saamelaiskäräjälain mukaisesti käydään 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut Saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana. Tämä neuvotteluvelvoite on suoraan esimerkiksi saamelaisalueen kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätösten valmistelun pohjana. Kiintiöpäätösten valmistelussa kuullaan lisäksi saamelaisalueen kuntakohtaisia neuvottelukuntia ja pyydetään lausunto Kolttien kyläkoukselta. Saamelaiskäräjien maa- ja metsätalousministeriön asettamien kuntakohtaisten neuvottelukuntien tehtävänä on antaa Metsähallitukselle lausuntoja ja tehdä Metsähallitukselle aloitteita metsätaloutta, valtion maan myyntiä, ostoa, vaihtoa ja vuokrausta, luonnonvarasuunnittelua, moottorikelkkareittien ja -urien suunnittelua, maastoliikenne-, metsästyksen ja kalastuslupia sekä valtion vesien kalatalouskysymyksiä koskevissa asioissa.

Metsätalouden, muun maankäytön ja poronhoidon yhteensovittamisen pohjana on Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkouksen, saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien ja Metsähallituksen vuonna 2014 solmima sopimus saamelaisten kotiseutualueella noudatettavista toimintatavoista ja tarkemmasta paikallisesta sopimisesta. Sopimuksessa on sovittu neuvottelumenettelyistä, ja se määrittää muun muassa Saamelaiskäräjien kotiseu-

Taulukko 45. Yhteydenpidon prosessit saamelaiskulttuurin turvaamiseksi

Yhteydenpidon prosessi	Kuvaus	Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa, että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Saamelaisten kotiseutualueelle asetettavat neuvottelukunnat (Enontekiö, Inari, Utsjoki)	Saamelaisten kotiseutualueen kuntiin on asetettu kuntakohtaiset neuvottelukunnat, joissa käsitellään valtion maa- ja vesialueiden sekä niihin kuuluvien luonnonvarojen kestävää käyttöä ja hoitoa. Kuhunkin neuvottelukuntaan kuuluu maa- ja metsätalousministeriön määräämä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä seitsemän muuta jäsentä, joilla kullakin on varajäsen.	Neuvottelukunnassa tulee olla Metsähallituksen, Saamelaiskäräjien, kunnan, paliskuntien, kalatalousalueen, Metsähallitus Metsätalous Oy:n, elinkeinoelämän ja kaupallisten kalastajien edustus. Inarin neuvottelukunnassa tulee olla myös Kolttien kyläkokouksen edustaja.	Ministeriön ohjauksen kautta ja Metsähallituksen asiantuntijoiden kokouksissa saaman palautteen perusteella. Ennen kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätösten antamista Metsähallitus kuulee myös näitä kuntakohtaisia neuvottelukuntia.	Yhteisöjen nimettyjen edustajien kautta. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää yhteisöiltä esitykset neuvottelukuntiin valittavista henkilöistä.	Kokoukset kerran vuodessa.	Lapin aluejohtoryhmä
Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnittelu	Saamelaisten kotiseutualueella laaditaan oma luonnonvarasuunnitelma. Siinä luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojele yhteensovitetaan omistajan asettamiin tavoitteisiin ja paikallisiin tavoitteisiin siten, että samalla turvataan saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset.	Saamelaisten kotiseutualueella asuvat saamelaiset ja muut kotiseutualueella asuvat ja työskentelevät ja vaikuttavat tahot. Voimassa olevan suunnitelman suunnitteluun osallistuvat Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen edustajien lisäksi myös poronhoidon, metsätalouden, matkailun, kuntien, eränkävynnin, luonnonsuojelun ja kulttuuriperinnön erilliset työryhmät.	Sidosryhmistä koostuva yhteistyöryhmä tuo esille erilaisia tavoitteita sekä ottaa kantaa valtion maiden arvontuontiin ja Metsähallituksen ehdottamaan toimintaohjelmaan. Suunnitelman vaikutukset saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin arvioidaan Saamelaiskäräjien ja Metsähallituksen yhdessä laatiman ja sopiman Akwé: Kon -toimintamallin mukaisesti.	Pääasiassa suoraan yhteisöjen tai niiden laillisten edustajien kanssa. Alueen keskeisille sidosryhmille lähetetään pyynnöt nimetä ryhmään jäsenet. Lisäksi järjestetään avoin kansalaisosallistaminen. Akwé: Kon -työryhmän työtä vetää Saamelaiskäräjien valitsema puheenjohtaja. Saamelaiskäräjät ja Kolttien kyläkokous nimeävät työryhmään edustajansa.	2022–2027 suunnitelman työryhmä kokoontui projektin aikana 4 kertaa. Akwé: Kon -työryhmä toimi itsenäisesti varsinaisen LVS-projektin rinnalla ja teki oman arvionsa suunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin. Heidän kanssaan järjestettiin ennakkoneuvottelu ja perehdyttäminen.	Luonnonvarasuunnitteluprojektin ohjausryhmä ja sen puheenjohtaja edustaa työssään koko Metsähallitusta ja vastaa roolissaan pääjohtajalle.
Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien ja Kolttien edustajan vuotuinen palaveri	Saamelaiskäräjien, Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien ja Kolttien kyläkokouksen sekä Metsähallituksen välisen sopimuksen mukainen kokous. Neuvotteluissa käydään palautekeskustelu menneen vuoden toiminnasta ja yhteistyöstä ja käsitellään Metsähallituksen eri toimintojen ajankohtaiset asiat sekä poronhoitoa koskevat asiat.	Saamelaiskäräjät, saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat ja koltat	Kokouksen päätökset viedään jokapäiväiseen toimintaan ja ohjeistuksiin.	Laillisten edustajien kanssa suoraan, eli Saamelaiskäräjät, paliskuntien poroisännät ja Kolttien kyläkokouksen edustaja.	Yksi tapaaminen vuodessa. Metsähallitus kutsuu vuosittain yhteisen palaverin.	Lapin aluejohtoryhmä
Kuuleminen kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätöksiin	Metsähallitus valmistele kalastuksen kiintiöpäätökset Ylä-Lapin alueelle ja metsästyksen kiintiöpäätökset saamelaisten kotiseutualueelle. Valmisteluprosessiin kuuluu olennaisena osana Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:n mukaisesti järjestää Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välinen neuvottelu. Valmistelussa kuullaan lisäksi saamelaisalueen neuvottelukuntia ja pyydetään lausunto Kolttien kyläkokoukselta.	Saamelaiset	Kiintiöpäätöksessä saamelaisen kulttuurin harjoittaminen saamelaisten kotiseutualueella on turvattu myös kalastusjärjestelyjen osalta voimassa olevien, kalastusta säätelevien, lakien ja asetusten mukaisesti. Metsästys ja erityisesti riekon ansapyynti on osa saamelaisten perinteistä kulttuuria. Metsästys kiintiöidään niin, että se on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä ja että edellä mainitut erityisoikeudet tulevat turvatuksi. Saamelaiskulttuuriin liittyvä poronhoito huomioidaan lupametsästyksen suunnittelussa ja ohjeistuksessa erilaisina rajoituksina.	Laillisten edustajien kanssa suoraan eli Saamelaiskäräjät ja Kolttien kyläkokous. Lisäksi saamelaisalueen neuvottelukunnat.	Neuvottelut ja lausuntopyynnöt kiintiöpäätöksiä valmisteltaessa.	Kalastuksen ja metsästyksen johtavat asiantuntijat

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

tualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien ja Kolttien edustajien vuotuisen palaverin ja paliskunta-neuvottelut ja niiden keskeisen sisällön.

Saamelaisten kotiseutualueelle laaditaan oma **luonnonvarasuunnitelma**. Suunnitteluprojekti on yksi yhteydenpidon prosesseista. Suunnitelma laaditaan tiiviissä yhteistyössä asiakkaista, kumppaneista ja sidosryhmistä kootun yhteistyöryhmän, Saamelaiskäräjien sekä Kolttien kyläkokouksen kanssa. Suunnitteluun ovat osallistuneet myös poronhoidon, metsätalouden, matkailun, kuntien, eränkävynnin, luonnonsuojelun ja kulttuuriperinnön erilliset työryhmät. Suunnittelutyössä on käytetty Akwé:Kon -toimintamallia, ja Akwé:Kon -työryhmä on arvioinut suunnitelman vaikutukset. Suunnitelmasta on käyty myös saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu.

Sekä laissa määriteltyjen että Metsähallituksen omien käyttöönottamien ja yhdessä saamelaistojien kanssa sopimien yhteydenpidon tapojen tarkoituksena on turvata alkuperäiskansojen erityisoikeudet saamelaisten kotiseutualueeseen vaikuttavan maankäytön osalta. Saamelaisten kotiseutualueella Metsähallitus käyttää YK:n biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoon liittyviä Akwé: Kon -ohjeita hoito- ja käyttösuunnitelmien sekä luonnonvarasuunnitelmien laadinnan yhteydessä. Nämä ohjeet ovat menettelytapa, jolla alkuperäiskansan osallistuminen hankkeiden ja suunnitelmien valmisteluun, vaikutusten arviointiin ja päätöksentekoon voidaan turvata. Ohje sisältää yksityiskohtaiset toimintamallit yhteydenpidon muodoista ennakkoneuvotteluista työryhmän

perustamiseen, nimeämisiin ja vastuisiin. Saamelaiskäräjien, saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien ja Kolttien kyläkokouksen sekä Metsähallituksen välisessä sopimuksessa on yhteisesti määritelty neuvottelumenettelyt ja muut yhteydenpidon tavat. Neuvotteluista tehdään aina muistio, joka vahvistetaan sopijapuolten allekirjoituksin. Sopimuspoikkeamat ja tulkintaerimielisyydet tarkastetaan tarvittaessa maastossa, dokumentoidaan ja toimitetaan tiedoksi Paliskuntain yhdistykseen. Asioista, joihin ei heti löydetä ratkaisua, sovitaan menettelytavat, miten asia hoidetaan.

Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi

Pääasialliset kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi, alueidenkäytön suunnittelun osallistavien prosessien ulkopuolella, ovat Metsähallituksen palautekanavat ja ilmoituskanava, josta kerrotaan Metsähallituksen verkkosivuilla. Ilmoituskanavaan sisältyy myös prosessi kielteisten vaikutusten korjaamiseksi, jos tällaista ilmenee. Ilmoituskanavassa voi ilmoittaa Metsähallituksen toimintaan liittyvästä väärinkäytösepäilystä. Tavallinen asiakaspalautepyrittään ohjaamaan Metsähallituksen palautekanaviin. Mikäli palautekanavien kautta tulee tietoa tapahtumista, teoista tai toimintatavoista, joiden tiedetään tai epäillään olevan kansallisen tai EU-lainsäädännön, Metsähallituksen toimintatapaohjeen tai muiden Metsähallitusta sitovien normien tai ohjeiden

vastaisia, ohjataan nämä tapaukset ilmoituskanavan prosessiin. Ilmoituskanavaan liittyvästä prosessista kielteisten vaikutusten korjaamiseksi kerrotaan lisää [osiossa G1](#).

Erilaisiin hallintopäätöksiin liittyvät kanavat ja korjaamisen prosessi kytkeytyvät muutoksenhakuun. Esimerkiksi viralliseen lupapäätökseen tyytymätön voi hakea oikaisua Metsähallitukselta tai hallintotuomioistuimilta. Muutosta voi hakea Metsähallitukselle laissa määritettyihin tehtäviin, joiden osalta on säädetty muutoksenhausta. Tällaisia päätöksiä ovat erityisesti vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyen: Metsähallituksen antamat hallintopäätökset metsästys-, kalastus- ja maastoliikenneläin mukaisissa asioissa sekä luonnonsuojelulain ja ulkoilulain mukaisissa asioissa. Muutosta voi hakea myös Metsähallituksen antamiin hallintopäätöksiin kolttaja poronhoitolain sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain mukaisissa asioissa. Muutoksenhakua varten hallintopäätöksiin liitetään sisällöltään ajantasainen valitusosoitus, jossa ohjeistetaan muutoksen hakemisesta.

Saamelaisten kotiseutualueen paliskuntien, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja Metsähallituksen väliseen sopimukseen on kirjattu menettelyt sopimuspoikkeamista ja tulkintaerimielisyyksistä.

Kaavoitusta vaativan maankäytön osalta valitusmekanismi ja korjausprosessit eivät ole Metsähallituksen hallinnassa. Niistä vastaa kaavoitusviranomaisen, eli toimivalta on kunnilla ja maakuntaliitoilla. Luonnonvarasuunnitelma ei ole hallintopäätös, joten siitä ei voi valittaa. Prosessi sisältää kuitenkin

lausuntokierroksen, jossa kuka tahansa voi lausua toimintasuunnitelmasta Lausuntopalvelun kautta. Metsähallituksen hallitukselle raportoidaan lausuntopalautteet ja niiden huomioon ottaminen suunnitelmassa.

Toimet

Alueiden yhteisöjä ja sidosryhmiä osallistava alueiden käytön suunnittelu on Metsähallituksen keino hallita yhteisöihin liittyviä kielteisiä vaikutuksia ja edistää positiivisia vaikutuksia. Alueelliset luonnonvarasuunnitelmat ovat laajoja toimintaohjelmia, joissa linjataan valtion omistamien maa- ja vesialueiden pitkän aikavälin käyttöä ja sovitetaan yhteen eri maankäyttömuotojen tarpeita. Suunnitelmat laaditaan yhdessä sidosryhmistä koostuvan yhteistyöryhmän kanssa. Metsähallituksella on viisi voimassa olevaa luonnonvarasuunnitelmaa. Suunnitelmat linjaavat Metsähallituksen toimintaa valtion omistamalla ja Metsähallituksen hallinnoimilla maa- ja vesialueilla suunnittelukauden ajan, ja ne kattavat kaikki vaikutusten kohteena olevat sidosryhmät paikallisyhteisöistä alueella toimiviin asiakkaisiin, kumppaneihin ja muihin sidosryhmiin.

Alueellinen luonnonvarasuunnitelma sisältää toimintaohjelman. Siinä ovat yhdessä sidosryhmien kanssa tunnistettujen muutostekijöiden pohjalta esitetyt keskeisimmät strategiset, suunnittelualueeseen kohdistuvat toimenpiteet seuraavalle viisivuotiskaudelle. Taulukossa 46 esitellyissä toimenpideohjelmien pääteemoissa näkyvät Metsähallituksen strategian teemat ja tavoitteet kuten ilmastonmuu-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

toksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, yhteistyön ja yhteensovittamisen kehittäminen sekä luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen mahdollisuuksien turvaaminen ja edistäminen. Pääteemoihin liittyvät toimenpiteet kuvaavat strategisten linjausten käytännön toteutuksen suunnittelualan ja sen luonnonvarojen suojelussa, hoidossa ja käytössä. Toimenpiteet jalkautuvat aina yksityiskohtaiseen toimenpidesuunnitteluun asti.

Luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen liittyvistä toimista kerrotaan niihin liittyvissä raportin osioissa. Yksityiskohtaiset toimenpidesuunnitelmat ovat luettavissa julkisista luonnonvarasuunnitelmista Metsähallituksen verkkosivuilta. Tässä kerrotaan toimenpiteistä, jotka liittyvät olennaisesti vaikutuksiin eli koskevat yhteensovittamista ja yhteissuunnittelua, alueiden luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen mahdollisuuksien edistämistä sekä kalastuksen ja metsästyksen sosiaalisen kestävyden varmistamista. Toimista poroelinkeinojen edellytysten turvaamiseen ja saamelaiskulttuurin turvaamiseen kerrotaan omien otsikoiden alla.

Yhteensovittaminen ja yhteistyö

Yhteensovittaminen ja yhteissuunnittelu sekä niiden kehittäminen ovat jatkuvaa toimintaa. Ylempänä kuvailut yhteydenpidon prosessit ovat toimia, joilla ehkäistään ja lievennetään negatiivisia vaikutuksia. Niissä voidaan myös rakentaa yhteisöjen kanssa yhteisiä aloitteita positiivisten vaikutusten lisäämiseksi. Osallistavassa suunnittelussa huomioidaan kaikki alueille ominaiset käyttömuo-

Taulukko 46. Metsähallituksen voimassa olevat luonnonvarasuunnitelmat ja niiden toimenpideohjelmien pääteemat

Toiminta-suunnitelma	Aikahorisontti	Soveltamisala	Toimenpideohjelman pääteemat
Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma	2017–2022 Suunnitelmaa päivitetään, uusi suunnitelma valmistuu kesällä 2025	Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma kattaa alueen, jolla on kaikkiaan 14 maakuntaa: Etelä-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo, Satakunta, Uusimaa ja Varsinais-Suomi. Metsähallituksen hallinnassa Etelä-Suomen luonnonvarasuunnittelualueella on valtion omistamia maa-alueita noin miljoona hehtaaria ja vesialueita noin kaksi miljoonaa hehtaaria.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maankäyttö ja vesialueiden käyttö 2. Sisävesi- ja merialueet 3. Metsätalous monikäyttömetsissä 4. Luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön suojelu 5. Virkistyskäyttö ja matkailu 6. Erätalous 7. Kiinteistöliiketoiminta 8. Hiilensidonta ja energia 9. Yhteistyö ja vuorovaikutus
Lapin luonnonvarasuunnitelma	2019–2024 Päivitys alkaa vuonna 2025	Lapin luonnonvarasuunnitelmassa linjataan valtion maa- ja vesialueiden käyttöä Lapin alueella, lukuun ottamatta saamelaisten kotiseutualuetta (Enontekiö, Utsjoki, Inari ja Lapin paliskunnanalue Sodankylässä).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edistämme Lapin elinvoimaisuutta ja hyvinvointia sekä yhteensovitamme luonnonvarojen monipuolista käyttöä ja suojelua 2. Olemme aktiivisesti mukana kehittämässä innovatiivista, monipuolista ja kestävä biotaloutta 3. Turvaamme Lapin maiden ja vesien biologisen monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön säilymistä 4. Lisäämme vastuullisuutta, vuorovaikutteisuutta ja yhteissuunnittelua alueellisella ja paikallisella tasolla 5. Luomme edellytyksiä luonnon virkistyskäytön, luonto-, erä- ja kalastusmatkailun ja matkailuelinkeinojen kestävä kasvulle 6. Toimimme ilmasto- ja ilmastoväestöennakoiden
Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma	2022–2027	Suunnittelualue käsittää valtion maa- ja vesialueet Enontekiön, Utsjoen ja Inarin kunnissa sekä Lapin paliskunnan alueen Sodankylän kunnassa. Nykyinen suunnittelualue poikkeaa edellisestä rajauksestaan ja myös seurannan mittareiltaan.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta ja sen kehittäminen 2. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen 3. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja lisääminen sekä kulttuuriperinnön turvaaminen 4. Alueen ihmisten hyvinvointi sekä alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytysten turvaaminen ja edistäminen (biotalous)
Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma	2023–2028	Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma ohjaa Metsähallituksen toimintaa maakuntien alueella vuosina 2023–2028.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta ja sen kehittäminen 2. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen 3. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja lisääminen sekä kulttuuriperinnön turvaaminen 4. Alueellinen hyvinvointi 5. Alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytysten turvaaminen ja edistäminen
Merialueen luonnonvarasuunnitelma	2024–2028	Suunnittelualue käsittää valtion omistamat ja Metsähallituksen hallinnassa olevat vesi- ja maa-alueet merellä lukuun ottamatta Metsähallitus Metsätalous Oy:n käytössä olevia maa-alueita, joiden käyttö suunnitellaan maa-alueiden luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toimintamme on vastuullisuutta, yhteistyötä arvostavaa ja kehittyvää 2. Hillitsemme ilmastonmuutosta 3. Turvaamme merialueen luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön säilymistä 4. Lisäämme alueellista hyvinvointia 5. Turvaamme ja edistämme alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytyksiä

dot sekä niiden mahdolliset vaikutukset toisiinsa ja eri toimijoiden oikeuksiin. Lisäksi erityisesti luonnonvarasuunnitelmien toimintaohjelmiin nostetaan yhdessä sidosryhmien kanssa yhteensovittamista ja yhteissuunnittelua kehittäviä toimenpiteitä. Näistä keskeisiä on koottu taulukkoon 47.

Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelman päivittäminen aloitettiin vuoden 2024 aikana. Suunnitteluun osallistuu kaksi sidosryhmistä koottua yhteistyöryhmää (Itä- ja Länsi-Suomen YTR), joiden tapaamiset on järjestetty syyskuussa ja marraskuussa sekä helmikuussa 2025. Etelä-Suomen alueella asuville nuo-

rille suunnattu kysely toteutettiin loppusyksystä. Kyselyssä pyrittiin kartoittamaan, miten nuoret käyttäisivät ja hoitaisivat valtion mailla ja vesillä olevia luonnonvaroja Etelä-Suomessa sekä mitä Metsähallituksen pitäisi painottaa toiminnassaan seuraavalla viisivuotiskaudella.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 47. Yhteensovittamiseen ja yhteissuunnitteluun liittyvät keskeiset toimenpiteet luonnonvarasuunnitelmista

Luonnonvara-suunnitelma	Pääteema(t)	Toimenpide	Toteutus meneillään tai valmis	Toteutus kesken tai puutteellinen	Toteutusta ei ole aloitettu
Lapin luonnonvara-suunnitelma	Lisäämme vastuullisuutta, vuorovaikutteisuutta ja yhteissuunnittelua alueellisella ja paikallisella tasolla Edistämme Lapin elinvoimaisuutta ja hyvinvointia sekä yhteensovittamme luonnonvarojen monipuolista käyttöä ja suojelua	1. Sovitamme Lapissa yhteen valtion maiden päällekkäiset käyttömuodot, tavoitteena on paras mahdollinen kestävä kokonaishyöty toteuttaen maakuntakaavojen linjauksia. Suunnittelemme maan ja luonnonvarojen käyttöä yhteistyössä kansalaisten ja alueita käyttävien toimijoiden kanssa. Yhteistyöstä esimerkkejä ovat avoimet karttakyselyt, matkailualueiden yhteistyöryhmät, suojelualueiden yhteistyöryhmät, sopimuksen mukainen paliskuntayhteistyö ja erilaiset hankkeet.	x		
		3. Kehitämme paikallisesti ja alueellisesti yhteissuunnittelun menetelmiä maan ja luonnonvarojen käytössä. Teemme metsätalouden suunnittelussa nettikarttapohjaisen, vuorovaikutteisen osallistamismenettelyn paliskuntien ja Metsähallituksen käyttöön.	Toteutettu (Poropaikka-sovellus)		
		4. Luonnonsuojelu-, erämaa- ja retkeilyalueiden tuloksellinen ja kestävä käyttö edellyttää kumppanuuksia sekä erityyppisiä ja -tasoisia yhteissuunnittelun prosesseja. Suunnittelemme alueiden käyttöä kiinteässä vuorovaikutuksessa alueellisten ja paikallisten sidosryhmien kanssa.	x		
		5. Erityisalueille, joihin kohdistuu laajalti eri maankäyttömuotojen rinnakkaiskäyttöä, määrittelemme metsätalous- ja muut toimenpiteet ja hakkuutavoitteet aluekohtaisesti.	x		
		14. Parannamme metsästäjien ja porotalouden vuoropuhelua, jotta metsästyskoirien aiheuttamat häiriöt vähenevät. Edistämme ajantasaisen tiedon välitystä porotöistä. Kehitämme porotyöt.fi tai vastaavien palveluiden käyttöönottoa tiedotettaessa ajankohtaisia poronhoitotöistä. Lisäämme poronhoidosta tietoa kaikkiin poronhoitoalueen metsästyslupatieluihin.	Toteutettu		
		15. Kehitämme matkailukeskusten ja niiden lähialueiden maankäytön yhteensovittamista siten, että hyödynnämme paikallisia yhteistyöryhmiä – Ylläs, Yli-Muonio, Pyhä-Luosto, Salla – ja tarvittaessa perustetaan uusia yhteistyöryhmiä uusille alueille.	Mainitut toiminnassa, uusia valmistelussa		
		23. Lisäämme yhteistyötä eri tutkimuslaitosten – muun muassa Luke, GTK – ja oppilaitosten kanssa, muun muassa REDU, Lapin AMK, Lapin yliopisto, Lappia.	x		
Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvara-suunnitelma	Vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta ja sen kehittäminen	1. Eri käyttäjäryhmien keskinäisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi järjestämme alueen keskeisille toimijoille maankäytön aihealuekohtaisia tapaamisia tarpeen mukaan.	x		
		2. Maankäytön eri muotojen yhteensovittamiseksi perustamme vilkkaimille matkailualueille yhteistyöryhmät; esimerkiksi Saariselkä-Tankavaaran, Inarin kirkonkylän, Enontekiön ja Utsjoen alueille. Ryhmissä käsitellään kunkin alueen kannalta keskeisiä maankäytön kysymyksiä kuten reittitarpeita ja -toiveita, kaavoitukseen liittyviä kysymyksiä sekä metsänhoidon ja tienrakennuksen suunnitelmia. Ryhmiin nimetään kaikkien keskeisten toimijoiden edustajat.	x (Saariselkä ja Enontekiö valmistelussa)		
		3. Metsähallitus toimii aktiivisesti lupametsästäjien, paikallisten metsästäjien ja paliskuntien välisen keskusteluyhteyden kehittämiseksi ja osallistamme osapuolia vahvemmin tiedonanto- ja keskustelutilaisuuksiin yhteensovittamisen mahdollistamiseksi.	x		
		8. Kehitämme ja ylläpidämme matkailun ja retkeilyn kannalta keskeisten kohteiden palvelurakenteita ja ohjaamme näin kasvavaa kysyntää sellaisiin luontomatkailun ja retkeilyn muotoihin, joissa ristiriidat perinteisen tai paikallisen maankäytön kanssa voidaan sovittaa yhteen mahdollisimman hyvin.	x		
		21. Metsähallitus ei käynnistä kaavoitusta 1) poronhoidon keskeisille toiminta-alueille, 2) aiemmin rakentamattomille järville tai muille erämaisille alueille tai 3) saamelaiskulttuurin kannalta arvokkaille kohteille.	x		
Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvara-suunnitelma	Vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta ja sen kehittäminen	3. Sovitamme yhteen suunnittelun alueen valtion maiden päällekkäiset käyttömuodot. Suunnittelemme maan ja luonnonvarojen käyttöä yhteistyössä kansalaisten ja alueita käyttävien toimijoiden kanssa. Tavoitteena on paras mahdollinen kestävä kokonaishyöty toteuttaen maakuntakaavojen linjauksia. Yhteistyötä teemme käytännössä laajasti sidosryhmäyhteistyön, hanketoiminnan ja esimerkiksi erävalvonnan viranomaisyhteistyön muodossa.	x		
		5. Toimimme tiiviissä yhteistyössä Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien kanssa maanpuolustukseen liittyvissä asioissa.	x		
		9. Raportoimme luonnonvarasuunnittelun seurantamittareiden toteutumasta vuosittain Metsähallituksen Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun neuvottelukunnalle.	x		
Merialueen luonnonvara-suunnitelma	Vastuullinen ja yhteistyöhön perustuva toiminta ja sen kehittäminen	3. Merialueen tuloksellinen ja kestävä käyttö edellyttää kumppanuuksia, osallistamista ja yhteissuunnittelua sidosryhmiemme kanssa. Eri sidosryhmien vuorovaikutuksen kehittämiseksi järjestämme alueen keskeisille toimijoille aihekohtaisia tapaamisia tarpeen mukaan ja osallistamme sidosryhmiämme vahvemmin tiedonanto- ja keskustelutilaisuuksiin yhteensovittamisen mahdollistamiseksi. Suunnittelemme alueiden käyttöä kiinteässä vuorovaikutuksessa alueellisten ja paikallisten sidosryhmien kanssa.			x
		5. Teemme myös laajaa yhteistyötä muiden valtiollisten toimijoiden eli esimerkiksi kaavoitusviranomaisten, Väyläviraston, Traficom, Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien kanssa. Sillä varmistetaan muun muassa turvallinen liikkuminen väylillä, Suomen ulkomaankaupan meritse tapahtuvat kuljetukset ja maanpuolustuksen tarpeet.			x
		16. Varmistamme eri kohteidemme virkistyskäytön ja matkailun toiminnan kestävyuden seuraamalla erilaisia ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia mittareita vuosittain. Ryhdymme ennalta määritettyihin toimiin, jos mittareiden raja-arvot uhkaavat ylittyä. Suojelualuekohtainen mittaristo tehdään jokaiselle kansallispuistolle ja erälle muille tärkeille alueille.			x

Saamelaisten kotiseutualueen osalta lisää teeman toimenpiteitä löytyy saamelaiskulttuuria turvaavista toimista. Etelä-Suomen suunnitelman 2017–2022 toimenpiteitä ei ole listattu, koska alueen suunnitelmaa päivitetään parhaillaan. Merialueen suunnitelman toimenpiteet on merkitty *Toteutusta ei aloitettu*, koska ensimmäinen vuosiarviointi tehdään vasta keväällä 2025.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Kansalaisosallistaminen toteutettiin kaikille avoimena verkkokyselyä 13.–30.1.2025. Vuoden 2024 lopulla asetettiin myös projekti Lapin luonnonvarasuunnitelman päivittämiseksi. Työ käynnistyy vuonna 2025.

Vuonna 2024 on ollut käynnissä myös useita suo- jelu- tai erämaa-alueiden hoidon ja käytön suunnittelun prosesseja. Vuonna 2024 on aloitettu Oulangan kansallispuiston suunnitelman päivitys ja viimeistelty Sallan kansallispuiston sekä Palas–Yllästunturin kansallispuiston suunnitelmia. Lausunnoilla vuonna 2024 olivat Saaristomeren hoito- ja käyttösuunnitelma ja Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Iin Röytän suunnitelma. Muita eri vaiheissa käynnissä olleita suunnitelmia ovat Pöyrisjärven erämaa-alueen ja Teijon kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelu. Suunnitelmia on laadittu osallistavalla tavalla, mikä tarkoittaa, että käyttäjillä ja muilla sidosryhmillä on mahdollisuus osallistua tai kommentoida suunnitelmaa sen edetessä. Tavoitteena on aina myös paikallisten toimijoiden ja käyttäjäryhmien sitoutuminen yhdessä tehtyihin linjauksiin.

Metsähallitus päivitti vuonna 2024 arvoliittolaisuus- ja sponsorointiohjeet. Metsähallituksella ei ole voimassa olevia arvoliittolaisuussopimuksia. Vuonna 2024 sponsorointiin käytettiin yhteensä 16 915 euroa ja sillä tuettiin 20 eri kohdetta, muun muassa Kainuun rastiviikkoja, Kuhmon Kamarimusiikki -tapahtumaa ja Porokuninkuusajoja Inarissa. Osa tuesta suunnattiin paikalliseen seuratoimintaan ja eräkilpailuihin lähinnä Lapissa ja Kainuussa.

Elinkeinojen turvaaminen ja edistäminen

Alueen luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen turvaaminen ja edistäminen tuovat positiivisia vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen ja turvaavat paikallisten oikeutta työhön ja riittävään elintasoon. Luonnonvarasuunnitelmien toimintaohjelmissa on näihin liittyen paljon toimenpiteitä, joilla Metsähallitus lupaa turvata ja edistää alueen luontoon ja luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen edellytyksiä sekä luoda edellytyksiä virkistyskäytön ja luonto- ja erämatkailun kestäväälle kasvulle.

Matkailua ja virkistyskäyttöä ja niihin liittyvää kaavoitusta, infraa ja palveluja edistetään ensisijaisesti matkailun painopistealueilla, kansallispuistoissa ja valtion retkeilyalueilla. Lapin, Saamelaisalueen ja Kainuun, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelmissa on määritetty matkailun painopistealueita ja niihin kohdistuvia toimenpiteitä, jotka liittyvät erityisesti luonto- ja erämatkailun mahdollisuuksien kehittämiseen ja alueellisen matkailuelinkeinon edistämiseen. Matkailuelinkeinon tukemisen kannalta yhtenä keskeisenä mahdollisuutena nähdään myös valtion retkeilyalueiden kehittäminen. Valtion retkeilyalueverkosto täydentyi kesäkuussa, kun Rovaniemellä sijaitsevasta Napapiirin retkeilyalueesta tuli valtioneuvoston päätöksellä virallinen valtion retkeilyalue. Retkeilyalueen perustamisen valmistelu aloitettiin vuonna 2023 ja retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) valmistellaan vuoden 2025 aikana. Virallisen retkeilyalueen perustaminen mahdollistaa alueen retkeily- ja virkistyskäytön ja luontomatkaillen pitkäjänteisen kehittämisen sekä metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamisen.

Metsähallitus julkaisi vuoden 2024 alussa Valtion retkeilyalueverkoston ja [Metsähallituksen monikäyttömetsien virkistyskäyttökohteiden kehittämisuunnitelman vuosille 2024–2030](#). Suunnitelmassa määritetään valtion retkeilyalueverkon laajentamisen mahdollisuuksia. Kehittämissuunnitelma on laadittu paikkatietoon pohjautuvan analyysin perusteella ja siinä on huomioitu myös matkailun painopistealueet sekä aiemmin muilla maankäyttö- päätöksillä määritetyt tai metsäsuunnittelussa tunnistetut arvokkaat alueet kuten virkistysmetsät ja -alueet. Näin voidaan tarkentaa vahvimpia ja toiminnassa priorisoitavia virkistyskäytön ja matkailun alueita ja arvioida uusien alueiden potentiaalia. Metsähallituksen aloitteesta käynnistyneistä kaavoitushankkeista olivat käynnissä matkailun painopistealueilla vuonna 2024 Evon retkeilyalueen yleiskaava Hämeenlinnassa, Rukan ydinalueen muutos Kuusamossa ja Syötteen yleiskaava Pudasjärvellä. Asemakaavoja on eri kaavaprosessin vaiheissa useita. Niihin voi tutustua Metsähallituksen [kaavoituskatsauksesta](#).

Elinkeinojen ja virkistyskäytön mahdollisuuksia edistetään myös tekemällä yhteistyötä alan yrittäjien kanssa. Yhteistyö ja alueiden käytön kestävyden ohjaaminen perustuvat ennen kaikkea käyttöoikeus- ja yhteistyösopimuksiin. Luontopalvelut päivitti vuonna 2024 luontomatkaillen yhteistyösopimukset. Luontomatkaillussopimuksessa matkailuyrittäjä sitoutuu Metsähallituksen kestävä luontomatkaillen periaatteisiin. Luontomatkailluyrittäjille tarjotaan mahdollisuuksia joko yhteiskäyttöisiin tai omiin reitteihin ja tukikohtiin ja kumppaniyrittäjät ovat myös näkyvämmiin esillä uudistetussa Luon-

toon-palvelussa. Matkailuyrittäjiä on mukana myös Erä- ja luontoyhteisössä, jossa kehitetään yhdessä esimerkiksi digitaalisia palveluita ja luodaan edellytyksiä luonnossa liikkuville suunnatuille kestäville palveluille. Metsähallitus edistää myös kestävä kalastusmatkailua yhteistyössä kalatalousalueiden, osakaskuntien, kalatalousalan järjestöjen ja kuntien kanssa sekä parantaa kalastusmatkaillen kehittämismahdollisuuksia vuokraamalla vesialueita matkailuyrittäjille. Vuoden 2024 aikana kiinteistösojumuksiin tuotiin Metsähallituksen toimintatapaohje kumppaneille. Lisäksi suostumusten ja sopimusten hinnoittelua yhtenäistettiin luonnonsuojelualueilla ja monikäyttömetsissä.

Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden infraa ylläpidetään ja kehitetään resurssien puitteissa. Luontopalvelujen rahoitus on tällä hallituskaudella merkittävästi pienentynyt ja sillä on suoria vaikutuksia virkistyskäytön ja alueellisen hyvinvoinnin edistämiseen. Luontopalvelut on aloittanut säästötoimena retkeilyrakenteiden kokonaistarkastelun ja priorisoinnin rahoituksen vähenemisen vuoksi. Tähän liittyvistä toimista kerrotaan tarkemmin osiossa S4 Luontopalvelujen rahoituksen supistumisen vaikutukset virkistyspalveluihin.

Metsätalouden osalta elinkeinojen ja työllisyyden edistämisen sekä yhteensovittamisen keskiössä on luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä sovittu ja laskettu hakkuusuunnite, jossa huomioidaan myös muut tavoitteet. Hakkuusuunnitteet laaditaan uusien metsävaratietojen, ajantasaistettujen alue-ekologisten suunnitelmien, muiden maankäyttömuotojen tuomien rajoitteiden ja luonnon-

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

varasuunnittelussa sovittujen yhteisten toimintalinjausten mukaisesti. Matkailun painopistealueilla maisema- ja virkistysarvot otetaan huomioon myös metsätalouden toiminnassa. Luonnonvarasuunnitelmissa Metsähallitus lupaa työllistää suoraan ja välillisesti. Metsähallituksen puunkorjuu ja kuljetus sekä merkittävä osa metsänhoitotöistä hoidetaan yrittäjävoimin, millä on suoria alueellisia työllisyysvaikutuksia. Suojelualueiden kävijöillä, eränkävijöillä ja muilla matkailijoilla on välillinen vaikutus.

Kalastuksen ja metsästyksen sosiaalisen kestävyden varmistaminen

Kalastuksen ja metsästyksen sosiaalisen kestävyden varmistaminen liittyy kalastuksen ja metsästyksen kiintiöpäätösten valmisteluun ja niihin liittyviin sidosryhmien kuulemisiin. Metsästyslupien määrä mitoitetaan sosiaalisesti kestävästi siten, että metsästysmahdollisuuksia jaetaan mahdollisimman tasapuolisesti. Kiintiöpäätösten valmistelussa huomioidaan säädökset, paikkakuntalaisten vapaa metsästysoikeus pohjoisessa Suomessa (metsästyslain 8 §), saamelaiskulttuuri, porotalouden harjoittaminen ja muu maan käyttö sekä metsästäjien turvallisuus ja viihtyvyys. Kiintiöpäätöksessä on määritetty metsästyslupalajeittain enimmäismäärä yhtä aikaa samalla alueella voimassa oleville metsästyslueille. Tämä dokumentoituu järjestelmiin ja voidaan jälkikäteen varmistaa. Toteutumista seurataan vuosittain yhdessä sidosryhmien kanssa, ja tilannetta arvioidaan sen perusteella.

Kalastuslupien määrä mitoitetaan sosiaalisesti kestävästi huomioiden kalastuslaki- ja säädökset, kala-

talousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat, paikkakuntalaisten kalastusoikeudet, saamelaiskulttuuri ja muu maan käyttö. Kalastuksen kiintiöpäätöksen lupamääriä tarkastellaan alueittain suhteessa toteutuneisiin lupamääriin. Osana kiintiöpäätösten valmistelua on riistanhoitoyhdistysten, kalatalousalueiden, Saamelaiskäräjien, Paliskuntain yhdistyksen ja Kolttien kyläkokouksen kuuleminen sekä lakisäänteiset neuvottelut.

Sosiaaliseen kestävyden toimenpiteisiin kuuluvat myös riistanhoitoyhdistysten kuuleminen metsästyslupakiintiöiden suunnittelussa ja myöntämisessä, vuotuiset sidosryhmätilaisuudet, saamelaisalueen neuvottelukuntien säännölliset kokoukset ja paliskuntien vuotuiset merkkiipiiripalaverit sekä yhteistyö kalatalousalueiden kanssa. Säännöllisen yhteydenpidon avulla kuullaan mahdollisista ongelmista, joihin voidaan puuttua voimassa olevan lainsäädännön ja julkisen hallinnon yhdenvertaisuusperiaatteiden puitteissa. Sosiaalinen kestävyys huomioidaan myös asiakaspalvelussa. Valtion alueiden kalastus- ja metsästyslupien markkinointi ja myynti on avointa ja tähtää siihen, että asiakkaat tietävät, kuinka paljon kullekin kohteelle myydään lupia ja paljonko asiakkaita näin ollen liikkuu kullakin kohteella.

Lupametsästäjiä ohjeistetaan poronhoidon huomiomisesta metsästettäessä koirien kanssa sekä hirvenmetsästyksen erityispiirteistä. Näitä toteutetaan pääasiassa viestinnän keinoin (koulutukset, ohjeistukset, lehtiartikkelit). Vuonna 2023 julkaistulla Eräetiketillä pyritään hillitsemään myös eränkävyn negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia ja se ohjaa

kunnioittamaan muita harrastajia ja luonnossa liikkuja. Etiketissä ohjeistetaan esimerkiksi metsästyskoirien käyttämisestä porotyöalueilla. Karhunmetsästys keskittyi poronhoitoalueelle. Metsästysalue jaettiin sidosryhmät osallistaen osiin ja kiintiöitiin sosiaalisen kestävyden varmistamiseksi. Toiminnassa otetaan myös huomioon alueellisen luonnonvarasuunnitelman kirjaukset, jotka koskevat metsästyksen sosiaalisen kestävyden parantamista. Toimintaa seurataan ja arvioidaan osana säännöllistä yhteydenpitoa sidosryhmien kanssa sekä palautteiden ja julkisen keskustelun pohjalta.

Poroelinkeinon turvaaminen poronhoitoalueella

Metsähallitus turvaa poronhoidon edellytyksiä valtion maa- ja vesialueilla yhteistyössä paliskuntien kanssa Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen välisen sopimuksen mukaisesti. Vaikutusten arviointi ja mahdollisten kielteisten vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen on jatkuvaa toimintaa. Metsähallituksen toiminnan ja poronhoidon yhteensovittamista tehdään erityisesti metsätalouden, metsästyksen ja muun maankäytön näkökulmasta.

Metsätalousalueilla on runsaasti porojen tarvitsemia kesä- ja syyslaitumia. Metsien käsittely vaikuttaa porojen laiduntamiseen monella tavalla. Yhteistoiminnassa noudatetaan edellä mainitun sopimuksen lisäksi luonnonvarasuunnitelmissa mahdollisesti olevia muita metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamista käsitteleviä kohtia. Näiden pohjalta ja Metsätalouden ympäristöoppaan ohjeistuksen mukaisesti poronhoidon edellytykset ote-

taan huomioon metsätalouden eri toimenpiteissä. Porotalous huomioidaan metsänkäsittelyssä muun muassa siten, että tärkeät luppometsät pyritään käsittelemään kevättalvella. Tarvittaessa laidunalueiden hakkuita voidaan myös siirtää. Hyvillä jäkälämailla vältetään kesäaikaista puunkorjuuta ja maankäsittely tehdään mahdollisimman kevein menetelmin. Talvi- ja kevätlaidunalueiden (jäkälikkö- ja luppoalueet) sekä vasonta- ja toiminta-alueiden metsien hakkuita ja maan käsittelystä tai niitä koskevista rajoituksista neuvotellaan paliskunnittain.

Kullekin paliskunnalle tarjotaan aina etukäteen mahdollisuus vaikuttaa kaikkiin hakkuu-, maanmuokkaus- ja tienrakennussuunnitelmiin. Toimenpidekartat selityksineen lähetetään paliskunnan poroisännälle etukäteen. Yhteydenpitoon hyödynnetään enenevässä määrin verkkokarttapohjaista Poropaikka-sovellusta. Paliskunnat voivat sovelluksen avulla kommentoida vastaanottamiaan toimenpidesuunnitelmia ja tehdä niihin myös korjauseityksiä. Poroisännillä on kolme viikkoa aikaa hyväksyä suunnitelma tai ilmoittaa muutosesityksestä tai neuvottelutarpeesta. Yleisimmät muutokset suunnitelmissa liittyvät maanmuokkaukseen, hakkuiden ajoitukseen, talviteiden linjauksiin ja tärkeimpien kohteiden määräaikaisiin hakkuurajoituksiin.

Vuoden 2024 loppuun mennessä Poropaikka-sovellus oli käytössä 37 paliskunnalla, mikä vastaa noin kahta kolmasosaa kaikista poronhoitoalueen paliskunnista. Sovelluksen kautta paliskunnille on lähetetty vuonna 2024 lausuttavaksi yhteensä noin

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

7 500 hakkuu- tai metsänhoitotoimenpidettä, mikä vastaa edellisen vuoden määriä. Toimenpiteitä on kommentoitu yhteensä 1 261 kertaa ja tarvittaessa niitä on täsmennetty yhdessä paliskunnan kanssa.

Metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamisen mahdollistaa paikkatietojärjestelmä, jossa poroaidat, porojen keskeiset kuljetussuunnat, talvi- ja kesälaitumet ja jäkälälaitumet ovat näkyvissä. Lapin luonnonvarasuunnitelman yhteydessä on määritetty Paliskuntien TOKAT-aineiston perusteella kaikki poroaita-alueet siuloineen rajoitettuun metsätaloukseen käyttöön. Lisäksi 80 prosenttia tärkeimmistä porolaidunalueista on määritetty yhteistyössä paliskuntien kanssa vuoden 2024 loppuun mennessä.

Metsähallitus edistää metsästäjien ja poronostajien välistä vuoropuhelua metsästyskoirien aiheuttamien häiriöiden estämiseksi. Ajantasaista tietoa porotöistä välitetään metsästäjille monin tavoin. Kaikkiin poronhoitoalueella sijaitsevien metsästysalueiden karttoihin merkitään rajoitusalueet ja tiedossa olevat erotuspaikat. Paliskuntain yhdistyksen ja paliskuntien yhteystiedot linkitetään lupa-alueen tietoihin. Metsähallitus maksaa paliskunnille Porotyot.fi-palveluun liittymisen ensimmäisen vuoden kustannukset. Palvelussa paliskunnat tiedottavat ajankohtaisista porotöistä. Metsästäjille viestitään Porotyot.fi:sta ja vastavista palveluista Eräluvut.fi-sivustolla. Koirakoeluvissa ja -sopimuksissa tilaisuuden järjestäjällä on velvollisuus selvittää käynnissä olevat poronhoitotyöt koealueilla.

Muissa maankäytön kysymyksissä poronhoitoalueella toimitaan yhteistyössä porotalouden, kuntien, matkailuelinkeinon ja alueen muiden toimijoiden kanssa tavoitteena sovittaa yhteen eri toimijoiden tarpeet. Alueiden vuokraamisesta ja myynnistä vapaa-ajan ja matkailun käyttöön on paliskuntien kanssa sovittu seuraavista yhteistyön linjauksista. Asema-, ranta-asema- ja yleiskaavojen ulkopuolella maan myynnistä ja alueen vuokrauksesta pyydetään aina paliskunnan lausunto. Kaava-alueilla ei pyydetä erikseen lausuntoja yksittäisten tonttien myynnistä tai vuokrauksesta. Haja-asutusalueen vakituiseen asumiseen tarkoitettujen tonttien myynnistä kuullaan paliskunnan sekä kolttala-alueella kolttien lausunto. Vapaa-ajan tontteja ei vuokrata tai myydä haja-asutusalueelta. Kaavoittamattomilla alueilla myös liikealueiden vuokrauksissa kuullaan paliskuntia ja kuntien rakennusvalvontaa. Erityisellä poronhoitoalueella ei laiteta vireille kaavoitusta sellaisilla porotalouden kannalta keskeisillä alueilla, joita ei ole ennestään kaavoitettu. Jos kuitenkin alueella jo oleva maankäyttö edellyttää kaavoitusta, neuvotellaan ennen kaavan laatimisen aloittamista paliskuntien kanssa. Alueille suunniteltavista uusista matkailureiteistä kuten moottorikelkka- ja safarireiteistä pyydetään lausunnot paliskunnilta.

Luontopalveluissa on työstyetty vuoden 2024 aikana karttoja rauhoitusalueista. Näillä tarkoitetaan herkkiä luontoarvoja sekä porojen vasomisalueita, joilla maastoliikenne aiheuttaa tavallista helpommin haittaa eläimille. Karttojen avulla maastossa liikkuvat voivat helposti ottaa huomioon erityisen herkästi häiriintyvät eläimet ja minimoida maasto-

liikenteen aiheuttamia haittoja. Työ on aloitettu kesäkuussa 2024, ja kartat julkaistaan Eräluvut.fi-sivustolla tammi-helmikuussa. Karttaideaa on esitelty paliskunnille ja heiltä on kerätty karttaan aineistoa. Työtä on esitelty myös kolmen pohjoisimman kunnan neuvottelukunnissa. Maastoliikenteen ja poroelinkeinojen yhteensovittamisessa yritetään rauhoitusaluekarttojen jälkeen osallistavaa konfliktiratkaisua. Asian edistämiseksi tehdään selvitys, jossa osallistetaan eri tahoja. Tavoite on selvittää, mitkä ovat keskeisimpiä haasteita luonnonsuojelun näkökulmasta. Selvitys liittyy kestävyden varmistamiseen ja siihen, että paikallisyhteisöjen perinteinen luonnonhyödyntäminen onnistuu. Vapaaehtoiset rauhoitusaluekartat ovat ensimmäinen askel tiedon ja yhteisen ymmärryksen lisäämisessä.

Toimenpiteet saamelaiskulttuurin turvaamiseksi

Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelman keskeinen tavoite on luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun yhteensovittaminen siten, että saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan. Saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelman toimintaohjelmassa saamelaiskulttuurin harjoittamista turvaavia linjauksia ovat Metsähallituksen käsityksen mukaan erityisesti taulukossa 48 esitetyt toimenpiteet. Toimet on suunniteltu toteutettavaksi LVS-kauden 2022-2027 aikana.

Esimerkkejä vuonna 2024 toteutetuista toimista ovat luonnossa liikkujan etiketti ja Pallas-Yllästunturin hoito- ja käyttösuunnittelun Akwé:Kon -työryhmä. Luontopalvelut on julkaissut vuonna 2024 saamelaisten kotiseutualueen luonnossa liikkujan

viisikohtaisen etiketin. Etiketti on tehty yhteistyössä Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen, matkailun alueorganisaatio Lapland North Destinationsin sekä Suomen Ladun kanssa.

Pallas-Yllästunturin kansallispuiston sekä Pöyrisjärven erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmia on valmisteltu vuoden 2024 aikana Akwé:Kon -toimintamallin mukaisesti. Suunnittelun tukena on toiminut Saamelaiskäräjien nimittämä, itsenäisesti toimiva Akwé:Kon -työryhmä. Pallas-Yllästunturin Akwé:Kon -työryhmä on kokoontunut kaksi kertaa ja Pöyrisjärven erämaa-alueen työryhmä neljä kertaa. Pallas-Yllästunturin Akwé:Kon -työryhmä toimitti muun muassa tiedon 21 saamelaiskulttuurille tärkeästä kohteesta. Useat kohteista eivät ole aiemmin olleet Metsähallituksen tiedossa. Kulttuuriperinnön asiantuntija käy inventoimassa uudet kohteet. Akwé:Kon -työryhmien tuottama saamelaisten perinteinen tieto sisällytetään osaksi suunnitelmien tietoaineistoja ja ryhmien arvio suunnitelmien vaikutuksista saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin huomioidaan suunnitelmissa. Palautetta Akwé:Kon -toimintamallin toimivuudesta saadaan muun muassa kuntakohtaisista Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien yhteistyöryhmistä. Suunnitelmakohtaisesti palautetta kerätään myös yleisötilaisuuksissa ja lausuntojen kautta. Saamelaisten kotiseutualueille laadittavissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa otetaan käytön ohjauksen linjauksissa huomioon paikallisyhteisöjen perinteiset elämäntavat ja oikeudet.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 48. Saamelaiskulttuuria turvaavat toimenpiteet saamelaisalueen luonnonvarasuunnitelmassa (taulukko jatkuu seuraavalla sivulla)

Toimenpide	Toteutus meneillään tai valmis	Toteutus kesken tai puutteellinen	Toteutusta ei ole aloitettu
Toimenpide 6. Metsähallitus laatii julkisen karttatason maankäyttökohteista vaikutusten arvioinnin helpottamiseksi.			x
Toimenpide 9. Vilkkaimpien kansallispuistojen virkistyskäytön kestävyttä edistetään vastuullisuuden ja kestävyden arvioinnilla LAC-menetelmällä.	x		
Toimenpide 11. Virkistyskäytön ohjaamisessa ja kehittämisessä huomioidaan luonnonsuojelun, kulttuuriperinnön, saamelaiskulttuurin sekä arkeologiset arvot.	x		
Toimenpide 13. Aktiivisella viestinnällä ja palvelupisteissä tehtävän matkailijoiden neuvonnan sekä matkailuyritysten kanssa tehtävien yhteistyö- ja käyttöoikeussopimusten jatkuvan kehittämisen avulla lisätään yrittäjien ja retkeilijöiden sekä matkailijoiden tietoisuutta alueiden kestävästä käytöstä sekä paikallisen kulttuurin ja luontaiselinkeinojen tarpeiden huomioinnista.	x		
Toimenpide 14. Metsähallitus toteuttaa yhdessä Saamelaismuseon kanssa Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidaan uuden päänäyttelyn.	Valmis		
Toimenpide 15. Laadimme saamelaisten kotiseutualueen retkietiketin yhteistyössä saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen kanssa.	Valmis		
Toimenpide 16. Ylläpidämme laajaa verkkopalvelua www.luontoon.fi, jossa on ajantasaiset tiedot kansallispuistojen ja muiden Metsähallituksen ylläpitämien retkikohteiden palveluista. Palvelun pääkielinä toimivat suomen, ruotsin ja englannin lisäksi pohjoissaame ja inarinsaame. Koltansaamea käytetään koltta-alueella sijaitsevien kohteiden osalta.	x		
Toimenpide 18. Metsätalouden mitoitus ja käytettävät toimenpiteet sovitaan paliskuntakohtaisissa neuvotteluissa. Saamelaisten kotiseutualueen hakkuusuunnite muodostuu paliskuntakohtaisten metsäsuunnitelmien summana.	x		
Toimenpide 19. Metsähallitus ei tee suunnittelualueella hakkuuta, jos paliskunta niitä vastustaa eikä neuvotteluissa päästä yhteisymmärrykseen.	x		
Toimenpide 21. Metsähallitus ei käynnistä kaavoitusta poronhoidon keskeisille toiminta-alueille, aiemmin rakentamattomille järville tai muille erämaisille alueille eikä saamelaiskulttuurin kannalta arvokkaille kohteille.	x		
Toimenpide 22. Metsähallituksen oman kaavan laatiminen edellyttää ennakkoneuvottelua kunnan ja paikallisen paliskunnan kanssa sekä Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisia neuvotteluja Saamelaiskäräjien kanssa ja koltta-alueella kolttalain 56 §:n mukaisen kuulemisen. Muutoin kuuleminen on osa kaavoitusprosessia. Neuvottelut käydään yhteisymmärrykseen pyrkien.	x		
Toimenpide 23. Metsähallitus laatii Saamelaisten kotiseutualuetta koskevat kaavoitus- ja kiinteistökauppaperiaatteet suunnitelmakauden aikana. Periaatteet käsitellään saamelaiskäräjälain 9 §:n ja kolttalain 56 §:n mukaisesti yhteisymmärrykseen pyrkien.	x		
Toimenpide 24. Metsähallitus myy, vuokraa tai vaihtaa maata pääsääntöisesti vain asemakaava- tai ranta-asemakaava-alueilta tai yleiskaavassa ilman yksityiskohtaisen kaavan laatimisvelvollisuutta suoraan rakennuspaikoiksi tai erityiseen käyttöön osoitetuista paikoista. Maata myydään, vaihdetaan tai vuokrataan kaavoittamattomilta alueilta vain erityisen painavista syistä esimerkiksi luontaiselinkeinojen harjoittamiseen ja muihin paikallisiin tarpeisiin. Uusia lomarakennuspaikkoja vuokrataan ja myydään vain kaava-alueilta.	x		
Toimenpide 27. Osallistumme aktiivisesti kalatalousalueiden toimintaan ja niiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadintaan ja toimeenpanoon. Osana tätä suunnittelua Metsähallitus säilyttää kotitarvekalamuksen ja alueen perinteisten kalastustapojen edellytykset. Metsähallitus pyrkii osaltaan estämään kyttyrälohen leviämistä Tenon ja Näätämojoen vesistöissä.	x		
Toimenpide 28. Metsähallitus edistää kalastuksen jatkuvuutta nuorisotyön kautta yhdessä sidosryhmien kanssa. Tällä tavoin edistetään nuorten kalastusharrastusta ja siirretään perinteistä tietoa alueen kalastuskulttuurista.		x	
Toimenpide 32. Metsähallitus tuottaa ja ylläpitää erilaista ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta tarpeellista luonto- ja seurantatietoa, samoin kuin paliskuntien osoittamaa paikkatietoa poronhoidolle tärkeimmistä kohteista. Selvitetään yhteistyössä tällaisen tiedon käyttömahdollisuuksia perinteisten elinkeinojen sopeutumisen tarpeisiin.	x		
Toimenpide 33. Tuotamme yhteiskunnalle seurantatietoa lajien ja luontotyyppien tilasta. Tulevalla suunnittelukaudella luontotiedon tuottamisen tärkeä teema luonnon monimuotoisuuden kannalta on ilmastonmuutos, sen vaikutukset erityisesti tunturiluontoon ja lajeihin, ja siihen sopeutuminen.	x		

Metsähallituksen monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa sovittuja toimia yhdenvertaisuuden edistämiseksi ovat saamelaisten positiivinen erityiskohtelu rekrytoinneissa ja saamelaisten huomioiminen rekrytointiviestinnässä. Muita sovittuja toimia ovat työnantajan tuen vahvistaminen saamen kielten opiskelussa ja osaaamisen hyödyntäminen työtehtävissä sekä saamenkielisen viestinnän ja vuoropuhelun kehittäminen saamelaisyhteisön kanssa. Vuonna 2024 saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuneessa rekrytoinnissa eduksi katsottiin saamen kielen taito. Tunnistettuja tilaisuuksia toteuttaa esimerkiksi positiivista erityiskohtelua rekrytoinneissa ei kuitenkaan ole vuoden aikana ollut.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Taulukko 48. Saamelaiskulttuuria turvaavat toimenpiteet saamelaisalueen luonnonvarasuunnitelmassa (jatkoa sivulta 99)

Toimenpide	Toteutus meneillään tai valmis	Toteutus kesken tai puutteellinen	Toteutusta ei ole aloitettu
Toimenpide 37. Metsähallitus ei käynnistä tuulivoimahankkeita saamelaisten kotiseutualueella suunnittelukaudella.	x		
Toimenpide 44. Parannamme luontaisten kalakantojen lisääntymismahdollisuuksia sekä kartoitamme ja poistamme vaellusesteitä.		x	
Toimenpide 49. Eräpalvelut antaa saamelaisten kotiseutualueelle erilliset kiintiöpäätökset kalastukseen ja metsästyksen liittyen.	x		
Toimenpide 54. Metsätalouden toimet kohdennetaan pääsääntöisesti mäntyvaltaisiin metsiin. (Linjaus on tehty turvaamaan poronhoidolle tärkeiden kuusikoiden säilymistä.)	x		
Toimenpide 58. Luonnonhoidollisia polttoja suojelualueilla tehdään suunnitelmakaudella vain osana Beetles-life hanketta.	x (Hanke päättyi kesällä 2023)		
Toimenpide 61. Kuollutta puuta ei korjata metsänhakkuiden yhteydessä. Kuolleen puun pienimuotoinen otto sitä vaativien kulttuuriperintökohteiden (esimerkiksi kolttakenttien rakennukset) korjaamiseksi on kuitenkin mahdollista metsätalouskäytössä olevilta alueilta.	x		
Toimenpide 62. Luonnontuotteiden keruun lupamenettelyjä kehitetään saamelaisen käsityöperinteen turvaamiseksi.	x		
Toimenpide 63. Perinteisten puuveneiden valmistukseen sekä perinteiseen puurakennuskulttuuriin liittyvien rakennusten, rakennusosien ja rakenteiden restaurointiin tarvittavia yksittäisiä mäntyjä myydään erikseen osoitettavilta kohteilta.	x		
Toimenpide 64. Metsähallitus pyrkii tunnistamaan ja ymmärtämään hallinnoimillaan alueilla olevien saamelaisten pyhien paikkojen arvon ja merkityksen. Metsähallitus huolehtii kohteisiin liittyvän tiedon eettisesti oikeasta käytöstä ja tunnettujen kohteiden säilymisestä.	x		
Toimenpide 66. Jatkamme Akwé: Kon -toimintamallin käyttöä osana maankäytön suunnittelun hankkeita, saamelaisten perinteisen tiedon keräämiseksi ja huomioimiseksi.	x		
Toimenpide 67. Teemme saamenkielistä luontokasvatusta osana Saamelaismuseumo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidan toimintaa. Käytämme kaikkia kolmea saamen kieltä.	x		
Toimenpide 68. Alueiden arkeologisista inventoinneista ja rakennusperintöinventoinneista tehdään yhteistyössä Saamelaismuseumo Siidan, Museoviraston, tutkimuslaitosten, Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen sekä tarvittavien muiden saamelaisyhteisöjen ja kulttuuriympäristötoimijoiden kanssa tarvelähtöinen kokonaissuunnitelma, jolla tähdätään yhteiseen laajaan kulttuuriperintöinventointihankkeeseen.			x
Toimenpide 69. Metsähallituksen kulttuurihistoriallisten arvokohteiden hoitoa jatketaan suunnitelmallisesti.	x		
Toimenpide 80. Teemme yhteistyötä paliskuntien kanssa kestävien laidunvarojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.	x		
Toimenpide 88. Säädöksiin perustuvat saamelaisten ja muiden paikallisten asukkaiden oikeudet turvataan ja edesautetaan paikallisen pyyntikulttuurin säilymistä ja siirtymistä seuraaville sukupolville.	x		
Toimenpide 90. Metsähallitus ei myönnä malminetsintälupia liittyviä maanomistajan suostumuksia Saamelaisten kotiseutualueella.	x		
Toimenpide 94. Säilytämme erämaat rauhallisina ja erämaisina.	x		

Toimenpidekirjaukset kokonaisuudessaan voi lukea Saamelaisten kotiseutualueen [luonnonvarasuunnitelmasta](#). Toimenpiteiden toteutumisen seurantatiedot ovat peräisin toukokuulta 2024, jolloin vuosittaiset arvioinnit on viimeksi tehty.

Mittarit ja tavoitteet

Metsähallituksen strategisena tavoitteena on lunastaa sidosryhmien luottamus onnistuneella yhteensovittamisella ja yhteistyöllä. Mittariksi on asetettu vuosittain toteutettavan **asiakas- ja sidosryhmätutkimuksen** kokonaisarvosana. Tavoitteena on sidosryhmä- ja asiakaskokemuksen jatkuva parantaminen: vuoteen 2026 mennessä kokonaisarvosanan nosto tasoon 3,7 ja vuoteen 2030 mennessä tasoon 4,0.

Asiakas- ja sidosryhmätutkimus

Metsähallitus mittaa asiakkaiden, kumppanien ja muiden sidosryhmien kokemusta Metsähallituksen toiminnasta ja näkemystä maineesta vuosittain T-Median Luottamus & Maine -tutkimuksella. Vuonna 2024 tutkimukseen vastasi 1610 yksityis-, yritys- ja yhteisöasiakasta ja 512 kumppani- ja sidosryhmien edustajaa. Lisäksi suurta yleisöä tutkimuksessa edusti tuhannen henkilön otanta. Metsähallituksen asiakaskokemus oli hieman alempi kuin edellisvuonna, mutta edelleen hyvällä tasolla. Asiakas-, kumppani- ja sidosryhmäkokemuksen kokonaisarvio, kun mukana ovat kaikki vastaajaryhmät, oli 3,63 asteikolla 1-5, jossa 5 on paras arvosana. Vuonna 2023 asiakaskokemus oli 3,66.

Muut vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin ja yhteensovittamiseen liittyvät tavoitteet ovat lähtökohtaisesti peräisin **omistajaohjauksesta**.

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Liiketoiminnan palvelu- ja toimintatavoitteet vuodelle 2024 linjaavat olennaisten vaikutusten näkökulmasta seuraavaa:

- Yhteistyötä saamelaiskulttuurin huomioimiseksi jatketaan ja kehitetään edelleen hyväksi havaittujen yhteisten toimintamallien kuten saamelaisten kotiseutualueen luonnonvarasuunnittelun sekä monimuotoisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta.
- Yhteistyötä porotalouden edistämiseksi kestävässä, kannattavana ja kulttuurisesti merkittävänä elinkeinona kehitetään edelleen Metsähallituksen ja paliskuntien välisen yhteistoimintasopimuksen pohjalta.
- Metsähallitus tukee huoltovarmuutta, aluetaloutta ja työllisyyttä edistämällä kestävässä metsätaloutta ottaen huomioon voimassa olevat luonnonvarasuunnitelmat, yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, omistaja- ja ilmastopoliittiset tavoitteet ja markkinatilanteen.
- Metsähallitus jatkaa vuonna 2024 käynnistettyä Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitteluprojektia ja käynnistää Lapin luonnonvarasuunnitteluprojektin.

Metsähallituksen vuosina 2020-2024 voimassa olleissa omistajapoliittisissa linjauksissa liiketoimintaa koskevana tavoitteena oli lisätä yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisesta saatavia hyötyjä (YYV-hyödyt) aktiivisten ja kustannustehokkaiden luonnonhoitotoimien kautta.

Ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen välisessä, julkisia hallintotehtäviä koskevassa tulossopimuksessa vuodelle 2024 oli olennaisten vaikutusten näkökulmasta kaksi vaikuttavuustavoitetta:

- Metsästys ja kalastus on kestävä, eettistä ja vastuullista.
- Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston luontoarvojen tila paranee. Tämän osana on toiminnallinen tavoite vahvistaa saamelaisten perinteisen tiedon asemaa maankäytön suunnittelussa käyttäen Akwé: Kon -toimintamallia.

Tavoitteiden toteutumista seurataan osana Metsähallituksen ja ohjaavien ministeriöiden välistä tuloso-ohjausta. Julkisten hallintotehtävien tulossopimuksen toteutumisesta raportoidaan sekä väliraportilla että vuosittain tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kautta. Metsähallituksen liiketoiminnalle asetettujen tulos- ja tuloutustavoitteiden toteutumista seurataan maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen välisissä tuloso-ohjausneuvotteluissa sekä tilikautta 2024 koskevassa raportoinnissa. Yllä kuvattujen tavoitteiden seurannassa edistymisen arviointiin käytetään pääosin laadullisia indikaattoreita ja arviointi tehdään kyseisen vuoden osalta. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteutumisesta on raportoitu erillisellä julkisella [raportilla](#).

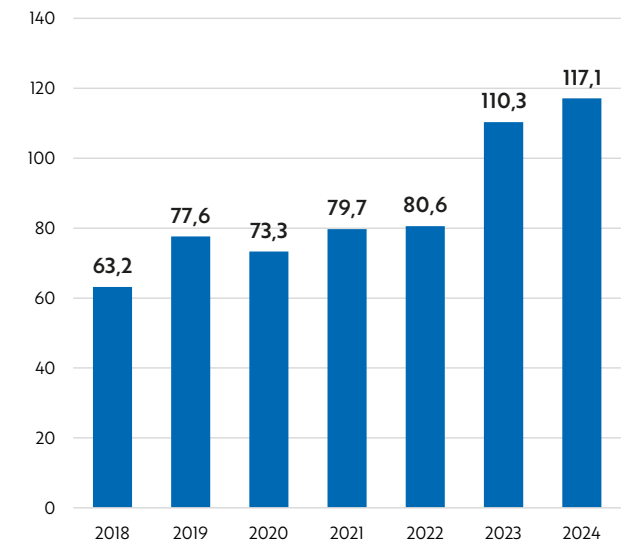
Yhteiskunnallisten velvoitteiden ja kestävä hakuu suunnitteen toteuma 2024

Metsähallituksen on liiketoiminnassaan otettava huomioon metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Velvoitteiden toteuttamman kautta mitataan niillä saavutettavia yhteiskunnallisia hyötyjä ja niihin käytettäviä panostuksia. Saavutettavia hyötyjä, kuten luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden, kehittymistä kuvataan osiossa E4. Vuonna 2024 yhteiskunnallisten panostusten yhteenlaskettu arvo oli 117,1 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa, että yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioiminen pienentää laskennallisen arvion mukaan Metsähallituksen liikevoittoa kyseisellä summalla. Panostuksen kehitystä vuosina 2018-2024 sekä euroina että hehtaareissa, kuvataan oheisissa kaavioissa.

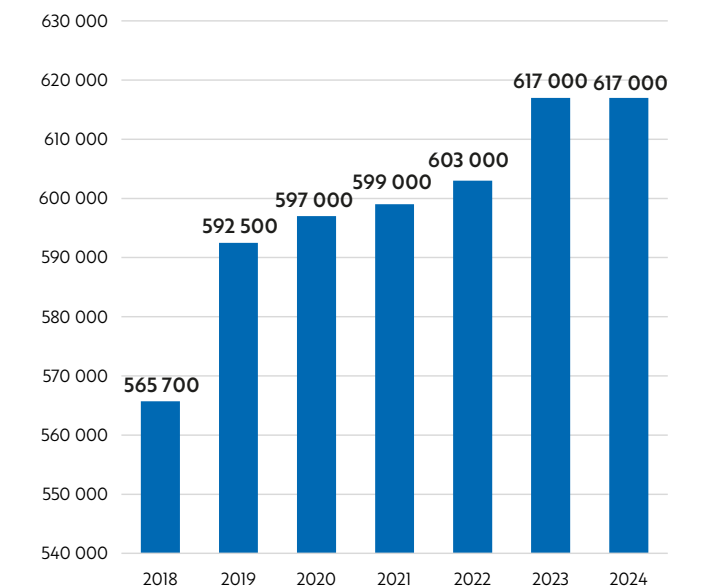
Taulukko 49. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kokonaispanokset velvoitteittain Metsähallitus -tasolla vuosina 2023 – 2024

Velvoite	Yhteensä milj.€/v 2023	Yhteensä milj.€/v 2024
Monimuotoisuus	79,4	84,3
Virkistyskäyttö	20,2	21,5
Porotalous	4,3	4,5
Saamelaiskulttuuri	6,4	6,8
Yhteensä	110,3	117,1

Panostuksen kehitys vuosina 2018-2024: YYV-panostus, milj. €

Panostuksen kehitys vuosina 2018-2024: Pinta-ala, ha

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Metsätalous Oy:n toiminnassa kestävän metsätalouden tavoite konkretisoituu yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisessa ja kestävän hakkuusuunnitteen määrittämisessä. Velvoitteet aiheuttavat maankäytön rajoituksia metsätalouden harjoittamiselle ja pienentävät hakkuukertymiä. Kertymien pieneneminen aiheutuu toiminnan ulkopuolelle rajatuista tai rajoitetussa käytössä olevista alue-ekologia- ja muista maankäyttökohteista sekä hakkuualoille jätettävästä säästöpuustosta. Velvoitteiden huomioon ottaminen myös lisää yhteensovittamiseen liittyviä suunnittelukustannuksia. Kiinteistökehityksen toiminnassa yhteiskunnalliset velvoitteet vaikuttavat muun muassa ranta-alueiden kaavoitukseen.

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet liittyvät luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja virkistyskäyttöön sekä porotalouden ja saamelaiskulttuurin edellytysten turvaamiseen. Velvoitteiden johdosta kaikkiaan 617 000 hehtaaria eli 17 prosenttia monikäyttömetsien metsämaan pinta-alasta oli joko rajoitetun käytön piirissä tai rajattu kokonaan toiminnan ulkopuolelle.

Taulukossa 50 on kuvattu tarkemmin maankäyttörajoitusten pinta-ala ja sen jakaantuminen kokonaan metsätaloustalouden ulkopuolella ja rajoitetun käytön piirissä oleviin alueisiin. Porotalouden huomioon ottamisen takia metsätaloustalouden ulkopuolella ja rajoitetun käytön piirissä oli 110 619 ha ja saamelaiskulttuurin huomioon ottamisen takia 116 618 ha.

Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden lisäksi muiden mm. luonnonsuojelulain ja metsälain mukaisten sekä kaavoituksesta aiheutuvien käytönrajoitusten piirissä oli noin 213 000 ha monikäyttömetsien metsämaata. Yhteensä 23 % monikäyttömetsien pinta-alasta oli eri syistä rajoitetun käytön piirissä.

Metsähallituksen panostus yhteiskunnallisiin velvoitteisiin oli kaikkiaan 117 milj. €, josta 84 milj. € liittyi monimuotoisuuden turvaamiseen. Panostukset porotalouden edellytysten turvaamiseen olivat 4,5 milj.€, saamelaiskulttuurin turvaamiseen 6,8 milj.€ sekä virkistyskäyttöön 21,5 milj. €.

Luonnonvarasuunnitelmien mukainen valtion monikäyttömetsien kestävä hakkuusuunnite vuodelle 2024 oli 6,8 miljoonaa kuutiometriä. YV-panostus vähensi Metsähallituksen käyttöpuusuunnitetta 2,83 milj. m³. Monikäyttömetsien vuotuinen runkopuun tilavuuskasvu Luonnonvarakeskuksen raportoitujen valtakunnan metsien inventointitietojen perusteella (VMI13) on noin 12,6 miljoonaa m³. Vuonna 2024 tästä kasvusta hyödynnettiin 6,5 miljoonaa kiinto-kuutiometriä eli hieman yli puolet. Toteutuneissa hakkuissa korjatun puun määrä (6 535 000 m³ kuutiometriä) alitti suunnitteen noin 4 prosentilla. Hakkuusuunnitteet saattavat vuositasolla alittaa tai ylittää, mutta ne eivät ylitä koko viisivuotiskaudelle määritettyä kestävää hakkuusuunnitetta. Taulukossa 52 kuvataan käyttöpuusuunnitteen vähennyksen muutoksen, toteutuneiden hakkuiden ja kasvun määriä vuositasolla.

Taulukko 50. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia tehtyjen maankäyttörajoitteiden metsämaan pinta-alan jakaantuminen kokonaan metsätaloustalouden ulkopuolella ja rajoitetun käytön piirissä oleviin alueisiin

Velvoite	Ei hakkuita / poimintahakkuut, ha	Rajoitettu käyttö / kohdemerkintä, ha	Yhteensä, ha	Osuus metsätalouden metsämaan alasta, %
Monimuotoisuus	192 125	19 180	211 305	5,9
Virkistyskohteet	5 451	173 329	178 780	5,0
Porotalouskohteet	43 985	66 634	110 619	3,1
Saamelaiskulttuuri	104 178	12 440	116 618	3,3
Yhteensä	345 739	271 583	617 322	17,3

Taulukko 51. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden kokonaispanokset velvoitteittain Metsähallitus -tasolla vuosina 2023 – 2024, milj. €

Velvoite	Maankäytön rajoitteet ja suunnittelun lisätyöt 2023	Maankäytön rajoitteet ja suunnittelun lisätyöt 2024	Kaavoituksesta aiheutuvat panokset 2023	Kaavoituksesta aiheutuvat panokset 2024	Yhteensä milj.€/v 2023	Yhteensä milj.€/v 2024
Monimuotoisuus	78,4	83,3	1,0	1,0	79,4	84,3
Virkistyskäyttö	18,9	20,1	1,3	1,4	20,2	21,5
Porotalous	4,3	4,5	0,0	0,0	4,3	4,5
Saamelaiskulttuuri	6,2	6,6	0,2	0,2	6,4	6,8
Yhteensä	107,8	114,5	2,5	2,6	110,3	117,1

Taulukko 52. Käyttöpuusuunnitteen vähennyksen muutos, toteutuneet hakkuut ja kasvu vuosina 2018–2024

Vuosi	Käyttöpuusuunnite YV-rajoittein, milj. m ³	YV-rajoitteiden vaikutus käyttöpuusuunnitteeseen, milj. m ³	Toteutuneet hakkuut, milj. m ³	Monikäyttömetsien kasvu (VMI12), milj. m ³
2018	6,40	-2,03	6,20	13,3
2019	6,58	-2,47	6,00	12,6
2020	6,58	-2,47	5,87	12,6
2021	6,58	-2,47	6,30	12,6
2022	6,52	-2,55	5,81	12,6
2023	6,80	-2,83	6,30	12,6
2024	6,80	-2,83	6,50	12,6

S3 VAIKUTUSTEN KOHTEENA OLEVAT YHTEISÖT

Mittareiden laatimisperiaatteet

Asiakas- ja sidosryhmätutkimuksella mitataan asiakkaiden, kumppaneiden ja muiden sidosryhmien kokemusta toiminnastamme ja näkemystä maineestamme vuosittain kyselytutkimuksella. Tutkimuksessa yksityisasiakkaiden ja yritys- ja yhteisöasiakkaiden otokset koostuivat kokonaisuudessaan Metsähallituksen asiakasrekistereistä. Suurta yleisöä tutkimuksessa edusti tuhannen henkilön otanta jossa kohderyhmänä olivat 15-79-vuotiaat suomalaiset valtakunnallisesti (poissulkien Ahvenanmaa). Otos on painotettu väestöä edustavaksi sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan. Kokonaistuloksissa jokainen yksittäinen asiakasryhmä on mukana yhtä suurella painoarvolla (1/8). Kumppaneiden ja muiden sidosryhmien otokset muodostettiin myös Metsähallituksen omien rekistereiden pohjalta. Kukin näistä ryhmistä on yhteistuloksessa mukana edustamallaan vastaajamäärällä.

YYV-laskelmien ja kestävän hakkuusuunnitteen taustatiedot

Yhteiskunnallisten velvoitteiden panostuksen vuosittainen määrä arvioidaan metsätalouden näkökulmasta luonnonvarasuunnittelun yhteydessä laaditun laskennallisen käyttöpuusuunnitteen määrän pienenemisen sekä vuosittaisen hinta- ja kustannustason perusteella.

Käyttöpuusuunnitteen laskennassa hyödynnetään MELA-ohjelmistoa, jonka kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa Luonnonvarakeskus. Ohjelmisto on tarkoitettu suuralueiden metsävarojen pitkän aikavälin käyttö- ja hakkuumahdollisuuksien analysointiin. Hakkuutietojen lisäksi ohjelmisto tuottaa ennusteen metsävarojen kehittämisestä. MELA:ssa metsien kehitystä ennustetaan luonnonprosesseja ja käsittelytoimenpiteitä kuvaavien mallien perusteella. Kullekin laskentayksikölle tuotetaan vaihtoehtoisia käsittelyketjuja useiksi vuosikymmeniksi eteenpäin. Laskentayksiköiden vaihtoehtoisista käsittelyketjuista valitaan optimoinnissa yhdistelmä, joka toteuttaa parhaiten

metsien kehitykselle ja käytölle asetetut tavoitteet. Laskelmaa voidaan tarvittaessa ohjata asettamalla sille kestävyiden eri osa-alueiden toteutumista turvaavia rajoitteita.

Laskelmassa ovat mukana Metsätalous Oy:n käytössä olevat metsämaat suunnittelualueella. Laskenta-aineisto muodostetaan paikkatietojärjestelmän puusto- ja kasvupaikkakuviosta, joista valitaan systemaattiseen otantaan perustuen koko suunnittelualueutta edustava otos. Puustotiedot perustuvat pääosin kaukokartoitusinventointiin ja kasvupaikkatiedot aikaisempiin maastointventointeihin. Laskenta-aineistossa otetaan huomioon Metsähallituksen maankäyttöpäätökset ja alue-ekologiset kohteet. Laskelma laaditaan 40 vuodeksi ajanjaksolle siten, että ensimmäinen 10-vuotiskausi jaetaan kahteen osaan. Laskelmassa maksimoidaan nettotulojen nykyarvoa käyttämällä neljän prosentin korkokantaa. Saamelaisten kotiseutualueella korkokantana käytetään kolmea prosenttia.

Yhteiskunnalliset veloitteet, kuten monimuotoisuuden turvaaminen, virkistyskäyttö, porotalous ja saamelaiskulttuuri sekä muut metsien käyttöön vaikuttavat tekijät huomioidaan laskelmissa jakamalla metsät käsittelyluokkiin. Ohjelmistolle syötetään ohjeet siitä, miten kuhunkin käsittelyluokkaan kuuluvia metsiä voidaan käsitellä. Laskelmissa käytetyt metsien käsittelymenetelmät perustuvat Metsähallituksen metsänhoito-ohjeeseen (2023) ja Metsätalouden ympäristöoppaaseen (2023). Käsittelymenetelmävaihtoehtoista kerrotaan lisää osiossa E4 Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät [toimet](#).

Toiminnan kestävyys suunnitelaskelmissa varmistetaan lisäksi käyttämällä seuraavia rajoitteita 40 vuoden laskentakauden lopussa:

- Hakkuukertymä ei saa pienentyä
- Nettotulot eivät saa pienentyä
- Puuston tilavuuden on oltava laskelman lopussa vähintään alkutilanteen suuruinen
- Puuston tienvarsiarvon on oltava laskelman lopussa vähintään alkutilanteen suuruinen
- Tuottoarvon (4 %) on oltava laskelman lopussa vähintään alkutilanteen suuruinen
- Ohjeistusten mukainen kiertoajan jatkuminen on otettu huomioon siihen vaikuttavin lisärajoittein.

Kaksi ensimmäistä rajoitetta turvaavat taloudellisen kestävyiden laskelman kattamana aikana, kolme viimeistä laskelman jälkeisenä aikana.

Panostusta aiheuttavat metsähallituslakiin sisältyvien yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuttamisen takia käyttämättä jääneet hakkuumahdollisuudet sekä yhteensovittamisen myötä lisääntyneet suunnittelukustannukset. Käyttöpuusuunnitteen vähenemässä ei oteta huomioon metsä- ja luonnonsuojelulakien mukaisten arvokkaiden elinympäristöjen vaikutusta eikä tasesiirtoja liiketoiminnan taseesta julkisten hallinto-tehtävien taseeseen.

Kiinteistökehityksen osalta panostuksen arvio perustuu valtion maiden kaavoitusta koskeviin päätöksiin ja periaatteisiin. Valtion panostus monimuotoisuuden ja virkistyskäytön huomioimiseen Kiinteistökehityksen toiminnassa voi muuttua, jos valtio / Metsähallitus tekee muutoksia em. päätöksiin tai periaatteisiin. Kiinteistökehitys seuraa muutoksia ja raportoi vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä muutokset ja niiden vaikutukset arvioituun panostukseen. Panostuksen euromäärää korjataan rakentamattomien rantatonttien hintakehityksellä, joka saadaan Maanmittauslaitoksen vuosittain julkaisemasta kiinteistöjen kauppahintatilastosta.

Yhteiskunnallisten velvoitteiden pinta-alojen laskennassa käytetään kohteiden geometriaan pohjautuvaa raportointimenetelmää.

Peruspääomasta on siirretty muuhun omaan pääomaan kokonaispinta-alaltaan noin 32 000 hehtaaria maata ja vettä vuonna 2024. Valtion vuoden 2024 3. lisätalousarvion yhteydessä päätettiin valtion metsien suojelusta 31 978 hehtaarilla (LTA2024). Tasesiirrot peruspääomasta muuhun omaan pääomaan pienentävät YYV –panostusta.

S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät

Taulukko 53. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyen

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Tietoihin liittyvät kuluttajiin ja/tai loppukäyttajiin kohdistuvat vaikutukset: Yksityisyys			
<ul style="list-style-type: none"> + Kaikkien vaatimusten mukaan käsitelty ja suojatut henkilötiedot (GDPR ja tietosuojalaki) suojaavat Metsähallituksen asiakkaiden yksityisyyttä. 	Henkilötietojen huolimaton ja GDPR:n vastainen käsittely voi loukata asiakkaan yksityisyyttä ja johtaa taloudellisiin sanktioihin. Metsähallitus ei kuitenkaan juurikaan kerää tai käsittele sensitiivistä tietoa.	Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.	<ul style="list-style-type: none"> Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka Tietosuoja-asetuksen mukainen toiminta
Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus			
<ul style="list-style-type: none"> - Mahdolliset onnettomuudet ja vammat, jos maastopalveluiden turvallisuudessa, ohjeistuksessa tai käytänteissä on puutteita. + Lisäämme kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia luontoperusteisesti, eli luonnossa tapahtuvan olemisen ja toiminnan kautta. 	Ei tunnistettuja olennaisia riskejä.	Ei tunnistettuja olennaisia mahdollisuuksia.	<ul style="list-style-type: none"> Suojelualueiden hoidon ja käytön sekä Kestävän matkailun periaatteiden mukainen toiminta Asiakasturvallisuus Luontopalveluissa -ohjeen mukainen toiminta Virkistyskäyttöstrategian toteuttaminen osana toimintaa Asiakaslähtöinen kehittäminen Luontoon- ja Eräluvut -palvelukokonaisuudet Viestintä
Kuluttajien ja/tai loppukäyttäjien sosiaalinen inklusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti			
<ul style="list-style-type: none"> - Osa retkeilykohteista säilyy olosuhteiden ja resurssien takia vaikeasti saavutettavina. + Erä- ja retkeilypalveluja kehitetään saavutettavimmiksi eriasteisesti ja -aistisesti rajoittuneille. Viestinnän ja digipalvelujen saavutettavuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti. Retkeilyreittien esteettömyyden kehittäminen. 	Ei tunnistettuja olennaisia riskejä.	Retkeilypalvelujen ja asiointipalvelujen kehittämisessä opetellaan asiakaslähtöisen palvelumuotoilun menetelmiä, joilla saavutetaan sekä tehokkuutta palveluntuotantoon että hyvä maine kansalaisten palveluiden asiakaslähtöisenä tuottajana.	<ul style="list-style-type: none"> Esteettömien virkistyspalveluiden asiakaslähtöinen kehittäminen Saavutettavuuden varmistaminen ja kehittäminen digipalveluissa

Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Kuluttajia ja loppukäyttäjiä koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu kaksoisolennaisuusanalyyseissä. Olennaisuusanalyysi on kuvattu sivulla 24. Analyyseissä on tarkasteltu ensisijaisesti Metsähallituksen virkistys- ja eräpalveluiden loppukäyttäjiä. Metsähallituslaissa annettu yhteiskunnallinen velvoite virkistyskäytön edistämisestä sekä julkisten hallintotohtävien tehtävä tuottaa luonto- ja retkeilypalveluita sekä myöntää metsästys- ja kalastuslupia määrittävät ensisijaiset loppukäyttäjryhmät, joihin vaikutuksia kohdistuu. Olennaisuusanalyyseissä ei ole tunnistettu erityisen haavoittuvia ryhmiä eikä Metsähallituksen tuotteista tai palvelusta aiheutuvia erityisiä haitallisia vaikutuksia. Virkistys- ja eräpalveluiden tuottamat hyvinvointivaikutukset sekä retkeilyreittien esteettömyyden kehittäminen nähdään erityisinä positiivisina vaikutuksina.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Toimintaperiaatteet

Toimintatapaohje sisältää keskeiset vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet, joihin Metsähallitus on sitoutunut ja joita se noudattaa kaikessa toiminnassaan (s. 115). Yksi kuluttajiin ja loppukäyttäjiin liittyvistä päätavoitteista on huolehtia Metsähallituksen vastuulla olevasta omaisuudesta ja tiedosta sekä omaisuuden kunnossapidosta ja varmistaa, että kuluttajaturvallisuuden vaatimukset täytetään. Kaikessa tiedon käsittelyssä kiinnitetään erityistä huomiota tietoturvallisuuteen ja tietosuojaan.

Tietoturvapoliitikalla varmistetaan tietoturvan riittävä taso Metsähallituksen koko organisaatiossa. Tietoturvapoliitikka kuvaa tietoturvan yleiset tavoitteet sekä vastuut ja velvollisuudet. Kaikessa toiminnassa ja kohteissa on tavoitteena oletusarvoisesti riittävä turvallisuuden ja tietosuojan taso (security by default, privacy by default). Periaatteissa linjataan, että jokaisen on noudatettava tietoturvallisuudesta ja tietosuojasta annettuja ohjeita. Lisäksi jokaisen, joka käsittelee työssään henkilötietoja, tulee tuntea ja hallita keskeinen tietosuojasääntely. Tarvittava osaaminen varmistetaan henkilöstön kouluttamisella.

Tietosuojapolitiikassa määritetään Metsähallituksen tietosuojan toteutumisen periaatteet, käytännöt tietosuojan hallintaan sekä tietosuojan kannalta oleelliset vastuut ja velvollisuudet. Tavoitteena on turvata niiden henkilöiden tietosuojalainsäädännön mukaiset oikeudet, joiden

Taulukko 54. Kuluttajiin ja loppukäyttäjiin liittyviin olennaisiin kestävyysseikkoihin kytkeytyvät Metsähallituksen toimintaperiaatteet

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Vaikutukset mihin liitty	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Tietoturvapoliitikka ja -periaatteet	Tietoturvapoliitikassa kuvaillaan Metsähallituksen tietoturvallisuuden strategiset tavoitteet sekä tavoitteiden saavuttamisen kannalta oleelliset vastuut ja velvollisuudet. Tavoitteena on taata Metsähallituksen toiminnassa tarvittavien tietojen ja digitaalisten toimintojen saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus. Tietoturvaperaatteiden avulla varmistetaan osaltaan Metsähallituksen tietoturvan ja -suojan riittävä taso.	Tietoihin liittyvät vaikutukset: Yksityisyys	Tietoturvapäällikkö huolehtii kokonaisvaltaisen tietoturvallisuuden tilannekuvan seurannasta ja valvonnasta sekä raportoi siitä johdolle säännöllisesti.	Tietoturvaperaatteet kattavat tietojenkäsittelytoimintojen eri vaiheet tietojärjestelmien suunnittelusta tarpeellisten tietojen pitkäaikaiseen tai pysyvään säilyttämiseen ja tarpeettomien tietojen oikea-aikaiseen hävittämiseen.	Pääjohtajalla johtoryhmän tukemana on kokonaisvastuu tietoturvallisuuden ja tietosuojan toteutumisesta osana Metsähallituksen kokonaisturvallisuutta.
Tietosuoja-politiikka	Tietosuojapolitiikassa määritetään Metsähallituksen tietosuojan toteutumisen periaatteet, käytännöt tietosuojan hallintaan sekä tietosuojan kannalta oleelliset vastuut ja velvollisuudet. Keskeisenä tavoitteena on, että henkilötietoja käsitellään vaatimustenmukaisesti ja käsittely voidaan todentaa. Tavoitteena turvata niiden henkilöiden tietosuojalainsäädännön mukaiset oikeudet, joiden henkilötietoja Metsähallitus käsittelee.	Tietoihin liittyvät vaikutukset: Yksityisyys	Tietoturvallisuus- ja tietosuojariskit käsitellään riskienhallintaprosessissa muiden riskien tavoin. Lisäksi toteutetaan erillisiä vaikutustenarviointoja ja auditointeja. Tietosuojavastaava vastaa tietosuojatyon valvonnasta ja tukemisesta. Hän raportoi merkittävistä tietosuojaan liittyvistä asioista suoraan Metsähallituksen johtoryhmälle ja hallituksen tarkastusvaliokunnalle.	Politiikka koskee koko Metsähallitus-konsernia, kaikkia sen vastuualueita ja muita toimintoja, mukaan lukien tytäryhtiöt (omistusosuus ≥ 50 %). Lisäksi politiikka koskee myös henkilöitä, joilla on myönnetty erillinen käyttöoikeus Metsähallituksen tietojärjestelmiin ja/tai jotka käsittelevät Metsähallituksen omistamia henkilötietoja.	Pääjohtaja
Suojelu-alueiden hoidon ja käytön periaatteet*	Julkaisussa kuvataan suojelualueverkoston rooli luonnon suojelun ja kestäväen käytön tavoitteiden edistämässä sekä esitellään suojelualueiden sopeutuvan suunnittelun ja hoidon perusteet. Tämän standardin näkökulmasta keskeistä ovat asiakasturvallisuutta käsittelevät osa-alueet ja ohjeistus, joka on kytköksissä myös Asiakasturvallisuus Luontopalveluissa -ohjeeseen, sekä virkistyskäytön edistämisen periaatteet.	Kuluttajien ja/ tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus Kuluttajien ja/ tai loppukäyttäjien sosiaalinen inkluusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti	Suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa määritellään aluekohtaisesti mittareita, joilla seurataan virkistyskäyttöön liittyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta.	Luontopalvelujen hallinnoimat suojelualueet ja soveltuvin osin retkeilyalueet, joissa on Luontopalvelujen vastuulla olevia palveluita.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Asiakasturvallisuus Luontopalveluissa*	Ohje käsittelee Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa olevien suojelu- ja retkeilyalueiden sekä kulttuuriperintökohteiden asiakasturvallisuutta.	Kuluttajien ja/ tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus	Asiakasturvallisuuden seurantaprosessissa tehdään vuosittain riskikartoitus, jossa arvioidaan onnettomuuksia ja läheltä piti -tilanteita. Paikkatietojärjestelmään dokumentoidaan rakenteiden kunto ja turvallisuus, mikä auttaa ajantasaisen tiedon saatavuudessa ja nopeassa reagoinnissa mahdollisiin vaaratilanteisiin.	Metsähallituksen asiakasturvallisuusohje kattaa toimintoja riskien arvioinnista rakenteiden kunnossapitoon ja viestintään. Maantieteellisesti ohje kattaa koko Metsähallituksen hallinnoiman suojelu- ja retkeilyalueverkoston Suomessa ja sidosryhmistä niin retkeilijät kuin matkailuyritykset ja pelastusviranomaisetkin.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Kestäväen matkailun periaatteet*	Kestäväen matkailun periaatteet suojelualueilla toimiseen toimivat matkailuyhteistyön perustana.	Kuluttajien ja/ tai loppukäyttäjien henkilökohtainen turvallisuus: Terveys ja turvallisuus Kuluttajien ja/ tai loppukäyttäjien sosiaalinen inkluusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti	Vastuullisen matkailun seuranta tapahtuu yritysraportteiden kautta ja käytön kestävyysraportoinnin avulla.	Koskee kaikkia Luontopalvelujen hallinnoimilla alueilla toimivia yrityksiä, jotka sitoutuvat kestäväen matkailun periaatteisiin, sekä heidän asiakkaitaan. Rajaukset eivät ole maantieteellisiä tai toimialakohtaisia, vaan olennaista on toimiminen Luontopalvelujen ylläpitämällä suojelualueella.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä
Eräpalvelien hankinta- ja peruutusehdot*	Eräpalveluihin liittyy vaatimus asiakkaiden tasapuolisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta, mikä varmistetaan hankinta- ja peruutusehdoilla. Jokaista asiakasta kohdellaan samojen periaatteiden mukaisesti. Asiakirjassa kuvataan lupaa ostavan asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet.	Kuluttajien ja/ tai loppukäyttäjien sosiaalinen inkluusio: Tuotteiden ja palvelujen saanti	Asiakaspalautteet on olennainen osa seurantaprosessia. Asiakkaille tarjotaan mahdollisuus antaa palautetta ja kehittämisohjeita puhelimitse ja sähköisesti. Palautteen laatua seurataan.	Koskee kaikki Eräpalvelujen myymiä lupia ja siten valtakunnallisesti kaikkia valtion alueilla olevia lupa-alueita.	Eräpalvelujen johtoryhmä hyväksyy asiakirjan ja siihen tehdyt muutokset viestintä- ja asiakaspalvelutiimin esityksestä.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

henkilötietoja Metsähallitus käsittelee. Tietosuojapolitiikka määrittää tietosuojanäkökulman ja perustuu tietosuojalakiin ja EU:n GDPR-direktiiviin. Tietoturvallisuuden tavoitteena on taata Metsähallituksen toiminnassa tarvittavien tietojen ja digitaalisten toimintojen saatavuus, eheys ja luotamuksellisuus.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteissa on kuvattu suojelutavoitteiden lisäksi suojelualueiden virkistyskäytön, erätalouden ja muiden käyttömuotojen ohjaus kestävyden varmistamiseksi. Yksi keskeinen tavoite on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Luonnon virkistyskäytön edellytyksenä suojelualueilla on, että toiminta ei ole ristiriidassa alueen suojelutavoitteiden kanssa. Suojelualueiden kestävää käyttöä ohjataan hoidon ja käytön suunnittelulla sekä palveluvarustuksen sijoittelulla. Hyvinvointi on vahvasti myös osa Metsähallituksen strategiaa. Metsähallitus on ollut laatimassa ja nyt myös toteuttamassa Kansallista luonnon virkistyskäytön strategiaa 2030. Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteisiin sisältyy myös virkistyskäyttöstrategian keskeisiä tavoitteita kuten esimerkiksi terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja virkistyskäytön monimuotoisuus.

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet linjaavat keskeisiä Luontopalvelujen toimenpiteitä asiakasturvallisuuden varmistamiseksi maasto-kohteilla. Peruseriaatteena on, että asiakkaille osoitettujen palvelujen pitää olla turvallisia eikä niistä saa aiheutua vaaraa henkilön terveydelle tai omaisuudelle. Asiakkaille on annettava riittävät ja oikeat tiedot palveluista sekä niiden käyttöön liit-

tyivistä vaatimuksista ja riskeistä. Tarkemmin luonto- ja kulttuurikohteiden asiakasturvallisuudesta kerrotaan Luontopalvelujen asiakasturvallisuusohjeessa. Periaatteiden laadinnassa on otettu huomioon laajan sidosryhmäjoukon kanssa käyty keskustelu ja osallistava vuorovaikutus. Myös ympäristöministeriö on osallistunut viimeisimmän version päivitykseen.

Luontopalvelujen asiakasturvallisuusohje käsittelee suojelu- ja retkeilyalueiden sekä kulttuuriperintökohteiden turvallisuutta ja sen huomioimista toiminnassa. Keskeisiä osa-alueita ovat riskien tunnistaminen, turvallisten toimintamallien kehittäminen, viestintä, rakenteiden ja reittien kunnon seuranta paikkatietojärjestelmän (PAVE) avulla, yhteistyö pelastusviranomaisten kanssa sekä turvallisuuskulttuurin jatkuva kehittäminen. Näillä toimilla ennaltaehkäistään riskejä ja rakennetaan turvallinen asiakaskokemus. Ohjeessa on tunnistettu keskeisimmät riskit, kuten tapaturmat, eksymiset, sääolosuhteiden muutokset sekä rakenteiden ja maaston ominaisuuksista johtuvat vaarat. Asiakasturvallisuusohjeessa painotetaan riskikartoitusten ja vaaratilanneraportoinnin tärkeyttä arvoketjun alkuvaiheessa. Arvoketjun loppuvaiheessa keskitytään palveluvarustuksen ylläpitoon ja yhteistyöhön pelastusviranomaisten kanssa. Keskeiset lait, kuten kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011), pelastuslaki (379/2011) sekä maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) edellyttävät riskien arviointia, ennaltaehkäisyä ja rakennusten turvallisuuden varmistamista.

Metsähallituksen **kestävän matkailun periaatteet** muodostavat perustan yritysten kanssa tehtävälle matkailuyhteistyölle suojelualueilla eri puolilla Suo-

mea. Ne ohjaavat vastuullisen matkailutoiminnan kehittämistä ja kestävyden seuranta. Tavoitteena on turvata luonto- ja kulttuuriperintöarvot sekä mahdollistaa kestäväan kehitykseen perustuva matkailutoiminta. Tämä tukee toiminnan turvallisuutta ja palveluiden saatavuutta suojelualueilla. Erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen periaate koskee matkailijoiden terveyttä ja turvallisuutta kohteilla. Luontopalveluissa varmistetaan kohteiden ja palveluiden kävijäturvallisuus, parannetaan kävijöiden mahdollisuuksia lisätä sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointiaan sekä edistetään paikallisten asukkaiden virkistäytymistä ja parannetaan alueiden elinolosuhteita. Lisäksi palvelut edistävät tasa-arvoa.

Periaatteista viestitään erityisesti kumppaniyrityksille ja ne ovat kaikkien nähtävillä Metsähallituksen verkkosivuilla. Keskeistä toiminnan kehittämisessä ovat sidosryhmiltä saatu palaute sekä erilaiset koulutustilaisuudet. Luontopalvelut on vuonna 2024 järjestänyt webinaareja, joissa käsitellään ajankohtaisia matkailuteemoja kuten esimerkiksi maastoliikenteen ajankohtaisia, valtion mailla toimimiseen tarvittavia lupia ja sopimuksia sekä kestäväan matkailun pelisääntöjä retkeilykohteilla. Yritykset on perehdytetty kestäväan matkailun periaatteisiin ja alueellisiin erityispiirteisiin, mikä vahvistaa matkailutoiminnan vastuullisuutta.

Eräpalvelujen toiminnassa vaaditaan asiakkaiden tasapuolista ja yhdenvertaista kohtelua, mikä varmistetaan **kalastus- ja metsästyslupien hankinta- ja peruutusehdoilla**. Jokaista asiakasta kohdellaan samojen periaatteiden mukaisesti. Periaatteissa

kuvataan kalastus- ja metsästyslupaa ostavan asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet. Asiakas sitoutuu noudattamaan lupakohteen ehtoja ja hyviä käytänteitä, jotka on koottu Eräetikettiin. Asiakkaita luvataan kohdella tasaveroisesti. Lupa on hallinnollinen päätös, joten asiakkaalla on oikeus hakea oikaisua lupapäätökseen. Sopimusyrittäjät ja muut matkailuyritykset on myös otettu huomioon toimintaperiaatteissa ja niiden oikeudet ja velvollisuudet käydään erikseen läpi ehdoissa. Yritykset, samoin kuin yksityisasiakkaat, saavat aina tiedon hankinta- ja peruutusehdoista lupa-asiakirjan mukana ja niihin kehoitetaan tutustumaan etukäteen.

Erälupien hankinta- ja peruutusehdoissa sitoudutaan noudattamaan tietosuojalainsäädäntöä ja kuluttajansuojalakia. Toimintaperiaatteissa toteutetaan yhdenvertaisuusperiaatetta. Ennen kuin kalastus- ja metsästyslupa-asiakkaat voivat hankkia lupia, Metsähallitus huomioi lain mukaiset erityisoikeudet ja ottaa ne huomioon kokonaiskiintiöstä päätettäessä (ks. E4 Kalastuksen ja metsästyksen ekologinen kestävyys). Käytänteistä neuvotellaan neuvottelukuntien ja pohjoisessa Saamelaiskäräjien kanssa. Näistä kerrotaan lisää [osiossa S3 Yhteydenpidon prosessit](#).

Asiakaspalaute on olennainen osa Eräpalvelujen toimintaperiaatteiden seurantaprosessia. Asiakkaiden yhteydenotot sähköpostitse ja puhelimitse kirjataan ja palautteista tehdään kuukausittainen raportti, joka lähetetään asiantuntijatiimeille arvioitavaksi mahdollisia korjaavia toimenpiteitä varten. Asiakkaiden palautekanava on jatkuvasti toiminnassa ja asiakkaiden kanssa käydään vuoropuhelua verkossa

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

myös ns. asiakasyhteisössä. Lupa-asiakkailta edellytetään saalispalautte ilmoitusta heti luvankäytön jälkeen. Samassa yhteydessä asiakas voi antaa myös sanallista palautetta. Vuorovaikutusta loppukäyttäjien kanssa kuvataan tarkemmin yhteydenpidon prosesseissa.

Yhteydenpito kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa

Metsähallitukselle annettu **palaute** toimii jatkuvana ja kaikkia asiakas- ja sidosryhmiä koskevana yhteydenpidon prosessina. Metsähallituksen viralliset palautelomakkeet ovat ulkoisilla verkkosivustoilla. Palautelomakkeiden avulla kaikilla on mahdollisuus jättää Metsähallitukselle palautetta mistä tahansa aiheesta joko anonymisti tai antamalla yhteystiedot, jolloin hänelle vastataan. Palautteiden käsittelyyn on yhteisesti määritetyt periaatteet ja toimintamallit, joiden mukaisesti palautteiden kautta nousevat kehittämistarpeet ja näkemykset otetaan tarvittaessa huomioon toiminnassa. [S3-osiossa Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt -luvussa](#) luetellut yhteydenpidon prosessit koskevat myös kuluttajia ja loppukäyttäjiä erityisesti alueiden käytön suunnittelussa. Luonnonvarasuunnittelussa sekä suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa pyritään myös kaikille avoimien kyselyjen avulla keräämään sekä paikallisten että palvelujen käyttäjien näkemyksiä.

Palvelumuotoiluprojektien asiakaslähtöinen osallistaminen ja Erä- ja luontoyhteisö ovat erityisesti julkisten hallintotehtävien käytössä olevia yhtey-

Taulukko 55. Olennaisiin kestävyysseikkoihin liittyvät yhteydenpidon keskeiset prosessit kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa

Yhteydenpidon prosessi	Kuvaus	Kuluttaja- tai loppukäyttäjär ryhmä	Näkemyksen huomioon ottaminen päätöksissä tai toimissa	Yhteydenpito (suoraan tai laillisten edustajien vai luotettavien valtuutettujen kautta)	Yhteydenpidon tyypit, vaiheet ja tiheys	Ylin toimielin, jolla operatiivinen vastuu varmistaa, että yhteydenpito tapahtuu ja tulokset otetaan huomioon
Palaute	Periaatteena on, että palveluja kehitetään palautteiden pohjalta. Metsähallituksen verkkosivuilta lähetetyt palautteet ohjautuvat palautejärjestelmiin, josta pääkäyttäjät ohjaavat ne edelleen kunkin vastualueen asiantuntijoiden vastattaviksi.	Kaikki	Toiminnan kehittämiseksi palautteiden määrää ja aiheita seurataan. Vastuualueilla on toimintamalli, joka kuvaa miten toimintaa kehitetään palautteiden pohjalta. Malleissa kuvataan, miten mahdollistetaan palautteista nousevien kehittämistarpeiden ja asiakasymmärryksen vieminen toiminnan ohjaukseen ja aina strategiseen suunnitteluun.	Palveluiden käyttäjät kirjoittavat palautetta suoraan Metsähallitukselle.	Jos asiakas on jättänyt yhteystietonsa palautelomakkeelle, palautteeseen vastataan mahdollisimman pian. Palaute on otettava käsittelyyn kolmen työpäivän sisällä ja asiakkaalle on vastattava kahden viikon kuluessa.	Palautteiden käsittely on vastuutettu eri tavoin eri vastualueilla. Ympäristöpalautteet huomioidaan osana ympäristöjärjestelmän prosessia ja johdon katselmusta.
Palvelumuotoilu- projektit ja Erä- ja Luontoyhteisöt	Eryteisesti Luontopalvelut ja Eräpalvelut hyödyntävät palvelumuotoilun asiakaslähtöisiä ja osallistavia menetelmiä kehittämistyössä. Erä- ja luontoyhteisö toimii asiakasymmärryksen keräämisen ja palvelujen yhteiskehittämisen digitaalisena alustana.	Retkeilijät, metsästäjät ja kalastajat	Yhteisön jäsenet osallistuvat palvelumuotoilun ja yhteiskehittämisen periaatteiden mukaisesti Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen palveluiden kehittämiseen.	Projekteihin ja yhteisöön osallistetaan käyttäjiä suoraan.	Vaihtelee projekteittain. Yhteisön jäsenet edustavat koko Suomea ja eri ikäryhmiä ja heidät kutsutaan mukaan vaikuttamaan palveluiden kehittämiseen. Yhteisö toimii suljetulla, moderoidulla verkkosivulla, jossa jäsenet voivat vastata kyselyihin, osallistua keskusteluihin ja antaa muuta palautetta.	Julkisten hallintotehtävien johtoryhmä ja Eräpalvelujen johtoryhmä
Kalastajien ja metsästäjien asiakastytyväisyyskysely	Metsästys- tai kalastuslupan ostaneille lähetetään vuosittain kysely, jossa tiedustellaan asiakkaan mielipidettä eräpalveluiden eri osaluista.	Kaikki metsästyksen ja kalastuksen lupa-asiakkaat	Asiakkaiden näkemysten avulla mitataan, toteutuuko Eräpalveluiden tulostopimus. Tulosten perusteella arvioidaan myös tiimien ja asiantuntijoiden työn onnistumista kokonaisuutena. Kyselyn tulokset ohjaavat metsästys- ja kalastustoimintojen, viestinnän ja asiakaspalvelun kehittämistyötä.	Asiakkaisiin pidetään yhteyttä suoraan.	Asiakastytyväisyyskysely toimitetaan asiakkaille kerran vuodessa. Kysely lähetetään asiakkaille, jotka ovat itse olleet saman vuoden aikana yhteydessä Metsähallitukseen vähintään kerran puhelimitse tai sähköisten kanavien kautta lupaa hankkiessaan.	Eräpalvelujen johtoryhmä

denpidon prosesseja. Luontopalvelut ja Eräpalvelut edistävät sekä digitaalisten että fyysisten palvelujen asiakaslähtöistä kehittämistä palvelumuotoilun keinoin. Palveluiden käyttäjiä osallistetaan erilaisien palvelumuotoiluprojektien avulla. Alkuvuodesta

2023 toimintansa aloittanut Erä- ja luontoyhteisö toimii vakiintuneena asiakasymmärryksen keräämisen ja palvelujen yhteiskehittämisen digitaalisena alustana. Yhteisöön kuuluu yli 1 300 yksityisasiakasta retkeilijöistä metsästäjiin ja kalastajiin.

Kalastajien ja metsästäjien asiakastytyväisyyskysely lähetetään vuosittain 10 000 asiakkaalle. Kyselyllä selvitetään asiakkaan arviota siitä, miten edellinen metsästys- tai kalastusreissu vaikutti sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Kysely mittaa asiakastyytyvyyden lisäksi asiakkaan kokemusta asiakaspalvelusta, viestinnästä sekä metsästys- tai kalastuslupakohteen kunnosta ja mielekkyydestä, lupatuotteiden ostamisesta, valikoimasta ja hinnasta, valvonnan riittävydestä ja palvelun vaikutuksesta hyvinvointiin. Asiakaiden näkemykset huomioidaan vastuualueen kehittämistyössä. Kyselyn tuloksia käytetään myös Metsähallituksen tulossopimuksen toteutumisen mittaamiseen. Mittauksen etuna on, että vertailukelpoista dataa on saatavilla pitkältä ajalta.

Retkeilyreittien esteettömyyden edistämässä vammaisjärjestöt ovat tärkeä yhteistyökumppani ja heidän kokemusasiantuntijansa osallistuvat reittien suunnitteluun ja arviointiin.

Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat huolenaiheiden esiin tuomiseksi

Metsähallituksen pääasialliset kanavat huolenai-

heiden esiin tuomiseksi – alueidenkäytön suunnittelun osallistavien prosessien ulkopuolella – ovat Metsähallituksen palautekanavat ja ilmoituskanava. Alueiden käytön suunnittelusta kerrotaan [osiossa S3](#) ja ilmoituskanavaan liittyvästä prosessista kielteisten vaikutusten korjaamiseksi kerrotaan lisää osiossa [G1 Mekanismit huolenaiheiden ja väärinkäytösten tunnistamiseen, ilmoittamiseen ja tutkintaan](#).

Retkeilyn asiakasturvallisuuden osalta kielteisten vaikutusten korjaamisen prosessia on kuvattu asiakasturvallisuusohjeessa muiden turvallisuustoi-
mien ohessa. Palautejärjestelmän lisäksi turvallisuuteen liittyviä havaintoja saadaan epävirallisempia kanavia pitkin. Näihin kuuluvat muun muassa asiakkaiden kohtaamiset maastossa, luontokeskuksissa ja muissa asiakaspalvelupisteissä sekä sosiaalisen median kanavat ja huollon toimijoilta saatu palaute. Jos reiteillä ilmenee turvallisuuspuutteita, vaaralliset rakenteet korjataan, poistetaan tai asetetaan käyttökieltoon. Asiakasturvallisuuden toimintamalleihin sekä onnettomuuksien syihin ja korjaus-
dotuksiin syvennytään myös ympäristöjärjestelmän auditoinneissa, silloin kun ne kohdistuvat asiakasturvallisuuteen.

Erilaisiin lupiin ja päätöksiin liittyvä kielteisten vaikutusten korjaamisen prosessi kytkeytyy muutoksenhakuun. Esimerkiksi päätökseen tyytymätön voi hakea siihen oikaisua Metsähallitukselta tai hallintotuomioistuimilta. Muutosta voi hakea Metsähallitukselle laissa määritettyihin tehtäviin, joiden osalta on säädetty muutoksenhausta. Tällaisia kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyviä päätöksiä ovat muun muassa Metsähallituksen antamat hallintopäätökset metsästys-, kalastus- ja maastoliikennelain, luonnonsuojelulain ja ulkoilulain mukaisissa asioissa.

Tietosuojapolitiikan vastaisesta toiminnasta sekä tietosuojapoikkeamista ja -riskeistä on ilmoitettava välittömästi tietosuojavastaavalle. Jos tietosuojan epäillään tai havaitaan vaarantuneen, asia tutkitaan viipymättä ja siitä ilmoitetaan tietosuojalainsäädän-

nön mukaisesti. Tietosuojavastaava ilmoittaa poikkeamista tietosuojavaltuutetun toimistoon.

Verkkopalveluiden saavutettavuusselosteissa käyttäjiä ohjeistetaan myös korjausprosessista. Jos käyttäjä huomaa saavutettavuusongelmia, häntä kehoitetaan ensin antamaan palautetta palvelun ylläpitäjälle. Jos vastaus ei tyydytä tai sitä ei saa määräajassa, käyttäjä voi antaa palautteen tai ilmoituksen valvontaviranomaiselle, jonka yhteystiedot löytyvät selosteesta.

Toimenpiteet

Loppukäyttäjien yksityisyyden turvaaminen

Metsähallitus toimii tietosuojasetuksen ja tietosuojalain sekä omien eettisten periaatteiden mukaisesti turvatessaan loppukäyttäjien yksityisyyttä. Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laista löytyvää käsittelyperustetta, ja peruste on määritettävä ennen käsittelyn aloittamista. Henkilötietoja ei saa kerätä tai käsitellä laajemmin kuin on välttämätöntä käyttötarkoituksen kannalta. Henkilötietoja säilytetään mahdollisimman lyhyen aikaa eikä niitä tule säilöä varmuuden vuoksi. Henkilötietojen käsittelystä laaditaan ennen tietojen keräämistä ja käsittelyn aloittamista tietosuojaseloste, joka on niiden henkilöiden saatavilla, joiden tietoja käsitellään. Metsähallituksella on omat tietosuojaselosteet esimerkiksi Eräluvut- ja Luontoon-palvelukokonaisuuksiin sekä metsa.fi-verkkosivuille.

Henkilötietoja säilytetään Metsähallituksen tiedonohjaussuunnitelman (TOS) ja vahvistettujen säilytysaikapäättösten mukaisesti. Kun säilytysaika alkuperäiseen käyttötarkoitukseen päättyy, tiedot arkistoidaan tai tuhotaan hävittämisestä annettujen ohjeiden mukaisesti. Kaikki Metsähallituksen rekisterit ja järjestelmät suojataan teknisillä ratkaisuilla lain ja hyvän tietojenhallintatavan määrittelemällä tavalla. Jokainen henkilötietoja käsittelevä henkilö vastaa osaltaan tietosuojan toteutumisesta. Henkilötietoja sisältävien tietojärjestelmien käyttöä kontrolloidaan Metsähallitus-konsernin käyttäjähallintaratkaisulla. Lokitiedot kerätään erikseen laissa säädettyllä tai muutoin riittävällä tarkkuudella kaikista rekistereistä, ja niitä seurataan säännöllisesti. GDPR-tietosuojakoulutus on kaikille metsähallituslaisille pakollinen.

Vuonna 2024 tietosuojaa on kehitetty lisäämällä resurssia ja käynnistämällä tekoälyn hyödyntämiseen liittyvä tietosuojavaikutusten arviointi, joka jatkuu myös vuonna 2025. Ilmoituskanavaan tuli vuonna 2024 yksi tiedonhallinta ja tietosuojateemaan liittyvä ilmoitus. Kysymys oli inhimillisestä virheestä, joka vaikutti vain pieneen henkilömäärään. Tapaus on selvitetty ja siitä on ilmoitettu tietosuojavaltuutetulle.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen luontoperusteisesti

Virkistyskäytön näkökulmasta yksi Luontopalvelujen tulossopimuksen tavoitteista on lisätä luonnossa liikkumisen hyvinvointivaikutuksia ja luonnon arvostusta. Tavoitetta tuetaan aktiivisella viestinnällä. Metsähallitus toteuttaa kansallista virkistyskäyttöstrategiaa muun muassa tekemällä jokaisenoikeuksia tunnetuksi, kehittämällä luonnossa liikkumisen ohjeistusta sekä ylläpitämällä ja parantamalla virkistyskäyttöalueiden verkostoa valtion mailla kysynnän mukaan.

Suojelualueiden virkistyskäytön ohjauksessa otetaan huomioon alueiden suojeluarvot, kysyntä sekä vetovoimatekijät. Luontoarvoja ja eri käyttömuotojen tarpeita sovitetaan yhteen hoidon ja käytön suunnittelun yhteydessä ja tarvittaessa tarkennetuilla matkailusuunnitelmissa. Suojeluarvot turvaavan virkistyskäytön ohjauksen keinoja ovat suojelualueen vyöhykejako, palveluvarustuksen ja opastuksen suunnittelu ja toteutus, viestintä, yhteistyö sekä lupa- ja sopimuskäytännöt. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa suojelualueet jaetaan kolmeen vyöhykkeeseen, joita ovat retkeily- ja luontomatkatiluvyöhyke, syrjävyöhyke sekä rajoitus- ja luontoarvovyöhyke.

Virkistyskäyttö ohjataan rakenteiden ja opasteiden avulla retkeily- ja luontomatkatiluvyöhykkeille. Aluekohtaisissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa linjataan, suunnitellaanko alueella uusia reittejä tai palvelurakenteita sekä miten parannetaan virkistyskäytön ohjausta. Hoito- ja käyttösuunnitelmissa

määritellään aluekohtaisesti mittareita, joilla seurataan virkistyskäyttöön liittyvien toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta. Palveluvarustuksen rakentamisesta ja laajemminkin retkeilypalveluiden tuottamisesta laaditaan tarkempia toimenpidesuunnitelmia, joissa määritetään tarkemmin kävijäpalveluiden mitoitus, sijoittuminen ja toteutustapa. Näillä kaikilla on merkitystä käytön kestävyden varmistamisessa.

Uusien digipalvelujen kehittäminen on osa valtakunnallisen virkistyskäyttöstrategian toteutusta. Luontopalvelujen uusi Luontoon-verkkosivusto julkaistiin joulukuussa 2024. Tavoitteena on tarjota kattavaa tietoa retkeilyä ja sen turvallisuudesta sekä edistää luonnossa liikkumista. Palvelu kokoa jatkossa kaikki Suomen ulkoilukohteet ja reitit samaan paikkaan. Luontoon-palvelu korvaa vanhan palvelun, ja huhtikuuhun 2025 mennessä kaikki vanhan palvelun sisällöt siirtyvät uudelle alustalle. Vuonna 2025 julkaistaan myös Luontoon-mobiilisovellus. Loppukäyttäjien lisäksi palvelun kehittämisessä keskeisiä sidosryhmiä ovat LIPAS-järjestelmää (valtakunnallinen liikunnan paikkatietojärjestelmä) hyödyntävät ulkoilualueiden ylläpitäjät, matkailuyrityskumppanit ja Visit Finland. Luontoon-palvelua on kehitetty tiiviissä asiakasyhteistyössä ja palvelumuotoilun keinoin. Monipuoliset palautekanavat, kuten asiakashaastattelut, kyselyt ja sosiaalinen media, ovat varmistaneet laajan käyttäjäpalautteen keruun. Beta-versio on ollut kaikille avoin ja julkinen, ja siitä annetun asiakaspalautteen perusteella käyttäjäkokemusta on kehitetty aktiivisesti. Luontoon-palvelun kehityksessä korostuu käyttäjälähtöisyys, ja sen palautekanavat on suunniteltu tukemaan jatkuvaa kehitystyötä.

Osana virkistyskäyttöstrategian toteuttamista on laadittu myös valtion retkeilyalueverkoston ja monikäyttömetsien virkistyskäyttökohteiden kehittämisuunnitelma, ja vuonna 2024 Napapiirin retkeilyalue muutettiin ulkoilulain mukaiseksi valtion retkeilyalueeksi. Näistä kerrotaan lisää [osiossa S3 Elinkeinojen turvaaminen ja edistäminen](#).

Käyntimäärien seurannalla parannetaan luonnon virkistyskäytön kestävyttä. Julkisten hallintotehtävien tulossopimuksen mukaisesti käyntimäärien seuranta uudistettiin vuonna 2024 ottamalla käyttöön NASTA-käyntimääräratkaisu ja julkaisemalla avoin käyntimäärä-tilanpalvelu Metsähallituksen verkkosivuilla. Käyntimäärätieto palvelee sisäisten tarpeiden lisäksi myös sekä yksityisasiakkaita että sidosryhmiä ja siitä on viestitty aktiivisesti myös medialle. Tiedonkeruu on anonyymia. Tulevaisuudessa palvelu integroituu uusien Luontoon-palvelujen osaksi. Tämä mahdollistaa esimerkiksi tiedon jakamisen ruuhkaisista kohteista ja ajankohdista. Käyttäjää voidaan ohjata vähemmän kuormitetuille alueille, mikä tukee ekologista ja sosiaalista kestävyttä.

Asiakasturvallisuuden varmistaminen

Suojelu- ja historiakohteilla retkeilyn asiakasturvallisuuden varmistamisessa keskeistä on riskien tunnistaminen ja toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi, velvollisuus huolehtia reittien ja rakenteiden kunnosta sekä asiakkaiden riittävä informointi retken eri vaiheissa. Vuosittainen riskikartoitus ja paikkatietojärjestelmään tallennettu ajantasainen tieto auttavat nopeassa reagoinnissa ja päätöksenteossa. Raken-

teiden, kuten pitkospuiden ja siltojen, turvallisuutta seurataan aktiivisesti ja vaaranpaikoista tiedotetaan opastein. Riskienhallinta perustuu jatkuvaan arviointiin sekä onnettomuustilanteiden ja läheltä piti-tapausten seurantaan, mikä mahdollistaa toimintamallien kehittämisen. Myös ennakoiva viestintä on tärkeä osa suojelualueiden turvallisuutta.

Vuonna 2024 aloitettiin asiakasturvallisuuden prosessien määrittäminen ja vuoden aikana on tehty lisäksi useita toimenpiteitä asiakasturvallisuuden parantamiseksi. Näihin kuuluvat paloturvallisuuden parantaminen nuohous- ja tarkastusohjelmilla, viestintäkäytännöt akuuteille turvallisuushavainnoille sekä kriisiviestintäohjeen päivitys. Turvallisuusteemaa on korostettu yhteistyössä matkailuyritysten kanssa. Kaikki Luontopalvelujen ylläpitämät riippusillat tarkastettiin Hossan kansallispuistossa havaitun riippusillan vaurioitumisen jälkeen. Myös muita retkeilyrakenteita, kuten tupia, on tarkastettu ja turvattomiksi todetut rakenteet on suljettu. Retkeilyrakenteiden sulkemisesta on viestitty aktiivisesti. Rakenteiden kuntoa seurataan PAVE-järjestelmässä ja puutteista kerrotaan asiakkaille kohteiden verkkosivuilla. Henkilöstön turvallisuusosaamista on vahvistettu koulutuksilla, ja rakenteiden dokumentaatio on päivitetty rakennuspiirustuskokoelman avulla.

Asiakasturvallisuutta seurataan järjestelmällisesti analysoimalla onnettomuuksia, läheltä piti-tilanteita ja palautekanavien kautta saatuja havaintoja. Turvallisuuspalautteet raportoidaan erikseen palautelijärjestelmästä. Tikettijärjestelmän käyttöönotto on tehostanut asiakaspalautteen ja turvallisuusha-

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

vaintojen keräämistä. Havaitut turvallisuuspoikkeamat arvioidaan vakavuuden perusteella, ja niiden pohjalta toteutetaan kiireellisiä tai kiireettömämpiä toimenpiteitä. Tietojen pohjalta suunnitellaan, minkälaisia valtakunnallisia ja paikallisia kehittämistoimenpiteitä tarvitaan, jotta palvelujen käyttäjien turvallisuus paranee. Tietoa hyödynnetään turvallisuuden jatkuvassa kehittämisessä ja uusien työkalujen suunnittelussa. Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien, kuten Tukesin, pelastuslaitosten, matkailun alueorganisaatioiden, Ilmatieteen laitoksen ja Onnettomuustutkintakeskuksen kanssa, on olennainen osa kehittämistyötä ja yhteystiedot hätätilanteiden varalle päivitetään vuosittain. Viestintää asiakasturvallisuudesta tehdään kaikissa Luontopalvelujen käytössä olevissa viestinnän kanavissa. Asiakkaille tarjotaan turvallisuuteen liittyvät ennakkotiedot ensisijaisesti Luontoon-palvelussa, ja maastossa retkeilyyn tarvittavia tietoja saa opasteista ja reittimerkinnoistä.

Saavutettavuuden varmistaminen ja esteettömät retkeilymahdollisuudet

Saavutettavuutta ja esteettömyyttä tarkastellaan Metsähallituksessa erityisesti sosiaalisen inklusion näkökulmasta ja ne kytkeytyvät tiiviisti osaksi osallisuuden ja monimuotoisuuden edistämistä.

Metsähallitus pyrkii takaamaan verkkopalvelujen saavutettavuuden Lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019 mukaisesti. Palvelut sisältävät lain edellyttämät saavutettavuusselosteet. Saavutettavuuteen liittyviä palautteita käsitellään lain velvoittamalla tavalla, ja nimetyt vastuuhenkilöt

vastaavat palautteiden käsittelystä. Palautteiden perusteella tehdään tarvittavat korjaukset jatkuvan parantamisen periaatteella. Saavutettavuusselosteista löytyvät yhteystiedot mahdollisten puutteiden raportointiin. Käytäntö varmistaa palveluiden jatkuvan kehittämisen käyttäjäystävälliseksi ja saavutettavaksi.

Vuonna 2024 uudistetuissa Luontoon- ja Eräluvav-digipalveluissa saavutettavuus on huomioitu kattavasti. Ulkopuolinen asiantuntija auditoi molemmat verkkosivustot ennen julkaisua, ja puutteet korjattiin ennen käyttöönottoa. Aluehallintovirasto (AVI) auditoi Eräluvav-sovelluksen joulukuussa 2024, ja tulokset julkaistaan vuoden 2025 aikana. Saavutettavuuden kehittämisessä huomioidaan laaja käyttäjäkunta, kuten retkeilijät, ulkoilijat, kalastajat ja metsästäjät. Saavutettavuusselosteet tarjoavat tietoa käytettävissä olevista resursseista ja osoittavat sitoutumista toiminnan läpinäkyvyyteen. Palveluja kehitetään vaiheittain. Jokaisen vaiheen aikana arvioidaan saavutettavuuden toteutuminen ja käyttäjäpalautetta kerätään systemaattisesti.

Luontopalvelut huomioi esteettömyyden kohteiltaan tapauskohtaisesti. Esteettömyyteen vaikuttavat ympäristön erityispiirteet, kohteen käyntimäärät, palvelurakenteiden kunto ja käytettävissä olevat resurssit. Esteettömien palvelujen tarjonta keskitetään erityisesti alueille, joilla kysyntä on suurta ja joilla on maaston puolesta luontaiset edellytykset toteuttaa esteettömiä palveluja. Esteettömyydessä painotetaan eheitä vierailukokonaisuuksia, jotka yhdistävät esteettömän pysäköintialueen, reitin ja taukopaikan. Esteettömyyttä tukevia ratkaisuja ovat

esimerkiksi reittien taseaus ja uudet pintamateriaalit pysäköintialueilla ja reiteillä sekä turvalliset kulkuyhteydet taukopaikoilla. Suoalueilla esteettömyyttä parantavat leveät lankkupitkokset, näköalapaikoilla turvalliset rakenteet ja laitureilla toimintaan soveltuvat ratkaisut.

Esteettömiä palveluja on lähes kaikissa mantereen kansallispuistoissa lukuun ottamatta Valkmusaa, Riisitunturia ja Tiilikajärveä. Myös kaikilla valtion retkeilyalueilla on esteettömiä palveluita, poikkeuksena on Oulujärvi. Vuonna 2024 esteettömyyttä kehitettiin eri tavoin muun muassa Helvetinjärven Haukanhiedalla, Sanginjoella ja Aulangolla. Tulevia, suunniteltuja kehityskohteita ovat muun muassa Örö, Nuuksio, Ruunaa ja Hyrynsalmi.

Esteettömistä kohteista viestitään pääasiassa Luontoon-palvelun kautta, ja kohteiden suunnittelussa hyödynnetään paikallisia kokemusasiantuntijoita. Käyttäjäkokemuksia on kerätty erityisesti liikunta- ja näkörajoitteisilta. Palautteita seurataan jatkuvasti, ja kehityskohteet valitaan resurssien puitteissa käyntimäärien perusteella. Esteettömyyden edistämiseksi valtakunnallisesti tärkeä yhteistyökumppani on Suomen Paralympiakomitea, ja alueellisesti tehdään yhteistyötä vammaisyhteisöjen kanssa. Luontopalveluissa on nimetyt vastuuhenkilöt esteettömyyden edistämiseksi.

Luontopalvelujen rahoituksen supistumisen vaikutukset virkistyspalveluihin

Luontopalvelut on aloittanut kansallispuistojen ja muiden valtion luonnonsuojelualueiden retkeilyreittien ja retkeilyrakenteiden tarkastelun määrittääkseen niiden ylläpidon prioriteetit. Tarkastelu on aloitettu säästötoimena rahoituksen vähene-
misen vuoksi. Tavoitteena on tunnistaa retkeilijän kannalta tärkeimmät kokonaisuudet ja varmistaa resurssien tehokas käyttö. Valtakunnallisesti yhtenäiset kriteerit huomioivat kohteiden merkityksen virkistyksele, matkailulle, asiakasturvallisuudelle ja saavutettavuudelle. Työ on aloitettu kansallispuistoista, joiden retkeilypalvelut ovat valtakunnallisesti keskeisiä. Samalla tarkastelun kriteerejä ja menetelmää testataan ja kehitetään.

Lähtökohtaisesti hyvässä kunnossa olevia retkeilyrakenteita ei pureta, ja osan ylläpito voidaan siirtää kuntien vastuulle sopimusmallin avulla. Keväällä 2024 sidosryhmiltä, kuten kunnilta ja matkailutoimijoilta, kerätty palaute ohjaa kehittämistä. Varsinaiset valinnat ja päätökset ylläpidettävistä, kunnostettavista tai purettavista rakenteista tehdään vuosisuunnittelun tai palvelujen kilpailutuksen yhteydessä. Luontopalvelut pyrkii mitoittamaan palveluvarustuksen kokonaisuuden resursseja vastaavaksi. Tietoa työn etenemisestä jaetaan Metsähallituksen verkkosivustolla. Tavoitteena on, että myös tulevaisuudessa retkeilijöiden käytössä on mahdollisimman kattava ja monipuolinen, laadukkaasti ylläpidetty retkeilypalveluiden verkosto.

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Rahoituksen supistumisen vuoksi Luontopalvelut karsii rakennuskantaansa. Vuonna 2024 alkoi Rakennuskannan kehittämisprojekti, jonka tavoitteena on tiivis ja tarkoituksenmukainen rakennuskanta, joka vastaa käytettävissä olevia resursseja. Luontopalvelut hallinnoi noin 2 400 rakennusta eri puolilla Suomea. Luopuminen joistain rakennuksista voi vaikuttaa esimerkiksi retkeilijöiden palveluntarjontaan. Rakennukset, joista ollaan luopumassa, pyritään myymään ensisijaisesti julkisilla ja avoimilla markkinoilla. Tapauskohtaisesti voidaan neuvotella myös esimerkiksi kuntien, vuokraisten ja muiden sidosryhmien kanssa.

Hyvinvointia lisäävät eräpalvelut

Eräpalvelujen tavoitteena on tarjota asiakkaille monipuolisia, asiakaslähtöisiä ja hyvinvointia lisääviä palveluita. Eräpalvelut huolehtii toimintaperiaatteiden mukaisesta sujuvasta asiakaspalvelusta sekä varmistaa, että asiakastyytyväisyys säilyy hyvänä. Erälupien markkinoinnista ja viestinnästä laaditaan vuosittaiset toimintasuunnitelmat. Niillä pyritään saavuttamaan maa- ja metsätalousministeriön kanssa vuosittain laaditun tulossopimuksen tavoitteet. Toimet kohdentuvat lupa-asiakkaiden lisäksi myös muihin valtion alueita hyödyntäviin asiakkaisiin ja yrityksiin: lupia tarvitsevat metsästäjät ja kalastajat, erityisoikeuksilla metsästävät ja kalastavat, sopimusyrittäjät ja eränkävintiasiakkaista hyötyvät muut yrittäjät kohdemaakunnissa. Valtakunnalliset vaikutukset ulottuvat kaikille valtion alueilla perustetuille eräkohteille.

Vuoden 2024 aikana asiakaspalvelua ja viestintää kehitettiin monin tavoin. Markkinointia tehostet-

tiin kohdennetun uutiskirje- ja digitaalisen markkinoinnin avulla. Kalastus- ja metsästysasiakkaiden asiakaskokemusta parannettiin uudistamalla Eräluvut.fi-digitaalinen myyntikanava, joka julkaistiin marraskuussa 2024. Ennakkoviestintä palvelun uudistamisesta tavoitti asiakkaat hyvin, ja sekä kalastus- että metsästyslupamyynnin aloitus sujui ongelmitta.

Kalastus- ja metsästyslupa-asiakkaita ohjattiin noudattamaan uutta kestävään ja vastuulliseen toimintaan ohjaavaa Eräetikettiä kalastus- ja metsästyskohteilla. Eräetiketti julkaistiin neljällä eri kielellä. Digitaaliseen myyntikanavaan lisätään tulevana vuotena ominaisuuksia, jotta kalastus- ja metsästyslupien haku valtion alueilla helpottuu (paikalliset kalastajat Lapissa, hirvialueiden hakijat, kaupalliset kalastajat). Asiakaspalvelu siirtyy monikanavaisen toimintaympäristöön vuoden 2025 aikana. Kalastus- ja metsästyslupa-asiakkaiden siirtymistä uudistetun palvelun käyttäjiksi seurataan muun muassa rekisteröityneiden käyttäjien lukumäärällä. Asiakastyytyväisyyttä seurataan vuosittaisilla kyselyillä, ja asiakaspalautetta tilastoidaan kuukausittain.

Vuonna 2024 julkaistussa uudessa Eräluvut.fi-palvelussa ilmoitetaan kalastus- ja metsästyslupa-alueille myytävien lupien määrä jokaiselle kohteelle erikseen. Ennen sesonkia viestitään avoimesti kaikille asiakkaille sekä metsästäjien että kalastajien kokonaismäärät kauden aikana ja samanaikaisesti voimassa olevien lupien määrät. Tietoa tarjotaan yleisissä lupaehdoissa, saavutettavuusselosteessa sekä erälupien hankinta- ja peruutusehdoissa.

Mittarit ja tavoitteet

Virkistyskäytön ja hyvinvointivaikutusten seuranta

Luontopalvelut seuraa virkistyskäytön laajuutta ja hyvinvointivaikutuksia ensisijaisesti seuraamalla asiakkaiden käyntimääriä ja -tyytyväisyyttä. Kohteiden käyntimääriä seurataan kävijämäärälaskurien avulla. Luontopalvelut on seurannut myös kävijöiden aikaansaamaa paikallistalousvaikutusta, mutta se toteutettiin viimeisen kerran vuoden 2024 käyntimäärien perusteella. Luontokeskuksissa mitataan kävijätyytyväisyyttä kyselyin.

Taulukko 56. Virkistyskäytön ja hyvinvointivaikutusten seurantamittarit ja niiden toteumat 2024

Seurantamittari	Toteuma 2024
Käyntimäärät suojele- ja retkeilyalueilla sekä palvelupisteissä, kpl	8,6 miljoonaa
Käyntien aluetaloudelliset vaikutukset, €	412 miljoonaa
Kävijätyytyväisyys luontokeskuksissa (1–5 asteikko)	4,56

Esteettömyyden mittareita

Retkeilypalveluiden esteettömyyden seuraamiseen on käytössä useita erilaisia mittareita. Mittarit pohjautuvat ja seuraavat Suomen Paralympiakomitean ylläpitämää ja valtakunnalliseksi tarkoitettua kriteeristöä.

Taulukko 57. Retkeilypalveluiden esteettömyyden seurantamittarit ja toteumat 2024

Seurantamittari	Toteuma 2024
Reittien ylläpitopituus yhteensä, km	64
Kuljettavat kilometrit kohteittain yhteensä, km	105
Reitin luokitus esteetön, kpl	22
Reitin luokitus vaativa esteetön, kpl	56
Esteettömät kohdekokonaisuudet, soveltuu liikuntaesteisille, kpl	74
Esteettömät kohdekokonaisuudet, soveltuu liikuntaesteisille avustajan kanssa, kpl	49
Esteettömät kohdekokonaisuudet, osittain soveltuu liikuntaesteisille avustajan kanssa, kpl	108

Kalastus- ja metsästyslupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys

Eräpalvelujen tavoitteena on, että asiakkaille tarjotut palvelut ovat monipuolisia ja asiakaslähtöisiä, lisäävät hyvinvointia ja luovat edellytyksiä erätalouden yritystoiminnalle. Tavoitteet on asetettu tulosneuvotteluissa ohjaavan ministeriön (MMM) kanssa ja koskevat Eräpalvelujen asiakkaita ja valtion alueita, joissa eränkävintä voidaan harrastaa (mm. kalastus- ja metsästyskohteet).

S4 KULUTTAJAT JA LOPPUKÄYTTÄJÄT

Maa- ja metsätalousministeriön kanssa laaditussa tulossopimuksessa arvioidaan tavoitteen onnistumista vuosittain asiakastytyväisyysmittarilla. Asiakastytyväisyys kertoo, kuinka asiakkaat kokevat metsästys- tai kalastuskohteen, erävalvonnan ja eräpalvelut viestinnän, myynnin ja markkinoinnin osalta sekä terveys- ja hyvinvointivaikutukset. Asiakastytyväisyys kytkeytyy hyvinvoinnin päämääriin. Se liittyy myös tasapuoliseen kohteluun, johon pyritään eräluvien hankinta- ja peruutusehtojen toimintaperiaatteilla. Vuonna 2024 asiakastytyväisyyden tavoitteena oli 3,8 ja toteuma 3,7.

Lisäksi tulossopimuksessa esitetään toiminnallisia tavoitteita, joiden toteutumista seurataan vuosittaisella toimintakertomuksella. Tavoitteessa onnistumista arvioidaan myös laskennallisilla euromääräisillä aluetaloudellisilla vaikutuksilla, joille ei ole asetettu mittaritavoitteita.

Mittareiden laatimisperiaatteet

Luontopalvelut seuraa ylläpitämiensä kohteiden (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suositut kohteet) **käyntimääriä** maastoon sijoitettujen kävijämäärälaskurien avulla. Käyntimääristä saadaan tarkkaa tietoa niiltä kohteilta, joilla on kävijälaskuri. Kävijälaskureilla tavoitetaan noin kaksi kolmasosaa Luontopalvelujen maastokohteiden käyntimääristä ja luontokeskusten tarkka käyntimäärä. Käyntimäärämittari on kehitetty yhteistyössä kotimaisten ja ulkomaisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa ja se on käytössä kansainvälisesti.

Kävijöiden rahankäytön aikaansaama

paikallistalousvaikutus kuvaa kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden, historiakohteiden ja muiden suosittujen kohteiden kävijöiden rahankäytöstä vuosittain syntyvät kokonaistulovaikutukset kohteiden lähialueiden paikallistalouksiin. Lähialueisiin kuuluvat suojelualueiden sijaintikunnat. Lisäksi lähialueeseen voi kuulua lähikuntia, jos lähimmät palvelut ovat niiden alueella. Talousvaikutukset lasketaan Luontopalvelujen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyössä kehittämällä menetelmällä, joka perustuu Yhdysvalloissa luotuun Money Generation -malliin (MGM2). Menetelmässä hyödynnetään käyntikertatietoja, kävijöiden rahankäyttötietoja sekä rahan kiertämistä paikallistaloudessa kuvaavia kertoimia. Kokonaistulovaikutukset tarkoittavat kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyviä välittömiä ja välillisiä tulovaikutuksia vuotta kohden. Menetelmässä tarkastellaan vaikutuksia sekä kaikkien kävijöiden osalta että erikseen niiden kävijöiden osalta, joille selvityksen kohteena oleva alue oli matkan pääsy.

Luontokeskuksissa mitataan kävijättytyväisyyttä

asteikolla 1–5, jossa 1 on heikoin ja 5 paras arvosana. Asiakastytyväisyys mitataan joko jatkuvana palautteena, jolloin asiakkaat täyttävät paperisen lomakkeen ja henkilökuunta tallentaa

asiakastietopalvelu ASTAan, tai suosittelijakyselyllä, jota tehdään Webropol-lomakkeen avulla tableteilla. Webropolin avulla kerätyt tiedot tallennettiin myös ASTA-järjestelmään. Asiakastytyväisyys lasketaan vastausmäärillä painotettuna keskiarvona näistä kahdesta lähteestä kerätyistä arvosanoista. Käyntimääräseuranta on siirtynyt uuteen NASTA-järjestelmään, jossa on toistaiseksi vain kävijämääräseuranta. ASTA-järjestelmä ajetaan alas vuodenvaihteen 2024 jälkeen. Ulkopuolinen taho ei ole validoinut mittarointia.

Retkeilypalveluiden esteettömyyttä mitataan useilla eri mittareilla. **Reittien ylläpitopituus** kertoo reitin ylläpidettävän osuuden, mikä tarkoittaa edestakaisella reitillä pituutta yhteen suuntaan. Rengasreitillä, johon kuuluu edestakaisin kuljettavia osia, ylläpitopituudessa huomioidaan lenkin pituus sekä edestakaisen osuuden pituus yhteen kertaan. Toinen reitteihin liittyvä mittari on **kuljettavat kilometrit kohteittain**. Se kertoo kävijälle käynnin aikana kuljetun matkan kokonaispituuden lähtöpisteestä päätepisteeseen. Edestakaisella reitillä huomioidaan kuljettu matka molempiin suuntiin. Rengasreittiin voi kuulua lenkin lisäksi edestakaisin kuljettavia osuuksia, jolloin huomioidaan lenkin osuus yhteen suuntaan ja edestakaisen osuuden pituus molempiin suuntiin. Molemmat mittarit pohjautuvat ja seuraavat Suomen Paralympiakomitean ylläpitämää ja valtakunnalliseksi tarkoitettua kriteeristöä

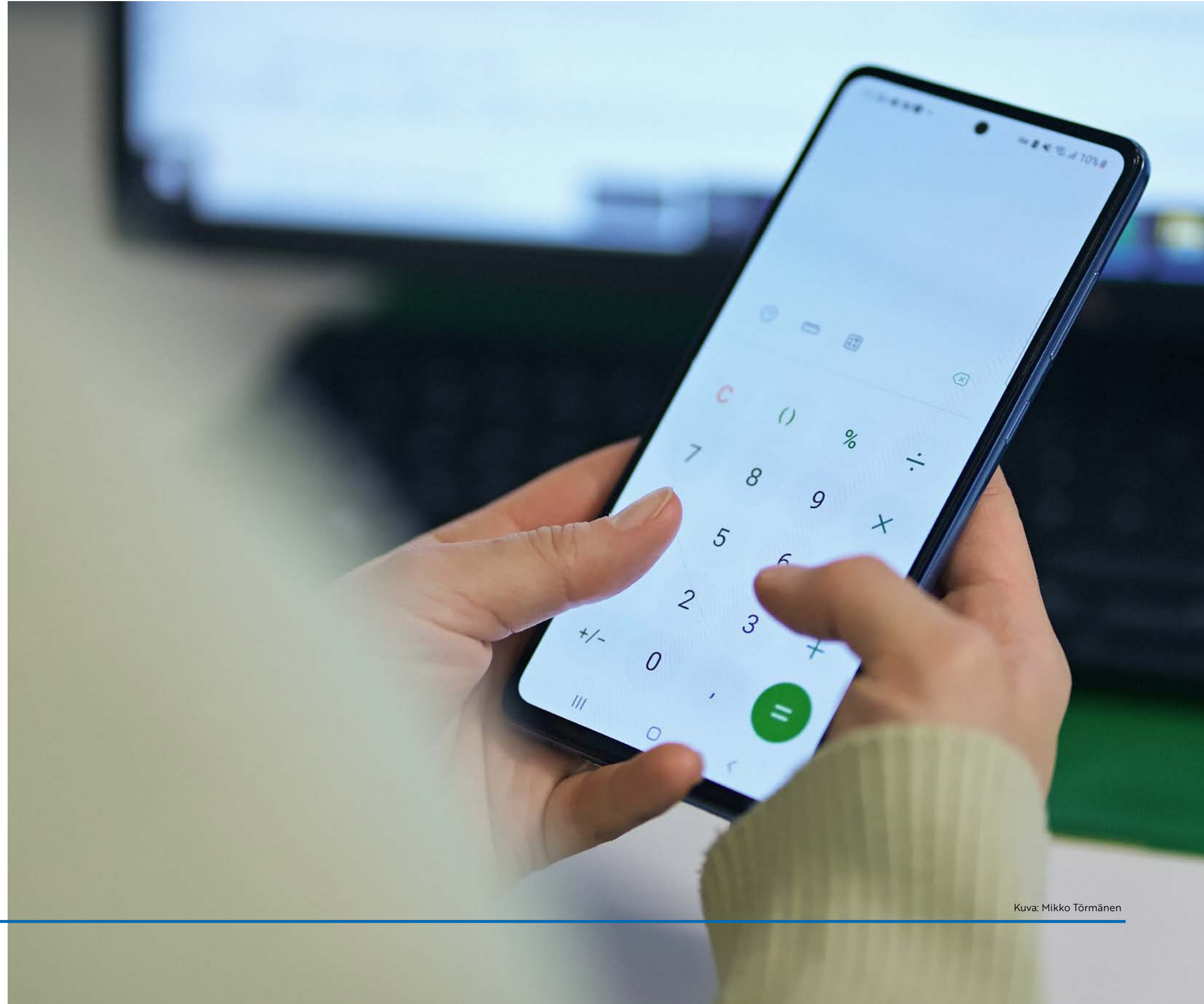
Esteettömien reittien luokitus on joko esteetön tai vaativa esteetön. Jos reitillä kaikki osuudet ovat esteettömiä, kyseessä on esteetön reitti. Jos reitillä on yksikin vaativa esteetön osuus, kyseessä on vaativa esteetön reitti. Kävijälle ei erotella reitin osuuksia toisistaan. Esteettömällä ja vaativalla esteettömällä reitillä on omat kriteerinsä. Käytössä oleva kriteeristö pohjautuu ja seuraa Suomen Paralympiakomitean ylläpitämää ja valtakunnalliseksi tarkoitettua kriteeristöä.

Esteettömät kohdekokonaisuudet ovat myös yksi esteettömyydestä kertova mittari. Luontopalvelujen hallinnassa olevien kohdekokonaisuuksien määrät saadaan paikkatietojärjestelmästä (PAVE). Järjestelmään on määritetty kohdekokonaisuuksia kuten taukopaikat. Kussakin kohdekokonaisuudessa on rakennuksia tai rakennelmia, joista etukäteen määritellyistä, mutta ei kaikista, huomioidaan esteettömyyden luokka. Annettujen arvojen mukaan paikkatietojärjestelmä automaattisesti määrittelee kohdekokonaisuuden ryhmiin a) Soveltuu liikuntarajoitteiselle b) Soveltuu liikuntarajoitteiselle avustajan kanssa c) Osittain soveltuu liikuntarajoitteiselle avustajan kanssa. Menetelmän mahdollisia rajoituksia on kaksi. Ensinnäkin huomioidaanko kohdekokonaisuudessa olennaiset rakennukset ja rakennelmat. Toiseksi onko rakennuksien ja rakennelmien esteettömyystieto arvioitu oikein. Ulkopuolista validointia ei kohdekokonaisuuksilla ole. Kohdekokonaisuus muodostuu kohteista (tulentelepaikka, käymälä, puukatos, kota ym), ja niiden luokittelu pohjautuu Paralympiakomitean kriteeristöön.

Eräpalvelujen asiakastytyväisyys mitataan kyselyllä, joka toimitetaan vuosittain asiakkaille tammikuussa. Vastaajiksi arvotaan yhteensä 10 000 henkilöä kaikista metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaista. Kyselyn pohjalta saadaan metsästys- ja kalastusasiakastytyväisyydet ja mittarina on näiden keskiarvo. Asiakastytyväisyyden arviointiasteikko on 1–5. Asiakastytyväisyyssysteemissä huomioidaan se, että metsästys ja kalastus ovat valtion alueilla maksullisia palveluja, joihin suhtaudutaan kriittisemmin kuin esimerkiksi maksuttomiin retkeilypalveluihin. Vuoden 2024 seurantajakson alkaessa päivitettiin Eräluvien hankinta- ja peruutusehdot.

G – Hyvä hallintotapa

Metsähallitus noudattaa toiminnassaan hyvää hallintotapaa sekä yleisesti tunnustettuja hyviä liiketoimintaperiaatteita. Näiden sekä Metsähallituksen oman toimintatapaohjeen avulla pyritään ehkäisemään väärinkäytöksiä ja edistämään vastuullista ja eettistä yrityskulttuuria.

G1 Liiketoiminnan harjoittaminen

Taulukko 58. Metsähallituksen olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liiketoiminnan harjoittamiseen ja hyvään hallintotapaan liittyen

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Yrityskulttuuri			
<ul style="list-style-type: none"> – Mikäli Metsähallitus toimisi vastuuttomasti, vaikutukset saattaisivat levitä laajalle yhteiskuntaan, huomioiden Metsähallituksen yhteiskunnallisesti merkittävä rooli valtion alueiden haltijana. + Vastuullisten ja Metsähallituksen arvojen mukaisten toimintatapojen edistäminen ja levittäminen niin työyhteisön sisällä kuin laajemmin yhteiskunnassa. Arvot konkretisoituvat Metsähallituksen toimintatapaohjeessa, joka ohjaa niin Metsähallitusta kuin sen sopimus Kumppaneita toimimaan vastuullisesti. Metsähallitus huomioi ja yhteensovittaa yhteiskunnan eri tarpeita jokapäiväisessä toiminnassaan. 	<p>Lainsäädännön vastaisuus tai epäeettisyys ja näistä seuraavat sanktiot, taloudelliset menetykset ja mainehaitta. Henkilöstön työttyytyväisyyden ja sitoutumisen heikkeneminen. Epäyhtenäiset käytännöt voivat tuoda tehottomuutta ja ristiriitoja toimintaan.</p>	<p>Hyvä yrityskulttuuri edesauttaa sekä toiminnan ketteryyttä että vastuullisuutta ja hyvää henkilöstö- ja asiakas- ja sidosryhmäkokemusta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arvot • Toimintatapaohje • Toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohjeet ja niiden laajentaminen kaikkiin sopimussuhteisiin • Em. periaatteiden ja käytänteiden kouluttaminen osana pakollisia perehdytyskoulutuksia henkilöstölle • Johtamiskäytännöt ja kehityskeskustelut • Strategia- ja arvoprosessit
Korruptio ja lahjonta: Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen (mukaan lukien koulutus) & Korruptio- ja lahjontatapaukset			
<ul style="list-style-type: none"> – Metsähallituksessa ei ole havaittu korruptio- tai lahjontatapauksia, mutta monenlaisessa poliittisessä päätöksenteossa mukana olevana organisaationa niihin liittyvän riskin voi katsoa olevan korostunut. + Edistämme osaltamme terveitä markkinakäytäntöjä ja arvoimme jatkuvasti oman toimintamme vastuullisuutta. Henkilöstön koulutuksella ja ohjeistuksella varmistamme, että jokainen tunnistaa korruption ja lahjonnan sekä omalta osaltaan toimii niiden ehkäisemiseksi. 	<p>Korruptiotapauksissa luottamuksen rapautuminen ja oikeudelliset seuraamukset. Korruptiotapaukset arvoketjussa voivat aiheuttaa mainehaittaa ja taloudellisia menetyksiä.</p>	<p>Vastuullisuus toimii kilpailuetuna ja rakentaa myös sidosryhmien vahvaa luottamusta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vieraanvaraisuus ja esteellisysohjeet • Toimivaltasääntö • Väärinkäytösten hallinnan periaatteet ja väärinkäytösepäilyjen käsittelyn toimintamalli • Toimintatapaohje • Laskujen hyväksyntäprosessit • Ilmoituskanava • Pakoteseuranta ja – tarkastukset • Koulutukset edellä mainituista

Vaikutukset	Riskit	Mahdollisuudet	Hallintatoimet
Väärinkäytösten paljastajien suojele			
<ul style="list-style-type: none"> + Metsähallituksessa on käytössä ilmoituskanava, jonne tulleet ilmoitukset käsitellään määritetyn toimintamallin mukaisesti luottamuksellisesti. Ilmoitukset voi halutessaan tehdä nimettömänä. 	<p>Luottamus kanavaan laskee ja väärinkäytöksistä ei ilmoiteta. Poikkeamat jäävät tunnistamatta eikä niihin päästä puuttumaan.</p>	<p>Oletettavasti ennaltaehkäisevä vaikutus rikkomuksiin. Toimiva suojele edistää laajemminkin vastuullisuutta ja edesauttaa positiivisen yrityskulttuurin kehittymistä. Sidosryhmien luottamus kasvaa, mikä tuo kilpailuetua.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin vaatimusten mukaisesti toimiminen
Suhteet tavarantoimittajiin, mukaan lukien maksukäytännöt			
<ul style="list-style-type: none"> – Työllistämme paljon hyvin pieniä yrityksiä, joiden toiminta on erityisen haavoittuvaista. + Metsähallitus työllistää laajan joukon erilaisia ja eri kokoisia yrityksiä (pääasiassa) eri puolilla Suomea. Toimittajien hankinnassa noudatetaan yhtenäisiä prosesseja, joissa huomioidaan yritysten tasapuolinen kohtelu. Pienemmät toimijat on huomioitu maksukäytännöissä myöntämällä riittävä maksuaika. 	<p>Arvojen ja toimintatapaohjeen tai säännösten vastaisen toiminnan tukeminen, mikä johtaisi toimittajasuhteiden heikkenemiseen. Vahingoittaisi mainetta ja kiinnostusta osallistua kilpailutuksiin.</p>	<p>Toimivan hankintaprosessin ja terveen kilpailun tuomat hyödyt. Vastuullisuus kilpailuetuna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain noudattaminen ja parhaiden julkisen hankinnan käytäntöjen osaaminen • Yhtenäiset periaatteet sopimus Kumppaneiden valinnalle ja seurannalle
Organisointi: Johtamisjärjestelmä			
<ul style="list-style-type: none"> – Liikelaitoksen asemaa ei aina ymmärretä talon ulkopuolella, mikä saattaa esimerkiksi kilpailutilanteissa aiheuttaa epäilyksen epätasa-arvoisesta kohtelusta. + Metsähallituksella on laaja ja monipuolinen osaaminen erityisesti maankäytön erilaisten intressien yhteensovittamisessa. Johtamisjärjestelmämme vuoksi teemme tiivistä yhteistyötä ohjaavien ministeriöiden ja muun valtion johdon kanssa, mikä antaa mahdollisuuden tuoda osaamistamme myös laajempaan keskusteluun ja päätöksentekoon. 	<p>Ohjauksen mahdolliset eri intressit tuovat omat haasteensa. Kulloisellakin hallituksella ja sen priorisoinneilla on suora vaikutus toimintaan ja taloudelliseen toimintakehykseen.</p>	<p>Erilaisten toimintojen yhdistäminen saman liikelaitoksen sisään hyödyttää toimintaa, kun erilaista osaamista löytyy ja voidaan hyödyntää talon sisällä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valtion liikelaitoksen esittely ja Metsähallituksen monipuolisten tehtävien viestintä ulospäin mm. raportoinnissa, sopimustilanteissa ja sidosryhmätoiminnassa • Yhteensovittava toimintaote käytännön tilanteissa ja Metsähallituksen toimintaan liittyvissä yhteiskunnallisissa kysymyksissä

GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen on tehty osana kaksoisolennaisuusanalyysia, joka on kuvattu [sivulla 24](#). Liiketoimintaan liittyviä riskejä tarkastellaan säännöllisesti myös osana Metsähallituksen riskienhallintaprosessia.

Organisointi: Johtamis- ja hallintojärjestelmä

Metsähallitus on perustuslain 84 §:n 4 momentissa tarkoitettu valtion liikelaitos. Metsähallituksen hallinnointi sekä talouden ja hallinnon järjestäminen perustuvat Metsähallitusta koskevaan lakiin (234/2016), valtioneuvoston asetukseen Metsähallituksesta (247/2016) sekä lakiin valtion metsätalousosakeyhtiöstä (235/2016). Metsähallitukseen ei sovelleta vuoden 2010 yleistä lakia valtion liikelaitoksista. Metsähallitus toimii maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa ja sen hallinnon alalla. Ympäristöministeriö ohjaa Metsähallitusta julkisten hallintotehtävien osalta toimialallaan.

Eduskunta hyväksyy valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä Metsähallituksen keskeisimmät palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet yleisellä tasolla. Valtioneuvosto antaa tarvittaessa yleisiä määräyksiä Metsähallituksen toiminnasta ja taloudesta. Eduskunnan päätettyä valtion talousarvion asianomainen ministeriö päättää tarkemmin

Metsähallituksen palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista, sekä Metsähallituksen tulostavoitteesta ja tuloutustavoitteesta.

Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Metsähallituksen tulee toimia tuloksellisesti. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa laissa säädettyjen ja valtion talousarviossa täsmennettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden puitteissa ja hoitaa sille säädetyt julkiset hallintotehtävät. Metsähallitus toimii liikelatoudellisten periaatteiden sekä eduskunnan sille hyväksymien palvelutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden mukaisesti. Metsähallitus toimii valtion maa- ja vesialueiden haltijana ja käyttää laajasti niihin liittyvää puhevaltaa. Tytäryhtiö Metsähallitus Metsätalous Oy:llä on pysyvä käyttöoikeus valtion monikäyttömetsiin.

Metsähallituksessa on hallitus ja toimitusjohtaja sekä erillinen julkisia hallintotehtäviä hoitava yksikkö. Työjärjestyksellä määrätään Metsähallituksen organisaatioon kuuluvista muista yksiköistä ja toiminnoista. Metsähallitus harjoittaa markkinaehtoista liiketoimintaa omistamiensa tytäryhtiöiden kautta. Metsähallitus ja sen tytäryritykset muodostavat Metsähallitus-konsernin. Metsähallitus vastaa tytär- ja osakkuusyhtiöidensä omistajaohjauksesta valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) mukaisesti. Metsähallitus toimii yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena.

Metsähallituslain mukaisella julkisten hallintotehtävien yksiköllä tarkoitetaan kokonaisuutta, jonka

muodostavat Luontopalvelut ja Eräpalvelut. Metsähallitus harjoittaa metsätaloutta valtion metsätalousosakeyhtiöstä annetussa laissa (235/2016) tarkoitettussa osakeyhtiössä, Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä.

Metsähallitus hoitaa tehtäviään neljän vastuualueen muodostamana toiminnallisena kokonaisuutena, johon kuuluvat Eräpalvelut, Kiinteistökehitys, Luontopalvelut ja Metsätalous. Konserniyksiköillä Hallinto, Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus ja Viesintä-, strategia- ja vastuullisuus on vastuualueiden toimintaa tukeva ja yhteisiä prosesseja ohjaava rooli. Metsähallituksen politiikat, sitovat ohjeet ja päätökset perustuvat työjärjestykseen. Metsähallituksen organisaatorakennetta kuvataan vuosiraportin [osiossa Metsähallituksen tehtävät ja organisaatio](#) ja hallinto-, johto- ja valvontaelinten roolia tarkemmin osiossa [Yleiset tiedot](#).

Liiketoiminnan harjoittamista koskevat toimintaperiaatteet ja yrityskulttuuri

Säädösten noudattaminen on kaiken toiminnan lähtökohta ja asettaa toiminnan vähimmäistason. Soveltuvan lainsäädännön ohella Metsähallitus noudattaa toiminnassaan hyvää hallintotapaa sekä yleisesti tunnustettuja hyviä liiketoimintaperiaatteita. Vastuullisuuspolitiikassaan Metsähallitus on sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030) ja YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeusju-

listukseen. Metsähallitus noudattaa YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita. Lakien ja sitoumusten noudattaminen tarkoittaa sitä, että jokainen metsähallituslainen on velvollinen varmistamaan ja tarvittaessa selvittämään toimintansa lain ja sitoumusten mukaisuuden. Samaa odotetaan myös kumppaneilta.

Vastuullisuuden ja yrityskulttuurin perustana on **Metsähallituksen toimintatapaohje, Code of Conduct**. Toimintatapaohjeeseen on koottu vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteet, joita noudatetaan lakien, määräysten ja sitoumusten lisäksi. Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta ja niiden tavoitteena on kertoa, mikä on oikea tapa toimia erilaisissa Metsähallituksen toimintaa liittyvissä tilanteissa. Toimintatapaohje sisältää periaatteet, joiden mukaan toimitaan oikein, ja ohjeistaa myös, miten ilmoittaa huolenaiheista ja rikkomuksista:

- Noudatamme lakeja ja sitoumuksia
- Suojelemme ja käytämme ympäristöä kestävästi
- Huolehdimme vastuullamme olevasta omaisuudesta ja tiedosta
- Kunnioitamme ihmisoikeuksia
- Luomme ja ylläpidämme hyvää työilmapiiriä
- Teemme vastuullisia hankintoja
- Vältämme eturistiriitoja
- Emme hyväksy lahjontaa tai korruptiota
- Periaatteiden noudattaminen on meidän jokaisen tehtävä

G1 LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

Taulukko 59. Metsähallituksen liiketoiminnan harjoittamista koskevat toimintaperiaatteet

Taulukossa *merkityt periaatteet ovat julkisesti saatavilla.

Toimintaperiaate	Keskeinen sisältö ja tavoitteet	Vaikutukset mihin liittyy	Seuranta	Soveltamisala	Ylin taso vastuussa toimintaperiaatteen toteuttamisesta
Toimintatapaohje* (Code of Conduct)	Metsähallituksen toimintatapaohje sisältää keskeiset vastuullisen ja eettisen toiminnan periaatteemme, joihin olemme sitoutuneet ja joita noudatamme kaikessa toiminnassamme.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta Väärinkäytösten paljastajien suojele Suhteet tavarán- ja palveluntoimittajiin	Mahdolliset toimintatapaohjeen vastaiset toimet raportoidaan ensisijaisesti esimiehelle tai tämän esimiehelle. Ilmoituksen voi tehdä myös Metsähallituksen ilmoituskanavan kautta, myös nimettömästi. Suoritamme vuosittain riskiarvioinnin, jolla seuraamme toimintatapaohjeen vaikuttavuutta. Ilmoituskanavan toiminnasta raportoidaan säännöllisesti hallituksen tarkastusvaliokunnalle.	Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta.	Toimintatapaohje on hallituksen hyväksymä. Pääjohtaja vastaa sen täytäntöönpanosta konsernilaajuisesti. Lakiasiat ja vaatimustenmukaisuus yksikkö vastaa toimintatapaohjeesta. Johtajilla on vastuu tiedottaa periaatteista, niihin liittyvästä ohjaamisesta ja periaatteiden noudattamisesta omilla vastuualueillaan.
Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan politiikka	Riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa organisaation tavoitteiden kannalta kriittisimmät riskit ja keskittyä erityisesti niiden hallintaan sekä niihin liittyvien sisäisten toimintatapojen varmistamiseen. Osana riskienhallintaa tunnistetaan ja arvioidaan toiminnasta aiheutuvat ympäristöön ja yhteiskuntaan kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi arvioidaan kestävyysshaasteiden Metsähallituksen toimintaan aiheuttamat riskit ja mahdollisuudet. Politiikka kuvaa keskeiset periaatteet, menettelyt, roolit ja vastuut riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa.	Yrityskulttuuri Johtaminen, organisointi	Metsähallitus raportoi vuosittain keskeisistä riskeistä ja riskienhallinnan toiminnasta osana tilinpäätöstä ja toimintakertomusta. Pääjohtaja raportoi riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta hallitukselle vuosittain ja aina kun riskit olennaisesti muuttuvat. Metsähallituksen johtoryhmän jäsenet raportoivat olennaisista riskeistä sekä riskeihin ja sisäiseen valvontaan liittyvistä olennaisista muutoksista viipymättä pääjohtajalle. Tulosityksiköiden ja tytäryhtiöiden vastuuhenkilöt raportoivat riskeistä, niiden muutoksista ja uusista olennaisista riskeistä oman organisaationsa johtajalle ja Metsähallituksen riskienhallintapäällikölle samanaikaisesti.	Ohje koskee kaikkia metsähallituslaisia. Riskienhallinta on osa Metsähallituksen jokapäiväistä toimintaa ja kuuluu koko henkilöstölle. Samoin jokainen työntekijä omalta osaltaan vastaa siitä, että hänen toimintansa on ulkoisen sääntelyn ja sisäisen ohjeistuksen mukaista.	Metsähallituksen hallitus määrittelee riskienhallintajärjestelmän ja sisäisen valvonnan periaatteet sekä valvoo riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuutta ja kattavuutta. Pääjohtajan vastuulla on riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen sekä sen varmistaminen, että vastuut, kontrollimenetelmät ja seuranta toteutuvat Metsähallituksen vastuualueissa ja muissa yksiköissä.
Väärinkäytösten ehkäisyn ja hallinnan periaatteet	Väärinkäytösten hallintaan kuuluvat ennaltaehkäisy sekä väärinkäytösepäilyjen ja -tapauksen käsittely. Metsähallituksen tavoitteena on toimia vastuullisesti ja ennaltaehkäistä väärinkäytökset.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta Väärinkäytösten paljastajien suojele	Kaikista väärinkäytösepäilyistä ja niiden käsittelystä raportoidaan hallituksen tarkastusvaliokunnalle.	Periaatteet koskevat kaikkia metsähallituslaisia asemasta ja tehtävistä riippumatta.	Pääjohtaja
Metsähallituskonsernin vieraanvaraisuus-ohje	Vieraanvaraisuutta koskeva ohjeistus kertoo, mitä seikkoja metsähallituslaisten on otettava huomioon, jos heille tarjotaan etuja, lahjoja tai vieraanvaraisuutta ja millaisen vieraanvaraisuuden tarjoaminen on sallittua. Vieraanvaraisuutta ja etuuksia koskeviin tilanteisiin sovelletaan samoja periaatteita riippumatta siitä, onko Metsähallitus tai metsähallituslainen etuuden antajana vai etuuden saajana.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta	Lahjarekisteri Metsähallituksen antamien ja metsähallituslaisen vastaanottamien lahjojen ja etuuksien läpinäkyvyyden varmistamiseksi. Tapahtumat, tilaisuudet, ateriat, matkat, etuudet: seurataan esihenkilötyössä ja menojen tarkastus- ja hyväksymismenettelyissä.	Ohje koskee kaikkia metsähallituslaisia, eli Metsähallitus-konsernin työntekijöitä ja viranhaltijoita, tytäryhtiöiden työntekijöitä, Metsähallituksen ja tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä ja toimitusjohtajia. Ohjeistus koskee myös niitä tilanteita, joissa tarjotaan etuutta ns. yksityishenkilönä, mutta tosiasialisesti hänen asemansa perusteella Metsähallituksessa.	Ohje on pääjohtajan päätös. Johtajilla on vastuu tiedottaa periaatteista, niihin liittyvästä ohjaamisesta ja periaatteiden noudattamisesta omilla vastuualueillaan. Vastuualueiden ja yksiköiden tulee järjestää lahjarekisterin ylläpito.
Esteellisyys- ja lähipiiriohjeistus	Ohjeen tarkoituksena on lisätä Metsähallituksen toiminnan avoimuutta ja puolueettomuutta, esteellisyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistamista metsähallituslaisten toimesta, ohjata oikeisiin menettelyihin esteellisyytilanteissa sekä varmistaa Metsähallituksessa ja Metsähallituksen ulkopuolella tehtävän päätöksenteon esteettömyyttä ja siten lisätä luottamusta ja uskottavuutta.	Yrityskulttuuri Korruptio ja lahjonta	Lähtökohtana on, että jokainen metsähallituslainen arvioi itse mahdollisen esteellisyytensä ja vetäytyy tarvittaessa asian käsittelystä. Lähipiirirekisterin tiedot kerätään henkilöiltä itseltään ja käsitellään rekisteriselosteen mukaisesti.	Ohje koskee kaikkia metsähallituslaisia, eli Metsähallitus-konsernin työntekijöitä ja viranhaltijoita, tytäryhtiöiden työntekijöitä, Metsähallituksen ja tytäryhtiöiden hallitusten jäseniä ja toimitusjohtajia. Lähipiirirekisteriin kuuluvat henkilöt nimetään heidän työtehtäviensä ja asemansa perusteella rekisteriin kuuluviksi.	Pääjohtajan päätös. Hallitukselle raportoidaan aiheesta säännöllisesti tilintarkastuksen yhteydessä.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat olennainen osa kaikkea Metsähallituksen johtamista ja päätöksentekoa. Ne tukevat strategisten tavoitteiden saavuttamista varmistamalla, että organisaation toimintatavat ja prosessit toimivat odotetusti. Ne myös turvaavat toiminnan

jatkuvuutta ja suojaavat organisaatiota erilaisilta riskeiltä, kuten väärinkäytöksiltä, toimintavirheiltä ja taloudellisilta tappioilta. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta edistävät myös vastuullisuutta ja turvallisuutta sekä auttavat hallitsemaan organisaation maineriskiä. **Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan**

politiikka kuvaa keskeiset periaatteet, menettelyt, roolit ja vastuut riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa. Seurantaprosessi perustuu raportointihierarkiaan. Se kattaa jokaisen metsähallituslaisen velvollisuuden ilmoittaa havaitsemistaan riskeistä esihenkilölle aina pääjohtajan hallitukselle antamiin

raportteihin. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat raportoivat riskeistä ja sisäisestä valvonnasta yhtiöidensä hallituksille.

Metsähallituksessa on vahvistettu **väärinkäytösten ehkäisyn ja hallinnan periaatteet**. Väärinkäy-

GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

tösten hallintaan kuuluvat ennaltaehkäisy sekä väärinkäytösepäilyjen ja -tapausten käsittely. Väärinkäytöksellä tarkoitetaan henkilön tietoista villistä toimintaa epäoikeudenmukaisen tai laitoman edun saamiseksi esimerkiksi anastamalla tai käyttämällä väärin Metsähallituksen varoja, omaisuutta, aineettomia oikeuksia tai muita resursseja. Metsähallituksen tavoitteena on toimia vastuullisesti ja ennaltaehkäistä väärinkäytökset. Keskeiset menetelmät väärinkäytösten ehkäisemiseen ovat toimintatapaohje (Code of Conduct) ja muut toimintaohjeet, johtaminen ja esimiestyö, koulutus sekä tarkoituksenmukaiset tekniset ja prosessikontrollit.

Tasapuolisuus ja puolueettomuus luovat perustan Metsähallituksen toiminnalle. Toiminnan on oltava ja myös näytettävä puolueettomalta ulkopuolisten näkökulmasta. **Metsähallitus-konsernin vieraanvaraisuusohjeessa on** lahjonnan ja korruption ehkäisyä, etuuksien vastaanottamista ja vieraanvaraisuuden tarjoamista, edustamista sekä sponsorointia koskevat arviointikriteerit ja toimintaohjeet. **Esteellisyys- ja lähipiiriohjeistuksessa** ohjeistetaan esteellisyyteen vaikuttavista tekijöistä ja niiden tunnistamisesta sekä sivutoimista, sisäpiiritiedosta ja esimerkiksi Metsähallituksen ylläpitämästä lähipiirirekisteristä. Periaatteena on, että esteellinen henkilö ei saa osallistua sellaisen asian käsittelyyn ja päätöksentekoon, johon hänellä voi olla henkilökohtaisia vaikuttimia joko itsensä tai lähipiiriinsä kuuluvan henkilön tai työnantajansa kautta.

Vuosittain määritellyt metsähallituslaisille tarkoi-

tetut pakolliset koulutukset tukevat sekä yhteisten osaamisten että henkilöstön kokonaisosaamisen kehittymistä. Uusien työntekijöiden on suoritettava Vastuullisuus Metsähallituksessa -koulutuskokonaisuus sekä asianhallintaan ja tietoturvaan liittyvät koulutukset osana perehdytystä. Toimintatapaohje on myös osa henkilöstön perehdytyskoulutusta ja myöhemmin työsuhteen aikana verkkokoulutus on saatavilla kaikille metsähallituslaisille. Lisäksi kaikille pakollisia koulutuksia ovat esteellisyyskoulutus ja GDPR-tietosuojakoulutus. Hankintoja tekeville suositellaan vahvasti hankintoihin liittyvää koulutusta ja esihenkilöille Esihenkilönä Metsähallituksessa -koulutusta. Pelillistämisalustalla ylläpidettiin vielä vuonna 2024 jo aiempina vuosina julkaistuja vieraanvaraisuuspeliä ja monimuotoisuuspeliä.

Metsähallituksen johto PEP-sääntelyn piirissä

Metsähallituksen johto luetaan PEP eli poliittisesti vaikutusvaltaisia (Politically Exposed Person) henkilöitä koskevan sääntelyn piiriin. Valtioneuvoston asetusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä muutettiin 1.10.2024. Rahanpesun estämistä koskeva lainsäädäntö määrittää tietyille toimijoille velvollisuuden selvittää, onko sen asiakas poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai sellaisen läheinen. Poliittisen vaikutusvallan selvittämiseksi pyritään ehkäisemään julkisen vallan väärinkäyttöä ja siihen liittyy ns. tehostettu tuntemisvelvollisuus.

Rahanpesulain mukaan PEP-henkilöitä ovat mm. valtion liikelaitoksen hallinto-, johto- tai valvontae-

limen jäsenet sekä henkilöiden varajäsenet ja sijaiset. Hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenen tehtäväksi katsotaan hallituksen puheenjohtajan, hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan, hallintoneuvoston puheenjohtajan ja hallintoneuvoston jäsenen tehtävät. PEP-henkilöiksi luetaan siten Metsähallituksen, Metsähallitus Metsätalous Oy:n, MH-Kivi Oy:n, Siemen Forelia Oy:n ja Nuuksiokeskus Oy:n toimitusjohtajat, hallituksen jäsenet sekä heidän varajäsenensä ja sijaisensa. Edellä mainittujen lisäksi PEP-henkilöiksi luokitellaan myös luontopalvelujohtaja sekä erätalousjohtaja sijaisineen. Liikelaitoksen yhtiöiden hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajat on jo aiemmin määritelty PEP henkilöiksi.

Mekanismit huolenaiheiden ja väärinkäytösten tunnistamiseen, ilmoittamiseen ja tutkintaan

Metsähallituksessa on vahvistettu väärinkäytösten ehkäisyn ja hallinnan periaatteet sekä väärinkäytösepäilyjen käsittelyn toimintamalli osana riskienhallintaa. Jokainen Metsähallituksen työntekijä ja toimihenkilö on velvollinen ilmoittamaan viipymättä epäilemästään väärinkäytöksestä. Ilmoitus tehdään Metsähallituksen ilmoituskanavan kautta ja se on mahdollista tehdä myös anonyymisti. Kaikille avoimen kanavan kautta kuka tahansa voi tehdä ilmoituksen tapahtumista, teoista tai toimintatavoista, joiden epäilee olevan kansallisen tai EU-lainsäädännön, Metsähallituksen toimintatapaohjeen tai muiden Metsähallitusta sitovien normien tai ohjeiden vastaisia.

Väärinkäytösepäilyt käsitellään aina luottamuksellisesti vakioidun menettelyn mukaisesti väärinkäytösepäilyjen käsittelyryhmässä. Siihen kuuluvat riskienhallintapäällikkö sekä Lakiasioiden ja Henkilöstöyksikön edustajat. Selvityksessä voidaan käyttää tarvittaessa myös ryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kaikissa väärinkäytösepäilyissä ryhmä pyrkii selvittämään muun muassa toiminnan laajuuden ja osalliset, vaikutukset Metsähallitukseen sekä onko toiminnassa rikottu lakia tai Metsähallituksen toimintaohjeita. Lisäksi selvitetään, edellyttääkö tapaus tutkintapyyntöä, rikosilmoitusta tai mahdollisesti ilmoitusta muulle valtiolliselle taholle. Lisäksi mietitään toimenpiteet väärinkäytöksen keskeyttämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi jatkossa.

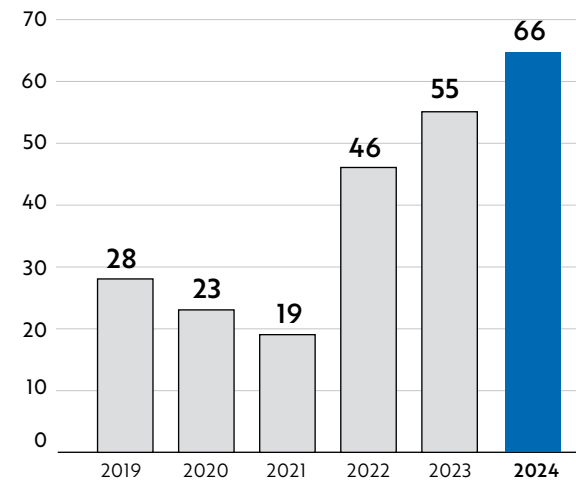
Kaikista väärinkäytösepäilyistä ja niiden käsittelystä raportoidaan hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Ilmoituskanavan toiminnasta raportoidaan myös johtoryhmälle säännöllisesti. Seuraamuksena väärinkäytöksestä voivat olla taloudelliset korvaukset aiheutetuista vahingoista, suullinen tai kirjallinen varoitus tai työsuhteen päättäminen sekä lisäksi mahdollinen rikosoikeudellinen vastuu. Metsähallituksen sisäinen tarkastus ja tilintarkastajat arvioivat toimintaa ja tunnistavat mahdollisia väärinkäytöksiä ja niiden mahdollisuuksia osana toimintaansa sekä antavat suosituksia väärinkäytösten hallinnan kehittämiseksi.

Ilmoituskanava on olennainen osa Metsähallituksen toimintatapaohjetta (code of conduct). Se otettiin käyttöön vuonna 2019 yhtä aikaa toimintatapaoh-

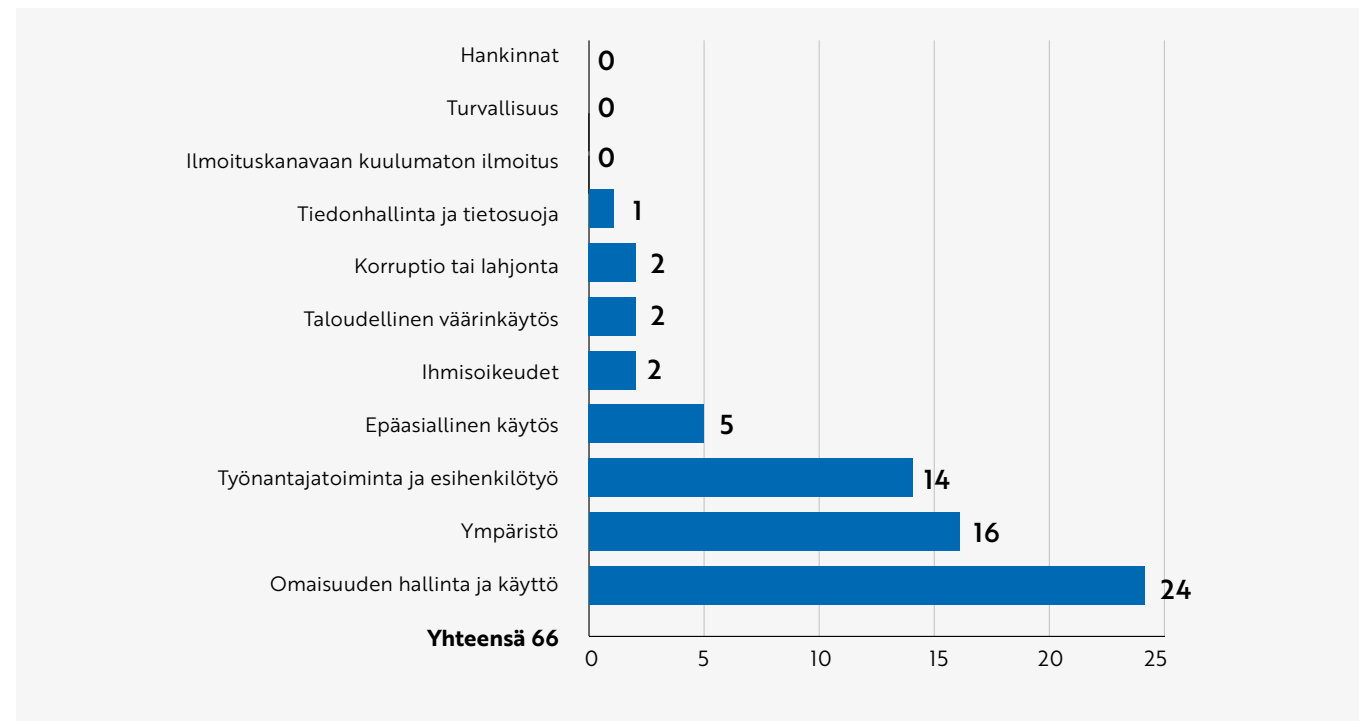
GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

jeen kanssa. Ilmoituksen voi tehdä myös nimettömänä, ja kaikki ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti. Ilmoituskanavaa hoitaa ulkopuolinen kumppani. Metsähallitus noudattaa ilmoituskanavan ylläpitämisessä ja ilmoitusten käsittelyssä ilmoittajansuojelulakia ([laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta](#), 1171/2022.) ja on sitoutunut suojelemaan vilpittömässä mielessä toimineiden ilmoittajien oikeuksia. Metsähallitus toimii EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin vaatimusten mukaisesti ilmoitusten ja niistä seuraavien tutkimusten käsittelyssä. Henkilöstölle tiedotetaan ja heitä koulutetaan ilmoituskanavasta osana toimintatapaohjeen viestintää ja koulutusta.

Ilmoituskanavailmoitusten määrän kehitys vuosittain 2019–2024

Vuoden 2024 ilmoituskanavailmoitukset kategorioittain

Toimintatapaohjeessa kerrotaan, miten ilmoitetaan huolenaiheista ja rikkomuksista. Jos epäilee tai havaitsee toimintatapaohjeen vastaista toimintaa, tulisi siitä ilmoittaa välittömästi. Metsähallitus on sitoutunut ylläpitämään organisaatiokulttuuria, jossa jokainen voi kertoa huolistaan ja toimintatapaohjeen vastaista toimintaa koskevista epäilyistään. Metsähallitus pitää huolen, ettei kenellekään, joka hyvässä uskossa kertoo epäilyistään ja osallistuu mahdollisten toimintatapaohjeen rikkomusten tutkintaan, tule tästä kielteisiä seuraamuksia. Kaikki tehdyt ilmoitukset tutkitaan luottamuksellisesti, huolellisesti ja viipymättä. Toimintatapaohjeen vastaiset toimet tai sellaisten epäilyt saatetaan ainoastaan asian selvittämiseksi ja toimenpiteiden toteuttamiseksi välttämättömien tahojen tietoon. Ilmoitukset käsitellään väärinkäytösepäilyjen käsittelyryhmässä ja niiden perusteella ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin. Ilmoituskanavaan on vuoden 2024 aikana jätetty 66 ilmoitusta. Näistä kaksi koski korruptiota ja lahjontaa ja kaksi ihmisoikeuksia. Ihmisoikeuksiin liittyvät ilmoitukset koskivat työntekijän työturvallisuuden vaarantumista esihenkilön toimesta ja palkanmaksun puutteita urakoitsijalla. Molemmat tapaukset on selvitetty. Oheisissa kaavioissa on kuvattu ilmoituskanavailmoitusten määrän kehitys vuosien aikana ja vuoden 2024 ilmoitusten määrät kategorioittain.

Suhteet toimittajiin

Metsähallitus edellyttää arvojen mukaista, vastuullista ja eettistä toimintaa myös kumppaneilta hankinta- ja yhteistyösopimuksissa. Osana hankin-

tasopimuksia on aina tarjoajien toimintatapaohje (Supplier Code of Conduct). Vuoden 2024 aikana Metsähallitus laajensi kumppanien toimintatapaohjeen (Partner Code of Conduct) kattamaan myös kaikkia kiinteistösopimuksia. Toimintatapaohjeella varmennetaan yhteinen eettinen tapa toimia myös Metsähallituksen yhteistyösuhhteissa. [Arvoketjun työntekijät -osion toimintaperiaatteissa](#) on kuvattu tarkemmin toimintatapaohjeeseen nojautuvista velvoitteista toimittajille ja yhteistyökumppaneille. Niitä toteutetaan Metsähallituksen ja toimittajien välisin sopimuksin ja liittämällä Metsähallituksen toimittajien ja kumppaneiden toimintatapaohje osaksi sopimuskokonaisuuksia.

Metsähallitus on asettanut tavoitteeksi, että viimeistään vuonna 2026 kaikkiin uusiin hankinta- ja kumppanisopimukseen tullaan sisällyttämään Metsähallituksen toimintatapaohje (Supplier Code of Conduct tai Partner Code of Conduct). Lisäksi tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä Metsähallituksella ei ole enää voimassa sellaisia sopimuksia, joihin ei olisi sisällytetty toimintatapaohjetta.

Metsähallitus on hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) tarkoittama julkinen hankintayksikkö, jonka sopimuskumppanien valintaa ohjaa hankintoja koskeva lainsäädäntö. Hankintaprosessin avulla varmistetaan, että Metsähallituksen toimitusketjussa toimivat yhteistyökumppanit toimivat vastuullisesti. Hankintalain perusteella Metsähallitus tarkastaa kaikkien EU-kynnysarvon ylittävien sopimusten sopimustoimittajien vastuuhenkilöiden rikosrekisteriotteet sekä yritykseen itseensä kohdistuvan

GI LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN

yhteisösakko-otteen. Otteista tarkastetaan, etteivät sopimustoimittaja tai sen vastuuhenkilöt ole rikko- neet Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten tai kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita. Sopimustenmukaista toimintaa seurataan automa- tisoidulla tilaajavastuutietojen tarkastuksilla sekä erillisillä toimittaja-auditoinneilla.

Metsähallituksella on käytössään palvelu pakote- listatarkastukseen hankinnoissa sekä kiinteistö- ja yhteistyösopimuksissa. Tarkastamisella pyritään var- mistamaan, ettei sopimuskumppaneiksi tule pako- telistattuja tahoja. Palvelu hakee päivittäin ajanta- saiset pakotelistat, joten tarkistus tapahtuu aina viimeisimmän rekistereistä saatavilla olevan tiedon mukaisesti.

Tarkastus sisältää seuraavat pakotelistat:

- Keskusrikospoliisin Rahanpesun selvittelykeskuksen jäädyttämispäätökset
- EU:n neuvoston asettamat pakotteet
- USA:n valtionvarainministeriön alaisen Office of Foreign Asset Control -yksikön (OFAC) pakotteet
- YK:n turvallisuusneuvoston määräämät pakotteet henkilöille ja yhteisöille
- Iso-Britannian luettelo (OFSI HM Treasury) henkilöistä, ryhmistä ja yhteisöistä, jotka ovat finanssipakotteiden kohteena.

Metsähallitus on myös noudattanut valtiovarainmi- nisteriön Venäjän Ukraina tekemän hyökkäyksen jälkeen antamia suosituksia, jotka liittyvät tarjous-

pyyntöihin ja hankintasopimukseen täydennettävistä pakote- ja sanktiokontrollia koskevista ehdoista. Toi- mittajilta edellytetään vakuutus siitä, etteivät pakot- teet koske sitä tai sen omistajia.

Metsähallituksen uusi strategia julkaistiin vuoden 2024 aikana. Sen pohjalta on valmisteltu Metsähalli- tuksen hankintaohjelma, jonka toteuttaminen alkaa vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä. Hankin- taohjelma sisältää useita vastuullisuuteen liittyviä toimenpiteitä. Toimittajayhteistyöhön liittyvien toi- menpiteiden tavoitteena on kehittää Metsähallituk- sen ja sopimuskumppanien välistä yhteistyötä ja sitä kautta esimerkiksi toimintatapaohjeiden parempaa jalkauttamista koko arvoketjussa. Uuden strategian myötä Metsähallituksessa on käynnistynyt arvojen ja toimintatapaohjeiden päivitystyö. Lisäksi syyskuussa 2024 johtoryhmä päätti ympäristö- ja laatuauditoin- tien täydentämisestä toimittajien ihmisoikeusaudi- toinneilla auditointisuunnitelman pohjalta. Tästä ker- rotaan lisää [S2 osiossa Toimet](#).

Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen

Metsähallitus on sitoutunut korruption ja lahjonnan vastaiseen toimintaan omassa toiminnassaan ja suh- teissa yhteistyökumppaneihinsa. Metsähallituksen toimintatapaohjeeseen sekä toimittajien että kump- paneiden toimintatapaohjeeseen sisältyy korruption ja lahjonnan kieltö. Korruptiolla tarkoitetaan kaikkea toimintaa, jolla pyritään epäasiallisesti vaikuttamaan liiketoimintaan tai päätöksentekoon ja tuottamaan

jollekin osapuolelle perusteetonta etua. Lisäksi toi- mintatapaohjeessa linjataan korruption vastai- suuteen liittyen eturistiriitojen välttäminen sekä vieraanvaraisuuteen ja lahjojen tarjoamiseen ja vas- taanottamiseen liittyvät käytänteet. Niitä tarkenne- taan esteellisyyttä ja lähipiiriä koskevissa ohjeissa ja Metsähallituksen vieraanvaraisuusohjeessa.

Metsähallituksessa on käytössä lahjarekisteri Metsä- hallituksen antamien ja metsähallituslaisen vastaan- ottamien lahjojen ja etuuksien läpinäkyvyyden var- mistamiseksi. Lahjarekisteriin tulee ilmoittaa kaikki annetut ja vastaanotetut lahjat, edut ja vieraanvarai- suus, jos yksittäisen lahjan tai edun arvo ylittää 100 euroa; tai samalta taholta kalenterivuoden aikana saatujen tai annettujen lahjojen ja etujen arvo ylittää 400 euroa. Lahjarekisteriin voi halutessaan ilmoit- ta myös alle 100 euron arvoiset lahjat ja edut. Tarjo- tusta lahjasta tai etuudesta voi aina myös kieltäytyä.

Korruptiosta ja lahjonnasta viestitään henkilös- tölle ennen kaikkea toimintatapaohjeeseen ja tee- maan liittyvien koulutusten kautta. Korruptio- ja lah- jontatapausten tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi henkilöstölle on laadittu koulutuksellinen vieraan- varaisuuspelejä, joka mahdollistaa aiheen opiskelun esimerkkitapausten avulla. Metsähallitus ylläpitää lähipiirirekisteriä, jolla varmistetaan päätöksenteon puolueettomuus. Rekisteri sisältää Metsähallituksen hallituksen jäsenet, toimitusjohtajan, johtoryhmän jäsenet sekä konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, hallitusten jäsenet ja muut päättä- vässä asemassa olevat henkilöt.

Metsähallituksen ilmoituskanavassa korruptio ja lah-

jonta ovat yhtenä tarkasteltavana kategoriana ja nii- hin liittyvistä epäillyistä voi ilmoittaa ilmoituskana- van kautta. Mahdolliset ilmoitukset käsitellään ja raportoidaan ilmoituskanavamenettelyn mukaisesti. Kaikista väärinkäytösepäilyistä ja niiden käsittelystä raportoidaan väärinkäytösmenettelyn mukaisesti.

Korruptio- tai lahjontatapaukset

Metsähallitus-konsernissa ei ole käsitelty yhtään korruptio- tai lahjontatapausta raportointijakson aikana eikä siten myöskään niitä koskevien lakien rikkomisesta ole tuomioita.

Ilmoituskanavan ilmoitusten perusteella tutkittiin vuoden aikana kahta epäiltyä korruptioväärinkäy- töstä. Toinen koski metsästyslupien myöntämistä ja toinen ulkopuolista vaikuttamista Metsähallituksen päätöksentekoon. Tutkimusten perusteella kum- massakaan tapauksessa ei havaittu tapahtuneen väärinkäytöksiä.

Maksukäytännöt

Metsähallituksen sopimuksissa käytetyt vakiomak- suehdot on määritelty pituudeltaan 30, 21 sekä 14 päivän mittaisiksi. Metsähallitus ei ole eritellyt sopi- muksiaan tai suorittamiaan laskuja vakiomaksueh- tojen osalta tarkemmin toimittajaryhmittäin. Metsä- hallituksen suorittamista maksuista 81,5 prosenttia eli suurin osa on maksettu vakiomaksuehtoja nou- dattaen. Metsähallitus maksaa saamansa laskut kes- kimäärin 20 päivän kuluessa maksuaikojen alka- misesta. Maksuviivästyksen vuoksi ei ole vireillä oikeudenkäyntejä.

Johto ja palkitseminen

Metsähallituksen hallitus

Metsähallituksella on hallitus, jossa on enintään kahdeksan jäsentä. Valtioneuvosto nimittää hallituksen jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Valtioneuvosto vapauttaa hallituksen tai sen jäsenen tehtävästään. Valtioneuvosto on 24.3.2022 nimittänyt Metsähallitukselle hallituksen kolmivuotiskaudelle 1.4.2022-31.3.2025.

Tarkastusvaliokunta

Vuonna 2024 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi Jussi Saukkonen. Valiokunnan muut jäsenet olivat Sanna Paanukoski, Tuija Suur-Hamari ja Ismo Tiainen. Pääjohtaja ja hallinto- ja talousjohtaja osallistuvat tarkastusvaliokunnan kokouksiin.

Henkilöstövaliokunta

Vuonna 2024 henkilöstövaliokunnan puheenjohtajana toimi Päivi Huotari. Valiokunnan muut jäsenet olivat Tanja Joono ja Roope Uusitalo. Pääjohtaja ja henkilöstöjohtaja osallistuvat henkilöstövaliokunnan kokouksiin.

Päivi Huotari
puheenjohtaja

Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari
Henkilöstövaliokunnan puheenjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Sanna Paanukoski
varapuheenjohtaja

Neuvotteleva virkamies, maa- ja
metsätalousministeriö
Hallituksen jäsen vuodesta 2020

Tanja Joono
jäsen

Dosentti, Lapin yliopisto
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Keijo Kallunki
jäsen

Viestinnän asiantuntija, Metsähallitus
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Jussi Saukkonen
jäsen

Talous-, kehitys- IT- ja HR-johtaja,
Isku-Yhtymä Oy
Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2019

Tuija Suur-Hamari
jäsen

Toimitusjohtaja, Wipak Oy
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

Ismo Tiainen
jäsen

Ylijohtaja, Konserniohjaus ja kansainväliset
asiat -osasto, ympäristöministeriö
Hallituksen jäsen vuodesta 2020

Roope Uusitalo
jäsen

Professori, Helsingin yliopisto
Hallituksen jäsen vuodesta 2022

JOHTO JA PALKITSEMINEN

Metsähallituksen johtoryhmä

Liikelaitoksen johtamisessa pääjohtajaa avustaa johtoryhmä. Johtoryhmän jäseninä ovat pääjohtajan määräämät liiketoimintayksiköiden johtajat, julkisten hallintotehtävien yksikön johtaja ja konserniyksiköiden johtajat. Metsähallituksen johtoryhmän jäsenet 31.12.2024.

Tytäryhtiöiden hallitukset

Metsähallitus Metsätalous Oy:n hallitus 31.12.2024

- Juha S. Niemelä, pääjohtaja, hallituksen puheenjohtaja
- Heli Lehtonen, hallinto- ja talousjohtaja, varapuheenjohtaja
- Satu Saarelainen, jäsen, henkilöstön edustaja
- Päivi Salpakivi-Salomaa, MMK, metsänhoitaja, jäsen

Toimitusjohtaja Jussi Kumpula

Siemen Forelia Oy 31.12.2024

- Harri Saxlund, kaivannaispäällikkö, hallituksen puheenjohtaja
- Heli Lehtonen, hallinto- ja talousjohtaja, hallituksen varapuheenjohtaja
- Ville Koskimäki, hankekehityspäällikkö, jäsen

Toimitusjohtaja Mikko Pulkkinen

Juha S. Niemelä
toimitusjohtaja
s. 1963, MMT, MBA

Liina Aulin
viestintäjohtaja
s. 1977, VTM

Jussi Kumpula
toimitusjohtaja
Metsähallitus Metsätalous Oy
s. 1960, MMM, EMBA

Susanna Oikarinen
lakiasianjohtaja
s. 1970, OTK, EMBA

Heli Lehtonen
hallinto- ja talousjohtaja
s. 1963, KTM, HHJ

Henrik Jansson
luontopalvelujohtaja
JHT/Luontopalvelut
s. 1974, FM, EMBA

Vesa Ruusila
erätalousjohtaja
s. 1968, FT

Otto Swanljung,
johtaja
Kiinteistökehitys
s. 1979, OTM

JOHTO JA PALKITSEMINEN

MH-Kivi Oy 31.12.2024

- Juha S. Niemelä, pääjohtaja, hallituksen puheenjohtaja
 - Heli Lehtonen, hallinto- ja talousjohtaja, hallituksen varapuheenjohtaja
 - Susanna Oikarinen, lakiasiaintohtaja, jäsen
- Toimitusjohtaja Harri Saxlund

Nuuksiokeskus Oy 31.12.2024

- (Metsähallitus, osuus 68 %)
- Mikael Nordström, asiointijohtaja, hallituksen puheenjohtaja
- Heli Lehtonen, hallinto- ja talousjohtaja, hallituksen varapuheenjohtaja
- Johan Huldén, jäsen, Folkhälsan Utbildning Ab
- Maria Nelskylä, jäsen, Helsingin kaupunki
- Katarina Rantala, jäsen, Espoon kaupunki
- Teemu Ruotsala, hankinnan erityisasiantuntija, jäsen
- Anna-Liisa Varala, lakiasiainpäällikkö, jäsen

Palkitseminen

Metsähallituksen hallituksen palkkioista päättää maa- ja metsätalousministeriö. Metsähallituksen hallituksen puheenjohtajan kuukausipalkkio on 2 500 €/kk, varapuheenjohtajan ja valiokuntien puheenjohtajien 1 500 €/kk ja muiden hallituksen jäsenten 1 300 €/kk. Valiokunnan puheenjohtajana toimiminen ei lisää hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kuukausipalkkion määrää. Lisäksi hallituksen ja valiokuntien kokouksista maksetaan kokouspalkkioita, jotka ovat puheenjohtajille 600 €/kokous ja jäsenille 300 €/kokous.

Metsähallituksen palkitsemispolitiikkaa ohjaavat valtioneuvoston omistajapolitiittinen periaatepäätös sekä Metsähallituksen omistajapolitiittiset linjaukset. Palkitseminen perustuu Metsähallituksen strategian mukaisiin tavoitteisiin ja ohjaa osaltaan konsernin toimintaa haluttuun suuntaan.

Metsähallituksen hallitus päättää vuosittain toimitusjohtajan ja johtoryhmän sekä johdon ja henkilöstön yhteisistä palkitsemiskriteereistä. Palkitsemisessa noudatetaan kohtuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja sillä pyritään parempaan tulokseen sekä sisäiseen yhtenäisyyteen ja tehokkuuteen. Metsähallitus ja sen tytäryhtiöt rinnastuvat palkitsemisessa valtion omistamiin, kaupallisesti toimiviin noteeraamattomiin yhtiöihin.

Metsähallitus-konsernissa koko henkilöstö on palkitsemisjärjestelmän piirissä. Palkitsemisen osalta henkilöstö jakaantuu neljään ryhmään: toimitusjoh-

taja, johtoryhmän jäsenet sekä tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, muut johtajat ja avainhenkilöt toimitusjohtajan päätöksellä sekä henkilöstö. Palkkion suuruus määräytyy suhteessa ansaittuun henkilökohtaiseen palkkaan kyseisen palkitsemisvuoden aikana. Palkkion enimmäistaso johdon tulospalkkiojärjestelmässä on enintään 20-30 prosenttia ja henkilöstön osalta enintään 10 prosenttia vuosipalkasta.

Tulospalkkiokriteerit perustuvat Metsähallituksen strategiaan painopisteisiin. Kaikille yhteisiä kriteereitä ovat liiketoimintakokonaisuuden tulos, asiakaskokemus sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvä mittari, johdon osalta myös henkilöstökokemus. Lisäksi yksiköillä on omia, niiden toimintaan liittyviä täydentäviä mittareita.

Taulukko 60. Metsähallituksen hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot sekä osallistuminen hallituksen ja valiokuntien kokouksiin:

Nimi	Hallituksen kokoukset	Tarkastusvaliokunta	Henkilöstövaliokunta	Palkka ja palkkiot yhteensä €
Päivi Huotari	14/14		8/8	43 200,00
Tanja Joona	14/14		8/8	22 200,00
Keijo Kallunki	12/14			19 200,00
Sanna Paanukoski	14/14	11/11		25 500,00
Jussi Saukkonen	14/14	11/11		28 800,00
Tuija Suur-Hamari	13/14	10/11		22 500,00
Ismo Tiainen	13/14	11/11		22 800,00
Roope Uusitalo	13/14		8/8	21 900,00

Taulukko 61. Metsähallituksen johdolle maksetut palkat ja palkkiot

Johto	Kiinteä palkan osa	Muuttuva palkan osa	Yhteensä €
Toimitusjohtaja	282 442,72	68 207,93	350 650,65
Muu johtoryhmä yhteensä	1 276 235,57	260 429,70	1 536 665,27

